

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์
ในปี พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ. 2563

The Relationship between Language and Discourse about
Environmental Problems in Online news
headlines between 2019 and 2020

กฤษฎา กันติชล

Kritsada Kantichol

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Arts in Thai and Applied Thai
Prince of Songkla University

2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์
ในปี พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ. 2563
The Relationship between Language and Discourse about
Environmental Problems in Online news
headlines between 2019 and 2020

กฤษฎา กันติชล
Kritsada Kantichol

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Arts in Thai and Applied Thai
Prince of Songkla University

2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าว
 ออนไลน์ในปี พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ. 2563

ผู้เขียน นายกฤษฎา กันติชล

สาขาวิชา ภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ณฐ อังศุวิริยะ)

.....ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จอมขวัญ สุทธิรินทร์)

.....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ณฐ อังศุวิริยะ)

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์

.....
 (ศาสตราจารย์ ดร. ดำรงค์ดี ฟ้ารุ่งแสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มี
ส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณฐ อังศุวิริยะ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ

(นายกฤษฎา กันติชล)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ

(นายกฤษฎา กันติชล)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าว
ออนไลน์ในปี พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ. 2563

ผู้เขียน นายกฤษฎา กันติชล

สาขาวิชา ภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์

ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ในปี พ.ศ. 2562 – พ.ศ. 2563 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมจากสำนักข่าวออนไลน์ 5 สำนักข่าว ได้แก่ สำนักข่าวไทยพีบีเอส สำนักข่าวไทยรัฐ สำนักข่าวประชาไท สำนักข่าวเดลินิวส์ และสำนักข่าวมติชน ซึ่งเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 2 ปี คือ พ.ศ. 2562 – พ.ศ. 2563 โดยใช้ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มาเป็นแนวทางในการศึกษา

ผลการศึกษาลักษณะตัวบทที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า พาดหัวข่าวใช้กลวิธีทางภาษาในการนำเสนอข่าว 4 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการเลือกใช้คำศัพท์พบการใช้ภาษาแบ่งออกเป็น 5 ประเภท อาทิ การใช้คำเรียก การใช้คำแสดงความเป็นเครือญาติ การใช้คำเรียกสัตว์ การใช้คำกริยา และการใช้คำบอกปริมาณ กลวิธีโครงสร้างประโยคพบการใช้ประโยคคำถามแบ่งออกเป็น 2 ประเภท เช่น การใช้ประโยคคำถามเพื่อตำหนิ การใช้ประโยคคำถามเพื่อขอความช่วยเหลือ กลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์พบการใช้ภาษาแบ่งออกเป็น 5 ประเภท อาทิ การอ้างถึง การใช้ถ้อยคำนัยแฝง การใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้มูลบทหรือสภาวะเกิดก่อน การใช้ความหมายซึ่งบ่งเป็นนัย และกลวิธีอุปลักษณ์พบมโนอุปลักษณ์เพื่อเปรียบเทียบปัญหาสิ่งแวดล้อมและสัตว์ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ มโนอุปลักษณ์เปรียบเทียบปัญหาสิ่งแวดล้อมคือศัตรูคู่ต่อสู้ มโนอุปลักษณ์เปรียบเทียบปัญหาสิ่งแวดล้อมคือสิ่งของ และมโนอุปลักษณ์เปรียบเทียบสัตว์ในระบบนิเวศคือมนุษย์ โดยพบว่ากลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ที่ปรากฏจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมสะท้อนให้เห็นถึงชุดข้อมูลหรือแนวความคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมว่ามาจากการกระทำของมนุษย์

ผลการศึกษาภาคปฏิบัติทางวาทกรรม พบว่า ภาษาที่ถูกนำเสนอผ่านสำนักข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันสื่อโดยตรง การใช้ภาษาในการนำเสนอข่าวจึงมีจุดมุ่งหมายที่มาจากกองบรรณาธิการในฐานะคณะผู้ทำงานและเป็นบุคคลากรของสถาบันหรือองค์กรสื่อ ซึ่งทำหน้าที่คัดสรร ดัดแปลง เพิ่มเติมข้อความต่าง ๆ ที่ใช้ในการนำเสนอข่าว เพื่อให้ข่าวมีความน่าสนใจกับ

ผู้อ่านหรือผู้รับสารและระมัดระวังในการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ ขณะที่ภาคปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม ได้พบ ชุดความคิดต่าง ๆ ที่สะท้อนจากการใช้ภาษา ได้แก่ การปลุกฝังความคิดหรือความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมผ่านตำราเรียน กฎหมาย นโยบายรัฐ เพื่อให้ทุกคนเข้าใจว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของมนุษย์ซึ่งหมายถึงประชาชนทั่วไป

การปลุกฝังความรู้พื้นฐานด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมจนมาสู่การนำเสนอข่าว เป็นการตอกย้ำความคิดในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมว่าเป็นปัญหาที่มาจากมนุษย์ จนเกิดเป็นอุดมการณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์คือสาเหตุหรือตัวการสำคัญที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งมนุษย์ในที่นี้จากการนำเสนอข่าวคือประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่กำลังอ่านข่าว ขณะที่ผู้ที่คอยแก้ไขปัญหามลพิษคือหน่วยงานของรัฐ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหา จนนำมาสู่ภาพสะท้อนทางความคิดประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมให้กับผู้ที่ได้อ่านข่าวออนไลน์

คำสำคัญ : พาดหัวข่าวออนไลน์, วาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม, วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

Thesis Title	The Relationship between Language and Environmental Problem Discourse from Online Headlines during 2019-2020
Researcher	Mr. Kritsada Kantichon
Department	Thai and Applied Thai
Academic Year	2021

ABSTRACT

This thesis aims to study the relationship between language and environmental problem discourse from online headlines during 2019-2020. The data used in the study consisted of online headlines on environmental problems from five news agencies, namely, Thai PBS, Thairath, Prachatai, Daily News and Matichon. The data were collected in the period of two years of 2019-2020. The theory of critical analysis discourse was applied as a guideline for the study.

According to the study results of the subject characteristics that presented environmental news, it revealed that the online headlines used four language using strategies including 1) The vocabulary selection strategy: The uses of vocabularies were divided into five types namely the uses of name and alias, kinship representation, animal names, verbs and quantifiers. 2) The sentence structure strategy: The uses of question sentences were divided into two types namely the uses of question sentences for censure and recourse. 3) The pragmatics strategy: The uses of referrals, verbal irony, modality, postulate or presupposition, and conversational implicature. 4) The metaphor strategy: It could be found the conceptual metaphor that compared problems of environment and animals in three aspects including the conceptual metaphors that compared environmental problems as an enemy, an object and animals in the ecosystem as a human. Additionally, it was found that the different language using strategies that from online headlines regarding environmental problems reflected data sets or concepts about environmental problems as the consequences from human actions.

From the practical study on discourse, it was found out that the language presented through online environmental news agencies on environmental issues was directly related to media institutions. Therefore, the uses of the language in presenting news had the purposes arise from the editorial departments as staff members and personnel of institutions or media organizations who were function of selecting, adapting and adding various texts used in the news presentation in order to make the news interesting to readers or audiences and be careful in presenting news relating to government agencies or organizations. For social and cultural practices, there were various discourses reflected in the uses of languages, such as cultivating ideas or environmental knowledge through textbooks, laws and government policies in order to enable everyone to understand that environmental problems caused from actions of human, which means the general public.

The cultivation of the fundamental knowledge on environmental problems that has finally led to comes to news presentations is the reinforcement of the idea of managing environmental problems as human-caused problems. Heretofore, it became an ideology that represents humans as the main cause or factor that destroy the environment. The human here from the news presentations is the general public or people who are reading the news. While those who solve environmental problems are government agencies. Such power relations reflected problems and solutions that led to a thought reflection on environmental problems for those who read the online news.

Keywords: online headlines, environmental problem discourse, critical analysis discourse

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ อังศุวิริยะ ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่คอยให้คำแนะนำรับ ฟังทุกความคิดและคอยอนุเคราะห์อ่านงานพร้อมทั้งได้ตรงตรวจทานงานอย่างถี่ถ้วนสมบูรณ์ อีกทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ดี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จอมขวัญ สุทธินนท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำ ชี้แนะและตรวจทานการเขียนงานในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านตั้งแต่ รองศาสตราจารย์มนตรี มีเนียม ที่คอยชี้แนะและให้ ความรู้ด้านวรรณคดีศึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณนะ หนูหมื่น ผู้จุดประกายแนวคิดศาสตร์ด้าน คติชนสร้างสรรค์ที่น่าสนใจ กระทั่ง ดร.จตุพร เพชรบูรณ์ ที่คอยให้คำปรึกษาและแนะนำความรู้ด้าน คติชนและวรรณคดีแนวพระพุทธศาสนาไว้อย่างสนใจ และขอขอบคุณ ดร.พัชรีย์ จำปา ผู้คอยให้ ความช่วยเหลือ อาจารย์มณีรัตน์ กำลิ่งเกื้อ อาจารย์อนุชสรุา เรืองมาก ผู้จุดประกายคอยให้การ สนับสนุน และอาจารย์รัชฎาพร ตัณฑสิทธิ์ ที่อนุเคราะห์สมบัติทางปัญญาโดยเฉพาะหนังสือที่สำคัญ มาใช้ในการวิเคราะห์งาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้เป็นอย่างมาก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงตลอดเสมอมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณบุคลากรและเจ้าหน้าที่ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ทุกท่านที่คอยให้การสนับสนุน พร้อมทั้งช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา โดยเฉพาะเอกสารต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลข่าวสารที่สำคัญมากมายและคำแนะนำในการ ดำเนินการอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยทุกอย่างให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

สิ่งที่สำคัญมากที่สุดสำหรับการศึกษาตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้วิจัยจักต้องขอบพระคุณ ความกรุณาและความเมตตาจากครอบครัวกันติชล บิดา มารดา พี่ ๆ ของผู้วิจัยทุกคนที่ส่งกำลังใจมา ตลอดไม่ขาดสาย รวมถึงเพื่อน ๆ ในหลักสูตรภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์ที่คอยถามไถ่และให้ กำลังใจพร้อมทั้งเสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ดี และมอบความสุขให้กับผู้วิจัยตลอดการ ทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

กฤษฎา กันติชล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT	(7)
กิตติกรรมประกาศ	(9)
สารบัญ	(10)
สารบัญตาราง	(15)
สารบัญรูปภาพ.....	(16)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	7
1.3 ขอบเขตการศึกษา	7
1.4 สมมุติฐานการวิจัย.....	8
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 สิ่งแวดล้อม.....	9
2.1.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อม	10
2.1.2 ประเภทของสิ่งแวดล้อม	11
2.1.3 ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม.....	13
2.2 ปัญหาสิ่งแวดล้อม	14
2.2.1 สาเหตุปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	19
2.2.2 สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย	22
2.2.3 ผลที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	24
2.3 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	24
2.4 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4.1 วาทกรรม.....	27
2.4.2 วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์.....	27
2.4.3 การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์.....	28
2.4.4ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of communication).....	31
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรม.....	33
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	47
3.1 กลุ่มข้อมูล	47
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
3.2.1 เกณฑ์คัดเลือกสำนักข่าวออนไลน์.....	48
3.2.2 เกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหาข่าว.....	48
3.2.3 เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูล	49
3.2.4 เกณฑ์การรวบรวมข้อมูล	49
3.2.5 การคัดเลือกข้อมูล.....	49
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	54
3.3.1 การวิเคราะห์ตัวบท	55
3.3.2 วิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม.....	55
3.3.3 วิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม	56
3.4 สรุปอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	56
บทที่ 4 กลวิธีภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์เกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	57
1. กลวิธีในการเลือกใช้คำศัพท์ (Lexical strategies).....	57
1.1 การใช้คำเรียก (System of address).....	57
1.1.1 การใช้คำเรียกชื่อบุคคลสำคัญ	58
1.1.2. การใช้คำเรียกบุคคลที่เสียสละ	59

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

1.1.3 การใช้คำเรียกบุคคลที่กระทำความผิด.....	61
1.1.4 การใช้คำเรียกกลุ่มบุคคลในสังคม.....	62
1.1.5 การใช้คำเรียกชื่อกลุ่มองค์กรทางการเมือง.....	64
1.1.6 การใช้คำเรียกกลุ่มผู้กระทำความผิดกฎหมาย	66
1.2 การใช้คำแสดงความเป็นเครือญาติ	69
1.3 การใช้คำเรียกสัตว์.....	72
1.4 การใช้คำกริยา.....	73
1.4.1 การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุของปัญหา	73
1.4.2 การใช้คำกริยาแสดงการกระทำที่ผิดกฎหมาย.....	78
1.4.3 การใช้คำกริยาแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	81
1.4.4 การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการจัดการและแก้ไขปัญหา	87
1.4.5 การใช้คำกริยาแสดงการแก้ไขปัญหา	100
1.4.6 การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกต่อปัญหา.....	109
1.5 การใช้คำบอกปริมาณ.....	123
2 กลวิธีโครงสร้างประโยค	131
2.1 การใช้ประโยคคำถามเพื่อตำหนิ.....	131
2.2 การใช้ประโยคคำถามเพื่อขอความช่วยเหลือ	133
2.2.1 ประโยคคำถามของประชาชนที่ขอความช่วยเหลือจากรัฐ	133
2.2.2 ประโยคคำถามของรัฐที่ขอความช่วยเหลือจากประชาชน	133
3 กลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์.....	135
3.1 การอ้างถึง.....	135
3.2 การใช้ทัศนภาวะ (Modality).....	138
3.3 การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (Irony)	140
3.4 การใช้มูลบทหรือสภาวะเกิดก่อน (Presuppositions)	140

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 การใช้ความหมายซึ่งบ่งเป็นนัย (Implicature)	147
4 กลวิธีอุปลักษณ์ (Metaphor)	150
4.1 มโนอุปลักษณ์ [ปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ ศัตรูคู่ต่อสู้]	150
4.2 มโนอุปลักษณ์ [ปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ วัตถุสิ่งของ]	155
4.3 มโนอุปลักษณ์ [สัตว์ในระบบนิเวศ คือ มนุษย์].....	157
บทที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	166
5.1 องค์ประกอบการสื่อสารตามกรอบทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร	166
5.1.1 ฉาก (Setting).....	166
5.1.2 ผู้ร่วมเหตุการณ์ (Participant).....	172
5.1.3 จุดมุ่งหมาย (End).....	174
5.1.4 การลำดับวัจนกรรม (Acts sequence).....	174
5.1.5 น้ำเสียง (Key).....	177
5.1.6 เครื่องมือ (Instrumentality)	179
5.1.7 บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ	182
5.1.8 ประเภทการสื่อสาร (Genre).....	185
5.2 ภาคปฏิบัติทางวาทกรรมที่สำนักข่าวใช้นำเสนอพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม 187	
5.2.1 กระบวนการที่เกี่ยวกับการผลิตและการกระจายตัวบท	187
5.2.2 กระบวนการเกี่ยวกับการบริโภคนิยมและตีความตัวบท	188
5.3 ภาคปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมจากวาทกรรมปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม	189
5.3.1 อิทธิพลด้านหนังสือหรือตำราด้านสิ่งแวดล้อมของไทย	189
5.3.2 อิทธิพลทางกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	193
5.3.3 อิทธิพลด้านนโยบายสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ	199

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3.4 อิทธิพลสถาบันสื่อกับการผลิตซ้ำและถ่ายทอดวาทกรรมกระแสหลัก.....	203
บทที่ 6 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	205
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	206
6.2 อภิปรายผล.....	213
6.3 ข้อเสนอแนะ	218
6.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย.....	218
6.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์	219
บรรณานุกรม.....	222
ภาคผนวก.....	228
ประวัติผู้เขียน.....	249

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 จำนวนข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมหลังที่คัดเลือกออกจากข่าวอื่น ๆ.....	52
ตารางที่ 2 จำแนกข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	53
ตารางที่ 3 จำแนกข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นร้อยละ (%).....	54
ตารางที่ 4 การจำแนกการใช้คำกริยาตามการปรากฏร่วมกับภาคประธาน	122

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 1 หน้าพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม สำนักข่าวไทยรัฐ ออนไลน์.....	50
รูปที่ 2 หน้าพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม สำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์.....	50
รูปที่ 3 หน้าพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม สำนักข่าวประชาไท.....	51
รูปที่ 4 หน้าพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม สำนักข่าวเดลินิวส์.....	51
รูปที่ 5 พาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม สำนักข่าวมติชนออนไลน์.....	52
รูปที่ 6 รูปภาพประกอบข่าว สำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์.....	180
รูปที่ 7 รูปภาพประกอบข่าวสำนักข่าวไทยรัฐ.....	180
รูปที่ 8 รูปภาพประกอบข่าวสำนักข่าวประชาไท.....	181
รูปที่ 9 รูปภาพประกอบข่าวสำนักข่าวมติชน.....	181
รูปที่ 10 รูปภาพประกอบข่าวสำนักข่าวเดลินิวส์.....	181

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

สิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นระบบกลไกทางธรรมชาติอย่างหนึ่งที่มีความสัมพันธ์และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สิ่งแวดล้อมอาจหมายถึง สภาพแวดล้อม ภาวะแวดล้อม ที่เกิดขึ้นอยู่รอบตัวมนุษย์เป็นสิ่งที่มนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ต้องใช้ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรดิน น้ำ อากาศ หรือชายฝั่งทะเลที่ต่างให้วิถีการดำเนินชีวิตทั้งของมนุษย์และสัตว์ได้ใช้ชีวิตอย่างปกติสุข สิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นได้มี 2 กรณี คือ ธรรมชาติสร้างสรรค์ขึ้น และมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สิ่งธรรมชาติสร้างขึ้น เช่น ป่า ภูเขา ต้นไม้ น้ำ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น อาคาร บ้าน เสื้อผ้า สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นต่างได้รับการตอบรับจากผู้คนในสังคมเพราะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น การขยายตัวของเมืองเพิ่มขึ้น จึงทำให้เกิดความไม่สมดุลทางด้านสิ่งแวดล้อมจนกลายเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข จากการเพิ่มของจำนวนประชากรทำให้การขยายตัวของเมืองเพิ่มขึ้น ความต้องการของมนุษย์ก็ได้เพิ่มขึ้นด้วยเมื่อความต้องการของมนุษย์เพิ่มมากขึ้นก็จำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้น จนทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมทางอากาศ เช่น ปัญหา P.M. 2.5 และปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเล เช่น ปัญหาขยะพลาสติก (กองนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2531, น. 34)

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางอากาศ เมื่อสังคมเกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจเป็นสังคมอุตสาหกรรมเนื่องจากประเทศอุตสาหกรรม คือ ภาพแทนทางด้านความเจริญของประชาชนในทุกระดับสังคม เพราะอุตสาหกรรมทำให้ผู้คนในสังคมมีรายได้ ชุมชนจึงมีแนวคิดในการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในทุก ๆ พื้นที่ของสังคม มลพิษทางอากาศจึงเกิดขึ้นและการทำลายสิ่งแวดล้อมรอบด้าน เช่น ปัญหาฝุ่น P.M. 2.5 เนื่องจากกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมปล่อยควันเสียจากการเผาไหม้ในรูปแบบต่าง ๆ ผนวกกับธรรมชาติถูกทำลายเพื่อให้มีพื้นที่ในการสร้างเมืองอุตสาหกรรมเต็มตัว เมื่อโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น แต่ธรรมชาติลดลงทำให้การบำบัดอากาศโดยธรรมชาติไม่สามารถจัดการได้ จึงทำให้ควันพิษต่าง ๆ ลอยขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศกลายเป็นมลพิษที่สร้างผลกระทบต่อมนุษย์และสัตว์ ซึ่งไม่ต่างจากปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเล

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเลเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำรงชีวิตมนุษย์ เช่น ปัญหาขยะพลาสติก ที่มีจำนวนมากอันเกิดจากการสนองความสะดวกตามความต้องการของมนุษย์ และการเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับการบริโภคที่ยั่งยืนที่ไม่เพียงแค่บริโภคอาหารที่อยู่ภายในเท่านั้น แต่ยังต้องการบริโภคความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ที่นำมาใส่อาหารเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็น กล่อง โฟม ถุงพลาสติก กล่องพลาสติก ขวดน้ำทั้งที่เป็นขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว โดยหลังจากบริโภคจำเป็นต้องทิ้งขยะลงถังสาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมาก และการกำจัดขยะของแต่ละพื้นที่ไม่มีระบบแบบแผนที่ชัดเจน ทำให้ขยะเหล่านี้อยู่ตามแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา คือ น้ำเน่า น้ำเสีย สัตว์น้ำไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ และขยะที่อยู่ตามแหล่งน้ำเหล่านี้ได้ไหลลงสู่ทะเลก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเล

อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวได้สร้างผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตใต้ท้องทะเล เช่น กรณีที่จังหวัดนครศรีธรรมราชพบปลาวาฬเกยตื้นที่แหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง หลังจากเจ้าหน้าที่ผ่าชันสูตรซากปลาวาฬตัวนี้พบว่า ปลาวาฬกินขยะพลาสติกเข้าไปจำนวน 85 ชิ้น (สำนักข่าวไทยพีบีเอส 10 ธันวาคม 2562) หรือกรณีพะยูนขึ้นมาเกยตื้นอยู่บริเวณชายหาด ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมืองจังหวัดกระบี่ ที่ประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างมากคือ “มาเรียม” ลูกพะยูนที่พลัดพรากจากแม่ ซึ่งเสียชีวิตจากการกินขยะพลาสติก จากปัญหาสิ่งแวดล้อม 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางอากาศ เช่น ปัญหาฝุ่น P.M. 2.5 และปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเล เช่น ปัญหาขยะพลาสติก ทั้ง 2 ประเด็นต่างได้รับความสนใจจากผู้คนในสังคม รวมถึงการแสดงออกให้เห็นถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญ ผ่านการนำเสนอข่าวที่ประชาชนรับรู้ในฐานะผู้รับสารจากสื่อสารมวลชน

ข่าวเป็นเครื่องมือการประชาสัมพันธ์ที่สำคัญสำหรับสื่อสารมวลชนที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมาก และสามารถให้การศึกษาทางอ้อมได้โดยเฉพาะข่าว คือสารชนิดหนึ่งที่ปัจจุบันมีการรับฟังหรือรับสารได้หลายช่องทาง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ (เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์ และปนัดดา ธนสถิตย์ อ้างถึงใน ยุพดี เผ่าสุขถาวร, 2539) แต่ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ เช่น อินเทอร์เน็ต อีเมล เป็นข่าวออนไลน์ที่สะดวก รวดเร็ว และสามารถเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ในทันที เพื่อให้รับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ข่าวออนไลน์จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารอยู่ตลอดเวลา เพราะเนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ผู้คนในสังคมมีทางเลือกสำหรับการบริโภคข่าวได้มากยิ่งขึ้น แหล่งข่าวจึงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาระบบ เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการในทุกช่องทางตามการเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมทุนนิยม ดังที่ จุมพล รอดคำดี (2532 อ้างถึงใน ยุพดี เผ่าสุขถาวร 2539) กล่าวว่า ในระบบเศรษฐกิจ แบบทุนนิยม สื่อสารมวลชนต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีกำลังการซื้อ

ได้แก่ กลุ่มสังคมเมือง ทั้งนี้ เพราะสื่อสารมวลชนสามารถดำรงอยู่ได้ต้องอาศัยรายได้ส่วนใหญ่ที่มา จากโฆษณา และการขาย ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายที่สื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเป็นพิเศษ จึง เป็นกลุ่มสังคมเมืองที่มีอยู่ประมาณร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ ลักษณะเนื้อหาที่ สื่อสารมวลชนนำเสนอจึงเป็นเนื้อหาที่กลุ่มคนกลุ่มนี้สนใจและต้องการ

อาจกล่าวได้ว่า สื่อสารมวลชนโดยเฉพาะสื่อประเภทข่าวนอกจากทำให้ประชาชนได้ทราบถึง ข้อมูลที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในสังคมนั้น ๆ แล้ว ยังเป็นการสอดแทรกเนื้อหาสาระบางประการเพื่อเป็น เกร็ดหรือแง่คิดให้แก่ผู้คนในสังคมได้ติดตามข่าว ‘ข่าว’ จึงถือเป็นช่องทางการสื่อสารที่สำคัญระหว่าง ผู้ส่งสารกับผู้รับสาร การนำเสนอข้อมูลข่าวสารสามารถควบคุมความคิดของผู้คนในสังคมได้ เพราะ การอ่านข่าวหรือการเขียนพาดหัวข่าวต่างมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อต้องการขายข่าวและสร้าง รายได้ให้กับองค์กร โดยนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการสร้างข้อมูลข่าวสารให้มีความรวดเร็ว กระชับ เหมาะสำหรับวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ตลอดเวลา เพื่อควบคุม ความคิดของผู้คนในสังคมตามอุดมการณ์หรือทัศนคติขององค์กร เช่น การนำเสนอข่าวการเสียชีวิต ของลูกพะยูน (มาเรียม)

ประเด็นข่าวการเสียชีวิตของลูกพะยูน (มาเรียม) เป็นการนำเสนอข่าวด้วยวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ นำเสนอเพื่อต้องการจุดขาย เพราะเป็นประเด็นสำคัญที่คนในสังคมให้ความสนใจและ ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และต้องการนำเสนอเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อม โดยสร้างวาทกรรมเพื่อครอบงำความคิดประชาชนผ่านภาษาให้คนในสังคมได้คิด พิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และเกิดการพัฒนา รมรงค์ ให้คนในสังคม ช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ ที่แสดงให้เห็นถึงนัย การนำเสนอ ดังนี้

การใช้คำกริยาเพื่อแสดงความรู้สึกต่อเหตุการณ์ เมื่อพิจารณาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้าน สิ่งแวดล้อม กรณีการเสียชีวิตของลูกพะยูน (มาเรียม) พบว่ามีการใช้คำกริยาที่แสดงถึงความรู้สึก เกี่ยวกับพะยูน (มาเรียม) ไม่ว่าจะในสถานการณ์ใดก็ตาม โดยพบคำว่า **ใจหาย โลงอก เศร้า สุดเศร้า** ดังตัวอย่าง

โซเชียลใจหาย “มาเรียม” พะยูนน้อยกำพร้าแม่ นอนหลับเพลิน เกยตื้นอีกรอบ
 แพนคลับโล่งอก “มาเรียม” พะยูนน้อยเริ่มเรียนรู้ ไม่เกยตื้นแล้วนะพี่จ๋า
เศร้า! มาเรียมลูกพะยูนขวัญใจตาย “ซ็อก – เจอถุงพลาสติก”
 คนดังอาลัย “มาเรียม” ซ็อกตาย ผ่าเจอพลาสติกขวางลำไส้
 โซเชียลสุดเศร้า บอกลา “มาเรียม” ครั้งสุดท้าย

จากตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวต้องการแสดงให้เห็นถึงความรัก ความวิตกกังวล และ ความรู้สึกโศกเศร้า จากการใช้คำแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นจากพาดหัวข่าวทำให้สถานะของ พะยูน ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมถูกเปลี่ยนสถานะกลายเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีผู้ติดตามการดำเนิน ชีวิตในทุกช่วงเวลาราวกับ ‘เด็กน้อย’ และรู้สึกผูกพันขณะเดียวกันก็รู้สึกวิตกกังวลกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับพะยูน เช่น เมื่อพะยูนเกยตื้น หรือรู้สึกดีใจเมื่อพะยูนมีพัฒนาการ สามารถดูแลตัวเองได้ จึงเป็น การใช้คำเพื่อแสดงความรู้สึกราวกับ ‘แม่ที่เป็นห่วงลูก’

การใช้คำกริยาเพื่อแสดงการกระทำของผู้คนต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากพาดหัวข่าวออนไลน์ ด้านสิ่งแวดล้อม กรณีการเสียชีวิตของลูกพะยูน (มาเรียม) พบการใช้คำกริยาแสดงการกระทำของ ผู้คนในสังคมหลังจากที่พะยูนเสียชีวิต เพื่อต้องการแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมต่อเหตุการณ์ ผ่าน การกระทำที่สามารถพึงกระทำได้ โดยพบคำที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำของผู้คนหลังการเสียชีวิต ของพะยูน เช่น โปสต์ ดังตัวอย่าง

ทูลกระหม่อม ทรงโปสต์อาลัย “มาเรียม” พะยูนน้อยเสียชีวิต

ลิโอนาร์โด โปสต์ถึง “มาเรียม” ขวัญใจคนไทยตายจากพลาสติก

จากตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวต้องการแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่เกิดขึ้นเพื่อแสดงออก ถึงการมีส่วนร่วมสำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ต่อการจากไปของพะยูน (มาเรียม) ด้วยการกระทำที่ สามารถให้ผู้คนในสังคมรับรู้และมีอารมณ์ร่วมในการแสดงออกถึงความโศกเศร้าผ่านการ โปสต์ หาก ใคร โปสต์ แสดงว่ามีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ผ่านการกระทำ

การใช้ชื่อและการเรียกชื่อเพื่อครอบคลุมความรู้สึกร่วม เมื่อผู้วิจัยพิจารณาตัวบทพาดหัวข่าว ออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม กรณีการเสียชีวิตของลูกพะยูน (มาเรียม) พบการใช้ชื่อและการเรียกชื่อที่ แสดงให้เห็นถึงการสร้างความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ ดังตัวอย่าง

ทูลกระหม่อม ทรงโปสต์อาลัย “มาเรียม” พะยูนน้อยเสียชีวิต

ลิโอนาร์โด โปสต์ถึง “มาเรียม” ขวัญใจคนไทยตายจากพลาสติก

จากตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวต้องการแสดงให้เห็นความสำคัญของปัญหาที่บุคคลสำคัญ ทั่วโลกต่างให้ความสนใจ โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลมีชื่อเสียงที่ออกมาแสดงความรู้สึกต่อเหตุการณ์ เพื่อ เป็นตัวแทนในการสร้างความรู้สึกร่วมของผู้คนในสังคมผ่านบุคคลสำคัญ ทำให้ผู้รับสารที่เป็นบุคคล ธรรมดารู้สึกคล้อยตามและอยากมีส่วนร่วมต่อเหตุการณ์

การขยายความเพื่อแสดงสาเหตุการเสียชีวิต เมื่อพิจารณาจากตัวบทพาดหัวข่าวด้าน สิ่งแวดล้อม กรณีการเสียชีวิตของลูกพะยูน (มาเรียม) พบการขยายความเพื่อต้องการแสดงให้เห็นถึง

สาเหตุของการเสียชีวิตของพะยูน ซึ่งการปรากฏของส่วนขยายความมักอยู่ท้ายสุดของข้อความ ดังตัวอย่าง

มาเรียมตายสด **ผ่าเจอพลาสติก อดตันลำไส้**

คนดังอาลัย “มาเรียม” ซ็อกตาย **ผ่าเจอพลาสติกขวางลำไส้**

ลิโอนาร์โด โปสต์ถึง “มาเรียม” ขวัญใจคนไทย **ตายจากพลาสติก**

จากตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวนำส่วนขยายความมาใส่ในตัวภาษา ทำให้ผู้รับสภาพการกระทำคือพะยูน (มาเรียม) มีความชัดเจนมากขึ้นในเรื่องของการพิสูจน์หาสาเหตุการเสียชีวิตอันเกิดจากการกินขยะพลาสติกเข้าไป จนเป็นเหตุทำให้เสียชีวิต

การสื่อเจตนาเพื่อการขอร้อง ด้พบพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม กรณีการเสียชีวิตของพะยูน (มาเรียม) พบสื่อเจตนาเพื่อขอร้อง เช่น คำว่า **วอน ขอ** ดังตัวอย่าง

“ธรรม” กร้าวแบนถุงพลาสติก **วอน** “มาเรียม” เหยื่อตัวสุดท้าย

“ปริญญ์” **วอน** เลิกใช้พลาสติก หวั่นซ้ำรอย “มาเรียม”

“วรารุช” **ขอ** ทุกคนทิ้งลงถัง ขยะไม่มาไกลถึงทะเล ย้ำทำงานกระทรวงควบคุมสภาได้

จากตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวต้องการสื่อเจตนาการขอร้อง เพื่อขอร้องผู้คนในสังคมหรือผู้ฟังทำตามในสิ่งที่ร้องขอ ได้แก่ การเลิกใช้ถุงพลาสติก การทิ้งขยะให้ลงถัง หรือการขอร้องให้ประชาชน ‘แบน’ เป็นคำทับศัพท์มาจากภาษาอังกฤษคือคำว่า Ban แปลว่า การประกาศห้ามหรือการสั่งห้าม (พจนานุกรมแปล ไทย อังกฤษ, 2563) ‘กร้าวแบนถุงพลาสติก’ จึงหมายถึง การประกาศห้ามหรือสั่งห้ามใช้หรือไม่ให้ใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน เพื่อต้องการลดขยะพลาสติก

การสื่อเจตนาเพื่อให้คำมั่นสัญญา เมื่อพิจารณาด้พบพาดหัวข่าวด้มีการใช้คำเพื่อการผูกมัดและให้คำมั่นสัญญาหรือเพื่อการปฏิบัติที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยพบคำว่า **ลด ละ เลิก จัดการ ต้อง** ดังตัวอย่าง

ทช.ส่งสติ๊กเกอร์น่ารัก “มาเรียม” ด้แทนความคิดถึงช่วย **สื่อลดขยะ**

ด้งมาเรียมโปรเจกต์สู่เกษตรกร **ลดขยะพัฒนาแหล่งน้ำ**

ชาติไทยพัฒนา ผลักดัน “มาเรียมโปรเจกต์” **ลดละเลิกใช้พลาสติกอย่างจริงจัง**

“วรารุช” ด้รับลูกปรับโรดแมป **จัดการขยะพลาสติก** ก่อนปี 65

มาเรียมไม่ตายฟรี ชู 5 แนวทางแก้ “ทะเลไทย” **ต้อง “ไร้ขยะ”**

จากตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวต้องการสื่อเจตนาการผูกมัด โดยการให้คำมั่นสัญญาที่จะพัฒนา ซึ่งกลุ่มที่แหล่งข่าวอ้างอิง ได้แก่ องค์กรของรัฐ พรรคการเมือง และนักการเมือง ที่เข้ามาทำ

หน้าที่เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาผ่านแนวทางการทำงาน เพื่อการลดขยะพลาสติกที่มีจำนวนมากจนส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ

มโนทัศน์ให้สิ่งมีชีวิตมีลักษณะคล้ายมนุษย์ เมื่อพิจารณาถึงตัวบทที่ใช้ในการวิเคราะห์พบว่าการใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ เพื่อสื่ออัน อันได้แก่ ตัวพะยูน ดังตัวอย่าง

มาเรียม” โข่วซิกซ์แพ็ก วางครีบขนานลำตัว นอนนิ่งให้หมอเช็กร่างกาย

โซเซียลใจหาย “มาเรียม” พะยูนน้อยกำพร้าแม่ นอนหลับเพลิน เกยตื้นอีกรอบ

“ย้อนไหมไลน์ “มาเรียม” นักเกยตื้นในตำนาน ออดอ้อน วายคู่ “แม่ส้ม”

จากตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวแสดงให้เห็นถึงการใช้อุปกรณ์เปรียบเทียบมาเรียมเป็นมนุษย์ โดยวิเคราะห์จากคำกริยาแสดงอาการปฏิกิริยาของสิ่งที่ถูกอ้างถึงคือ มาเรียม เพื่อให้เกิดจินตภาพร่วมกันในการสร้างภาพของพะยูนให้มีลักษณะคล้ายกับมนุษย์คนหนึ่ง ที่เกิดและเติบโตขึ้นไม่ต่างจากมนุษย์ พฤติกรรมดังกล่าวจึงมีลักษณะคล้ายมนุษย์ที่เหมือนเด็กน้อย น่ารัก ไร้เดียงสา

จากตัวอย่างพาดหัวข่าวออนไลน์ กรณีการเสียชีวิตของลูกพะยูน (มาเรียม) พบนัยทางภาษาที่ผู้ส่งสารต้องการส่งไปยังผู้รับสาร แสดงให้เห็นถึงการใช้อุปกรณ์ในการนำเสนอข่าว 3 ด้าน ได้แก่ นำเสนอภาษาผ่านปัญหา จากการวิเคราะห์พบว่าภาษาที่ใช้จากพาดหัวข่าวออนไลน์ ได้ยกประเด็นปัญหาที่ทำให้พะยูนต้องเสียชีวิต คือ ขยะพลาสติก อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้พะยูนต้องเสียชีวิต นำเสนอภาษาผ่านความรู้สึกที่แปรเปลี่ยน การนำเสนอภาษาโดยยกความรู้สึกมากล่าวโดยเปลี่ยนสถานะของพะยูนในฐานะสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิดหนึ่งให้กลายเป็นมนุษย์คนหนึ่ง และเป็นเด็กน้อยน่ารักของผู้คนที่ติดตาม เพื่อให้ง่ายต่อการสร้างความรู้สึกร่วม และนำเสนอภาษาผ่านการสร้างความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ เมื่อลูกพะยูนได้ถูกเปลี่ยนสถานะจากสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมให้กลายเป็นเด็กน้อยน่ารัก ไร้เดียงสา ทำให้ผู้คนเกิดความรักความน่าสงสาร เมื่อพะยูนตายจึงทำให้การสร้างความรู้สึกร่วมเป็นไปอย่างง่ายดายและเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องออกมาแสดงความรู้สึกร่วม ในฐานะที่พะยูนเป็นสมาชิกหนึ่งในสังคม (มีความเป็นมนุษย์) ที่จบชีวิตลงจากการกินขยะพลาสติก

จากการวิเคราะห์ตัวอย่างพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมข้างต้น พบว่าเป็นการใช้อุปกรณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดที่เกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เพราะภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบสร้างเป็นชุดความคิดที่เชื่อมโยงกับอิทธิพลหรือบทบาทของสื่อผ่านโครงสร้างทางสังคม ซึ่งวิเคราะห์ได้จากการใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามกรอบการวิเคราะห์ของแฟร์คลัฟ (Fairclough, 1997 อ้างถึงใน สามชาย ศรีสันต์ 2561) ที่ได้เสนอกรอบการวิเคราะห์วาทกรรมไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ตัวบท (Text) ภาคนิปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) และภาคนิปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Practice)

ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์วาทกรรมโดยเฉพาะการใช้ภาษาในการนำเสนอปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นการแสดงให้เห็นถึงนัยแฝงจากตัวบทพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากการใช้รูปภาพจะแสดงให้เห็นถึงนัยสำคัญจากตัวบท องค์ประกอบด้านบริบทที่ใช้นำเสนอข่าวจากพาดหัวข่าวออนไลน์ จะสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมตามกรอบทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (CDA : Critical Discourse Analysis) ได้อย่างน่าสนใจ

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ที่เกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ พาดหัวข่าวจากสำนักข่าว 5 สำนักข่าว คือ สำนักข่าวไทยพีบีเอส สำนักข่าวไทยรัฐ สำนักข่าวประชาไท สำนักข่าวเดลินิวส์ และสำนักข่าวมติชน ซึ่งพิจารณาจากยอดผู้ติดตามเพจและสัดส่วนของการนำเสนอข่าวด้านสิ่งแวดล้อม โดยพบพาดหัวข่าวที่นำมาใช้ในวิเคราะห์จำนวนทั้งสิ้น 837 ข่าว ซึ่งเป็นข่าวที่นำเสนอปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลในปี พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ. 2563

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยเลือกศึกษาเนื้อหาจากพาดหัวข่าวที่เกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้นโดยครอบคลุมทุกปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมดทั้งด้านมลพิษทางอากาศ ทางทะเลและแม่น้ำลำคลอง โดยไม่ศึกษาเนื้อหาจากพาดหัวข่าวสิ่งแวดล้อมในประเด็นอื่น เช่น การรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

1.4 สมมุติฐานการวิจัย

1. กลวิธีภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์กับวาทกรรมปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมีความหลากหลายและน่าสนใจ อาทิ การใช้คำกริยา การใช้ทัศนภาวะ การใช้อุปลักษณ์ ฯลฯ
2. กลวิธีภาษาจะสะท้อนให้เห็นวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ได้
3. การศึกษาวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจะสะท้อนให้เห็นถึงชุดความคิดเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของมนุษย์ในสังคม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงกลวิธีภาษาที่ใช้ในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยสามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงนัยของการใช้ภาษาต่าง ๆ ในการนำเสนอข่าวที่มีส่วนให้เกิดการโน้มน้าวจิตใจของผู้คนในสังคม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม
2. ทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการผลิตตัวบท การกระจายตัวบท การบริโศคและการตีความตัวบท เกี่ยวกับนโยบายเชิงองค์การในการสร้างตัวบท เพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสารรวมถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม อันแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของภาษาที่มีผลต่อการกระทำของผู้คนผ่านพาดหัวข่าวออนไลน์

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ หมายถึง ทฤษฎีและวิธีวิทยาวิเคราะห์กลวิธีภาษาซึ่งเชื่อมโยง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ตัวบท ทัศนปฏิบัติทางวาทกรรมและทัศนปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างนัยภาษาและวาทกรรมสิ่งแวดล้อม

วาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง การผลิตชุดความคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านภาษาที่นำเสนอผ่านสื่อโดยเฉพาะข่าว ซึ่งมีผลต่อความคิด ความเชื่อ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคมโดยเฉพาะด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

พาดหัวข่าว หมายถึง ข้อความที่ปรากฏส่วนแรกของหน้าเพจข่าวและเป็นส่วนที่มีความสำคัญมีการใช้ภาษาเพื่อเร้าความสนใจให้ผู้อ่านติดตามอ่านข่าวอย่างตั้งใจ ซึ่งบางพาดหัวข่าวมีรูปภาพประกอบการนำเสนอร่วมด้วย

ข่าวออนไลน์ หมายถึง ข่าวที่อยู่ในเว็บไซต์ของสำนักข่าว สามารถค้นหาและอ่านได้ผ่านระบบสัญญาณไร้สาย (อินเทอร์เน็ต) ซึ่งมีความสะดวกและรวดเร็วในการส่งต่อหรือเผยแพร่ข่าวไปสู่กลุ่มสังคมออนไลน์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ในปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นแนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. สิ่งแวดล้อม
 - 1.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อม
 - 1.2 ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม
 - 1.3 ประเภทของสิ่งแวดล้อม
2. ปัญหาสิ่งแวดล้อม
 - 2.1 ปัญหาสิ่งแวดล้อม
 - 2.2 สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม
 - 2.3 สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
 - 2.4 ผลของปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. แนวคิด ทฤษฎี
 - 4.1 วาทกรรม
 - 4.2 วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
 - 4.3 การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์
 - 4.4 ชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

2.1 สิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมเป็นระบบนิเวศที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ กำเนิดสิ่งมีชีวิตมากมายไม่ว่าจะเป็น สรรพสัตว์ พืชพรรณ แหล่งน้ำ และอากาศ ล้วนต้องพึ่งพาระบบนิเวศที่สมบูรณ์ สะอาดและไม่เป็นมลพิษต่อ

สิ่งมีชีวิตในวัฏจักรอื่น ๆ ที่ใช้ระบบนิเวศเดียวกัน โดยมีนักวิชาการให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้หลากหลาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อม

คำว่า สิ่งแวดล้อม คือสภาวะแวดล้อม ภาวะแวดล้อม หรือสภาพแวดล้อม ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษ คำว่า “Environment” ซึ่งมีนักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

วิลเลียด ทวีสิน (2520, น. 101) ให้นิยามไว้ว่า “สิ่งแวดล้อม คือ สิ่งที่อยู่รอบ ๆ หรือสภาพที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ มนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ต่างกำเนิดอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อม”

ณรงค์ ณ เชียงใหม่ (2525, น. 94) ให้ความหมายไว้ว่า “สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุก ๆ สิ่งที่อยู่รอบตัวเราทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นสสารและพลังงาน”

เกษม จันทร์แก้ว (2527, น. 37) ให้ความหมายไว้ว่า “สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เห็นด้วยตาเปล่า รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นอีกทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม”

นิวัติ เรืองพานิช (2528, น. 46) ให้ความหมายไว้ว่า “สิ่งแวดล้อม หมายถึง วัตถุ พุทธิกรรม และสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา”

นาท คัมภีร์วิรุฬห์ และพูลทรัพย์ สมุทรสาคร (2528, น. 79) ได้กล่าวว่า “ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราก็คือสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต”

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2530) ให้นิยามไว้ว่า สิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องได้) และนามธรรม (จับต้องไม่ได้ เช่น วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวข้องถึงกันเป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรหรือวัฏจักร ซึ่งเกี่ยวข้องกันทั้งระบบ

ทรงกลด ประพิตรภา (2532, น. 33) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราไม่ว่าสิ่งเหล่านั้นจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ต่างมีอิทธิพลเกี่ยวข้องกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนและก่อให้เกิดผลกระทบซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีผลเกี่ยวข้องกับตัวเราไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

สุรภิ โรจน์อารยานนท์ (2532, น. 60) ให้ความหมายไว้ว่า “สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา และอาจเป็นสิ่งนอกโลก แต่เป็นผลมาเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมต่อเราและสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ”

พะยอม แก้วกำเนิด (2532, น. 112) ให้ความหมายไว้ว่า “สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวเราทั้งที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้าง ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม”

โนเบียร์ และ ดูว์ดีย์ (Nobile & Dudy, 1972 อ้างถึงใน กัลยา วรรณโกศา 2532) กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อมเป็นผลรวมของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบด้าน สภาพการณ์หรือโดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลซึ่งจะมีผลต่อการคงอยู่ หรือการพัฒนาของมนุษย์หรือธรรมชาติ”

กู๊ด (Good, 1973 อ้างถึงใน กัลยา วรรณโกศา 2532) ให้ความหมายว่า “สิ่งแวดล้อม หมายถึง วัตถุและสถานการณ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคคล”

กัลยา วรรณโกศา (2532) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “สิ่งแวดล้อมหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีอิทธิพลต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ และเป็นวงจรวัฏจักรเกี่ยวข้องกันทั้งระบบ”

จากการให้ความหมายคำว่า “สิ่งแวดล้อม” ของนักวิชาการ ผู้วิจัยสรุปและให้ความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในยุคสังคมปัจจุบันไว้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต สิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นหรือมนุษย์สร้างขึ้น เช่น ธรรมชาติ วัตถุสิ่งของ ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม วัฒนธรรมที่อยู่รอบตัวมนุษย์ไหลเวียนเป็นวัฏจักรวงจร ที่สร้างและมีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์รวมถึงสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและพัฒนาไปตามยุคสมัยตามวิวัฒนาการของมนุษย์และสังคม

2.1.2 ประเภทของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ จึงมีการจัดแบ่งประเภทของสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการศึกษางานวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมในวัฏจักรต่าง ๆ ให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและหาคำอธิบายมาเพื่อตอบคำถามปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังที่ วิลเลียม ทวีสิน (2520) และนิวัติ เรืองพานิช (2528) ได้แบ่งประเภทของสิ่งแวดล้อมไว้ 2 ประเภท คือ

1. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (Natural Environment) คือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองธรรมชาติ แบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ

1.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ทิวทัศน์ ภูมิอากาศและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ เช่น ดิน น้ำ อากาศ และแร่ธาตุต่าง ๆ

1.2 สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ (Bio-Geographical Environment) ได้แก่ ป่าไม้ สัตว์ป่า มนุษย์ และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์เสริมสร้างหรือกำหนดขึ้น (Cultural Environment or Man-made Environment) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางสังคม สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม เช่น ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมประจำชาติ และศิลปกรรม รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ ด้วย

จากการอธิบายพบว่า การจัดประเภทของสิ่งแวดล้อมมีด้วยกัน 2 ประเภท โดยจัดเป็นสิ่งแวดล้อมที่ธรรมชาติสร้างขึ้น ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ และแร่ธาตุ ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และธรรมชาติได้สร้าง ป่า สัตว์ป่า หรือมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมี 2 แบบ คือ สิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น หลักปัจจัย 4 ต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต อาทิ โทรศัพท์มือถือ ยานพาหนะ เสื้อผ้า อาหาร และสิ่งที่เป็นนามธรรม ไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมต่าง ๆ ความเชื่อ หรือ วัฒนธรรมที่มนุษย์สืบทอดต่อกัน มาตั้งแต่อดีต ดังที่ นาท คัมทวิรุฬห์ และพูลทรัพย์ สมุทรสาคร (2528, น. 222) แบ่งประเภทของสิ่งแวดล้อมเป็น 2 ประเภทเช่นกัน คือ

1. สิ่งแวดล้อมทางด้านรูปธรรม (Concrete Environment) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) หมายถึง สิ่งมีชีวิตซึ่งหมายถึงสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ แร่ธาตุ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงขึ้น โดยอาศัยความรู้ทางเทคโนโลยี หรือความสามารถทางศิลปะ เช่น บ้านเรือน ถนนหนทาง วัดวาอาราม ภาพเขียน รูปปั้น สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ (Biological Environment) หมายถึง สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ อันได้แก่ มนุษย์ สัตว์ พืช จุลชีวิต

2. สิ่งแวดล้อมด้านนามธรรม (Abstract Environment) ได้แก่ ระบบสังคม เศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรม (Social Economic Political and Cultural) ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่า เป็นระบบสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

อย่างไรก็ตามยังมีสิ่งแวดล้อมที่ธรรมชาติสร้างขึ้น ดังที่ ทวีศักดิ์ ปิยะกาญจน์ (2528, น. 215-229) ได้แบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ประเภท คือ สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต (Biotic Environment) ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ และพืช ต่อไปคือสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต (Abiotic Environment) ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2530 อ้างถึงใน กัลยา วรณโกคา 2532) แบ่งสิ่งแวดล้อมกว้าง ๆ 2 ส่วน คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา ดิน น้ำ อากาศ ทรัพยากรทุกประเภท กับสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ชุมชนเมือง สิ่งก่อสร้าง โบราณสถาน ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม

จากการอธิบายของนักวิชาการสิ่งแวดล้อมพบว่า สิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท เช่นเดียวกัน แต่มีความแตกต่างด้านการอธิบาย โดยใช้รูปธรรมและนามธรรมมาเป็นเกณฑ์หลักในการแยกประเภท โดยที่มนุษย์ สัตว์ พืช จัดอยู่ในประเภทรูปธรรมคือสามารถจับต้องได้ และนามธรรมคือสิ่งแวดล้อมที่มีสภาพสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน หรือใช้เกณฑ์สิ่งมีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิตเพื่อประจักษ์ถึงการจัดประเภทของสิ่งแวดล้อมให้มีลักษณะที่แตกต่างกัน ระหว่างสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท เพื่อต้องการให้เห็นภาพของสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง สิ่งแวดล้อมที่ธรรมชาติสร้างขึ้นกลายเป็นระบบนิเวศหรือธรรมชาติ ที่ช่วยสานต่อทุกชีวิตบนโลกให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น น้ำ อากาศ หรือแม้กระทั่งแร่ธาตุ ส่วนสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ไม่ว่าจะเป็น เทคโนโลยี ถนนหนทาง วัด ศาสนสถาน ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ

2.1.3 ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่ดำรงอยู่ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอาจมีได้เป็นเพียงแค่อากาศ แม่น้ำ ภูเขา แต่รวมถึงความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้นและธรรมชาติสร้างขึ้น เพราะทั้งสองสิ่งต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังที่ กัลยา วรณโกคา (2532, น. 16) ได้อธิบายถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น สิ่งแวดล้อมจึงครอบคลุมทุกสรรพสิ่ง จะเห็นได้ว่าสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตมากมายทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยปกติตามธรรมชาติแล้วสิ่งแวดล้อมมีความสมดุลอยู่ในตัว ทำให้ทุกสรรพสิ่งดำรงชีวิตได้อย่างเป็น

ระบบ แต่ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านที่ดีขึ้นและด้านที่ไม่เป็นผลดีต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์

สรุปความสำคัญของสิ่งแวดล้อมได้ว่า สิ่งแวดล้อมมีวิวัฒนาการตามกาลเวลาของมนุษย์และสังคม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมตามการพัฒนาของมนุษย์ยิ่งทำให้สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญมากขึ้น เพราะมนุษย์เปลี่ยนแปลงและพัฒนาสิ่งแวดล้อมไปตามการพัฒนาของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

เมื่อสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญมากขึ้น ทำให้องค์กรต่าง ๆ เล็งเห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงได้ทำการศึกษาหาความรู้และให้ความสนใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น มีการศึกษาวิจัยและรณรงค์ให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในประเทศไทยที่ระยะหลังเริ่มมีการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เพราะสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยปัจจุบันมีสภาพที่อ่อนแอและขาดความสมดุลในการใช้สิ่งแวดล้อมร่วมกับสิ่งมีชีวิตอื่น ทำให้สิ่งแวดล้อมไทยเริ่มประสบปัญหาที่เข้าขั้นวิกฤติ กัลยา วรธนาภค (2532, น. 18)

2.2 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

มนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ต่างต้องการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ทั้ง 2 กลุ่ม แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมต่าง ๆ มีการพัฒนาไปสู่ระบบสังคมอุตสาหกรรม มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมากและทำลายสิ่งแวดล้อม จนทำให้ปัจจุบันโลกอาจขาดความสมดุลในการรักษาสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันมนุษย์ได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมแบบชีวภาพและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยขาดการระมัดระวัง ทำให้สิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรมในด้านคุณภาพ ซึ่งเป็นปัญหาที่สร้างผลกระทบต่อวงจรของมนุษย์มาอย่างยาวนาน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญในทุกประเทศ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังที่ไชยวัฒน์ แสงไชย (2533 อ้างถึงใน พิงใจ ไวยกุล 2539) ได้อธิบายดังนี้

1. ปัญหามลพิษ (Pollutions) ที่เกิดจากของเสียต่าง ๆ ที่ระบายออกจากเขตที่พักอาศัยของมนุษย์ และขบวนการผลิตอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีวัตถุดิบและพลังงานที่เหลือจากขบวนการผลิตออกจากระบบการผลิตในรูปแบบของเสีย ได้แก่ น้ำเสีย อากาศเสีย ขยะมูลฝอย สารพิษ เสียง ความสั่นสะเทือน และความร้อน เข้าสู่ระบบสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ ถึงแม้ว่าธรรมชาติจะสามารถจัดสรรพิษหรือของเสียเหล่านี้ได้ แต่การมุ่งขยายผลผลิตอย่างมาก เกิน

กว่าที่ระบบนิเวศจะสามารถจัดการได้ ของเสียดังกล่าวจะทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงจนเป็นผลเสียต่อสภาพการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย

2. ปัญหาความร่อยหรอของทรัพยากร (Resource Depletion) ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการเพิ่มของประชากร ทำให้มีการใช้ทรัพยากรเฉลี่ยต่อหัวเพิ่มมากขึ้น ทรัพยากรบางประเภทที่ไม่สามารถสร้างขึ้นมาทดแทนได้ใหม่หรือทดแทนได้ แต่ต้องใช้ระยะเวลาเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มอย่างรวดเร็ว ความต้องการใช้ทรัพยากรเพื่อผลิตสินค้าสนองความต้องการก็จะเพิ่มมากขึ้น แต่ขีดความสามารถในการใช้ทรัพยากรเหล่านี้มีไม่ทัน จึงเกิดปัญหาการสิ้นเปลืองของทรัพยากร จนกระทั่งอาจเกิดการขาดแคลนในที่สุด

จากการอธิบายพบว่า ปัญหาของสิ่งแวดล้อมเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมให้เกิดการพัฒนา โรงงานและระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท เพราะอุตสาหกรรมเป็นตัวแทนของการพัฒนา การเป็นประเทศอุตสาหกรรมซึ่งอาจทำให้เกิดภาวะสิ่งแวดล้อมที่สร้างผลกระทบได้ และการขยายเมืองจากสภาวะเศรษฐกิจทำให้ประชากรไหลเข้าสู่ตัวเมืองเพื่อต้องการยกระดับชีวิตให้กับตนเองด้วยการทำงาน จากการเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้การใช้ทรัพยากรมีปัญหา เพราะมีการใช้ทรัพยากรเพิ่มมากขึ้น ทำให้การผลิตทรัพยากรโดยธรรมชาติไม่สามารถทำได้โดยทันที จึงเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการใช้ทรัพยากรทำให้ทรัพยากรขาดแคลน

อย่างไรก็ตาม ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นเพียงแค่ 2 กลุ่มนี้เท่านั้นแต่ยังมีปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม การตั้งถิ่นฐาน หรือมลพิษทางอากาศ ดังที่ สาคกร กือเจริญ (2523 อ้างถึงใน พิงใจ ไวยกุล 2539) ได้สรุปปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญไว้ ดังนี้

1. ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัญหาที่น่าวิตกเป็นอย่างมากในขณะนี้ เพราะเนื้อที่ป่าในปัจจุบันลดลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ปี นำมาซึ่งความเสื่อมโทรมทางทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรดินและแร่ธาตุ อย่างดินที่มีปัญหาในปัจจุบันเพราะเนื่องจากการใช้ดินอย่างไม่มีประสิทธิภาพ การปลูกพืชไม่เหมาะสมกับคุณสมบัติของดินหรือปลูกพืชที่ทำให้คุณภาพของดินลดลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงอย่างไม่ถูกวิธี ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมในแร่ธาตุต่าง ๆ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ สาเหตุเหล่านี้มาจากการขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นตามแหล่งท่องเที่ยว พืช และสัตว์ป่า ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการรักษาคุณภาพของระบบนิเวศ

2. ปัญหาในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่

2.1 ความไม่สมดุลในการกระจายตัวของประชากร การกระจายตัวหรือการเพิ่มขึ้นของประชากรโดยเพิ่มขึ้นตามจุดต่าง ๆ ที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ หรือประชากรที่เพิ่มขึ้นเป็นกลุ่มประชากรที่ไม่พอเหมาะกะกับทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น ทำให้เกิดปัญหาเชื่อมโยงถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2 ปัญหาสิ่งแวดล้อมในการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ ได้แก่

2.2.1 การขยายตัวของเมืองที่เป็นไปตามยถากรรม การขยายตัวของเมืองโดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจเป็นส่วนสำคัญทำให้คนในพื้นที่ชนบทหันมาอาศัยความเจริญของสังคมเมืองในการตั้งถิ่นฐานของชีวิตหรือดำเนินชีวิตของตนเอง

2.2.2 การขาดแคลนที่อยู่อาศัย การสาธารณสุขูปโภคและบริการทางสังคม ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของสาธารณสุข น้ำ ที่อยู่อาศัย

2.2.3 การขาดแคลนสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เพราะเนื่องจากการทำงานในสังคมเมืองที่มีความวุ่นวายและความตึงเครียด สวนสาธารณะหรือสถานที่ตากอากาศจึงเป็นสถานที่หนึ่งที่มีความสำคัญ

2.2.4 การขาดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าที่ควรสงวนไว้เป็นสมบัติของชาติ เช่น ศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม

3. ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ซึ่งเป็นปัญหาอันเกิดจากมนุษย์เป็นผู้กระทำอันได้แก่

3.1 ปัญหาน้ำเน่าเสีย ทั้งแหล่งน้ำในผิวดินและน้ำทะเล ซึ่งนอกจากจะทำให้คุณค่าของน้ำเสื่อมโทรมลงแล้ว ยังมีผลในการทำงานสภาพแวดล้อมทางน้ำ รวมทั้งระบบวงจรชีวิตทั้งพืชและสัตว์

3.2 ปัญหาอากาศเสียจากก๊าซพิษต่าง ๆ มลพิษที่ปล่อยออกจากโรงงานอุตสาหกรรมและท่อไอเสียของรถยนต์ ซึ่งก่อให้เกิดผลร้ายแรงทั้งในด้านสุขภาพอนามัย ระบบนิเวศของพืชและสัตว์

3.3 ปัญหาจากเสียงและการสั่นสะเทือน มลพิษทางเสียงมีมากมายที่สร้างผลกระทบต่อระบบนิเวศ เช่น เสียงจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือเสียงจากระบบการจราจรทุกประเภท อาทิ ทางบก ทางเรือ และทางอากาศ หรือการสร้างความสะดวกสบายจากการทำเหมืองแร่และการก่อสร้างต่าง ๆ

3.4 ปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ปัญหาน้ำเสีย อากาศเสีย รวมถึงเป็นแหล่งบ่อเกิดของเชื้อโรคและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค

3.5 ปัญหาสารพิษ ที่สามารถสร้างผลกระทบต่อมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะสารพิษสามารถแทรกซึมเข้าไปในอาหาร และผลิตผลทางการเกษตรอื่น ๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อประชาชนจากการบริโภค

3.6 ปัญหาดินที่เกิดจากปุ๋ยหรือสารเคมี เพราะการใช้สารเคมีต่าง ๆ ในการกำจัดหรือดูแลผลิตผลทางการเกษตร ทำให้สารเคมีต่าง ๆ ซึมเข้าไปในชั้นดินทำให้เกิดปัญหาด้านทรัพยากรดิน เช่น ดินเปรี้ยวหรือดินเค็ม และสาเหตุอีกด้านหนึ่งมาจากระบบชลประทานที่ไม่สมบูรณ์

นอกจากปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ การตั้งถิ่นฐาน และปัญหามลพิษต่าง ๆ แล้ว ได้มีการจำแนกปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทั้งปัญหาทางน้ำ ทางอากาศ และทางดิน ทวีศักดิ์ ปิยะกาญจน์ (2529) ได้จำแนกปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านต่างดังนี้

1. ปัญหามลพิษทางน้ำ

1.1 เกิดขึ้นจากการขาดระบบการจัดการน้ำทิ้งจากชุมชน โรงงานอุตสาหกรรมและพื้นที่เกษตรกรรม ก่อนจะระบายลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ทำให้ปริมาณของสารพิษมากเกินไปจนขีดความสามารถของแหล่งน้ำนั้น ๆ จะรับไว้ได้

1.2 ปัญหามลพิษทางอากาศ เกิดขึ้นเนื่องจากสารพิษที่ปล่อยจากสิ่งต่าง ๆ เช่น ท่อไอเสียจากรถยนต์ จักรยานยนต์ หรือไอเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมในบางบริเวณ และบางช่วงเวลามีปริมาณมากเกินไปที่อากาศจะเจือจางได้ทัน ทำให้ความเข้มข้นของสารพิษในอากาศมีค่าสูง จนเป็นอันตรายต่อมนุษย์และก่อให้เกิดความเสียหาย

1.3 ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยในเมืองต่าง ๆ บริการกำจัดขยะมูลฝอยไม่เพียงพอและขาดการบริหารและการจัดการที่ดี ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยทับถมและกระจายลงสู่แม่น้ำลำคลอง ทำให้เกิดการเน่าเสีย

1.4 ปัญหาเสียงและการสั่นสะเทือน เกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรมการจราจรและบริเวณก่อสร้าง

1.5 ปัญหาสารเป็นพิษและแร่ธาตุที่ใช้ในการเกษตรหรืออุตสาหกรรมและอื่น ๆ ที่ผิดวิธีหรือโดยไม่ระมัดระวังอันตรายที่เกิดขึ้น เช่น การใช้ยาฆ่าแมลงในการปราบศัตรูพืช

2. ปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ แบ่งได้ 4 ประเภทคือ

2.1 ปัญหาการทำลายป่า เพื่อต้องการที่ทำกินหรือต้องการไม้เพื่อใช้ก่อสร้างที่อยู่อาศัยหรือทำเชื้อเพลิง

2.2 ปัญหาการใช้ดินและที่ดินอย่างไม่เหมาะสมและปัญหาการเสื่อมโทรมของคุณภาพดิน

2.3 ปัญหาทรัพยากรธรณี ได้แก่ การนำเอาแร่ธาตุ ตลอดจนน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ซึ่งก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของธรรมชาติอย่างยิ่ง เช่น การทำเหมืองแร่เนื่องจากจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพต่ำจึงทำให้การทำแร่ไม่ได้ประโยชน์มากเท่าที่ควร นอกจากนั้นหากหลีกเลี่ยงการทำเหมืองแร่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม

2.4 ปัญหาผลกระทบต่อระบบนิเวศจากการพัฒนาต่าง ๆ

3. ปัญหาการกระจายประชากรและการตั้งถิ่นฐาน การเติบโตของเมืองอย่างไม่เป็นระบบ และแบบแผนที่แน่นอน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม

วินัย วีระพัฒนานนท์ (2530, น. 24) กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมว่ามี 3 ประการคือ

1. ปัญหาการร่อยหรอของทรัพยากร การดำรงชีวิตของมนุษย์ไม่ว่าในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ

2. ปัญหาสารพิษในการดำรงชีวิตตามปกติ การแสวงหาทรัพยากรในกระบวนการผลิตทั้งในทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ตลอดจนการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีย่อมก่อให้เกิดสารพิษ และสารพิษที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะในปริมาณมากหรือน้อยเพียงใด มนุษย์จะได้รับผลกระทบจากสารพิษทั้งทางตรงและทางอ้อม

3. ปัญหาของระบบนิเวศ ระบบนิเวศไม่ว่าจะใหญ่โตกว้างขวางหรือจำกัดเพียงใด มักมีความสัมพันธ์พึ่งพาสายสัมพันธ์ที่เกี่ยวพันกันและกัน และในระบบนิเวศเองมีองค์ประกอบทั้งทางกายภาพและชีวภาพที่จะต้องเกื้อกูลซึ่งกันและกัน แต่กิจกรรมของมนุษย์ในการใช้ทรัพยากรและก่อให้เกิดสารพิษ ทำให้เกิดความไม่สมดุลขึ้นในระบบนิเวศ ทำให้เกิดภัยพิบัติมากมายอันเกิดมาจากปัญหาความไม่สมดุลในระบบนิเวศ เช่น การสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่า การเกิดอุทกภัยต่าง ๆ ความร้อนและความแห้งแล้ง ซึ่งไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นกับระบบนิเวศ มนุษย์ต้องรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยตรง

สรุปได้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ได้มีเพียงแค่ 2 ปัญหาหลักเท่านั้น แต่ยังพบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในประเด็นอื่น ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็น ปัญหาทางเสียง การสั่นสะเทือน ขยะมูลฝอยมลพิษ ที่ต่างก็เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตโดยตรง อันเกิดจากสภาพสังคมที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น การขยายเมือง การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมากทำให้ระบบสิ่งแวดล้อมเสียสมดุลและมนุษย์ไม่สามารถรักษาสมดุลด้านสิ่งแวดล้อมได้หรือการบริหารและการจัดการที่ไม่เป็นระบบ ทำให้เกิดผลเสียมากมาย อาทิ ปัญหาจากขยะมูลฝอยที่กระจายอยู่ตามแม่น้ำลำคลองก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย และเป็นภัยคุกคามต่อสัตว์น้ำและสัตว์ป่าอีกหลายชนิด หรือปัญหามลพิษต่าง ๆ เช่น กลุ่มควันจากการเผาป่าเพื่อต้องการทำการเกษตร หรือปัญหามลภาวะจากท่อไอเสียจากรถยนต์จักรยานยนต์ หรือจากโรงงานอุตสาหกรรมที่สร้างผลกระทบต่อมนุษย์ เช่น P.M. 2.5 ที่ประเทศไทยทั้งภาคกลางและภาคใต้กำลังประสบปัญหาอยู่ ซึ่งสาเหตุของการเกิดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมเกิดจากหลายปัจจัยร่วมกัน

2.2.1 สาเหตุปัญหาสิ่งแวดล้อม

ณรงค์ ณ เชียงใหม่ (2525) และสุรณี โรจน์อารยานนท์ (2532) ได้กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การเพิ่มจำนวนของประชากร หมายถึง ความต้องการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิตพื้นฐาน ได้แก่ พื้นที่ทำกินทางการเกษตรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนมีการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าที่ควรต้องสงวนไว้เพื่อรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ความต้องการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เช่น น้ำ อากาศ แร่ธาตุ พลังงาน ในปัจจุบันการวางแผนการใช้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปและอาจทำให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงในอนาคต หากยังมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติกันอย่างไม่ระมัดระวังอีกต่อไป

2. การขยายตัวของตัวเมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมธรรมชาติ การขยายตัวอย่างรวดเร็วของเมืองและขาดการวางแผนและผังเมืองไว้ล่วงหน้า ทำให้เกิดปัญหาของเมือง เช่น การใช้ที่ดินอย่างไม่เป็นระเบียบแบบแผน ปัญหาการจราจร การขาดแคลนทางด้านสาธารณูปโภค และการบริการรวมทั้งสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อันแสดงถึงความเสื่อมโทรมลงไปทุกขณะ ทั้งทางกายภาพ สังคม และคุณภาพชีวิตของคนในสังคมเมือง นอกจากนี้การขยายตัวของเมืองไทยโดยปกติจะมีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมเกิดขึ้นด้วย ซึ่งหากขาดการวางแผนหรือการควบคุมที่เพียงพอ ย่อมก่อให้เกิดมลพิษต่าง ๆ อาทิ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

3. การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในด้านการเกษตร เช่น การใช้ปุ๋ยหรือยาฆ่าแมลงก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของคุณภาพดิน เช่น ดินเป็นพิษ และอาจแพร่กระจายตัวลงสู่แม่น้ำลำธารจนเป็นสาเหตุของน้ำเสีย สารพิษตกค้างในอาหาร และผลิตผลทางการเกษตรเสียหาย ส่วนด้านอุตสาหกรรมสารบางชนิดที่ใช้ในการผลิต เช่น ปรอท สารหนู และอื่น ๆ สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้

นาท ตันทวีรุฬห์ และพูลทรัพย์ สมุทรสาคร (2528, น. 117) ได้กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งกล่าวไว้ตรงกับที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2530 อ้างถึงใน ภัลยา วรรณโกคา 2532) ว่าสาเหตุหลักของปัญหาสิ่งแวดล้อมมีอยู่ 2 ประการคือ

1. การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร เมื่อมีประชากรเพิ่มมากขึ้นความต้องการบริโภคทรัพยากรก็เพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็น อาหาร ที่อยู่อาศัย พลังงาน

2. การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจทำให้มาตรฐานในการดำรงชีวิตสูงตามไปด้วย มีการบริโภคทรัพยากรเกินความจำเป็นในขั้นพื้นฐานของชีวิต มีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรมากขึ้นขณะเดียวกันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีช่วย

เสริมวิธีการนำทรัพยากรมาใช้ได้ง่ายมากยิ่งขึ้น นักวิชาการสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า มนุษย์เป็นตัวละครสำคัญที่สุดในการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวเร่ง

การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ดูเหมือนเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อม เพราะถือเป็นกลไกสำคัญทำให้ปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมาดังที่ ทวีศักดิ์ ปิยะกาญจน์ (2529 อ้างถึงใน กัลยา วรธรรมโกศา 2532) ได้เสนอว่า เมื่อประชากรมากขึ้นปัญหาที่ตามมาย่อมมากขึ้น เช่น ปัญหาทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาทรัพยากรไม่เพียงพอ สำหรับประเทศไทยนอกจาก สาเหตุการเพิ่มขึ้นของประชากรแล้วยังมีสาเหตุอื่น ดังนี้

1. ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม
2. ปัญหาการพัฒนาชนบทยังเป็นไปอย่างไม่เหมาะสมและไม่บังเกิดผล ไม่สามารถลดความ ยากจนในชนบทได้ ก่อให้เกิดปัญหาการอพยพของชนบทเข้าสู่เมือง
3. ปัญหาการปล่อยให้เมืองเติบโตอย่างไม่เป็นระเบียบแบบแผน ไม่สนใจโครงสร้างพื้นฐาน ภายภาคที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดของเสียจากชุมชน
4. ปัญหาการควบคุมการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม ทั้งในเมืองและชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งการ ใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัย
5. ปัญหาการรับเทคโนโลยีบางอย่างที่ไม่เหมาะสมเข้ามาใช้ภายในประเทศทั้งในด้านการ ดำรงชีวิตประจำวัน และด้านการผลิต
6. ปัญหาการขาดมาตรการที่เหมาะสมในการควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

อย่างไรก็ตามนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้นได้บ่งชี้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการเพิ่มขึ้น ของจำนวนประชากร ขณะเดียวกัน คณิต เศรษฐศาสตร์ (2542) ได้อธิบายถึงสาเหตุของปัญหา สิ่งแวดล้อมที่ไม่ได้เกิดจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ โดยกล่าวไว้ 5 ปัจจัย ได้แก่ การขาดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ชัดเจน ผลกระทบภายนอก การมีลักษณะเป็นสินค้า สาธารณะ การมีลักษณะเป็นทรัพย์สินที่ใช้ร่วมกัน และการเพิ่มขึ้นของประชากร ซึ่งอธิบายไว้ดังนี้

การขาดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ชัดเจน คือ ไม่มีสิทธิ์ในทรัพยากรต่าง ๆ ทำให้ขาดการ ควบคุมที่ชัดเจน เพราะหากมีการกำหนดกรรมสิทธิ์หรือมอบความเป็นเจ้าของให้กับทรัพยากร เหล่านั้น จะมีกระบวนการจัดการที่มีขั้นตอนไม่ทำให้ทรัพยากรสูญเสียบ่อยไปอย่างไร้ประโยชน์ และ กำหนดขอบเขต มูลค่าที่ชัดเจน ซึ่งหากมีการรุกรานขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้ถือกรรมสิทธิ์สามารถเรียกร้อง ค่าเสียหายทดแทนได้ จะทำให้เกิดกระบวนการจัดการ ดูแล รักษา ทรัพยากรให้ดีขึ้น

ผลกระทบภายนอก คือ การกระทำของบุคคลหรือธุรกิจที่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่นหรือธุรกิจ อื่นที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง อันเกิดจากการไม่ได้รับกรรมสิทธิ์ในทรัพยากรปัญหานี้จึงเกิดขึ้นเป็นบริเวณ กว้าง ทำให้ธุรกิจหรือการกระทำของบุคคลอื่นสามารถกระทำได้ เช่น การปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ

ชาวบ้านไม่มีกรรมสิทธิ์จึงไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากนายทุนได้ เมื่อนายทุนไม่สูญเสียรายได้จากปัญหาจึงกระทำซ้ำ ๆ ทำให้เกิดผลกระทบ คือ น้ำเน่าเสีย และเกิดขึ้นกับชาวบ้าน ชาวบ้านไม่สามารถดำรงชีวิตอย่างปกติได้ จึงเป็นผลกระทบภายนอก

การมีลักษณะเป็นสินค้าสาธารณะ คือ การได้รับหรือใช้ทรัพยากรเป็นสินค้าอย่างเท่าเทียมกัน การได้บริโภคสินค้าที่เท่าเทียมกันทำให้เกิดการแย่งชิงสินค้า (ทรัพยากร) เหล่านั้น เพราะเป็นสินค้าสาธารณะไม่สามารถเอาผิดสำหรับคนที่ไม่มีส่วนในสินค้าเหล่านั้นได้ เนื่องจากไม่ได้กำหนดกรรมสิทธิ์ที่ชัดเจน ดังนั้นจึงไม่สามารถกีดกันบุคคลอื่นไม่ให้รุกร้าได้ เกิดการแย่งชิงทรัพยากรจนขาดแคลนหรือเสื่อมโทรมไปในที่สุด

การมีลักษณะที่เป็นทรัพยากรที่ใช้อยู่ร่วมกัน คือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ จึงทำให้ทรัพยากรเหล่านั้นเป็นทรัพยากรส่วนรวม ที่ใคร ๆ ก็สามารถเข้ามาใช้ได้ เช่น แม่น้ำ ชาวบ้านทุกคนสามารถใช้ร่วมกันได้ หาปลาในแม่น้ำได้ แล่นเรือในแม่น้ำได้ และทิ้งขยะลงในแม่น้ำได้เช่นเดียวกัน หรือแม้กระทั่งการกำจัดของเสียอื่น ๆ เช่น สารเคมี ขยะ ก็สามารถทิ้งลงสู่แม่น้ำได้

กรณีการเผาขยะก็สามารถทำได้เพราะที่ดินสาธารณะ ป่า ถือเป็นทรัพยากรส่วนรวมก็สามารถนำขยะมาเผาหรือนำสารเคมีที่อันตรายมากำจัดในพื้นที่เหล่านั้นได้เมื่อแม่น้ำมีขยะเพิ่มขึ้นขยะเหล่านี้ได้ไหลลงสู่ทะเลกลายเป็นขยะสิ่งแวดล้อม และการเผาขยะก่อให้เกิดกลุ่มควันทำให้เกิดมลภาวะ

การเพิ่มขึ้นของประชากร คือ การที่ประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้นจนสิ่งแวดล้อมไม่สามารถบำบัดได้ เพราะเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นความต้องการต่าง ๆ ย่อมเพิ่มตามไปด้วย เช่น พลังงาน อาหาร แร่ธาตุ ที่อยู่อาศัยและวัตถุอื่น ๆ สำหรับการดำรงชีวิตเมื่อความต้องการเพิ่มขึ้นกระบวนการผลิตย่อมเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะฐานการผลิตด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมทำให้คุณภาพด้านชีวภาพบรรยากาศ น้ำ และอากาศเกิดความเสื่อมโทรมเพราะเกิดจากการใช้สารเคมี ตะกั่ว โลหะ มากยิ่งขึ้นทำให้ปล่อยของเสียต่าง ๆ กลับสู่ระบบนิเวศทั้งทางอากาศ น้ำ ลม เสียง ซึ่งมากเกินกว่าระบบสิ่งแวดล้อมจะบำบัดดูดซับก๊าซต่าง ๆ เปลี่ยนสภาพมลภาวะเองได้ตามธรรมชาติ ทำให้ของเสียเหล่านั้นกลายเป็นมลภาวะที่เป็นพิษสร้างผลกระทบจนกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ธรรมชาติไม่สามารถรับมือได้

จากการอธิบายสรุปได้ว่า สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากหลายปัจจัยที่นักวิชาการข้างต้นได้กล่าวไว้ มีความคิดเห็นสอดคล้องและแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านการขยายตัวของเมือง การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การถือครองกรรมสิทธิ์ ผลกระทบภายนอก ทรัพยากรมีลักษณะ

เป็นสินค้าสาธารณะและเป็นของใช้ส่วนรวม ส่วนอีกปัจจัยหนึ่งที่นักวิชาการต่างมีความเห็นที่ตรงและกล่าวถึงเหมือนกัน ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร

การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรทำให้เกิดการขยายเมืองตามมา เพราะเนื่องจากประชากรอพยพมาอาศัยในเมืองที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ จึงมีความจำเป็นต้องขยายพื้นที่เพื่อสร้างบ้านพักอาศัยให้เพียงพอต่อจำนวนประชากรที่อพยพเข้ามาอย่างต่อเนื่อง เช่น ชาวอีสานอพยพตนเองเข้ามาในเมืองหลวงเพื่อต้องการหารายได้ การเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้เมืองขยายจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม เพราะเมื่อเมืองขยายตามจำนวนประชากรทำให้การบริโภคหรือความต้องการในการใช้ทรัพยากรเพิ่มมากขึ้นไปด้วย เช่น บ้านพักอาศัย น้ำ อากาศ ซึ่งมีการใช้มากขึ้นทำให้เกิดผลเสียตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขยะมูลฝอย มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง

2.2.2 สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

สภาพปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากมาย ทั้งปัญหาด้านน้ำ อากาศ ขยะมูลฝอยต่าง ๆ หรือแม้แต่บริเวณชายฝั่งทะเลมักเจอปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น เพราะปัจจุบันประเทศไทยต้องการเป็นประเทศที่พัฒนาไปสู่กลุ่มประเทศเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมทำให้การจัดการทรัพยากรภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงจากอนุรักษ์กลายเป็นต้องการใช้งานมากยิ่งขึ้น โดยอ้างถึงความเจริญต่าง ๆ ที่คอยอำนวยความสะดวกและทำให้สภาวะทางด้านเศรษฐกิจเจริญมากขึ้นไม่ว่าจะเป็น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ต่าง ๆ ซึ่งการใช้ทรัพยากรแท้ที่จริงเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ดังนี้

เกษม จันทรแก้ว (2527 อ้างถึงใน พิงใจ ไวยกุล 2539) กล่าวว่า ประเทศไทยเจริญมั่นคงด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่แม้ว่าจะมีมากมายมหาศาล แต่ถ้าประชากรใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย ผิดหลักการไม่มีการวางแผนแล้วในอนาคตอาจเกิดปัญหาการขาดแคลน และเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นโดยสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมของไทยมีดังนี้

1. สภาพปัญหาทรัพยากรป่าไม้

1.1 ป่าบก

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) ได้กำหนดเป้าหมายให้มีสภาพพื้นที่ป่าไม้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งประเทศหรือประมาณ 120 ล้านไร่โดยแบ่งเป็นป่าเศรษฐกิจร้อยละ 25 และป่าอนุรักษ์ร้อยละ 15 แต่ในปัจจุบันพบว่าประเทศมีพื้นที่ป่าไม้เหลือเพียง 93 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 29 ของพื้นที่ประเทศเท่านั้น และยังพบว่าป่าที่เหลืออยู่เพียง 89.9 ล้านไร่ หรือร้อยละ 28.03 ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 13.9 ล้านไร่ อุทยาน 0.3 ล้านไร่ พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร 7.1 ล้านไร่

2. สภาพปัญหาทรัพยากรดินและการใช้ดิน

2.1 การใช้ที่ดินผิดประเภทโดยมิได้คำนึงถึงความเหมาะสมของประเภทดิน ทำให้ได้ผลตอบแทนจากการใช้ที่ดินต่ำ การเพิ่มผลผลิตมักใช้วิธีการขยายพื้นที่เพาะปลูก ก่อให้เกิดความสิ้นเปลืองทรัพยากรที่ดินโดยไม่สมควร และการนำที่ดินอุดมสมบูรณ์มาใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ เช่น สร้างโรงงานอุตสาหกรรม บ้านพักอาศัย

2.2 การบุกรุกเข้าไปใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตอนุรักษ์บริเวณป่าไม้และต้นน้ำลำธาร ซึ่งมีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 โดยขาดการป้องกันและบำรุงรักษา ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาหน้าดินอันเนื่องมาจากการชะล้างพังทลายของหน้าดิน โดยมีปัญหาที่รุนแรงที่สุดตรงบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพังทลายของหน้าดินทำให้ธาตุอาหารของพืชถูกน้ำพัดพาไป ซึ่งทำให้ผลผลิตทางเกษตรลดต่ำลงด้วย

3. สภาพปัญหาทรัพยากรน้ำ

น้ำมีความเกี่ยวข้องกับดินและป่าไม้อย่างใกล้ชิด การทำลายป่าไม้ให้แหล่งน้ำ ต้นน้ำลำธารเสียหาย ส่งผลให้ทรัพยากรน้ำลดลงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ปัจจุบันข้อขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรน้ำปรากฏอยู่ทั่วไป ขณะที่น้ำในภาคเกษตรมีไม่เพียงพอสำหรับการปลูกพืชฤดูแล้ง การใช้น้ำเพื่อชุมชน เพื่ออุตสาหกรรม และเพื่อการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยปัญหาที่ทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมาจากสาเหตุ ดังนี้

3.1 การระบายของเสียจากแหล่งชุมชนและกิจการอุตสาหกรรม

3.2 การประกอบกิจการปศุสัตว์

3.3 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบนฝั่งซึ่งเชื่อมต่อกับแม่น้ำ

4. สภาพปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง

ปัจจุบันคุณภาพของอากาศและระดับเสียงบางพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ อยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน สาเหตุที่สำคัญเกิดจากสภาพการจราจรติดขัดการเพิ่มขึ้นของยานยนต์ต่าง ๆ ทั้งทางบกและทางน้ำรวมทั้งจากโรงงานอุตสาหกรรม ผลการสำรวจคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวมทั้งการตรวจวัดระดับเสียงในเขตที่ประชาชนอยู่หนาแน่น รวมถึงบริเวณที่มีการจราจรติดขัด พบว่าบางพื้นที่มีปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์สูงกว่าระดับมาตรฐาน ส่วนระดับเสียงริมเส้นทางจราจร พบว่าบางขณะระดับเสียงสูงกว่าระดับมาตรฐาน ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนได้

5. สภาพปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

ปัญหาขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถเก็บรวบรวมจากแหล่งกำเนิดไปทำลายได้หมดเกิดขึ้นทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณในการ

จัดการ ไม่สมดุลกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามการขยายตัวของชุมชน ซึ่งทำให้ขยะมูลฝอยส่วนหนึ่งไหลลงสู่ท่อระบายน้ำทำให้เกิดการอุดตัน เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย และปัญหาน้ำท่วมตามมา โดยสาเหตุของปัญหาการเกิดขยะมูลฝอย ได้แก่ การนำขยะมากองไว้โดยไม่เผาทำลายทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามมา เช่น กลิ่นเหม็นรบกวน อากาศเสีย น้ำเน่าเสีย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และพาหะนำโรค

2.2.3 ผลที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อม

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2542, น. 30 – 34) ชี้ให้เห็นสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ในปัจจุบันที่ประสบอย่างรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อเป็นบริเวณกว้าง และส่งผลกระทบต่ออนาคตอันใกล้ จากการใช้ชีวิตของมนุษย์ที่เน้นความสะดวกสบายทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสร้างผลกระทบในด้านต่าง ๆ เช่น การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ เพราะเนื่องจากการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย และด้านมลพิษ เช่น มลพิษทางน้ำ อากาศ และอาหาร รวมถึงสารเคมีต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบจากการเร่งรัดทางด้านอุตสาหกรรม จึงเห็นได้ว่า ผลกระทบไม่ได้เกิดขึ้นเพียงแต่ด้านทรัพยากรเท่านั้น แต่มนุษย์จะได้รับผลกระทบดังกล่าวตามไปด้วย จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกหน่วยงานต้องสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมพร้อมช่วยกันอนุรักษ์

2.3 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กองนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2531, น. 34 - 37) ได้ศึกษาพบว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติถือเป็นนโยบายและต้องอาศัยความร่วมมือในการปฏิบัติ วิธีการอนุรักษ์มีหลายวิธีการเลือกมาตรการวิธีใดย่อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและปัญหาที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละประเภทว่า วิธีการใดจึงจะเหมาะสมและเกิดประโยชน์มากกว่ากัน มาตรการอนุรักษ์แบ่งออกเป็น 2 มาตรการใหญ่ ๆ คือ

1. มาตรการอนุรักษ์โดยตรง (Direct Conservation Measures) หมายถึง วิธีการปฏิบัติต่อทรัพยากรธรรมชาติโดยตรง เพื่อถนอมรักษาและใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดที่สุดมีวิธีการที่สำคัญ 7 วิธี

1.1 การถนอมและรักษา (Preservation) หมายถึงการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเพื่อให้มีทรัพยากรที่เพียงพอและใช้ได้ยาวนาน เช่น การจัดการกับสิ่งที่เสี่ยงง่ายให้สามารถเก็บไว้ได้นาน เช่น ปลาอย่าง ปลาเค็ม เนื้อเค็ม ปลาร้า

1.2 การบูรณะฟื้นตัว (Restoration of Renewal) คือการบูรณะปรับปรุงทรัพยากรที่เก่า เสื่อมสภาพ หมดประโยชน์ ให้กลับมามีคุณภาพเหมือนเดิมสามารถใช้ประโยชน์ได้อีก หรืออาจจะบูรณะแล้วเก็บไว้ใช้เมื่อมีความจำเป็น เช่น การปลูกป่าที่ถูกโค่นถาง การทำน้ำสกปรกให้

กลายเป็นน้ำสะอาด การถนอมและการบูรณะจำเป็นต้องคำนึงถึงความสมดุลของธรรมชาติและทรัพยากรอื่น ๆ ด้วย เพราะการเพิ่มของทรัพยากรอย่างหนึ่งอาจมีผลทำให้เกิดความเสียหายกับทรัพยากรอื่น ๆ ได้

1.3 การปรับปรุงให้มีสภาพดีกว่าธรรมชาติ (Benefitstion of Recla-mation) หมายถึงพยายามนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น ได้ผลสมบูรณ์เต็มที่ เช่น การปรับปรุงการใช้ที่ดินที่เคยทำการเพาะปลูกได้ปีละครั้ง ให้เพาะปลูกได้ปีละ 2-3 ครั้ง หรือพยายามปรับปรุงที่ดินและวิธีการเพาะปลูกเพื่อให้ได้ผลผลิตต่อไร่สูงกว่าปกติ การปรับปรุงพื้นที่ที่มีสภาพเป็นกรดหรือด่างให้มีสภาพความเหมาะสมสำหรับเพาะปลูก

1.4 การผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient Product and use) ทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไป ไม่สามารถจะบูรณะให้กลับมาใช้อีก เช่น แร่ธาตุต่าง ๆ หรือเชื้อเพลิง

1.5 การนำของเก่ามาประดิษฐ์ใช้ใหม่ (Recovery and Re - use) การนำเอาทรัพยากรหรือวัสดุของที่หมดสภาพการใช้งาน นำมาหลอมหลอมประดิษฐ์เป็นเครื่องมือใช้ชิ้นใหม่ เช่น การนำเอาโลหะเก่ามาหลอมใช้ใหม่

1.6 การใช้สื่ออื่นแทน (Substitution) ทรัพยากรประเภทที่มีจำกัดหรือหมดไป เนื่องจากการใช้ทรัพยากรที่ไม่สามารถประดิษฐ์ขึ้นใหม่ได้ และมีราคาแพง ควรหาทรัพยากรอื่นที่หาได้ง่าย และราคาถูกกว่า รวมถึงการประดิษฐ์ของเทียมมาใช้เป็นการทดแทน

1.7 การสำรวจตรวจสอบคุณภาพและค้นหาทรัพยากร (Resource Inventorics and Appraisal) คือการสำรวจและหาแนวทางในการนำทรัพยากรธรรมชาติที่ปล่อยทิ้งไว้ไม่เกิดประโยชน์ หรือเสียหาย โดยการศึกษาหาแนวทางมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมมากที่สุด เช่น พลังงานจากน้ำ จากแสงแดด แร่ธาตุบางชนิดที่มีอยู่ในท้องทะเล และอากาศ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ จะช่วยให้ได้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างเต็มที่

2. มาตรการทางสังคม (Social Measure) ได้แก่

2.1 การให้การศึกษาและความรู้ (Education and Information) ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แก่ประชาชนทุกคน ทุกอาชีพทุกระดับอายุ ให้มีความรัก ความหวงแหน เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการอนุรักษ์ทรัพยากร

2.2 ผนึกกำลังทั้งในด้านความคิด พลังกาย พลังใจ สำหรับผู้ที่สนใจและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้จัดตั้งเป็นกลุ่ม เป็นชมรม หรือ สมาคมส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติ เช่น สมาคมนิยมไพร

2.3 การใช้มาตรการกฎหมายควบคุม (Legal Control) กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุม เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชบัญญัติประมง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พระราชบัญญัติป่าสงวน พระราชบัญญัติควบคุมแร่ จะช่วยให้การอนุรักษ์ทรัพยากรสามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้

การร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในการร่วมกันอนุรักษ์ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป ที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน โดยสร้างบทบาทและหน้าที่ในการอนุรักษ์ร่วมกัน ซึ่งมีความจำเป็นที่สังคมต้องกำหนดมาตรการขึ้นมาเพื่อควบคุมการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ และเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน ถึงภัยคุกคามที่กำลังเกิดขึ้นและสร้างผลกระทบต่อมนุษย์ โดยต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาครัฐที่มีบทบาทในการบริหารจัดการ

รัฐบาลไทยได้เริ่มให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเป็นนโยบายและแผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) เป็นต้นมา แต่รูปแบบการดำเนินงานในระยะแรกมุ่งเน้นที่จะพัฒนาและแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่องเท่านั้น เช่น แผนการใช้ที่ดิน การจัดหาหน้าดิน แผนสาธารณสุขภาค แผนกายภาพ เรื่องถนน การคมนาคม ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ขนส่งมวลชน แผนพัฒนาที่อยู่อาศัย แผนการบำบัดน้ำเสีย แผนกำจัดของเสีย แต่ขาดการผสมผสานเชื่อมโยงกันกระทั่งในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้มีการปรับทิศทางการพัฒนา โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ประชาชน องค์กรหรือหน่วยงานของทั้งภาครัฐและเอกชนในระดับท้องถิ่นมีการวางแผนการจัดการและกำหนดแผนปฏิบัติการในพื้นที่ร่วมกับราชการส่วนกลางอย่างมีระบบเชื่อมโยง

จากการศึกษาเอกสารด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้วิจัยทราบและเข้าใจถึงองค์ความรู้รอบด้านเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความหมายของสิ่งแวดล้อม ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ประเภทของสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อม สาเหตุของปัญหา สภาพปัญหา ผลของปัญหา และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างองค์ประกอบของภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ ทำให้เห็นถึงความรู้พื้นฐานที่นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมได้ยืนยันถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ทำให้ชุดความคิดดังกล่าวถูกตอกย้ำมาเสมอ ผู้วิจัยจึงใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางการศึกษาในภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม เกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคมที่ข้อมูลดังกล่าวได้ทำการตีกรอบ โดยผู้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรจริงหรือไม่ และข้อมูลดังกล่าวมีส่วนในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อให้ผู้คนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างไร

2.4 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2.4.1 วาทกรรม

จันทิมา เอี่ยมมานนท์ (2549, น. 28) อธิบายถึงขอบเขตวาทกรรมไว้ว่า คำว่า “วาทกรรม” ที่ใช้ในงานวิจัยมีความหมาย 2 ด้าน คือ ความหมายในระดับแคบหรือในมิติของภาษา เป็นความหมายเชิงรูปธรรม หมายถึง รูปภาษา (ซึ่งหมายรวมทั้งสื่อสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น รูปภาพ) ที่ขึ้นอยู่กับการใช้ในบริบทใด ๆ ที่แสดงวิถีปฏิบัติทางสังคมของผู้ใช้ภาษา ซึ่งการใช้ในความหมายนี้อาจตรงกับที่บางคนใช้คำว่า “ปริจเฉท” บางครั้งมีความหมายเท่ากับ “ตัวบท” ส่วนความหมายในระดับกว้าง เป็นความหมายในเชิงนามธรรมที่แสดงมิติทางสังคม หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล การกระทำของบุคคล และเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร เพื่อแสดงบทบาทและให้สำนึกถึงความแตกต่างของการกระทำ อัตลักษณ์ของบุคคล รวมไปถึงการให้ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ในโลก การสร้างประสบการณ์ และการเรียนรู้ระบบสัญลักษณ์รวมทั้งเรียนรู้บุคคลอื่น ๆ ด้วย โดยมีลักษณะเป็นชุดของความคิดที่แฝงเร้นด้วยอำนาจและอุดมการณ์ของสังคมผ่านช่วงเวลาหนึ่ง ๆ

2.4.2 วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

ชนกพร อังศุวิริยะ (2551, น. 12 - 13) ได้กล่าวถึงวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ไว้ว่า มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) เป็นนักทฤษฎีคนแรกที่ทำให้ความสำคัญกับคำว่า “Discourse” โดยได้นิยามความหมายไว้ว่า “วาทกรรม” คือกลุ่มถ้อยคำที่ใช้แสดงความรู้หรือวิธีการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับหัวข้อเฉพาะในช่วงเวลาประวัติศาสตร์หนึ่ง ๆ ดังนั้น วาทกรรมคือกระบวนการผลิตความรู้ผ่านภาษา แต่เพราะการกระทำต่าง ๆ ทางสังคมนำมาซึ่งความหมายและความหมายต่าง ๆ ก่อให้เกิดความคิด และมีอิทธิพลต่อสิ่งที่เราทำหรือการกระทำของเรา ซึ่งการกระทำทั้งหมดมีลักษณะบิดเบี้ยวหรือไม่ได้แสดงออกอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งต่อมาได้มีนักทฤษฎีคนอื่น ๆ ให้คำนิยามกันต่าง ๆ ไปอย่างเช่น

เครสส์ (Kress, 1985 อ้างถึงใน ชนกพร อังศุวิริยะ 2551, น. 12 - 13) กล่าวถึงวาทกรรมไว้ว่า วาทกรรมเป็นเรื่องที่มาจากแฉວວງทางสังคม ส่วนตัวบทเป็นเรื่องของแฉວວງทางภาษา ความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมและตัวบทคือการตระหนักถึงความเป็นจริงร่วมกัน ซึ่งวาทกรรมจะแสดงให้เห็นได้จากตัวบท

แวนไดค์ (van Dijk, 1997 อ้างถึงใน ชนกพร อังศุวิริยะ 2551, น. 12 - 13) ได้กล่าวว่าปกติ “Discourse” จะเป็นการอ้างถึงการใช้ภาษา ดังนั้น การวิเคราะห์ “Discourse” จึงวิเคราะห์ที่

รูปแบบการใช้ภาษาว่าใครเป็นผู้ใช้ ใช้อย่างไร ทำไม และเมื่อไร ซึ่งถือเป็นลักษณะของหน้าที่หรือเหตุการณ์การสื่อสาร สรุปลงเป็นความคิดสำคัญของ “Discourse” ได้ 3 มิติ คือ

1. การใช้ภาษา (Language Use)
2. ความเชื่อต่าง ๆ ที่ส่งผ่านการสื่อสาร (The Communication of Beliefs) (Cognition)
3. ปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ทางสังคม (Interaction in Social Situations)

ความหมายของคำว่า “Discourse” สามารถพบความสัมพันธ์ใน 2 มิติ คือ มิติด้านภาษา และมิติทางสังคม ดังนั้น จี (Gee, 2005 อ้างถึงใน ชนกพร อังศุวิริยะ 2551, น. 12 - 13) จึงได้แสดงความแตกต่างทางความหมายของ “Discourse” โดยสัญลักษณ์ “D” ใหญ่ (Discourse) จะใช้เมื่อนั้นมิติทางสังคมของการใช้ภาษา การคิด การให้คุณค่า การกระทำ และการปฏิสัมพันธ์ในสังคม ส่วน “d” เล็ก (discourse) จะเน้นไปในการใช้ภาษาหรือด้านภาษาโดยเฉพาะ ส่วนคำว่า “Discourse” ในภาษาไทยก็ปรากฏคำเรียกต่าง ๆ โดยอาจแยกความแตกต่างตาม 2 มิติข้างต้น คือ เมื่อต้องการเน้นมิติด้านภาษาก็ใช้คำว่า “ปริจเฉท” และหากต้องการเน้นมิติทางสังคมจะใช้คำว่า “วาทกรรม”

งานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยใช้ทั้ง 2 มิติ คือวาทกรรมซึ่งจะศึกษาจากตัวบท (Text) ที่เป็นกลุ่มภาษาที่ปรากฏจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อแสดงให้เห็นถึงนัยแฝงในการนำเสนอข่าวด้านสิ่งแวดล้อมของสังคมในปัจจุบัน การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ได้มีนักทฤษฎีทางสังคมเสนอแนวคิดหรือวิธีการในการวิเคราะห์ที่เป็นขั้นตอนเพื่อสะดวกต่อกระบวนการศึกษาวิเคราะห์วาทกรรมจากตัวบท ซึ่งแนวคิดสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาใช้วิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์คือแนวคิดของ แฟร์คลัฟ (Fairclough) เนื่องจากสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์

2.4.3 การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์

สามชาย ศรีสันต์ (2561, น 23) ได้อธิบายไว้ว่า วาทกรรมแนววิพากษ์มีลักษณะเฉพาะในมุมมองต่อสังคมซึ่งแตกต่างจากแนวคิดทฤษฎีทางสังคมศาสตร์สำนักอื่น กล่าวคือ เป็นการบรรจบกันของสาขาทางสังคมศาสตร์กับมนุษยศาสตร์

นักทฤษฎีคนสำคัญที่เป็นผู้วางแนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์อย่างแฟร์คลัฟ (Fairclough, 1997 อ้างถึงใน สามชาย ศรีสันต์ 2561) เห็นว่า การวิเคราะห์วาทกรรมแนววิพากษ์เป็นทั้งทฤษฎีและวิธีวิทยา (method) ของภาคปฏิบัติทางสังคมซึ่งกระทำผ่านภาษา โดยภาคปฏิบัติทางสังคมดังกล่าว มีจุดสนใจอยู่ที่การใช้ภาษาในฐานะที่เป็นวาทกรรมซึ่งเชื่อมโยง และตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของโครงสร้างทางสังคม ทั้งนี้ภาคปฏิบัติทางสังคมไม่ได้ถูกรอบโดยอิทธิพลของโครงสร้างอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด หากแต่ผู้กระทำทางสังคมสามารถใช้ทรัพยากรทางภาษาในกระบวนการปฏิสังสรรค์ (Interaction) ทำการปะทะ ประสาน เพื่อผลิตสร้างภาคปฏิบัติทางสังคมขึ้น

ใหม่ให้อยู่ในบริบทที่ภาคปฏิบัติทางสังคมได้เกิดขึ้น จุดสนใจในการวิเคราะห์วาทกรรมแนวแฟร์คลัฟ จึงอยู่ที่ภาคปฏิบัติทางสังคมเพื่อนำไปสู่การปลดปล่อยจากการครอบงำของอำนาจนำ โดยวิพากษ์ให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันของภาคปฏิบัติทางสังคม

จุดเชื่อมต่อของการวิเคราะห์วาทกรรมที่แฟร์คลัฟ (Fairclough) คือ ‘ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม’ ที่ถือเป็นจุดร่วมกันของการวิเคราะห์ของกลุ่มวิเคราะห์วาทกรรมแนววิพากษ์ ซึ่งรวมถึงฟูโกต์ด้วย ที่ไม่ใช่เพียงการวิเคราะห์ตัวบท (Text) การพูด การบอกกล่าว (Talk) เท่านั้น แต่เป็นทั้งหมดของภาคปฏิบัติทางสังคมที่ การพูด การเขียน และการส่งผ่านทางความหมายเกิดขึ้น อีกทั้งเป็นผลผลิตที่ตามมาจากการส่งผ่านความหมายนั้น ซึ่งผลในที่นี่ ได้แก่ ภาคปฏิบัติทางสังคม (สามชาย ศรีสันต์ 2561, น. 31)

ภาคปฏิบัติทางสังคม สามชาย ศรีสันต์ (2561, น. 32) ได้อธิบายไว้ว่า ภาคปฏิบัติทางสังคม หรือ Social Practice คือระบบระเบียบทางสังคมที่เป็นผลผลิตที่มองเห็นรับรู้ได้ในรูปของการสื่อสารสัมพันธ์กันของคนในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีแบบแผนทางสังคมเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งก่อรูปขึ้นจากการจัดวางอย่างเป็นระบบระเบียบของวาทกรรม ขณะเดียวกันแบบแผนทางสังคมก็ทำการผลิตซ้ำทางวาทกรรมด้วย เช่น การยื่นตรงเคารพธงชาติเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ เป็นระเบียบทางวาทกรรมที่ตัวบทต่าง ๆ มาเรียงร้อยเชื่อมต่อกัน ทั้งเสียงดนตรีและเสียงของผู้ประกาศ

การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางสังคม คือการแสดงให้เห็นว่าเรารับรู้และมีความทรงจำต่อระบบแบบแผนชุดเดิมในสังคมที่คอยกำกับชี้แนะแนวทางการปฏิบัติให้กับคนในสังคม แบบแผนชุดเดิมที่มีอยู่นี้แฟร์คลัฟ (Fairclough) เรียกว่า โครงสร้าง (Structure) ซึ่งหมายถึง ธรรมเนียมปฏิบัติ หรือกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานที่เสนอไว้ในระเบียบของวาทกรรม การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางสังคมจึงต้องอ้างถึงโครงสร้างทางสังคมที่คอยกำกับอยู่ด้วยเสมอ โดยให้ความสนใจไปที่วาทกรรมซึ่งเป็นสิ่งประกอบสร้างให้โครงสร้างทางสังคมปรากฏเป็นรูปร่างขึ้น นอกจากโครงสร้างที่คอยกำกับภาคปฏิบัติทางสังคมแล้ว ในการวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางสังคมจะให้ความสำคัญกับอำนาจในฐานะที่เป็นชุดความคิดที่ดำรงอยู่ในสังคม ซึ่งไม่ได้มีเพียงแค่ว่า แฟร์คลัฟ (Fairclough) เท่านั้น โดย แวนไดค์ (Van Dijk, 2008 อ้างถึงใน สามชาย ศรีสันต์ 2561, น. 36) ได้เสนอกรอบแนวคิดในการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ไว้ว่า ต้องพิจารณาทั้งในระดับมหภาค (macro) และระดับจุลภาค (micro) แวนไดค์ (Van Dijk) ยกตัวอย่างการพูดเหยียดสีผิวในรัฐสภาหากพิจารณาจะพบว่าในสถานการณ์การอภิปรายตรงนั้นเป็นระดับจุลภาคแต่ในขณะเดียวกันก็จัดเป็นการผลิตซ้ำเรื่องการเหยียดสีผิวในระดับมหภาคด้วย

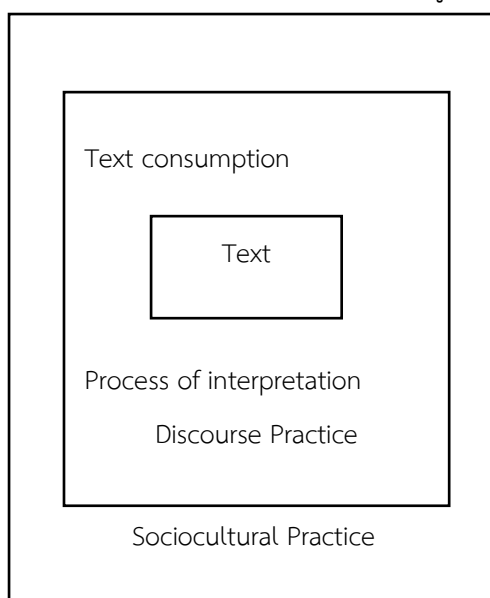
นอกจากนี้ยังได้แนวทางที่จะวิเคราะห์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับจุลภาคและมหภาคเข้าด้วยกัน เช่น การวิเคราะห์สมาชิกกลุ่ม ซึ่งผู้ใช้ภาษาที่อยู่ในกลุ่มสังคม องค์กร หรือสถาบัน

กรอบแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์อีกกรอบหนึ่งคือ กรอบมิติทั้งสามของ แฟร์คลัฟ (Fairclough) ที่ได้เสนอกรอบวิเคราะห์วาทกรรมประกอบด้วย 3 มิติ ดังที่ ธีระยุทธ สุริยะ (2554, น. 17 - 19) ได้อธิบาย ดังนี้

1) ตัวบท (Text) คือภาษาพูดและภาษาเขียนซึ่งสร้างข้อความสอดคล้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ในงานวิจัยนี้ตัวบทคือข้อมูลภาษาที่พบในการพาดหัวข่าวออนไลน์ที่นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

2) ภาคนิปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) คือกระบวนการสร้างหรือผลิตตัวบทและกระบวนการตีความหรือแปลความหมายตัวบท ซึ่งนับว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้เกิดตัวบท

3) ภาคนิปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Practice) คือ สถานการณ์หรือเหตุการณ์ระบบความเชื่อ โครงสร้างหรือหน้าที่ทางสังคม ที่มีอิทธิพลและสัมพันธ์กับการผลิตและการบริโภคตัวบทซึ่ง แฟร์คลัฟ (Fairclough) ได้เสนอกรอบมิติทั้งสามออกมาดังรูปต่อไปนี้

จากแผนภาพข้างต้นจะเห็นได้ว่า ตัวบท (Text) เป็นผลผลิตจากภาคนิปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) มีมิติของการภาคนิปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Cultural Practice) ล้อมรอบอยู่อีกชั้นหนึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมิติสังคมและจากมิติทั้ง 3 ที่กล่าวมานั้น แฟร์คลัฟ (Fairclough) ยังได้เสนอแนวคิดในการวิเคราะห์ 3 ด้าน (Dimensions of Discourse Analysis) ซึ่งประกอบด้วย

1) การพรรณนา (Description) คือ การวิเคราะห์ตัวบทซึ่งเกี่ยวข้องกับภาษาโดยตรง

2) การตีความหรือการแปลความหมาย (Interpretation) คือการวิเคราะห์กระบวนการการผลิตตัวบท ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทและกระบวนการผลิต ซึ่งประกอบด้วย การผลิตตัวบท การรับและการตีความตัวบท

3) การอธิบาย (Explanation) คือ การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทางสังคมวัฒนธรรมกับกระบวนการทางวาทกรรม ซึ่งผู้วิจัยนำแนวคิดส่วนนี้มาอธิบายเพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการผลิตตัวบทว่ามีความคิดความเชื่อหรือความรู้ใดที่ส่งผลต่อการผลิตตัวบท

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม เพราะเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงสู่สังคมได้รับทราบ โดยมีภาษาเป็นตัวแปรสำคัญในการสร้างความเข้าใจ คือพาดหัวข่าวพบว่า มีนัยซ่อนเร้นบางประการที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมในการนำเสนอของข่าวนั้น ๆ ที่สังคมให้ความสนใจด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้ทฤษฎี วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ แฟร์คลัฟ (Fairclough) มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์นำไปสู่คำตอบของนัยต่าง ๆ จากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมและนำแนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of communication) มาใช้ศึกษานัยของภาษาในเชิงนโยบายขององค์กรสถาบัน

2.4.4 ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of communication)

จันทิมา อังคพนิชกิจ (2562, น. 306 – 307) กล่าวว่า การศึกษาชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร เป็นการศึกษาเพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างระบบของภาษา สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน โดยอ้างอิงจากแนวคิดของ เดลล์ ไฮเมส (Dell Hymes) ที่วิเคราะห์ภาษาออกมาเป็นคำพูดและเห็นว่าคำพูดในการสื่อสารจำเป็นต้องมองสิ่งประกอบการพูดซึ่งจำแนกได้ 2 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ เครื่องมือของคำพูด (Means of Speech) และแหล่งจัดการคำพูด (Speech Economy) เพื่อให้สามารถเข้าใจการสื่อสารของมนุษย์โดยใช้ภาษาเป็นตัวสื่อกลางในการวิเคราะห์คำพูดที่ใช้ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเดลล์ ไฮเมส (Dell Hymes) ได้กำหนดกรอบการพิจารณาบริบททางสถานการณ์ที่ถ้อยคำพูดปรากฏใช้จริงเป็นองค์ประกอบการสื่อสารเรียกว่า SPEACKING ซึ่งมีทั้งหมด 16 ส่วนประกอบ แต่ถูกจัดแบ่งเป็นกลุ่มได้ 8 ประเภท ดังนี้

S = Setting หรือ Scene (กาลเทศะหรือฉาก) หมายถึง สถานที่หรือบรรยากาศที่ตัวบทถูกใช้สื่อสารในสถานการณ์

P= Participants (ผู้ร่วมเหตุการณ์) หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้ร่วมสื่อสารอยู่ในสถานการณ์ซึ่งอาจเป็นผู้พูด ผู้ฟัง หรือผู้ร่วมกิจกรรมในเหตุการณ์การสื่อสาร บทบาทหน้าที่ของบุคคลที่เป็นผู้ร่วมเหตุการณ์อาจมีไม่เหมือนกัน ซึ่งมีผลต่อการใช้ตัวบทในการสื่อสารสถานการณ์นั้นด้วย

E= Ends (จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์) หมายถึง วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในชุมชนที่ทำให้ต้องมีการใช้ตัวบทสื่อสารอยู่ในสถานการณ์นั้น

A= Act sequence (การลำดับวัจนกรรม) หมายถึง ลำดับของถ้อยคำพูดที่แสดงเนื้อหาสาระไปตามเหตุการณ์การสื่อสาร เนื่องจากสถานการณ์การสื่อสารหนึ่ง ๆ ที่เกิดขึ้น อาจมีเหตุการณ์การสื่อสารหลายเหตุการณ์ประกอบกัน แต่ละเหตุการณ์อาจมีคำพูดหรือตัวบทที่แสดงเจตนาที่เรียกว่าวัจนกรรม ต่างกัน

K= Key (เงื่อนไขหรือใจความสำคัญ) หมายถึง ความสำคัญที่สถานการณ์การสื่อสารนั้นจะต้องเกิดขึ้น เหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการจัดกิจกรรมการสื่อสารนั้นในชุมชน เนื่องจากเงื่อนไขของแต่ละที่ทำให้สถานการณ์การสื่อสารอาจมีไม่เหมือนกัน บางครั้ง Key อาจหมายถึง น้ำเสียงที่ใช้ในการทำกิจกรรมด้วย หรือการกระจายตัวบท

I= Instrumentalities (เครื่องมือ) หมายถึง อุปกรณ์ เครื่องมือ ที่ใช้ประกอบอยู่ในสถานการณ์การสื่อสาร บางครั้งแม้จะเป็นกิจกรรมการสื่อสารทางเดียว เช่น กิจกรรมไหว้ครูในโรงเรียน อาจมีอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียนได้

N= Norms of Interaction and Interpretation (บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ) หมายถึง คุณค่าหรือข้อตกลงที่มีอยู่ร่วมกันในชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมการสื่อสารที่ปฏิบัติกันอยู่ ข้อตกลงนี้อาจจะไม่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นสิ่งที่สมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนเห็นว่ามีคุณค่ามีความสำคัญจึงดำเนินกิจกรรมสืบต่อกันมา แม้ว่าจะมีสมาชิกในชุมชนบางส่วนไม่เห็นสอดคล้องด้วย แต่ก็ต้องถือว่าเป็นข้อตกลงเชิงนามธรรมของคนส่วนใหญ่

G= Genre (ประเภทของการสื่อสาร) หมายถึง แบบแผนหรือประเภทของถ้อยคำพูดที่ใช้ในการสื่อสาร เช่น บทประพันธ์ร้อยกรอง คำขวัญ บทสวดมนต์ ความเรียง จดหมาย และอื่น ๆ กำหนดประเภทของตัวบทที่ใช้ในการสื่อสารของแต่ละชุมชนอาจจะไม่เหมือนกันก็ได้ เช่น กิจกรรมไหว้ครูของสถาบันการศึกษาหนึ่ง อาจจะใช้ความเรียงแทนบทประพันธ์ร้อยกรองภาษาบาลีเพื่อสื่อสารในกิจกรรมก็ได้

การศึกษาองค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารมา ใช้สำหรับการวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม เพื่อต้องการวิเคราะห์แหล่งที่มาของตัวบทตั้งแต่การ ผลิตตัวบท การกระจายตัวบท การบริโศคตัวบท และการตีความตัวบท สามารถสะท้อนภาพ องค์ประกอบการสื่อสารจากพาดหัวข่าวออนไลน์ในการนำเสนอวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรม

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีวาทกรรมเพื่อใช้เป็นกรอบใน การศึกษาวิเคราะห์งานของผู้วิจัย โดยศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับวาทกรรม 2 ด้าน ได้แก่ วาทกรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เข้าใจถึงประเด็นปัญหาการศึกษา และวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เพื่อ ต้องการศึกษาระดับใหม่ทั้งแหล่งข้อมูล วิธีการศึกษา ซึ่งมีงานวิจัยที่นำมาใช้ศึกษา ดังนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม

กรองกาญจน์ การเนตร (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมของขบวนการเคลื่อนไหวทาง สังคม : ศึกษากรณีขบวนการคัดค้านโครงการท่าเรือ อ่าวท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ขบวนการเริ่มต้นจากปัญญาชนท้องถิ่นเชื่อมโยงกับปัญญาชนอิสระ โดยร่วมมือกับกลุ่มประมงพื้นบ้าน ในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงและผู้นำการเมืองท้องถิ่น รวมถึงเครือข่ายพันธมิตรทั้งในพื้นที่และพื้นที่ ใกล้เคียงที่วิตกกังวลเกี่ยวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของโครงการที่ดำเนินการจัดตั้ง

กรองกาญจน์ได้นำเสนอสิ่งที่น่าสนใจคือ ขบวนการมีจำนวนสมาชิกและได้รับการสนับสนุน มากขึ้นหลังจากขบวนการยึดโยงกับขบวนการต่อต้านโรงไฟฟ้าถ่านหินในพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้ ขบวนการได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางและมีพลังในการเคลื่อนไหวมากขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ปฏิบัติการทางวาทกรรมของขบวนการมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการระดมการสนับสนุน กลุ่มขบวนการ ดังกล่าวได้ใช้วาทกรรมหลัก 3 เรื่อง ได้แก่ วาทกรรมเกี่ยวกับนิคมอุตสาหกรรม วาทกรรมว่าด้วย ผลกระทบทางลบของโครงการและการดำเนินงานทางลบในอดีตของบริษัทเจ้าของโครงการ และ วาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขาดธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของโครงการ ในเรื่องนี้ วาทกรรมทะเล ร้างถูกสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการลดความชอบธรรมของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของโครงการและต่อมาได้มีการสร้างวาทกรรมอ่าวทองคำ

จากงานของกรองกาญจน์พบว่า การเคลื่อนไหวทางสังคมด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชนใน เขตอ่าวท่าศาลาได้ใช้วิธีการสร้างวาทกรรมต่อรองขึ้น เพื่อเป็นการต่อรองเชิงอำนาจระหว่างกลุ่ม

อำนาจเหนือ คือ คณะผู้จัดโครงการท่าเรือ และอำนาจรัฐที่ช่วยให้การสนับสนุนต่อโครงการดังกล่าว โดยใช้ชุดความคิดเกี่ยวกับนิคมอุตสาหกรรม ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบนิเวศ และหลักการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลเสีย ซึ่งหลอมรวมกลายเป็นวาทกรรมทะเลร้างอันเกิดจากผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมที่ขาดหลักธรรมาภิบาลในการจัดการโครงการ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์น้ำท้องถิ่นสูญพันธุ์ ทำให้ไม่สามารถทำการประมงได้

มานิตย์ โศกค้อ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการต่อสู้และการต่อรองเชิงอำนาจ : กรณีศึกษากลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่าเป็นวรรณกรรมที่ยังคงมีชีวิตอยู่และถูกผลิตซ้ำความหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ท้องถิ่นการเห็นคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้สึกอยากกลับคืนสู่อดีตของชาวอีสาน จึงทำให้อกลอนลำกลายเป็นวาทกรรมโต้กลับกระแสการพัฒนาในปัจจุบันที่ขาดความรับผิดชอบได้อย่างน่าสนใจ เพื่อให้ชาวบ้านได้โยกหาวิถีชีวิตที่เหมือนเดิมของตนโดยใช้กลอนลำเป็นสื่อกลาง

สุนทร ค่ายอด (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อุดมการณ์สิ่งแวดล้อมในเอกสารโบราณล้านนา งานวิจัยเรื่องนี้ ศึกษาอุดมการณ์สิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในเอกสารโบราณล้านนา โดยใช้แนวคิดเรื่องอุดมการณ์ของหลุยส์ อัลธุสแซร์ พบว่า อุดมการณ์สิ่งแวดล้อมที่พบนั้นเป็นอุดมการณ์หลักที่ผู้ปกครองผลิตขึ้น โดยใช้กลไกทั้ง 2 ประเภท คือ กลไกด้านอุดมการณ์เป็นหลัก และกลไกด้านการปราบปรามเป็นรอง เน้นการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดอุดมการณ์ผ่านการบันทึกโดยใช้รูปแบบการเขียนแบบพุทธศาสนา และอุดมการณ์สิ่งแวดล้อมดังกล่าวได้กำหนดท่าทีต่อสิ่งแวดล้อม 2 ลักษณะ กล่าวคือ กฎหมายโบราณนั้นเน้นการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ ต่างจากความเชื่อเรื่องชีวิตและหนังสือปีใหม่เมืองล้านนามีท่าทีที่อ่อนน้อม ซึ่งมีรากฐานมาจากความเชื่อเรื่องผีซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมในสังคมล้านนา

จากงานของสุนทร พบประเด็นการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากวรรณกรรมโบราณที่แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ที่ผู้ปกครองสร้างและเลือกสำหรับนำเสนอเพื่อต้องการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจรัฐในการเข้ามาแสดงพื้นที่ทางธรรมชาติ โดยใช้วรรณกรรมโบราณของล้านนามาเป็นตัวประกอบสร้างชุดความคิด ซึ่งทำลายหรือปิดบังความเชื่อเดิมที่ขัดต่อการนับถือธรรมชาติของชาวภาคเหนือโดยสิ้นเชิง ที่ส่วนใหญ่ นับถือผีและมีความเคารพต่อธรรมชาติเป็นอย่างมาก

สุนทร คำยอด (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพเสนอและอุดมการณ์สิ่งแวดล้อมของชาติพันธุ์ปกากะญอในวรรณกรรมเยาวชนของมาลา คำจันทร์ ความเป็นชายขอบของชาติพันธุ์ปกากะญอในวัฒนธรรมล้านนาพบว่า วรรณกรรมได้นำเสนอการผลิตซ้ำภาพชาวปกากะญอในลักษณะ จน โง่ สกปรก และนิยมการตัดไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่องผ่านวรรณกรรมลายลักษณ์และวรรณกรรมมุขปาฐะจนกลายเป็นมายาคติในสังคมไทย มาลา คำจันทร์ ได้สร้างวรรณกรรมเรื่อง หมูบ้าน อบจันท์ และลูกป่า ภายใต้อุดมการณ์สิ่งแวดล้อมที่เน้นการอนุรักษ์ บรรยากาศ และได้สร้างภาพเสนอใหม่ให้กับชาติพันธุ์ปกากะญอ ในสองลักษณะ คือ ภาพเสนอของชาวเขาผู้ทรงจริยธรรม และเน้นภาพเสนอของชาวเขาที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาติพันธุ์ปกากะญอมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นอีกทั้งทำให้ผู้อ่านคล้อยตามได้

จากงานของสุนทร พบการประกอบสร้างสร้างภาพลักษณ์ในการนำเสนอชนเผ่าปกากะญอ ซึ่งผู้สร้างเป็นผู้ที่อยู่พื้นที่ราบใช้สายตามองขึ้นมาข้างบนในฐานะที่ธรรมชาติ คือป่า ไม่มี ความเจริญหรือความเจริญไม่สามารถเข้าถึงได้ ทำให้ภาพของชาวปกากะญอถูกถ่ายทอดในรูปแบบของ ‘คนเถื่อน’ ที่ใช้ชีวิตด้วยความสกปรก ยากจน และไม่มีการศึกษา เช่นเดียวกันวรรณกรรมของ มาลา คำจันทร์ ได้พยายามสร้างภาพลักษณ์ใหม่ที่โต้ตอบหรือโต้กลับภาพเสนอหลัก โดยให้ชนเผ่าปกากะญอเป็นผู้ที่รักธรรมชาติและมีจริยธรรมในการดูแลรักษาธรรมชาติ เป็นผู้ที่มีความรู้และความรู้ในการหาเลี้ยงชีพในป่า ที่คนเมืองหรือพื้นที่ราบอาจไม่มี

ชัยณรงค์ เครือนวน (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปฏิบัติการและการต่อสู้ทางวาทกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรม : กรณีศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้ตัวแบบมาบตาพุด เพื่อศึกษา วาทกรรมกระแสหลักวาทกรรมต่อต้านและการต่อสู้ทางวาทกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้ตัวแบบมาบตาพุด พบว่า วาทกรรมกระแสหลักเป็นผลผลิตจากกระบวนการผลิตซ้ำ วาทกรรมต่อต้านมีสองลักษณะ คือ วาทกรรมต่อต้านที่เกิดขึ้นจากเครือข่ายชนชั้นกลาง ซึ่งมีอุดมการณ์นิเวศนิยมและวาทกรรมที่เกิดขึ้นจากกลุ่มชาวบ้านรากหญ้าที่เป็นผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งมีอุดมการณ์เพื่อสร้างความอยู่รอดและทำให้ตนเองอยู่ได้ในสังคมอุตสาหกรรม ด้วยความแตกต่างอันเกิดจากความหลากหลายทางวาทกรรมเช่นนี้ จึงนำไปสู่การต่อสู้ทางวาทกรรมระหว่างผู้กระทำการกลุ่มต่าง ๆ โดยพันธมิตรของกลุ่มชนชั้นนำได้ต่อสู้ทางวาทกรรมเพื่อรักษาอำนาจนำและครองความเป็นเจ้าทางวาทกรรมและครองอำนาจนำในภาคประชาสังคม ส่วนชาวบ้านรากหญ้า ต้องการสร้างความอยู่รอดและความชอบธรรมให้กับตนเอง

จากงานของชัยณรงค์พบการต่อสู้ทางวาทกรรม 2 ฝ่ายโดยกลุ่มอำนาจนำได้ทำการสร้างวาทกรรมความเจริญของชุมชนเพื่อแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่ชาวบ้านรอบโรงงานได้รับ ไม่ว่าจะ

การเพิ่มรายได้ การมีงานทำที่มั่นคง และการได้รับความช่วยเหลือจากโรงงาน ส่วนกลุ่มอำนาจรอง ได้แก่ กลุ่มคนชนชั้นกลางและผู้ประกอบการต่าง ๆ ได้สร้างวาทกรรมออกเป็น 2 ฝ่ายย่อย ได้แก่ กลุ่มที่สามารถปรับตัวให้ดำเนินชีวิตอยู่ได้ โดยการสร้างวาทกรรมดังกล่าวผู้สร้างอาจเล็งเห็นถึงผลประโยชน์บางประการที่ตนเองจะได้รับ ถึงแม้ว่าเป็นผลประโยชน์ทางอ้อมก็ตาม เช่น ผู้ประกอบกิจการร้านอาหารสามารถจำหน่ายอาหารให้กับพนักงานโรงงานได้ ส่วนกลุ่มชาวบ้านรากหญ้าสร้างวาทกรรมเกี่ยวกับดำเนินชีวิตที่ไม่ปลอดภัยจากปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น มลภาวะเป็นพิษ เสี่ยงและการสิ้นเสื่อทน โดยนำปัญหาต่าง ๆ มาประกอบสร้างเพื่อตอกย้ำความชอบธรรมในวาทกรรมและการใช้ชีวิตของตนเอง

กรองกาญจน์ การเนตร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การต่อสู้ของขบวนการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือผ่านวาทกรรมการพัฒนา ต.กลาย อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช โดยให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์วาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมที่ขบวนการเลือกใช้ในการต่อสู้ต่อรองในสนามวาทกรรมทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ พบว่า ขบวนการได้สร้างวาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมเพื่อลดทอนความชอบธรรมของโครงการ เริ่มสร้างวาทกรรมว่าด้วยผลกระทบและการดำเนินงานที่ขาดหลักธรรมาภิบาล จากการรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และสร้างวาทกรรมทะเลาะรังขึ้นเพื่อเป้าหมายในการต่อสู้ ต่อมาวาทกรรมอ่าวทองคำก็ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นคู่ตรงข้าม และสร้างวาทกรรมปกป้องพื้นที่ผลิตอาหาร ได้ถูกเสนอในฐานะทางเลือกการพัฒนาพื้นที่ขบวนการ จากการสร้างวาทกรรมทั้ง 2 ชุด ทำให้บริษัทเจ้าของโครงการได้ตัดสินใจยุติโครงการ ซึ่งจากการวิเคราะห์วาทกรรมก็แสดงให้เห็นว่า การต่อสู้ทางวาทกรรมของขบวนการนำไปสู่การระดมทรัพยากรพันธมิตรและความชอบธรรมของขบวนการได้มากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมพบว่า การศึกษาประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้ทฤษฎีวาทกรรมเป็นเครื่องมือในการศึกษา สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มอำนาจรัฐที่สร้างวาทกรรมกระแสหลักกับอำนาจประชาสังคมที่สร้างวาทกรรมโต้กลับเพื่อต่อรองกลุ่มอำนาจนำ อย่างงานของกรองกาญจน์ การเนตร (2558) ที่สะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้ทางวาทกรรมโดยยกปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นตัวประกอบสร้างวาทกรรม หรืองานของสุนทร ค่ายอด (2558) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างภาพนำเสนอจากรรณกรรมโดยมองบริบทด้านพื้นที่ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นองค์ประกอบสร้างภาพนำเสนอถึงความเป็นชายขอบ และการนำบริบทด้านพื้นที่ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาสร้างเป็นภาพสะท้อนกลับเพื่อให้เห็นถึงความเจริญทางด้านศีลธรรม โดยศึกษาจากตัวภาษาที่ปรากฏในงานวรรณกรรม

ดังนั้นงานวิจัยด้านวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นการศึกษาเพื่อสะท้อนการต่อสู้ต่อรอง
เชิงอำนาจ โดยใช้วิธีการศึกษาจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม และจากตัวภาษาที่ปรากฏใน
วรรณกรรม ซึ่งไม่พบงานวิจัยด้านวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมที่วิเคราะห์จากปัญหาเพื่อสะท้อนให้
เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมโดยใช้ข้อมูลจากพาดหัวข่าวออนไลน์

งานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในหลากหลายมิติ
เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ โดยได้แบ่งงานวิจัยตามประเด็น
การศึกษา 3 ด้าน คือ วาทกรรมข่าวและหนังสือพิมพ์ วาทกรรมในนิตยสารและโฆษณาและวาทกรรม
ในวรรณกรรมรวมถึงในแบบเรียนภาษาไทย ดังนี้

งานวิจัยที่ศึกษาวาทกรรมจากข่าวและหนังสือพิมพ์

อภิวิชญ์ ไพศาลทรัพย์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมการเมืองไทยผ่านภาษา
ในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ระหว่างการประชุม 193 วัน ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อ
ประชาธิปไตย โดยศึกษาวาทกรรมการเมืองไทยระหว่างการประชุมใหญ่ 193 วัน ของกลุ่มพันธมิตร
ประชาชนเพื่อประชาธิปไตย พบว่า ชุดวาทกรรมที่เกิดขึ้นจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 7 ฉบับ ที่ศึกษา มีทั้งสิ้น
15 ชุดวาทกรรมย่อยในการนำเสนอชุดวาทกรรมเป้าหมายเดียวกัน คือ การโน้มน้าวใจให้ผู้อ่าน
คล้อยตาม เห็นด้วยไปกับสิ่งที่ทางหนังสือพิมพ์นำเสนอ โดยแบ่งได้เป็นชุดวาทกรรมหลัก 3 รูปแบบ
คือ สร้างความชอบธรรมแก่กลุ่มพันธมิตรฯ สร้างความชอบธรรมแก่ฝ่ายรัฐบาลและหาทางออกของ
ความขัดแย้ง แนวโน้มการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ทั้งหมดค่อนข้างเป็นไปในทิศทางการทำงาน
ของรัฐบาลในประเด็นต่าง ๆ มากกว่าที่จะนำเสนอเพื่อตำหนิการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรฯ และมีการ
อ้างอิงบุคคลที่สามเข้ามาประกอบการนำเสนอ

สาธิตา ตระกูลโชคเสถียร (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วาทกรรมในข่าว
อาชญากรรมและการถอดรหัสข่าวอาชญากรรมโดยอาชญากร พบว่า วาทกรรมในข่าวอาชญากรรม
ได้รับอิทธิพลมาจากอุดมการณ์หลักในสังคมที่สื่อมวลชนนำมาใช้เป็นกรอบในการถ่ายทอดเหตุการณ์
ไปสู่สาธารณะ ซึ่งจะแสดงให้เห็นกรอบการรับรู้ที่สังคมมีต่อปรากฏการณ์นั้น ๆ ก่อให้เกิด
ความสัมพันธ์เชิงอำนาจเพื่อทำให้บุคคลที่เป็นปกติมีอำนาจเหนือบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ดังนั้น
การรายงานข่าวอาชญากรรมโดยสื่อมวลชนจึงเป็นปฏิบัติการทางวาทกรรมเพื่อธำรงรักษาอุดมการณ์
หลัก และความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม การถอดรหัสข่าวอาชญากรรมโดยอาชญากรจะมีการ

ต่อรองความหมายที่สื่อมวลชนเป็นผู้เข้ารหัส โดยอาชญากรจะให้ความหมายด้วยกรอบอุดมการณ์ที่หล่อหลอมมาจากประสบการณ์ตรงที่มีต่อปรากฏการณ์นั้น ๆ และบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่อยู่แวดล้อมตนเอง ส่งผลให้ความหมายที่เกิดจากการตีความของอาชญากรแตกต่างไปจากความหมายภายใต้กรอบอุดมการณ์หลักที่สื่อมวลชนนำมาใช้ในการเข้ารหัส

เพ็ญภา คล้ายสิงห์โต (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อุดมการณ์ทางเพศสภาพในพาดหัวข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์ไทย : การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบภาษาที่ปรากฏในพาดหัวข่าวอาชญากรรมในระดับข้อความและระดับคำเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ทางเพศสภาพ โดยพบรูปแบบการนำเสนอ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ระดับข้อความ พบโครงสร้างพาดหัวข่าวทั้งหมด 13 รูปแบบ ซึ่งนำเสนอเฉพาะเหตุการณ์ความรุนแรงมากที่สุด 2) ระดับคำพบว่ากรณีของเพศชายหนังสือพิมพ์เลือกใช้ประเภทคำแทนบุคคลแตกต่างกันตามสถานะและเพศผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ และ 3) ความแตกต่างของรูปภาพที่ใช้ตามเพศผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ส่วนกรณีผู้หญิงหนังสือพิมพ์เลือกใช้คำแทนบุคคลประเภทเดียวกันไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำ จากการศึกษาในระดับข้อความและระดับคำ สะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ที่หนังสือพิมพ์ไทยต้องการต่อย้ำและผลิตซ้ำอุดมการณ์ทางเพศสภาพและอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างผู้ชายและผู้หญิง

คชาธิป พาณิชตระกูล (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยปี พ.ศ. 2555 การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ พบว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่ออุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชาย พบกลวิธีทางวาทกรรม 11 กลวิธีและกลวิธีทางอวัจนภาษา 4 กลวิธี พบว่ามีการใช้ภาษาเพื่อประกอบสร้างภาพแทนของกลุ่มชายรักชายให้กลายเป็น “พวกวิปริตผิดเพศ” “ตัวประหลาด” “จำเลยทางสังคม” ส่งผลให้คนในสังคมไทยรังเกียจและกีดกันคนกลุ่มนี้ออกจากสังคม พบอุดมการณ์กระแสหลัก 3 อุดมการณ์ ได้แก่ กลุ่มชายรักชายมักจะแสดงออกต่างจากบรรทัดฐานทางสังคม กลุ่มชายรักชายมักหมกมุ่นอยู่กับความรักและเพศสัมพันธ์ และกลุ่มชายรักชายมักจะไม่ได้รับการยอมรับในสังคม และได้มีการสร้างอุดมการณ์เพื่อต่อรองอุดมการณ์กระแสหลัก 2 อุดมการณ์ ได้แก่ ชายรักชายมักประสบความสำเร็จในชีวิตด้วยตนเอง และกลุ่มชายรักชายสามารถดำเนินชีวิตเหมือนคนปกติในสังคมทั่วไปได้

ศิริพร ปัญญาเมธีกุล (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสื่อมวลชนไทย เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาและวิเคราะห์อุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในวาทกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสื่อมวลชน พบกลวิธีทางศัพท์และกลวิธีทางวาทกรรมปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม ส่วนการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในวาทกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสื่อมวลชนพบว่า สื่อมวลชนนำเสนอวาทกรรมเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางในการปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ไม่ว่าจะในด้านเศรษฐกิจ ครอบครัว การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม

ชนกพร อังศุวิริยะ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้และหนังสือพิมพ์ระดับชาติ เพื่อวิเคราะห์ความรุนแรงจากเหตุการณ์สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านข่าวหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ พบว่า วาทกรรมความรุนแรงดังกล่าวสื่อผ่านภาษาทั้งวจนภาษาและอวจนภาษา ได้แก่ การเป็นประธานแสดงตำแหน่งคือประธานที่เป็นผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ผู้ก่อการร้ายผู้ได้รับผลกระทบผู้สังเกตการณ์ การละประธานแสดงตำแหน่งที่หายไป ได้แก่ การละประธานที่เป็นผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ผู้ก่อการร้ายและผู้ได้รับผลกระทบกับเหตุการณ์หรือผู้สังเกตการณ์ และอวจนภาษา ได้แก่ ภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ความเสียหายต่อสถานที่/วัตถุสิ่งของ ผู้ได้รับผลกระทบต่อเหตุการณ์ และผู้ก่อการร้าย หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอข่าวดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง การสร้างวาทกรรมความรุนแรง ทำให้เห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวน่ากลัวโหดร้ายรุนแรง และไม่ใช้พื้นที่น่ายุอีกต่อไป

ฐิติมา อินกล้า (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมทางการสื่อสารเพื่อการหลอกลวงทางธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ถูกหลอกลวงให้ทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุสูงสุด 73 ปี อายุต่ำสุด 20 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ย 29,000 บาท/เดือน รายได้สูงสุด 50,000 บาท/เดือน และรายได้ต่ำสุดคือ 6,000 บาท/เดือน ถูกหลอกลวงโดยใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นช่องทางหลักในการสื่อสาร รองลงมาคือการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ร่วมกับสื่อออนไลน์ วาทกรรมที่มีผลต่อการถูกหลอกลวงให้ทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ องค์ประกอบและการนำเสนอส่วนองค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร (มีจฉาชีพ) ปัจจัยด้านเนื้อหาและวาทกรรม และปัจจัยด้านบริบทของผู้ส่งสาร ได้แก่ บริบทด้านสถานการณ์ เงื่อนไขเวลา จิตวิทยา ส่วนเทคนิคการนำเสนอวาทกรรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การสร้างความสนใจ การสร้างความต้องการหรือปัญหา ทางออกของปัญหา การอธิบายให้เห็นภาพ และการให้ลงมือปฏิบัติ ที่ส่งผลให้เหยื่อหลงเชื่อกลอุบายของมีจฉาชีพ และทำให้เกิดผลกระทบกับเหยื่อในด้านจิตใจ สุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับพบการนำเสนอข่าวใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ 2 รูปแบบ ได้แก่ ข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ และข่าวที่นำเสนอจากหนังสือพิมพ์ ซึ่งประเด็นหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง ความรุนแรง เพศสภาพ อุดมการณ์และการสื่อสารออนไลน์ โดยเฉพาะงานของชนกพร อังศุวิริยะ (2557) ศึกษาวาทกรรมความรุนแรงผ่านข่าวหนังสือพิมพ์ ซึ่งเก็บข้อมูลจากพาดหัวข่าวหลัก เพื่อศึกษาให้เห็นถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ หรืองานของเพ็ญภา คล้ายสิงห์โต (2553) ที่ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบภาษาเพื่อสะท้อนอุดมการณ์ทางเพศสภาพจากพาดหัวข่าวอาชญากรรม โดย

วิเคราะห์ระดับข้อความและระดับคำ และงานของอภิวิชญ์ ไพศาลทรัพย์ (2552) ศึกษาวาทกรรม การเมืองผ่านบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ สะท้อนให้เห็นถึงชุดความคิดที่หลากหลายเพื่อโน้มน้าวให้ ผู้ฟังรู้สึกคล้อยตามอย่างน่าสนใจ ซึ่งไม่มีงานวิจัยใดวิเคราะห์วาทกรรมจากพาดหัวข่าวออนไลน์

ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นพาดหัวข่าวหลักมา วิเคราะห์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม ตามกรอบ วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

งานวิจัยที่ศึกษาวาทกรรมจากนิตยสารและโฆษณา

ขวัญอรุณ โอภานนท์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประกอบสร้างวาทกรรมความสวยใน โฆษณาผลิตภัณฑ์บำรุงผิวทางโทรทัศน์ พบว่า สื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์บำรุงผิวชื่อ Pond's จำนวนห้า ชุด(จำนวนสี่สิบตอน) ได้ประกอบสร้างวาทกรรมความสวยให้มีเนื้อหาว่า “ความสวยงาม” คือใบหน้า ที่อ่อนเยาว์ ไม่มีริ้วรอย เปล่งปลั่งเหมือนวัยรุ่นหนุ่มสาว มีใบหน้าขาวใส กระฉ่าง ไม่โทรมหรือหมอง คล้ำ มีผิวขาวแบบไม่ซีด ผิวขาวเปล่งประกาย ไม่มีจุดต่างดำใด ๆ แม้เพียงจุดเดียวบนใบหน้า และ การมีผิวหน้าที่ขาวใสอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนการประกอบสร้างความหมายของความสวยนั้น โฆษณา ทั้งห้าชุดต่างใช้การนำเสนอแบบ “ละคร” เพื่อสร้างความจริงเสมือนให้เรื่องราวในสื่อโฆษณามีความ คล้ายคลึงกับชีวิตประจำวันของผู้หญิงทั่วไป ให้โฆษณาได้ทำหน้าที่เป็นเสมือนบทเรียนอันเป็น ตัวอย่างให้ผู้หญิงเรียนรู้ว่าตนเองจะต้องเผชิญกับความจริงอะไรบ้างในสังคม และเรียนรู้การเป็น ผู้หญิงว่าจะต้องมีความสวยอย่างไร

สุวรรณี เครือพึ้ง (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมการถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการ ดูแลเด็กในนิตยสาร “รักลูก” พบว่า วาทกรรมการถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการ ดูแลเด็กในนิตยสาร รักลูก สร้างขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางและเป็นแหล่งความรู้ในเรื่องการดูแลเด็กของ พ่อแม่ในปัจจุบันที่ เปลี่ยนจากการขอคำปรึกษาจากพ่อแม่ปู่ย่าตายายมาเป็นการขอความรู้และ คำปรึกษาจาก ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยพบกลวิธีการใช้ถ้อยคำในการถาม 5 กลวิธี ได้แก่ การอ้างถึง การบรรยาย พฤติกรรมการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก การแสดงความคาดหวัง และการถาม กลวิธีการใช้ถ้อยคำใน การตอบ 2 กลวิธี ได้แก่ การสร้างความน่าเชื่อถือ และการชี้แนะถ้อยคำที่เลือกใช้ กลวิธีทางภาษา เหล่านี้สะท้อนให้เห็นภาพของพ่อแม่ในปัจจุบันที่มีต่อเรื่องการดูแลเด็ก 4 ประการ ได้แก่ ขาดข้อมูล ความรู้ ขาดความมั่นใจ เชื่อมั่นในหลักเกณฑ์วิชาการ มีทัศนคติและความคาดหวังในเด็ก

ศิริพร ภักดีผาสุข (2553) ได้ศึกษาเรื่องวาทกรรม “ความเป็นหญิง” ในนิตยสารสุขภาพ และความงามภาษาไทย พบว่า บทความแนะนำวิธีการและโฆษณา ถ่ายทอดอุดมการณ์หลักเกี่ยวกับ “ผู้หญิงที่พึงประสงค์” 3 ประการ ดังนี้ ผู้หญิงที่พึงประสงค์จะต้องมีสุขภาพที่ดี เช่น รูปลักษณ์ที่ดี

อ่อนเยาว์ เรือนร่างที่ผอมเพรียว ผิวขาว กระจ่างใส ผู้หญิงที่มีรูปลักษณ์ตรงข้ามที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ความชราและความอ้วน และการปรับเปลี่ยนร่างกายเพื่อรูปลักษณ์ที่ดีสามารถกระทำได้อย่างง่ายดายและมีประสิทธิภาพหากปฏิบัติตามที่นิตยสารแนะนำ และจากการศึกษาทวิภาษาพบว่า ภาษาใช้สื่อความคิด เช่น การเลือกใช้คำศัพท์แบบต่าง ๆ การใช้มูลบท การใช้อุปลักษณ์ การกล่าวอ้างถึง การกล่าวเกินจริง และการสร้างสทบท โดยวาทกรรมในนิตยสารมีส่วนในการประกอบสร้างและสื่อชุดความคิดว่าด้วย “ผู้หญิงต้องสวยและสุขภาพดี”

นันทนา วงษ์ไทย (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วาทกรรมความงามในโฆษณาเครื่องสำอางค์เพื่อความงาม พบว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงถึงค่านิยมเกี่ยวกับความงามในโฆษณาเครื่องสำอางค์เพื่อความงามมี 8 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำ การกล่าวอ้าง การถามตอบ การใช้ภาพพจน์ การใช้คำถามวาทศิลป์ การใช้มูลบท การกล่าวถึงนวัตกรรมความงามที่เป็นที่นิยม และการกล่าวเกินจริง กลวิธีทางภาษาที่ใช้มีความสัมพันธ์กับค่านิยมความงามในสังคมไทย โดยวาทกรรมการโฆษณาเครื่องสำอางค์เพื่อความงามพยายามสื่อให้เห็นว่า ความงามสามารถสร้างและทำให้เกิดขึ้นได้อย่างง่ายดายเพียงแค่อัดเครื่องสำอางค์ก็สามารถทำให้สวยขึ้นได้

ชิษณุพงศ์ อินทรเกษม (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมโฆษณาสถาบันกวดวิชา พบว่า มีรูปแบบการนำเสนอ 2 รูปแบบ ได้แก่ สื่อความทางธุรกิจ โดยเฉพาะและสื่อความบทความเชิงโฆษณา โดยพบกลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่ออุดมการณ์ 2 วิธีการ คือ กลวิธีทางวจนภาษา เช่น การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้อุปลักษณ์ การอ้างถึง การใช้ทัศนภาวะ การกล่าวเกินจริง การใช้มูลบท ส่วนกลวิธีทางอวจนภาษา เช่น การใช้ภาพประกอบ การเน้นขนาดตัวอักษร จากการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาพบชุดความคิด 3 ชุดความคิด ได้แก่ ชุดความคิดที่เกี่ยวกับนักเรียน ชุดความคิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันกวดวิชา และชุดความคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการเรียนกวดวิชา จากทั้ง 3 ชุดความคิดสะท้อนให้เห็นถึงการศึกษาในระบบของโรงเรียนและการแข่งขันทางการค้าระหว่างสถาบันกวดวิชาต่าง ๆ

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า นิตยสารได้สะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ที่สำคัญหลายด้าน เช่น อุดมการณ์ความเป็นหญิง ดังงานของศิริพร ภักดีมาสุข (2553) ศึกษาตัวบทโดยใช้แนวคิดทวิภาษา เพื่อต้องการสะท้อนนัยของตัวบทในนิตยสาร และใช้แนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารเพื่อสะท้อนถึงการผลิตและส่งผ่านตัวบท ทำให้อุดมการณ์ของผู้หญิงถูกต่อยอดด้วยตัวบทในนิตยสารหรืองานของชิษณุพงศ์ อินทรเกษม (2557) สะท้อนภาพของระบบการศึกษาที่วิวัฒน์กลายเป็นระบบอุตสาหกรรมการศึกษาได้อย่างชัดเจน

งานวิจัยที่ศึกษาวาทกรรมจากวรรณกรรมและแบบเรียนภาษาไทย

อัฐมา โภคาพานิชวงษ์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมเรื่องโรคจิตเวชและการต่อรอง ความหมายทางสังคมของผู้ป่วยทางจิตในท้องถิ่นอีสาน เพื่อทำความเข้าใจการดำรงอยู่ของความบ้า หรือการป่วยทางจิตในฐานะวาทกรรม พบว่า ท่ามกลางการลงหลักปักฐานของระบบการแพทย์ สมัยใหม่ วาทกรรมเรื่อง “โรคจิตเวช” ได้เข้ามาครอบครองปริณิชนของ ความหมายและ กำหนดการรับรู้ต่อการเจ็บป่วยทางจิตของชุมชน โดยผลักวาทกรรมเกี่ยวกับ “ผีบ้า” ดำรงอยู่ในด้าน ตรงกันข้าม และนำไปสู่การจัดความสัมพันธ์ที่แบ่งแยกระหว่าง “คนดี” กับ “คนบ้า” ออกจากกัน การควบคุมจัดการการเจ็บป่วยทางจิตด้วยระเบียบวินัยแบบสถาบัน ที่ก่อให้เกิดการตีตราความ รุนแรงขึ้น ในทางกลับกันผู้ป่วยทางจิตก็มีกลไกในการตอบโต้ต่อรองเชิงอำนาจด้วยการ “เล่น” กับ นิยามที่สังคมกำหนด ส่งผลให้กฎเกณฑ์ทางสังคมของคนดีเกิดความสับสน วุ่นวาย ขณะที่ความบ้า หรือการป่วยทางจิตกลับดูกำกวมลื่นไหลไปมาได้

วิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในหนังสือ เรียนรายวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503-2544 การศึกษาตามแนววาทกรรม วิเคราะห์เชิงวิพากษ์ พบว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการสื่ออุดมการณ์มากถึง 15 กลวิธี การ และจาก การศึกษาภาคปฏิบัติทางวาทกรรม พบว่า หนังสือเรียนเป็นวาทกรรมที่ถูกผลิตขึ้นโดยการควบคุม ของหน่วยงานการศึกษาของรัฐ โดยมีครูเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาจากในหนังสือเรียน หนังสือเรียนจึงถูก ตีความรับรองว่าเป็นความรู้หรือข้อมูลที่ถูกต้องและได้รับการยอมรับ เพราะมีคุณครูคอยชี้แนะ แนวทาง ส่วนผลการศึกษาจากภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมพบว่า อุดมการณ์ต่าง ๆ ที่สื่อผ่านมี ส่วนเกี่ยวข้องกับความคิดและค่านิยมหลายประการ ได้แก่ ความคิดเรื่องผู้อาวุโส ระบบอุปถัมภ์ พระพุทธศาสนา และความคิดเรื่องชายเป็นใหญ่ หนังสือเรียนจึงเป็นวาทกรรมที่ถูกผลิตซ้ำอุดมการณ์ ของรัฐและผู้มีอำนาจในสังคมเพื่อเตรียมเด็กให้เป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคมตามที่รัฐหรือคนที่มีอำนาจใน สังคมเห็นว่าเหมาะสม

กุลวรา งามเอกเอื้อ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นางแก้วหน้าม้า : การทำทนายและการผลิตซ้ำ วาทกรรมเกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณคดีไทย จากวรรณกรรมเรื่องแก้วหน้าม้า พบว่า วรรณคดีไทยได้ นำเสนอวาทกรรมเกี่ยวกับผู้หญิงผ่านวรรณคดีคำสอนและวรรณคดีเรื่องเล่า วาทกรรมผู้หญิงที่ ปรากฏ ได้แก่ วาทกรรมเรื่องความงาม วาทกรรมเรื่องกิริยามารยาท วาทกรรมเรื่องความรักนวล สงวนตัว วาทกรรมเรื่องสถานภาพและบทบาทของผู้หญิง วาทกรรมเรื่องความรู้ความสามารถและ ชนชั้นของคู่ครอง แสดงให้เห็นการทำทนายวาทกรรมบางประการ แต่ก็มีการผลิตซ้ำวาทกรรมบาง ประการด้วยเช่นกัน และพบวาทกรรมต่อรองโดยตัวละครนางแก้วหน้าม้าได้ทำทนายในเรื่องของ

ความรู้ความสามารถ และเรื่องชนชั้นของคู่ครองจนได้รับการยอมรับ แต่ทว่านางแก้วหน้าม้าผลิตซ้ำในเรื่องความงาม กิริยามารยาท ความรักนวลสงวนตัว และสถานภาพหรือบทบาทเช่นเดียวกับนางในวรรณคดีทั่วไป

ชนกพร พัวพัฒนกุล (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมพยากรณ์ดวงชะตา การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ พบว่า การใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่ออุดมการณ์มีมากถึง 14 กลวิธี จากการวิเคราะห์พบอุดมการณ์ที่ถ่ายทอดผ่านวาทกรรมซึ่งมีลักษณะปรากฏซ้ำอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ อุดมการณ์ชะตานิยม อุดมการณ์ความสุข อุดมการณ์สมาชิกที่พึงประสงค์ จากการศึกษาภาคปฏิบัติทางวาทกรรมพบการใช้คำพยากรณ์เป็นการสื่อสารที่ผู้รับสารการพยากรณ์เป็นผู้ยอมรับอำนาจของโชคชะตา และมีแนวโน้มที่จะเชื่อคำพยากรณ์ของหมอดู และจากการศึกษาภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมพบอุดมการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเผยแพร่ผ่านคำพยากรณ์ดวงชะตาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความคิดและค่านิยมในสังคม วาทกรรมพยากรณ์ดวงชะตาจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาและจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งผู้รับสารอาจจะไม่ตระหนัก เพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่โชคชะตาได้กำหนดไว้แล้ว

จิราพัชร ใจเที่ยงธรรม (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเพศสภาพและเพศวิถีในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า วาทกรรมเรื่องเพศสภาพและเพศวิถีที่แฝงในบทเรียนของแต่ละชั้นเรียน แบ่งเป็น 5 ประเด็น คือ ภาพเหมารวมทางเพศสภาพของผู้หญิงและผู้ชาย บทบาททางเพศสภาพของผู้หญิงและผู้ชาย พื้นที่ในบ้านและนอกบ้านของผู้หญิงและผู้ชาย เพศวิถีของผู้หญิงและผู้ชาย และความเป็นหญิงและความเป็นชายในอุดมคติ โดยชุดวาทกรรมที่ถูกนำเสนอในหนังสือเรียนวิวิธภาษามากที่สุดคือ บทบาททางเพศสภาพของผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งนำเสนอมากที่สุดในหนังสือเรียนวิวิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความถี่ในการนำเสนอวาทกรรมที่มีการแบ่งแยกทางเพศสภาพน้อยที่สุด เพราะเนื้อหาเน้นประเด็นพลเมืองในอุดมคติหรือพึงประสงค์ เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่การเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

บัณฑิต ทิพย์เดช (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เสกสรรค์ ประเสริฐกุลกับวาทกรรมความรุนแรงในวรรณกรรม พบว่า ลักษณะวาทกรรมความรุนแรงและอุดมการณ์ความรุนแรงในงานวรรณกรรมของ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล จำนวน 10 เล่ม โดยอาศัยกรอบวิเคราะห์ดังกล่าว พบว่างานวรรณกรรมของเสกสรรค์ ประเสริฐกุล ได้สะท้อนภาพความทุกข์ยากของชนชั้นล่างจำนวนมากที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ และถูกกดขี่ตีศรีความเป็นมนุษย์ และยังพบว่ามี การสร้างวาทกรรมความรุนแรง 3 รูปแบบที่แฝงอยู่ในตัวบท ได้แก่ วาทกรรมอำนาจนิยม วาทกรรมมาไซคิสม์ และวาทกรรมชายเป็นใหญ่ ซึ่งวาทกรรมทั้ง 3 ประเภทนี้ บอกได้เป็นนัยอย่างหนึ่งว่า เสกสรรค์ ประเสริฐกุล ยังไม่

อาจสลดภาพของชนชั้นล่างที่มักจะถูกผู้มีอำนาจกระทำโดยใช้ความรุนแรงไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เปรียบเสมือนยอมรับการใช้ความรุนแรงดังกล่าวว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นโดยปกติ อีกทั้งยังสนับสนุนให้ชนชั้นล่างใช้ความรุนแรงในการตอบโต้ อันเป็นการตอกย้ำการสถาปนาอำนาจของชนชั้นนำให้แข็งแกร่งกว่าเดิม

ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ดิฉัน (เมียฝรั่ง) ไม่ใช่โสเภณี”: ภาษากับอัตลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ พบว่า การใช้กลวิธีภาษาในการเสนออัตลักษณ์ 5 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้อุปลักษณ์ การกล่าวอ้าง การใช้มุขลบท และการใช้ประโยคกรรมวาจก ที่สื่ออัตลักษณ์ 6 อัตลักษณ์ ได้แก่ การเป็นโสเภณีขายตัวหรือทำงานในภาคบริการมาก่อน การเป็นผู้หญิงที่ยากจนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบาก การเป็นผู้หญิงหม้ายเคยแต่งงานหรืออยู่กับสามีคนไทยมาก่อนแต่ไม่ประสบความสำเร็จ และสร้างวาทกรรมต่อรอง 2 อัตลักษณ์ ได้แก่ เมียฝรั่งมีชีวิตสมรสที่ไม่ประสบความสำเร็จกับชายฝรั่ง และเมียฝรั่งเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาที่หลากหลาย ด้านวิถีปฏิบัติสังคมและวัฒนธรรม ส่งผลต่อการประกอบสร้างอัตลักษณ์เมียฝรั่งในความหมายของผู้หญิงดีและผู้หญิงไม่ดี เป็นการประกอบสร้างความหมายเชิงลบให้กับหญิงไทยที่เป็นเมียฝรั่ง ได้แก่ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชีพในอุตสาหกรรมภาคบริการและการท่องเที่ยว การเป็นผู้หญิงที่มีความยากลำบาก การไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตสมรสกับสามีคนไทย และการถูกสังคมนรังเกียจ

ธนวัตร มัททวิวงศ์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ พบว่า วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ประกอบด้วยตัวบทวาทกรรม 5 ชุด วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ดังนี้ วาทกรรมการปฏิรูปประเทศ สะท้อนบทบาทสำคัญของรัฐบาลทหารในการเข้ามาช่วยลดความขัดแย้ง วาทกรรมความชอบธรรมของรัฐบาล วาทกรรมการเกิดทุนกษัตริย์ วาทกรรมการปราบปรามทุจริตคอร์รัปชัน และวาทกรรมการบังคับใช้กฎหมาย สะท้อนความต้องการให้ประชาชนเคารพเกรงกลัวกฎหมาย ด้านวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม สะท้อนการเป็นผู้นำที่ใช้อำนาจรัฐสั่งการจนเกิดกระบวนการผลิตวาทกรรมที่แฝงไปด้วยอุดมการณ์สื่อสารเพื่อสร้างความชอบธรรม และกระบวนการบริโภคตัวบท สะท้อนระบบความคิดผู้รับสารมีทั้งที่คล้อยตามและไม่คล้อยตาม

ส่วนภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ธนวัตร มัททวิวงศ์ (2559) กล่าวว่า ปัจจัยด้านสภาพการณ์ทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เป็นบริบทของสังคมช่วงก่อนและหลังการควบคุมอำนาจของ คสช. ซึ่งถือได้ว่าเป็นเหตุให้เกิดการผลิตตัวบทในวาทกรรมผ่านวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมเป็นการตอกย้ำถึงความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับบริบทของสังคม

อภิลักษณ์ ธรรมวิมุติ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำรงอัตลักษณ์ไทยทรงดำ : ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมสู่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านหัวเขาจีน เพื่อวิเคราะห์การ

ดำรงอัตลักษณ์ไทยทรงดำของชุมชนหมู่บ้านหัวเขาเงินด้วยวิธีการวิเคราะห์ด้วยบท ภาคปฏิบัติการทาง วาทกรรม ภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม พบว่า ตัวบทอัตลักษณ์ไทยทรงดำของหมู่บ้านหัวเขาเงิน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ด้านการแต่งกาย ด้านภาษาและการสื่อสาร และด้านการดำรงชีพ เป็นการสืบทอดกันมาเพื่อทำให้ชาวไททรงดำรำลึกถึงถิ่นกำเนิด และการใช้ชีวิตอยู่การสวมใส่เครื่องแต่งกายสีดำเพื่อดำรงลักษณะ ความสมัครสมานสามัคคี ความรักและห่วง แห่นแผ่นดิน ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความซื่อสัตย์การทดแทนคุณแผ่นดิน ผลการวิเคราะห์ ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมดำรงอัตลักษณ์ไทยทรงดำ มีการกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์การ ดำรงชีวิต การสร้างคำว่า “ไทยทรงดำ” เพื่อดำรงอัตลักษณ์การสนับสนุนการผลิตซ้ำจากภาคปฏิบัติ ทางสังคมผ่าน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ กิจกรรมทางสังคม การเป็นตัวแทนของผู้เป็นต้นแบบ และการ สถาปนาอัตลักษณ์ของชาวไททรงดำให้เป็นทางการ

สันติ ทิพนา และราตรี ทิพนา (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมผัวเมียในวรรณกรรม เพลงลูกทุ่งอีสานที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย พบว่า มิติทางด้านสังคมคือ การไปแอบรักผัวเมียชาวบ้าน การยอมเป็นผัวสำรอง เมียสำรอง เกิดวาทกรรมที่สังคมยอมรับ มิติทางด้านวัฒนธรรมประเพณีเกิด วาทกรรมที่ทำให้ผู้หญิงคนหนึ่งอาศัยอยู่กับผู้ชายคนหนึ่งและยังไม่ได้แต่งงานเป็นที่ยอมรับมากขึ้น ผู้ชายแอบมีความสัมพันธ์กับหญิงอื่นที่ไม่ใช่เมียของตนได้รับการยอมรับมากขึ้น ความกล้าของผู้หญิง สมัยใหม่ที่แสดงออกอย่างเปิดเผยและไม่มีขีดจำกัดอีกต่อไป มิติด้านเศรษฐกิจ พบว่า มีเพลงจำนวน ไม่น้อยที่กล่าวถึงการใช้ชีวิตครอบครัวหรือระหว่างผัวเมีย เมื่อแต่งงานกันได้สักระยะ ผัวและเมียก็ เริ่มแสดงตัวตนออกมา เช่น ผัวก็ไม่ค่อยกลับบ้าน ตี๋มสุรา เทียวกลางคืน เมียก็ไม่แต่งตัว รูปร่าง อ้วน และซึ่บ่น ในที่สุดทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทนำไปสู่การหย่าร้าง ทำให้เกิดปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม และปัญหาด้านเศรษฐกิจและปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย

ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาษากับอุดมการณ์เกียรติภูมิใน วาทกรรมเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัด พบว่า กลวิธีการเลือกใช้คำศัพท์ ช่วยทำให้เข้าใจถึงสาร ที่ผู้ผลิตตัวบทตั้งใจสื่อถึงผู้รับสาร ซึ่งประกอบด้วยชุดความคิด 3 ชุด ได้แก่ การมีประวัติศาสตร์อัน ยาวนานมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ มีความเป็นเลิศทางวิชาการและการกีฬา และชื่อเสียงของ โรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรักความเทิดทูน และภาคภูมิใจในโรงเรียนของตนเองจนกลายเป็น ค่านิยมของสังคมเผยให้เห็นถึงอุดมการณ์ วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมเพื่อสื่อความถึงลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียนที่ต้องการปลูกฝังให้เป็นนักเรียนที่ดี มีความอดทน อดกลั้น ส่วนวิถีปฏิบัติ ทางสังคมและวัฒนธรรมมีผลต่อการผลิตตัวบท ได้แก่ ประวัติศาสตร์ของโรงเรียน บทบาทหน้าที่ของ สถาบันการศึกษา ค่านิยมทางการศึกษา ระบบการศึกษาไทย ความกตัญญู และความต้องการ ยอมรับของสังคม

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า สามารถนำทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ไปวิเคราะห์กับกลุ่มข้อมูลที่เป็นวรรณกรรมและแบบเรียน เพื่อสะท้อนชุดความคิดหรืออุดมการณ์ได้โดยไม่ต่างจากกลุ่มข้อมูลอื่น ดังงานของวิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) สะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ เช่น ชายเป็นใหญ่ ระบบอาวุโส ระบบอุปถัมภ์ พระพุทธศาสนา ซึ่งแบบเรียนคอยทำหน้าที่ต่อยอดอุดมการณ์ต่าง ๆ หรืองานของทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ (2561) ซึ่งนำเสนอถึงชุดความคิดที่แฝงอยู่ในตัวบทไม่ว่าจะเป็น ความกตัญญู ระบบการศึกษา ค่านิยมการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์เกียรติภูมิผ่านบทเพลงประจำโรงเรียนได้อย่างรอบด้าน

ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มาใช้วิเคราะห์ข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้แนวคิด กลวิธีทางภาษา มาวิเคราะห์เพื่อสะท้อนให้เห็นองค์ประกอบที่ใช้นำเสนอภาษาจากพาดหัวข่าว และใช้แนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารมาวิเคราะห์ เพื่อเข้าถึงวิธีการผลิตและการส่งผ่านตัวบทนำไปสู่การสร้างบรรทัดฐานทางสังคมเพื่อให้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ในปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 เพื่ออธิบายและเข้าใจนัยทางภาษาที่แฝงอยู่ในพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาตามกรอบการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ ผู้วิจัยเชื่อว่าการนำเสนอข่าวด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านแหล่งข่าวออนไลน์ ไม่ได้เป็นเพียงการรายงานข่าวที่มุ่งให้ประชาชนหรือผู้ฟังข่าวทราบถึงการรายงานผลเท่านั้น แต่ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ยังแฝงความคิด ทศนคติ ที่มีผลต่อการรับรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้คนเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นงานวิจัยที่ศึกษาตามกรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ซึ่งอาจไม่ได้วิเคราะห์เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ของผู้ใช้ภาษา แต่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพื่อต้องการสะท้อนให้เห็นถึงนัยของภาษาและความสัมพันธ์ของภาษากับภาคปฏิบัติทางวาทกรรมและภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการจัดกิจกรรมทางสังคมที่ก่อให้เกิดการตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ทุกขั้นตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับตัวบท (Text) คือภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยศึกษารูปภาษาที่เป็นประโยคหรือข้อความหลักของพาดหัวข่าวเท่านั้น ไม่ศึกษารูปภาษาที่เป็นพาดหัวข่าวรอง หรือเนื้อข่าวระดับภาคปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourses practice) ศึกษาภูมิหลังของภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ โดยใช้แนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารมาวิเคราะห์ศึกษาการผลิตตัวบทการบริโภคตัวบท การกระจายตัวบท และการตีความตัวบท และระดับภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural practice) ศึกษาจากนัยของภาษาและภูมิหลัง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ได้แก่ กลุ่มข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการอภิปรายผล

3.1 กลุ่มข้อมูล

การคัดเลือกพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกข้อมูลแบบเจาะจง คือ เลือกพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมในช่วงปี 2562 ตลอดทั้งปีและในปี พ.ศ. 2563 (ตั้งแต่

เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน) สาเหตุที่เลือกพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยได้ประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นวิกฤตการณ์ที่สำคัญ เช่น การเสียชีวิตของลูกพะยูน (มาเรียม) และปัญหาหมอกภาวะอากาศเป็นพิษจากฝุ่น P.M. 2.5 และช่วงปี พ.ศ. 2563 (มกราคมถึงมิถุนายน) เกิดวิกฤตการณ์ด้านมลภาวะที่สืบเนื่องมาเป็นเวลานานประกอบกับเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ระบาดอย่างหนักทำให้มีการปิดเมือง อุทยานแห่งชาติ และสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมถึงการทำงาน และเรียนหนังสือที่บ้านเป็นการทดแทน ทำให้ผู้วิจัยสามารถตีความและนำเสนอถึงสาเหตุของปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่แท้จริงได้ จากวิกฤตการณ์ทั้ง 3 กรณีที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยเลือกพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ. 2562 และ พ.ศ. 2563 และเนื่องจากการบริโภคข่าวในยุคปัจจุบันมีหลากหลายช่องทาง โดยเฉพาะข่าวออนไลน์ที่ปรากฏผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ถือเป็นแหล่งข่าวหนึ่งที่ผู้คนในสังคมให้ความสนใจ เพราะผู้คนในสังคมต่างทำงานนอกบ้าน การบริโภคข่าวจากสื่ออินเทอร์เน็ตจึงถือเป็นทางเลือกหนึ่ง จึงนำมาเป็นข้อมูลในงานวิจัย

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย คือ พาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในสื่อสำนักข่าวต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกข้อมูลและสุ่มตัวอย่างดังนี้

3.2.1 เกณฑ์คัดเลือกสำนักข่าวออนไลน์

เนื่องจากในสังคมยุคปัจจุบันได้มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยี ทำให้สำนักข่าวต่าง ๆ สร้างช่องทางการนำเสนอข่าวไว้หลากหลายช่องทาง โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การพิจารณาสำนักข่าวโดยสำรวจยอดผู้ติดตามต้องไม่น้อยกว่า 500,000 คน และปรากฏข้อมูลข่าวสิ่งแวดล้อมทั้งหมดในสัดส่วนไม่ต่ำกว่า 50 ข้อมูลข่าวตลอดทั้งปี พ.ศ. 2562 และปรากฏข้อมูลข่าวในสัดส่วนที่ไม่น้อยกว่า 15 ข้อมูลข่าวของปี พ.ศ. 2563 (ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน) จากเกณฑ์ดังกล่าวพบสำนักข่าวที่สามารถเก็บข้อมูลได้ คือ สำนักข่าวไทยพีบีเอส สำนักข่าวไทยรัฐสำนักข่าวประชาไท สำนักข่าวเดลินิวส์ และสำนักข่าวมติชน ผู้วิจัยจึงใช้สำนักข่าวทั้ง 5 สำนักข่าว เก็บข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

3.2.2 เกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหาข่าว

ข่าวด้านสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแบบองค์รวม ไม่ได้เจาะจงเป็นลักษณะเฉพาะ เช่น การรณรงค์การรักษาสิ่งแวดล้อม การประชาสัมพันธ์โครงการ

สิ่งแวดล้อม หรือการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น ไฟป่า โรงงานอุตสาหกรรม สัตว์ป่าหรือสัตว์ทะเลเสียชีวิตจากปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยงานวิจัยนี้ศึกษานัยของภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยเก็บเนื้อหาข่าวที่เป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น โดยไม่เก็บข้อมูลข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ โครงการต่าง ๆ ด้านสิ่งแวดล้อม

3.2.3 เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกข้อมูลแบบเจาะจง คือ เลือกพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2562 ตลอดทั้งปี และปี พ.ศ. 2563 ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน โดยเลือกวิเคราะห์ 3 วัน คือ วันอาทิตย์ วันอังคาร และวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ เพื่อต้องการกระจายการเก็บข้อมูลให้ทั่วถึง และเก็บข้อมูลในทุก ๆ เดือน โดยเลือกพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมจากสำนักข่าว 5 สำนักข่าว ได้แก่ สำนักข่าวไทยพีบีเอส สำนักข่าวไทยรัฐสำนักข่าวประชาไท สำนักข่าวเดลินิวส์ และสำนักข่าวมติชน

3.2.4 เกณฑ์การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักข่าวต่าง ๆ โดยมีเกณฑ์การรวบรวมข้อมูล คือ รวบรวมข้อมูลจากคอลัมน์ข่าวด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง ส่วนสำนักข่าวที่ไม่ปรากฏคอลัมน์ข่าวด้านสิ่งแวดล้อม จะใช้วิธีการค้นหาข่าวที่ได้นำเสนอเมื่อปี พ.ศ. 2562 และปี พ.ศ. 2563 เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ครบถ้วนตามการเลือกตัวอย่างข้อมูล

3.2.5 การคัดเลือกข้อมูล

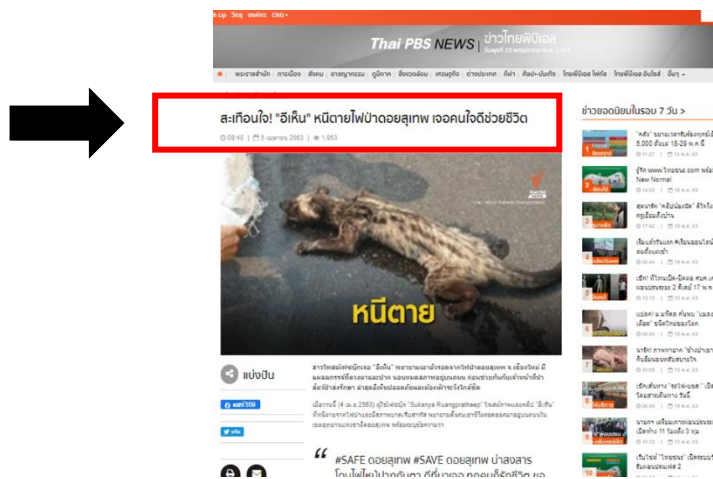
ผู้วิจัยเก็บข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นแรกผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเพื่อแยกพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมออกจากพาดหัวข่าวประเด็นอื่น (ยกเว้นสำนักข่าวที่ระบุคอลัมน์ข่าวด้านสิ่งแวดล้อม) ขั้นต่อมาผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อค้นหาพาดหัวข่าวออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น โดยตัดพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมในประเด็นอื่นออกไป เช่น การรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม

การจัดโครงการสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ที่นำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ จากสำนักข่าว 5 สำนักข่าว ดังนี้

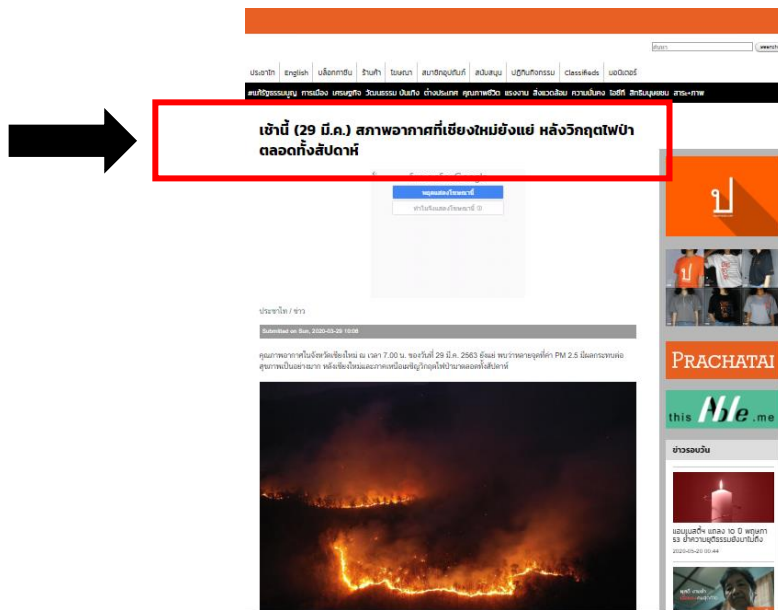
รูปที่ 1 หน้าพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม สำนักข่าวไทยรัฐ ออนไลน์

ที่มา : <https://www.thairath.co.th/news/society>

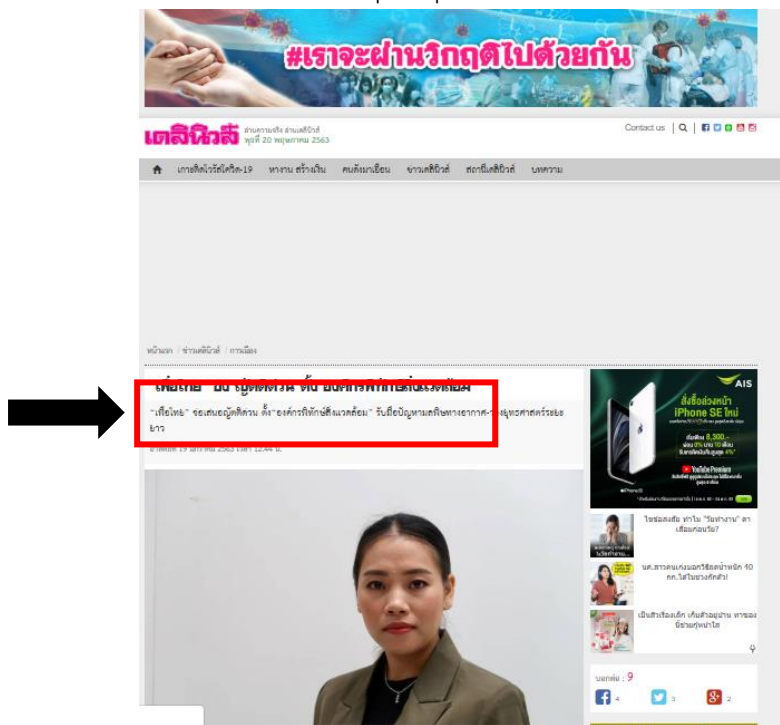
รูปที่ 2 หน้าพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม สำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์

ที่มา : <https://news.thaipbs.or.th>

รูปที่ 3 หน้าพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม สำนักข่าวประชาไท

ที่มา : <https://prachatai.com/>

รูปที่ 4 หน้าพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม สำนักข่าวเดลินิวส์

ที่มา : <https://www.dailynews.co.th/>

รูปที่ 5 พาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม สำนักข่าวมติชนออนไลน์

ที่มา : <https://www.maticchon.co.th>

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลดังตัวอย่างข้างต้น พบข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่คัดเลือกออกจากประเด็นพาดหัวข่าวอื่นได้จำนวน 1,267 ข่าว และเมื่อคัดเลือกข้อมูลที่เป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้จำนวน 837 ข่าว โดยสามารถจำแนกรายละเอียดข้อมูลของสำนักข่าวทั้ง 5 สำนักข่าวได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมหลังที่คัดเลือกออกจากข่าวอื่น ๆ

ชื่อสำนักข่าว	จำนวนข่าวปี 2562	จำนวนข่าวปี 2563	จำนวนข่าว ปี 2562 - 2563
ไทยพีบีเอส	494	131	625
ไทยรัฐ	168	15	183
ประชาไทย	159	51	210
เดลินิวส์	90	57	147
มติชน	55	47	102
รวม	966	301	1,267

จากข้อมูลตารางที่ 1 เป็นการกระจายข้อมูลซึ่งเก็บรวบรวมจากสำนักข่าวทั้ง 5 สำนักข่าว โดยคัดเลือกออกจากพาดหัวข่าวอื่น ๆ พบแหล่งข้อมูลดิบจำนวน 1,267 ข่าว ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยเก็บเฉพาะข้อมูลพาดหัวข่าวที่เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเท่านั้นพบว่า ข้อมูลที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์จำนวน 837 ข่าว และพบข้อมูลข่าวที่ถูกตัดออก ซึ่งเป็นพาดหัวข่าวออนไลน์ที่เกี่ยวกับ การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 342 ข่าว สามารถจำแนกข้อมูลตามสำนักข่าวต่าง ๆ ได้ดังตาราง

ตารางที่ 2 จำแนกข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ใช้ในการวิเคราะห์

ชื่อสำนักข่าว	ปี 2562	ปี 2563	จำนวนข่าว ที่ใช้จริง	จำนวนข่าว ที่ถูกตัดออก
ไทยพีบีเอส	322	76	398	227
ไทยรัฐ	112	10	122	61
ประชาไท	121	30	151	59
เดลินิวส์	57	36	93	54
มติชน	45	28	73	29
รวม	657	180	837	430

จากตารางที่ 2 แสดงการจำแนกข้อมูลที่ผ่านมาการคัดกรอง โดยคัดเลือกข้อมูลที่ตรงต่อการวิเคราะห์ ได้แก่ พาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่แสดงถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในประเด็นต่าง ๆ พบจำนวนข้อมูลที่สามารถนำไปใช้สำหรับการวิเคราะห์ในแต่ละปี จำแนกออกเป็นแต่ละสำนักข่าว ได้แก่ สำนักข่าวไทยพีบีเอสจำนวน 398 ข่าว จาก 625 ข่าว จำนวนข่าวที่ถูกตัดออกจำนวน 227 ข่าว สำนักข่าวไทยรัฐจำนวน 122 ข่าว จาก 183 ข่าว จำนวนข่าวที่ถูกตัดออกจำนวน 61 ข่าว สำนักข่าวประชาไทจำนวน 151 ข่าว จาก 210 ข่าว จำนวนข่าวที่ถูกตัดออกจำนวน 59 ข่าว สำนักข่าวเดลินิวส์จำนวน 93 ข่าว จาก 147 ข่าว จำนวนข่าวที่ถูกตัดออกจำนวน 41 ข่าว และ สำนักข่าวมติชนจำนวน 73 ข่าว จาก 102 ข่าว จำนวนข่าวที่ถูกตัดออกจำนวน 29 ข่าว จากจำนวนพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกออกเป็นร้อยละ (%) ของแต่ละสำนักข่าว ดังตาราง

ตารางที่ 3 จำแนกข้อมูลพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นร้อยละ (%)

ชื่อสำนักข่าว	จำนวนข่าว	ร้อยละ (%)
ไทยพีบีเอส	398	47.5
ไทยรัฐ	122	14.5
ประชาไท	151	18
เดลินิวส์	93	11.3
มติชน	73	8.7
รวม	837	100

จากข้อมูลตารางที่ 3 แสดงผลการกระจายข้อมูลข่าวตามสำนักข่าว 5 สำนักข่าวในช่วงปี 2562 และ ปี 2563 ที่ผ่านการคัดเลือกข้อมูลเฉพาะประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม พบข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 837 ข่าว แต่ละสำนักข่าวมีการกระจายข้อมูลที่ลดหลั่นไปตามจุดประสงค์ของแต่ละสำนักข่าว ที่อาจมองว่าการนำเสนอข่าวโดยเฉพาะประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอาจไม่ได้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยในสังคม โดยสำนักข่าวไทยพีบีเอส พบพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 398 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 47.5 สำนักข่าวไทยรัฐพบพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 122 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 14.5 สำนักข่าวประชาไทพบพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 151 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 18 สำนักข่าวเดลินิวส์พบพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 93 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 11.3 และสำนักข่าวมติชนพบพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 73 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 8.7

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์พาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นงานวิจัยที่ศึกษาภายใต้กรอบการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของ แฟร์คลัฟ (Fairclough) เพื่อต้องการสะท้อนให้เห็นถึงนัยของภาษาที่แฝงอยู่ในตัวบทพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยผู้วิจัยเรียงลำดับการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ตัวบท 2) การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม 3) การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม เพื่อให้เห็นถึงชุดความคิดและอุดมการณ์ที่สื่อผ่านภาษา อีกทั้งวิเคราะห์บริบทการสื่อสารเพื่อให้เข้าใจถึงการสร้างสรรค์ภาษาที่สะท้อนจุดมุ่งหมายในการสื่อสารและเผยแพร่วาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ที่เชื่อมโยงและนำไปสู่บริบทด้านสังคมวัฒนธรรม สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์ตัวบท

ผู้วิจัยวิเคราะห์ตัวบท เพื่อแสดงให้เห็นถึงนัยของภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ใช้เป็นองค์ประกอบในการสร้างภาษา ทำให้ผู้คนในสังคมเกิดความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมอันนำไปสู่การสร้างปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม ซึ่งนัยของภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่นำมาเป็นองค์ประกอบในการสร้างภาษาออกมาสู่ผู้รับสาร กลายเป็นชุดข้อมูลหรือชุดความคิดต่าง ๆ ที่ผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวสร้างขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด กลวิธีทางภาษา (Linguistic Strategies) ประกอบด้วย กลวิธีทางศัพท์ กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ กลวิธีอุปลักษณ์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงชุดความคิดเกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ ซึ่งเชื่อมโยงกับแหล่งที่มาของตัวบทโดยเฉพาะสถาบันสื่ออันเป็นแหล่งที่มาที่จะสะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของการสร้างตัวบท ซึ่งอธิบายได้จากกรวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรมต่อไป

3.3.2 วิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ตัวบทเพื่อแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของภาษาที่ใช้นำเสนอผ่านพาดหัวข่าวออนไลน์แล้ว โดยในการวิเคราะห์ขั้นต่อไป ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรมในการผลิตและส่งผ่านตัวบท โดยใช้ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (Speaking) ซึ่งนำเสนอโดย เดลล์ ไฮม์ส์ (Dell Hymes) มีองค์ประกอบการวิเคราะห์ 8 ด้าน โดยเริ่มวิเคราะห์ตั้งแต่กระบวนการของ

1) ฉาก	5) น้ำเสียง
2) ผู้ร่วมเหตุการณ์	6) เครื่องมือ
3) จุดมุ่งหมาย	7) บรรทัดฐานการปฏิสัมพันธ์และการตีความ
4) การลำดับวัจนกรรม	8) ประเภทของการสื่อสาร

เพื่อต้องการวิเคราะห์ให้เห็นถึงกระบวนการผลิตและการส่งผ่านตัวบท เช่น การผลิตตัวบท การกระจายตัวบท การบริโภคนและการตีความตัวบท ทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาในตัวบทกับแหล่งที่มา เช่น ผู้เขียนข่าว บรรณาธิการข่าว นโยบายสถาบันสื่อที่มีส่วนต่อการสร้างภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม อันนำไปสู่ความเข้าใจบริบทสถานการณ์การสื่อสารที่เป็นองค์ประกอบของการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรมสามารถ

เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของการสื่อสารรวมถึงกระบวนการผลิตไปจนถึงการตีความตัวบทในทุกมิติ ทำให้สามารถเชื่อมโยงและทำความเข้าใจบริบทในมิติทางสังคมและวัฒนธรรมได้ต่อไป

3.3.3 วิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมตามหลักการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ (Fairclough) ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับภาคปฏิบัติทางวาทกรรมกลายเป็นภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมอันเกิดจากการบริโภคนสื่อ คือพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดการแสดงออกหรือการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในการออกมาช่วยกันอนุรักษ์ ธรรมชาติ เพื่อให้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

3.4 สรุปอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยที่ได้ศึกษาในรูปแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์กลวิธีภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์เกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยใช้ กลวิธีภาษา นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นถึงนัยของภาษาสะท้อนชุดข้อมูลหรือชุดความคิดเกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ วิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม และภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม เพื่อศึกษาวิธีการผลิตและส่งผ่านตัวบทวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมถึงวิเคราะห์บริบททางสังคมวัฒนธรรมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนกับชุดข้อมูลหรือชุดความคิดที่ถูกผลิตและส่งผ่านตัวบท ซึ่งเป็นการตอกย้ำการกระทำ อันนำไปสู่ปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรมทางสังคมในการอนุรักษ์และตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม ผลจากการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจะนำมาสรุปอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาแนวทางนี้ต่อไป

บทที่ 4

กลวิธีภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์เกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม

บทนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลวิธีภาษาที่ปรากฏในพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อสะท้อนนัยเกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านพาดหัวข่าวออนไลน์ ซึ่งการศึกษา กลวิธีภาษานอกจากแสดงให้เห็นถึงลักษณะการใช้ภาษาที่นำเสนอผ่านพาดหัวข่าวแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงชุดข้อมูลหรือแนวความคิดที่ภาษาจากพาดหัวข่าวได้สร้างขึ้น ทำให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อและการปฏิบัติอันนำไปสู่การสร้างควมตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยวิเคราะห์จากตัวบททั้งสิ้น 837 ตัวบท

1. กลวิธีการเลือกใช้คำศัพท์ (lexical strategies)

จันทิมา อังคพณิชกิจ (2562, น. 180) กล่าวว่า กลวิธีภาษาเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้คำศัพท์ เพื่อสื่อแทนความคิดหรือประสบการณ์ของผู้ส่งสาร เป็นการแสดงความคิดและสื่อแทนความคิดของผู้ส่งสาร ดังที่ แฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995 อ้างถึงใน จันทิมา อังคพณิชกิจ. 2562, น. 180) ชี้ให้เห็นว่า การเลือกใช้คำศัพท์ของผู้เขียนในฐานะผู้ผลิตตัวบทนั้นเป็นเรื่องที่แปรไปตามปัจจัยทางสังคม รวมทั้งจะต้องเผชิญกับกระบวนการทางสังคมวัฒนธรรมในวงกว้างด้วย การใช้คำศัพท์ที่ต่างมุมมองกันของผู้เขียนที่มีประสบการณ์หรือหล่อหลอมจากวงการหรือชุมชนที่ตนเองสังกัดสมาชิกอยู่ ที่เรียกว่า ชุมชนปฏิบัติ ซึ่งตัวบทที่ปรากฏจากพาดหัวข่าวเป็นการใช้คำศัพท์ที่อยู่ในวงการสื่อสารมวลชน จึงแตกต่างจากการใช้คำศัพท์ในกลุ่ม องค์กร ที่สังกัดต่างกัน จากตัวบทพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมพบกลวิธีทางศัพท์ ดังนี้

1.1 การใช้คำเรียก (System of address)

การใช้คำเรียกเป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนาเมื่อต้องการมีปฏิสัมพันธ์กัน ดังที่ จันทิมา อังคพณิชกิจ (2562, น. 188) กล่าวว่า คำเรียกขาน (Address Term) เป็นคำเรียกบุคคลเมื่อต้องการปฏิสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสื่อสารแบบ

ต่อหน้า หากชื่อและการเรียกชื่อใช้ในข้อความประเภทการเขียน และมักเป็นการอ้างถึงด้วยการเป็น คำสรรพนามบอกบุรุษ คำเรียกขานก็เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่เป็นผู้ฟังหรือ ผู้ที่กำลังพูดด้วย ตัวบทในงานวิจัยเป็นลักษณะการเรียกขานที่ถูกกล่าวถึงอยู่ในสถานะผู้ร่วมสนทนา ที่ผู้ส่งสารใช้สื่อมายังผู้อ่านหรือผู้รับสาร และเนื่องจากตัวบทที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อความที่ ผู้ส่งสารไม่ได้สื่อสารกับผู้อ่านหรือผู้รับสารแบบซึ่งหน้า แต่ตัวบทได้ทำหน้าที่ดังที่ จันทิมา อังคพนิช กิจ (2562, น. 188) ได้นิยามเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายหลักของการใช้คำเรียกขาน คือ “การสร้าง ปฏิสัมพันธ์” ซึ่งตัวบทได้ทำหน้าที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนข่าวที่สร้างคำเรียกขานจากเนื้อหาข่าว เพื่อให้กระทบอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดต่อผู้อ่านหรือผู้รับสาร

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมพบการใช้คำเรียกที่ปรากฏจาก พาดหัวข่าว ออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ การใช้คำเรียกชื่อบุคคลสำคัญ การใช้คำเรียกบุคคลที่เสียสละ การใช้คำเรียกบุคคลผู้กระทำผิด การใช้คำเรียกบุคคลในสังคม การใช้คำเรียกชื่อกลุ่มองค์กรทาง การเมือง การใช้คำเรียกกลุ่มผู้กระทำผิด และการใช้คำเรียกบุคคลที่แก้ไขปัญหา

1.1.1 การใช้คำเรียกชื่อบุคคลสำคัญ

การใช้คำเรียกชื่อบุคคลสำคัญ หมายถึง การใช้คำเรียกชื่อของบุคคลในสังคมนั้น ๆ เช่น ดารา นักแสดง นักร้อง นักวิชาการ รวมไปถึงสมาชิกราชวงศ์ ที่ออกมาแสดงความเป็นห่วงต่อ ปัญหาที่เกิดขึ้น คำที่พบส่วนใหญ่เป็นชื่อระบุเจาะจง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 โจอี้ บอย” ชวนเก็บขยะ-ลอกท่อ ขอขมาแม่น้ำแควลดยกรทง

(ไทยพีบีเอส.29 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 2 “รัชกาลที่ 10 ทรงเป็นประธานที่ปรึกษาป่าทุ่งใหญ่ จ.กาญจนบุรี ทรงห่วงสิ่งแวดล้อมไทย”

(ไทยพีบีเอส.29 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 4 “ลิโอนาร์โด โปสต์ถึง ‘มาเรียม’ ขวัญใจคนไทยตายจากพลาสติก”

(ไทยพีบีเอส.25 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 5 “ธรณ์ เรียกร้องรัฐจัดสรรงบฯ อนุรักษ์สัตว์หายากอย่าง พะยูน”

(ไทยพีบีเอส.22 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 6 “ ‘วิเชียร ภาณุเรศ’ พนักงานดับไฟป่า เสียชีวิต ”

(ไทยพีบีเอส, 11 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 7 “ผู้ว่า อัศวิน สั่งโรงเรียนงดกิจกรรมเข้าแถวเลี้ยวฝุ่นพิษ”

(ไทยพีบีเอส, 21 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 8 “เราจะแยกกันหมด? ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงห่วงราษฎร หลังฝุ่นพิษ ฝังทั่วเมือง”

(ไทยรัฐ, 3 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 9 “หมอระวี จินายกฯ สถานการณ์ฝุ่น PM 2.5 ถาวรแน่คุยประเทศ ตันตอหาทางออกร่วมกัน”

(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 10 “บิ๊กตู เผยสถานการณ์ฝุ่น PM 2.5 สั่งกระทรวงคมนาคมเร่งลดควันดำ”

(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 11 “ลีโอนาร์โด โปสเตอร์รูปพะยูน มาเรียม เผยเหตุ ตายเพราะพลาสติก”

(มติชน, 25 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 12 “ปรีดา สุภาพบุรุษผู้ทุ่มเททั้งชีวิต พิทักษ์นกเงือกเขาบูโด กลัวสูญพันธุ์”

(ไทยพีบีเอส, 29 กันยายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำเรียกชื่อถึงบุคคลสำคัญ เช่น นักแสดง นักการเมือง ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงสมาชิกราชวงศ์ที่ออกมาแสดงความรู้สึกรู้สึกต่อปัญหาที่เกิดขึ้น พบการใช้คำเรียก เช่น คำว่า โจอี้ บอย เป็นนักร้องที่มีชื่อเสียงของประเทศไทยที่แสดงความเป็นห่วงเกี่ยวกับปัญหาขยะในแม่น้ำลำคลองที่เกิดจากการล่อยกระหรงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือคำว่า รัชกาลที่ 10 พระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทยที่แสดงความเป็นห่วงต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะสัตว์ป่าสงวนที่ต้องรักษาไว้ และคำว่า บิ๊กตู คือ ฉายานามของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่แสดงความเป็นห่วงเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ เกิดจากท่อไอเสียของยานพาหนะ เช่น รถจักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนบุคคล หรือรถสาธารณะ

การใช้ชื่อที่แสดงถึงบุคคลสำคัญได้สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านบุคคลสำคัญ และให้สถานะบุคคลสำคัญเป็นผู้พิทักษ์รักษาปกป้องสิ่งแวดล้อมจากการกระทำ รวมถึงการเรียกร้องให้เห็นความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ เช่น การอนุรักษ์และปกป้องพื้นที่ป่า สัตว์ในระบบนิเวศ แหล่งน้ำ รวมถึงมลพิษและขยะสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์

1.1.2. การใช้คำเรียกบุคคลที่เสียสละ

การใช้คำเรียกบุคคลที่เสียสละ หมายถึง การใช้คำเพื่อแทนบุคคลที่เสียสละตนเอง

ในด้านต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ได้รับการสรรเสริญและยกฐานะให้เป็นที่เคารพรักของสังคม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 13 “สลด! ‘จำลอง วาหะ’ วีรบุรุษอาสาสมัครป้องกันไฟป่าเชียงราย เสียชีวิตแล้ว”

(ประชาไท, 14 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 14 “คุณหมอล็อต รับมอบหมึกควายกำพร้าว้า 7 เดือนปรับตัวก่อนปล่อยป่า”

(ไทยพีบีเอส, 29 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 15 “เสร์้า ‘อาโละ อาซังกู’ อาสาสมัครคนดีสัญชาตินอก เสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่ดับไฟป่าแก้ปัญหาหมอกควันพิษ”

(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 16 “สูญเสีย ‘สมศักดิ์ เครือวัลย์’ นักปราชญ์เกษตรแห่งแผ่นดิน ”

(ไทยพีบีเอส, 4 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 17 “เยาวชนคนกล้าชาวกะเหรี่ยงเสียชีวิต ขณะดับไฟป่าที่แม่ฮ่องสอน เป็นรายที่7”

(ไทยรัฐ, 23 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 18 “วิเชียร ภาณุเรศ จนท.ผู้กล้าดับไฟป่า ที่จ.ลำปางเสียชีวิตแล้ว”

(ไทยพีบีเอส, 20 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 19 “พนักงานผู้พิทักษ์ดับไฟป่าเสียชีวิต-พลัดตกเขาบาดเจ็บ 1 คน”

(ไทยพีบีเอส, 17 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำเรียกบุคคลที่เสียสละในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่า เช่น คนดี วีรบุรุษ คนกล้า ผู้กล้า และ ผู้พิทักษ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเสียสละของกลุ่มบุคคลและถูกยกฐานะให้เป็นวีรบุรุษผู้กล้าเป็นนักรบและเป็นคนดีของสังคมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง หรือกลุ่มบุคคลที่อุทิศเวลาส่วนตัวเพื่อแสวงหาความรู้ และช่วยดูแลจัดการปัญหาถึงแม้ว่าจะไม่ได้เสียสละชีวิต แต่เป็นการอุทิศเวลาเพื่อส่วนรวมก็ได้รับการยกย่อง โดยพบคำว่า คุณ คุณ ในที่นี้เป็นคำนำหน้าอาชีพ หมายถึง คำนำหน้าที่ใช้เรียกบุคคลเพื่อแสดงความยกย่อง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 263) และ คำว่า นักปราชญ์ หมายถึงผู้รอบรู้หรือผู้มีปัญญา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 613)

การใช้ชื่อแสดงถึงบุคคลที่เสียสละ สะท้อนให้เห็นถึงการถ่ายทอดปัญหาให้ผู้รับสารรู้สึก อนาถใจ ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครที่เสียชีวิตจากสถานการณ์หรือ

เหตุการณ์ทำให้ผู้รับสารยิ่งตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นถึงผลกระทบในวงกว้าง อีกนัยหนึ่ง ต้องการแสดงให้เห็นถึง *การเสียดสี* ของประชาชนในสังคมเพื่อการแก้ไขปัญหา โดยเสนอภาพของผู้ที่เสียดสีทั้งในด้านความรู้ เวลา หรือแม้กระทั่งชีวิต จะได้รับการยกย่องเชิดชูจากสังคม ในฐานะวีรบุรุษผู้กล้าและเป็นคนดีของสังคม ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารยิ่งตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เช่น การไม่ทิ้งขยะลงสู่แม่น้ำ หรือการไม่เผาไร่เพื่อทำการเกษตร

1.1.3 การใช้คำเรียกบุคคลที่กระทำความผิด

การใช้คำเรียกบุคคลที่กระทำความผิด หมายถึง การใช้คำเรียกบุคคลที่กระทำความผิด ภูมิหมาย เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าของธุรกิจต่าง ๆ ที่กระทำความผิด ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 20 “ป่าไม้ ตั้งก.สอ.บ.ที่ดิน ‘ปารีณารุกป่า’ เคลียร์ปมที่ดิน”

(ไทยพีบีเอส, 19 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 21 “ ‘เจ้าสัวดัง’ ยอมรื้อบ้านหรู 5 ล้านรุกป่าเอราวัณ-สู้ออคคืออาญา”

(ไทยรัฐ, 15 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 22 “ ดีเอสไอแจ้งข้อกล่าวหาเศรษฐีร่วมรุกป่าอ่าวนาง-ป่าหวนาค แล้ว 23คน”

(ไทยพีบีเอส, 14 มิถุนายน 2563)

ตัวอย่างที่ 23 “ชัยวัฒน์และพวก เข้มอบตัวที่ดีเอสไอ ยันพร้อมสู้คดี”

(ไทยพีบีเอส, 12 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 24 “ด่วน! ศาลอุทธรณ์เพิ่มโทษ ‘เปรมชัย’ ล่าสัตว์สงวน จำคุก 2 ปี 14 เดือน”

(ไทยพีบีเอส, 12 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำเรียกถึงบุคคลที่กระทำความผิด ซึ่งการกระทำผิดในตัวอย่างเกี่ยวข้องกับการบุกรุกพื้นที่ป่า และการล่าสัตว์สงวนในเขตพื้นที่ป่า การใช้คำเรียกบุคคลที่กระทำความผิดจะเป็นการระบุชื่อจริงของผู้กระทำผิดโดยตรง เช่น คำว่า *ปารีณา* คือชื่อของนางสาว ปารีณา ไกรคุปต์ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยปรากฏคู่กับคำกริยาคำว่า *รุก* หมายถึง ล่วงล้ำเข้าไปในเขตแดนของผู้อื่น เช่น รุกที่ดิน ทำไร่รุกเข้าไปในเขตหวงห้าม บุกรุกเข้าไปในเขตของฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้ได้ชัยชนะ เช่น กองทัพรุกฝ่ายตรงข้าม ฟุตบอลทีมนี้เป็นฝ่ายรุกตลอด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1006) แสดงให้เห็นถึงการกระทำผิดเพราะ *รุก* เข้าไปในเขตป่าเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่ง

กรณีการล่าสัตว์ป่าสงวนก็ใช้การเรียกชื่อจริงของผู้กระทำผิดโดยตรง เช่น คำว่า เปรมชัย คือชื่อของ นายเปรมชัย กรรณสูต ประธานบริหารและกรรมการบริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวลล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน) ปรากฏคู่คำกริยาคำว่า ล่า หมายถึง เทียวตามหา (เพื่อจับ ฆ่า หรือเพื่อการกีฬา) เช่น ล่าสัตว์ ตำรวจล่าผู้ร้าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1092) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่ผิดกฎหมาย

การใช้คำเรียกถึงบุคคลที่กระทำความผิด สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างภาพลักษณ์ของผู้กระทำความผิดเหมือนผู้ร้ายที่ไม่ได้รับเกียรติจากสังคมถึงแม้จะดำรงตำแหน่งสำคัญหรือเป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียง การใช้คำเรียกบุคคลที่กระทำความผิดโดยระบุชื่อจริงโดยตรงยังสะท้อนให้เห็นว่าผู้กระทำผิดต้องได้รับการลงโทษทั้งทางกฎหมายและสังคมหรืออีกนัยหนึ่งเป็นการประจานผู้ร้ายให้คนในสังคมได้รับทราบถึงการกระทำที่เห็นแก่ตนเอง เป็นเหตุให้ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมได้รับความเสียหาย

1.1.4 การใช้คำเรียกกลุ่มบุคคลในสังคม

การใช้คำเรียกกลุ่มบุคคลในสังคม หมายถึง การใช้คำเรียกกลุ่มบุคคลเพื่อครอบคลุมความคิดให้เป็นไปในลักษณะหรือทิศทางเดียวกัน โดยไม่แบ่งแยกพื้นที่ สถานะทางสังคม แต่แบ่งความแตกต่างด้านหน้าที่การงาน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 25 “กลุ่มเกษตรกร แต่งคำบุกทำเนียบ ค้านแบน 3สารเคมี ”

(ไทยพีบีเอส, 26 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 26 “ชาวโซเซียล หนุนหยุดเมนู ‘หูลลาม’ ในงานเลี้ยง”

(ไทยพีบีเอส, 5 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 27 “ชาวโซเซียลเศร้า สูญเสียช้างป่า 11 ตัว”

(ไทยพีบีเอส, 8 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 28 “โซเซียลสุดเศร้า บอกลา ‘มาเรียม’ ครั้งสุดท้าย”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 29 “กลุ่มคนดังโพสต์โซเซียล วันตัดสินคดี ‘เสือด้า’ ”

(ไทยพีบีเอส, 19 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 30 “โซเซียลดีใจ ลูกช้างป่า ‘ไบตอง’ อากาศดีขึ้นอาจไม่ต้องผ่าตัดขา”

(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 31 “โซเซียลเดือด! กระทบรัฐเร่งสร้างฝุนพิษ เนกทอม.ปิดโรงเรียน”

(ไทยพีบีเอส, 21 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 32 “ชาวเน็ตแห่ถ่ายรถเมล์ควันดำลงโซเชียล ภาครัฐแจงเริ่มแก้จริงจัง”
(ไทยรัฐ, 22 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 33 “เสนอแผนแก้ปัญหาฝุ่น PM 2.5 โซเชียลวอนยกระดับเป็นวาระแห่งชาติ”
(ไทยรัฐ, 31 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 34 “กลุ่มรีชดา ประเดิมน่านธุรกิจ ลดขยะ-ก๊าซเรือนกระจก”
(ไทยพีบีเอส, 21 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 35 “กลุ่มนักศึกษาปัญญาชน ม.เชียงใหม่ ร้องอธิการฯ เร่งแก้ปัญหาฝุ่น”
(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 36 “ประชาชนร้องรัฐยกเลิกรับฟังความคิดเห็นร่างกม. ลำดับรองของ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ และพ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า”
(ประชาไท, 14 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 37 “สมัชชาคนจน ค้านประชุมแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูลโดยขาดการมีส่วนร่วม”
(ประชาไท, 15 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 38 “ชาวกะเหรี่ยงภาคเหนือส่งข้าวสุ่แก่งกระจาน จีรัฐเยียวยาชุมชนที่ได้รับผลกระทบเรื่องไร่มุญเวียน”
(ประชาไท, 30 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 39 “คนริมโขงเดินขบวนค้านเขื่อนหลวงพระบาง จีักฟผ.ยกเลิกซื้อไฟฟ้าไทยมีไฟฟ้าสำรองพอ”
(ไทยพีบีเอส, 10 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 40 “กลุ่มพันธมิตรปกป้องแม่น้ำโขงประท้วงคัดค้านให้ยกเลิกโครงการเขื่อนหลวงพระบาง”
(ประชาไท, 8 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 41 “พันธมิตรปกป้องแม่น้ำโขง ชี้รายงานผลกระทบเขื่อนชะงะคราม ลอกมาจากเขื่อนอื่น”
(ไทยพีบีเอส, 18 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 42 “เหล่าพญาเสือจับเครือข่ายลอบค้าสัตว์ป่าผ่านเฟซบุ๊ก ยึดของกลาง ‘นก-นางอาย-ชะนี’ ”
(ไทยพีบีเอส, 31 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำเรียกกลุ่มบุคคลในสังคมเพื่อต้องการควบคุมทัศนคติ ความคิด และความรู้สึกให้อยู่ในทิศทางหรือลักษณะเดียวกัน เช่น คำว่า *ไซเชี่ยล* และคำว่า *ชาว* เป็นคำนามหมายถึง กลุ่มชนที่มีเชื้อชาติเดียวกัน เช่น ชาวจีน ชาวไทย หรือมีอาชีพเดียวกัน เช่น ชาวไร่ ชาวนา หรือนับถือศาสนาเดียวกัน เช่น ชาวพุทธ ชาวมุสลิม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 378) แสดงให้เห็นถึงการเป็นกลุ่มสมาชิกเดียวกันที่ครอบคลุมคนจำนวนมาก อาจมีนัยสื่อถึงประชาชนทั่วไปด้วย เพราะประชาชนส่วนใหญ่มักใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางในการสื่อสาร พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งจากตัวอย่างการใช้ชื่อจะปรากฏคู่กับคำกริยาแสดงความรู้สึกในด้านต่าง ๆ เช่น *เศร้า สุดเศร้า ดีใจ เดือด พอใจ ลุ้น* แสดงให้เห็นถึงการติดตามและเฝ้ามองสถานการณ์ปัญหาผ่านการใช้คำกริยาเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ หรือการใช้ชื่อเพื่อครอบคลุมกลุ่มบุคคลที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น ขณะเดียวกันพบการใช้ชื่อกลุ่มบุคคลที่ระบุสายอาชีพ และกลุ่มคนทั่วไปในสังคม ได้แก่ *เกษตรกร คนดั่ง และ ชาวเน็ต* ปรากฏคู่กับการใช้คำนาม *กลุ่ม* หมายถึง คน สัตว์ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่รวมกันเป็นหมู่ ๆ หรือเป็นก้อน เช่น กลุ่มคน กลุ่มดาว กลุ่มด้าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 82) และคำว่า *ชาว* ปรากฏคู่กับคำกริยาแสดงการกระทำต่อเหตุการณ์ เช่น *บุก ดัน โปสต์ หรือ แห่* เป็นสถานการณ์เชิงลบ

การใช้คำเรียกที่ปรากฏคู่กับคำกริยาแสดงการกระทำในลักษณะเชิงลบที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน จึงตีความได้ว่าตัวบ่งชี้ต้องการแสดงการกระทำไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประชาชนสามารถเรียกร้องให้เกิดการแก้ไขปัญหาจากรัฐ การใช้คำเรียกกลุ่มบุคคลในสังคม จึงสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนจำนวนมากมีความรู้สึกต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากประชาชนได้ติดตามสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

1.1.5 การใช้คำเรียกชื่อกลุ่มองค์กรทางการเมือง

การใช้คำเรียกชื่อกลุ่มองค์กรทางการเมือง หมายถึง การใช้คำเรียกชื่อกลุ่มองค์กรที่มีบุคคลทางการเมืองทำงานเพื่อแสดงสถานะได้ชัดเจน ซึ่งจากพาดหัวข่าวแสดงให้เห็นถึงกลุ่มองค์กรทางการเมือง 2 ฝ่ายระหว่าง พรรครัฐบาล และพรรคฝ่ายค้าน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 43 “พรรคฝ่ายค้านรับหนังสือคนสิงห์บุรี หลังโรงไฟฟ้าถ่านหินเตรียมเดินทางเข้าทำเนียบเจรจา”

(ประชาไท, 22 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 44 “'อนาคตใหม่' แจกหน้ากากอนามัย กทม. รณรงค์ตระหนักปัญหาฝุ่น PM 2.5”

(ประชาไท, 19 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 45 “4 พรรคการเมือง รับฟังปัญหาชาวบ้านความเดือดร้อนจากโครงการก่อสร้าง เขื่อนท่าแซะ”

(ประชาไท, 22 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 46 “ฝ่ายค้านเตรียมเสนอลดงบประมาณมั่นคง-งบกลาง ให้คสช.จ่ายเอง หากแพ็คดีปิดเหมืองทอง”

(ประชาไท, 27 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 47 “กลุ่ม ส.ส. อนาคตใหม่ ลงพื้นที่ อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ รับฟังปัญหาขยะล้นเมือง”

(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 48 “พรรครัฐบาล สัมมนาวิสอร์ตรุกป่า ศรีสุวรรณจ่อร้องยุบพรรคฯ ส.ส. ครีฟต์จะรับรู้ปัญหาที่ดิน”

(ประชาไท, 23 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำเรียกชื่อกลุ่มองค์กรทางการเมือง เพื่อแสดงถึงกลุ่มองค์กรที่รวมกันเป็นหมู่หรือเป็นคณะในการทำงาน พบคำว่า *พรรค* หมายถึงหมู่คนที่เข้าร่วมเป็นพวกเป็นฝ่าย เช่น พรรคการเมือง พวก (จำนงค์ ทองประเสริฐ. 2516, น 321) และคำว่า *ฝ่าย* หมายถึง ข้างพวก หรือส่วน (จำนงค์ ทองประเสริฐ. 2516, น 316) การใช้คำโดยส่วนมากใช้กับกลุ่มอำนาจทางการเมือง เช่น พรรคการเมืองหรือฝ่ายค้าน ซึ่งเป็นกลุ่มอำนาจตรงกันข้ามกับคณะรัฐบาล ปรากฏคู่คำกริยา *รับ* ซึ่งหมายถึง ยื่นมือออกถือเอาของที่ผู้อื่นส่งให้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 98) ในอีกนัยหนึ่ง *รับ* ในตัวบทเป็นการแสดงถึงการให้ความช่วยเหลือต่อปัญหาเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือคำกริยา *รับฟัง* ซึ่งหมายถึงรับไว้พิจารณาแสดงถึงการทำงานเพื่อบรรเทาความทุกข์ของประชาชนที่ประสบปัญหาอย่างใกล้ชิดที่ดูแลเอาใจใส่ประชาชนอย่างแท้จริง

การใช้คำเรียกชื่อกลุ่มองค์กรทางการเมือง สะท้อนให้เห็นถึงการให้ภาพลักษณ์ของกลุ่มอำนาจทางการเมืองในฐานะผู้มีอำนาจและมีสิทธิ์ในการจัดการปัญหา การช่วยเหลือต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่ถูกสร้างให้กลายเป็นความช่วยเหลือที่รัฐหรือผู้มีอำนาจหน้าที่ทางการเมืองมอบให้กับประชาชน ทั้งที่การปฏิบัติงานในลักษณะดังกล่าวเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องกระทำอยู่แล้ว ทำให้ภาพของประชาชนกลายเป็นผู้ป่วยที่ต้องรับความช่วยเหลือจากปัญหาที่เกิดขึ้น สถาปนาอำนาจรัฐให้มีสิทธิ์ควบคุมดูแลการดำเนินชีวิตของประชาชนในฐานะผู้มอบความช่วยเหลือ และเป็นการตอกย้ำถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นมาจากการกระทำของประชาชนทั่วไป

1.1.6 การใช้คำเรียกกลุ่มผู้กระทำผิดกฎหมาย

การใช้คำเรียกกลุ่มผู้กระทำผิดกฎหมาย หมายถึง การใช้คำเพื่อเรียกกลุ่มที่กระทำ ความผิดกฎหมายต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในหลายด้าน เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ปัญหามลพิษ หรือมลภาวะต่าง ๆ ทำให้สังคมเดือดร้อน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 49 “รวบ 4 พรานป่า ลอบล่านกเงือก อุทยานฯ เขาแหลม”

(ไทยพีบีเอส, 31 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 50 “พวกโจร ลักลอบเผาป่า เชียงใหม่ พะเยาหวังล่าสัตว์ทำฝุ่นพิษพุ่ง”

(ไทยพีบีเอส, 14 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 51 “จับ พวกแรงงานไร้สัญชาติ 40 คน รับจ้างแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์วังน้ำเย็น”

(ไทยพีบีเอส, 7 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 52 “ระทึก! อช.ทับลาน จับกุม พวกลักลอบตัดไม้พะยุง กลางสี่แยก”

(ไทยพีบีเอส, 25 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 53 “ล้อมจับ โจรกระเหรี่ยง KNU ลักลอบล่าหมีขอ-ลิงลมเขตป่าไทรโยค”

(ไทยพีบีเอส, 24 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 54 “ตั้งข้อหาหนัก เหล่าไกด์เถื่อน เต็ดดอกไม้ทะเล ล่อปลาการ์ตูน”

(ไทยพีบีเอส, 30 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 55 “รวบ แก๊งคนร้าย ลักลอบตัดไม้พะยุง-ล่าสัตว์กลางป่าบุณฑริก”

(ไทยพีบีเอส, 17 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 56 “เขาอ่างฤๅไน คุมเข้มพื้นที่ สกัดกลุ่ม โจรพราน ลักลอบล่า ‘วัวแดง’

(ไทยพีบีเอส, 4 เมษายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำเรียกกลุ่มผู้กระทำผิดกฎหมาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความ เป็นอื่นที่สังคมไม่ต้องการพบการใช้คำนามแสดงความเฉพาะบุคคลเพื่อแยกออกจากสังคมหลักให้ กลายเป็นอื่นจากสังคม เช่น คำว่า *กลุ่ม* หมายถึง คน, สัตว์, หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่รวมกันเป็นหมู่หรือ เป็นกลุ่มก้อน เช่น กลุ่มคน กลุ่มดาว กลุ่มด้าย หรือคำว่า *เหล่า* หมายถึง พวก, ก๊ก, เช่น เหล่ามนุษย์ เหล่าสัตว์ เหล่าอันธพาล คำว่า *พวก* หมายถึง คน สัตว์ หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่ คณะตามอาชีพหรือชนิด การใช้คำแสดงกลุ่มบุคคลถูกใช้ร่วมกับคำนามอื่น ๆ ที่ชี้เฉพาะ เช่น *โจร แรงงานไร้สัญชาติ* หรือ *แรงงานเถื่อน* ปราบปรามคู่กับคำกริยาแสดงลักษณะท่าทางที่กระทำ พบคำว่า

ลักลอบ ซึ่งหมายถึง การลอบกระทำบางอย่าง เช่น ลักลอบได้เสียกัน ลักลอบเข้าเมือง ลักลอบเล่นการพนัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1048)

จากการใช้ภาษาแสดงให้เห็นถึงการระบุกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะการกระทำผิดเกี่ยวกับระบบนิเวศ จึงกลายเป็นโจรหรือผู้ร้ายที่แตกต่างไปจากบุคคลปกติในสังคมโดยเฉพาะ พวกแรงงานไร้สัญชาติ ได้กระทำผิดกฎหมายคือ รั้งจ้างแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ เป็นขยะที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ทำให้ภาพลักษณ์ของแรงงานกลุ่มนี้ถูกตีตราในเชิงลบ หรือ พวกโจรป่า ที่กระทำผิดฐานลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ตอกย้ำความเป็นอื่นเพื่อให้คนในสังคมรังเกียจและไม่ให้เกียรติ ทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของประชาชนที่ไม่ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม

การใช้คำเรียกกลุ่มบุคคลผู้กระทำผิดกฎหมาย สะท้อนให้เห็นถึงการจัดประเภทกลุ่มคนในสังคมที่กระทำผิดกฎหมายให้กลายเป็นอื่น จากกลุ่มบุคคลทั่วไปและสังคมไม่ให้การยอมรับเพื่อตอกย้ำให้เห็นถึงการได้รับผลของการกระทำผิดต่อปัญหาให้ผู้อ่านหรือรับสารไม่กล้าปฏิบัติหรือกระทำความต่าง ๆ ที่ฝ่าฝืนกฎหมายโดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม และสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของประชาชนในสังคม

1.1.7 การใช้คำเรียกบุคคลที่แก้ไขปัญหา

การใช้คำเรียกบุคคลที่แก้ไขปัญหา หมายถึง การใช้คำเรียกบุคคลที่แก้ไขปัญหาที่จะต้องเข้ามาจัดการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการออกคำสั่ง สั่ง แนะนำ หรือการเข้าจับกุมต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 57 “อัศวิน แนะนำ คนกรุงใช้รถสาธารณะ-จักรยาน แก่รถติด”

(ประเทศไทย, 17 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 58 “ ผู้เชี่ยวชาญแนะรัฐเร่งจัดสรรงบแก้ 'PM2.5-ภัยแล้ง' โดยด่วนผ่านมาตรการกึ่งการคลัง”

(ประเทศไทย, 12 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 59 “มัญญาชี้เลิกสารเคมีเกษตรอันตรายแน่! ปลายปีนี้”

(ไทยพีบีเอส, 10 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 60 “ “สุริยะ” ชี้กรณีนำเข้าพลาสติก ยันไม่มีอำนาจกำหนดโควตา ”

(ไทยพีบีเอส, 10 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 61 “วราวุธ ชี้ซาฟารีห้วยขาแข้งแค่แนวคิด-ทส.ต้องปกป้องป่า”

(ไทยพีบีเอส, 5 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 62 “รวม.อุตฯ สั่งแก้ปัญหาเหมืองกระทบชาวบ้าน-สวล.”

(ไทยพีบีเอส, 29 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 63 “ผู้เชี่ยวชาญด้านสภาพแวดล้อม ชี้เคล็ดลับวิธี ดูแลลูกน้อยจากปัญหาฝุ่นละอองPM 2.5”

(ไทยพีบีเอส, 22 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 64 “30 ม.ค.นี้ ‘อัศวิน’ สั่งประกาศคุมมลพิษทางอากาศ กทม.26 เขต”

(ไทยพีบีเอส, 29 มกราคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำเรียกบุคคลที่แก้ไขปัญหา จากการใช้ภาษาพบว่าบุคคลที่แก้ไขปัญหาเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น นักการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการใช้ภาษาเพื่อแสดงบุคคลที่แก้ไขปัญหาด้วยระบุชื่อผู้มีหน้าที่หลักโดยเฉพาะผู้มีอำนาจ เช่น ผู้ว่าอัศวิน คือพล.ต.อ อัศวิน ขวัญเมือง ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และคำว่า วรารุช คือนายวรารุช ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องจะปรากฏคู่กับคำกริยา เช่น คำว่า แนะ ซึ่งเป็นการแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหา คือการลดปัญหาฝุ่นที่เกิดจากท่อไอเสียรถยนต์และรถจักรยานยนต์ หรือคำว่า ชี้ ซึ่งเป็นคำชี้แนะ โดยผู้เชี่ยวชาญ หรือการปรากฏคำกริยาที่แสดงการแก้ปัญหาในระดับปลายเหตุ พบคำว่า จับ สั่ง ซึ่งเป็นการแสดงการจัดการปัญหาด้วยการออกคำสั่งและการจับกุม ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่รุนแรง

การใช้คำเรียกบุคคลที่แก้ไขปัญหา สะท้อนให้เห็นถึงบุคคลโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจเข้ามาจัดการแก้ไขปัญหา และสื่อเน้นได้ว่าทั้งจากการให้คำแนะนำและการเข้ามาจัดการปัญหาทำให้ภาพขององค์กรรัฐและบุคคลที่มีอำนาจกลายเป็นผู้ที่มาขจัดปัญหา เป็นวีรบุรุษนักรบที่เข้ามาช่วยปิดเป่าความทุกข์ของประชาชน และเป็นผู้ที่มีความรู้ในการให้คำแนะนำต่าง ๆ จึงทำให้ภาพของประชาชนกลายเป็นมนุษย์ที่สร้างแต่ปัญหาให้กับตนเองเป็นมนุษย์ที่อ่อนแอ ทั้งในด้านการใช้ชีวิตสติปัญญาและต้องการความช่วยเหลือ

จากการศึกษาการใช้คำเรียก แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสารที่ต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดภาพสะท้อน 2 ด้าน คือ ด้านการกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมทุก ๆ การกระทำตั้งแต่การตัดไม้ทำลายป่าไปจนถึงการทิ้งขยะไม่ถูกที่ เป็นการกระทำที่ไม่ต่างจากโจร นักเลง หรือผู้ร้ายที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย และเป็นที่น่ารังเกียจของสังคม ส่วนด้านการกระทำที่แสดงถึงการตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ให้ความช่วยเหลือต่อการแก้ไขปัญหา ฟื้นฟู จนถึงการทิ้งขยะลงถัง ถือว่าเป็นวีรบุรุษ ผู้เสียสละ และได้รับการยกย่องจากสังคม เพราะถือเป็นการสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม จากการศึกษาภาพสะท้อนทั้ง 2 ด้าน ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารพิจารณาถึงการกระทำของตนว่าอยู่ในกลุ่มใด เพื่อไม่ให้เป็นที่รังเกียจของคนในสังคม

1.2 การใช้คำแสดงความเป็นเครือญาติ

การใช้คำแสดงความเป็นเครือญาติ หมายถึง การใช้คำแสดงถึงความสัมพันธ์ในลักษณะพิเศษ ซึ่งพบคำว่า พี่ น้อง พ่อ แม่ หรือคำว่า เจ้า แสดงความเป็นเด็ก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 65 “ฝึกน้องชะนี โหนราวเหล็ก ก่อนปล่อยคืนป่า”

(ไทยพีบีเอส, 19 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 66 “ทช.ช่วยเหลือน้องโลมาหลงฝูง ในอ่าวเพ จ.ระยอง”

(ไทยพีบีเอส, 10 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 67 “ สัตวแพทย์ ระบุ "พี่ตื้อเขาใหญ่" ไม่ตื้อ แต่ชอบเล่นรถ ”

(ไทยพีบีเอส, 31 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 68 “ ชาวดี! วาฬรุด้ "แม่วันดี" ออกลูกเพิ่มอีก 1 ตัว ”

(ไทยพีบีเอส, 24 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 69 “ แจงปม "น้องเหมียว" ตามนักท่องเที่ยวขึ้นคอยผ้าห่มปก ”

(ไทยพีบีเอส, 17 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 70 “ สวนสัตว์เชียงใหม่ รอทีมจีนผ่าชันสูตรพ่อแพนด้า "ช่วงช่วง" ตาย ”

(ไทยพีบีเอส, 17 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 71 “ เปิดตัวแสดมบน้อง ๆ 4 สัตว์ป่าสงวนชนิดใหม่ ”

(ไทยพีบีเอส, 10 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 72 “ เร่งช่วย "น้องแมลงภู่" ช้างป่าเขาอ่างฤๅไน ถูกรถชนบาดเจ็บหนัก ”

(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 73 “ เสรี "เจ้าโฮป" ลูกวาฬหัวทุยแคระ ซ็อก-ติดเชือกตาย ”

(ไทยพีบีเอส, 4 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 74 “ "น้องพะยูน" เกยตื้นที่กระบี่ ถึงมือทีมสัตวแพทย์ ทช. ”

(ไทยพีบีเอส, 2 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 75 “ โซเชียลดีใจ ลูกช้างป่า "น้องใบตอง" อาการถีขึ้นอาจไม่ต้องผ่าตัด
ขาแล้ว ”

(ไทยพีบีเอส, 8 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 76 “ "น้องจูปู" กระทบป่วยหลังสูดฝุ่นPM2.5 ขณะที่เจ้าของจามเป็น
เลือด ”

(ไทยรัฐ, 17 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 77 “คุณไกล่ซัด น้องเสือดาวเผือก” ถูกวางยาสลบรอดถูกส่งไปอินเดีย

(ไทยพีบีเอส, 21 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 78 “แห่งองกิจกรรมชมน้องพะยูนมาเรียนล้นวันแม่ นักท่องเที่ยวล้น
คลื่นลมเกาะลิบงสงบ ”

(มติชน, 7 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 79 “ น้องมาเรียน เจอพี่พะยูนนอกอ่าวคุกคาม วายน้ำหนีหน้าตั้ง แม่ๆ
ต้องโอดหนักหลังเครียดไม่ยอมกินอะไร ”

(มติชน, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 80 “ หาดุยาก ลุงเตี้ย” ช้างป่าเขาใหญ่หลับคาสระน้ำ ”

(ไทยพีบีเอส, 25 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 81 “พบซาก ‘เจ้าพะยูน’ ลอยระหว่างเกาะยา-เกาะโหลง คาดตายแล้ว 5-
7 วัน”

(ไทยพีบีเอส, 15 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 82 “ ‘เจ้าพะยูน’ เกยตื้นที่กระบี่ ถึงมือหมอทีมสัตวแพทย์แล้ว ”

(ไทยพีบีเอส, 15 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 83 “ขาดน้ำ! ‘เจ้าเลี้ยงผา’ พลัดหลง นาวาบ้านตัวที่ 2 ”

(ไทยพีบีเอส, 7 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 84 “ ‘เจ้าทองดี’ กระทั่งเขาแผงม้าหนีเที่ยวสวนลุงโชค ”

(ไทยพีบีเอส, 28 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 85 “เจ้าวาท 2 ตัวโผล่กินดินเนอร์ฝูงปลาในทะเลสามร้อยยอด ”

(ไทยพีบีเอส, 28 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 86 “ส่งลูกช้างป่า ‘เจ้าชบาแก้ว’ รักษาอาการบาดเจ็บที่สุรินทร์ ”

(ไทยพีบีเอส, 11 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 87 “เศร้า! เจ้าโฮป ลูกวาทห้วยแคะระ ซ็อกติดเชื้อตาย ”

(มติชน, 17 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 88 “สัตวแพทย์ให้ยาพุงอาการกระต๊อง ‘เจ้าภูผา’ ชักหมดแรง ”

(ไทยพีบีเอส, 21 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 89 “ ปรับพฤติกรรม ‘เจ้าจ๋อน’ ลิงสวนสัตว์สงขลาปาหินใส่
นักท่องเที่ยว”

(ไทยพีบีเอส, 26 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 90 “ จองเที่ยว "เขาเขียว" ถึง 30 มิ.ย.นี้ ชวนดู "เจ้าโควิด" ลูกเลี้ยงผา ”

(ไทยรัฐ, 25 สิงหาคม 2562)

ผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำแสดงความเป็นเครือญาติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์พิเศษระหว่างผู้รับสารกับสิ่งที่ถูกกล่าวถึง ดังที่ จันทิมา อังคพณิชกิจ (2562, น. 188) อธิบายไว้ว่า ในแต่ละสังคมวัฒนธรรม อาจมีระบบการเรียกขานที่ไม่เหมือนกัน หรือแม้แต่ในบางสถานการณ์การสื่อสารก็อาจใช้การเรียกขานที่แตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับว่าผู้พูดมีความสัมพันธ์กับผู้ฟังในลักษณะใด มีความใกล้ชิดหรือสนิทสนมมากน้อยเพียงใด ซึ่งการเรียกขานมีคำนำหน้าชื่อ เช่น คำว่า นาย แสดงลักษณะความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับเดียวกัน คำว่า คุณ แสดงความสัมพันธ์ที่ผู้พูดกับผู้ฟังรู้จักกันแต่ไม่สนิทสนม และ คำว่า ท่าน แสดงถึงความสัมพันธ์ในระดับผู้ที่เหนือกว่าผู้พูด

จากตัวอย่างยังพบการใช้คำแสดงความเป็นเด็ก คือคำว่า เจ้า ซึ่งมี 2 ความหมายเป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนผู้ที่พูดสำหรับผู้ใหญ่พูดกับผู้น้อยอย่างสุภาพและเอ็นดู เช่น เจ้ามานี้ หรือเป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 มักใช้เข้าคู่กับคำ นั้น, เป็น, เจ้านั้น เช่น เจ้านั้นไปด้วยหรือเปล่า และในอีกความหมาย เป็นคำนาม คำนำหน้าที่ผู้ใหญ่เรียกเด็กหรือผู้น้อย เช่น เจ้าหนู เจ้าแดง เจ้านี่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 334) แสดงให้เห็นถึงการสร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบทั่วไปที่ไม่ใช่ลักษณะพิเศษ ซึ่งสิ่งที่ถูกกล่าวถึงยังถูกตอกย้ำในภาพเดิม คือ สิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะเป็นมนุษย์ที่อยู่ในวัยเด็ก

ผู้ส่งสารเลือกใช้คำเรียกสิ่งที่ถูกกล่าวถึงด้วยคำเรียกญาติ แสดงให้เห็นถึงการสร้างความสัมพันธ์บางอย่างในลักษณะพิเศษ โดยพบคำว่า น้อง มากถึง 14 ตัวอย่างจากจำนวน 19 ตัวอย่าง และพบการใช้คำว่า พี่ พ่อ แสดงให้เห็นถึงการสร้างทัศนคติในการมองสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ เพื่อเปลี่ยนมุมมองจากสัตว์ให้เป็นมนุษย์ และการสร้างมโนภาพให้สัตว์เป็นหนึ่งในสมาชิกของครอบครัว

การใช้คำแสดงความเป็นเครือญาติ สะท้อนให้เห็นการตั้งใจสร้างภาษาเพื่อเปลี่ยนแปลงมุมมองของผู้ฟังหรือผู้รับสารที่มีต่อสัตว์ให้มีลักษณะเป็นมนุษย์ และกำหนดขอบเขตช่วงวัยของสิ่งมีชีวิตที่นอกจากมีลักษณะเหมือนมนุษย์ให้เป็นที่ต้องการความเอาใจใส่ดูแลจากประชาชนในสังคม และสร้างความสัมพันธ์ให้กลายเป็นสมาชิกหนึ่งในครอบครัวของผู้อ่านหรือผู้รับสาร เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่ถูกกล่าวถึง เพื่อแสดงการกระทำบางอย่างเป็นการช่วยเหลือในฐานะมนุษย์ที่เป็นสมาชิกของครอบครัวเพื่อสร้างความรู้สึกต่าง ๆ ต่อเหตุการณ์นำไปสู่การแสดงการกระทำบางอย่างเพื่อเป็นการปกป้องเด็กที่ตกอยู่ในอันตราย

1.3 การใช้คำเรียกสัตว์

การใช้คำเรียกสัตว์ หมายถึง การใช้คำเรียกสัตว์หรือสิ่งมีชีวิต แสดงให้เห็นถึงการกำหนดเพศ และวัยของสิ่งที่ถูกกล่าวถึง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 91 “อัปเดตอาการสาวน้อยมาเรียม เริ่มว่ายนํ้าเยอะขึ้นอยู่ข้าง ๆ แม่ส้ม”
(ไทยรัฐ, 11 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 92 “ รับเลี้ยงพะยูนน้อยมาเรียม 1 ปีจนกว่าจะโตล้งพลัดหลงแม่ ”
(มติชน, 19 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 93 สัตวแพทย์ดูแลใกล้ชิด มาเรียมพะยูนน้อย 6 เดือนปล่อยคืนทะเล”
(ไทยรัฐ, 21 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 94 “ททท.ตรังชวนเดินสายทำบุญไหว้พระวันอาสาฬหบูชาเยี่ยมชมสาวน้อยมาเรียม”
(มติชน, 13 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 95 “ผู้ตรวจราชการกระทรวง ทส.ลงพื้นที่ให้กำลังใจ จนท.อนุบาลมาเรียม ดีเดย์ไลฟ์สด 2 พะยูนน้อยพุงนี้”
(มติชน, 18 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 96 “#RIPมาเรียม ทช.แจ้งข่าวร้าย ‘พะยูนน้อย’ จากไปอย่างสงบแล้ว”
(มติชน, 17 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 97 “นทท.แห่ให้กำลังใจ มาเรียมตัวน้อยรับวันแม่ พบน้ำหนักเพิ่มขึ้นเกือบ10 กิโลฯ”
(มติชน, 7 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำเรียกสัตว์ แสดงถึงเพศและวัยของสิ่งที่ถูกกล่าวถึงโดยตัวอย่างที่พบส่วนใหญ่ใช้ในกรณีของพะยูน โดยคำที่ปรากฏทำให้สถานภาพของสิ่งที่กล่าวถึงทั้งหมดมีความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น พบการใช้คำเรียกสัตว์ คำว่า สาวน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสถานภาพทางเพศที่ระบุสิ่งที่ถูกกล่าวถึงเป็น เพศหญิง หรือคำว่า ตัวน้อย ถึงแม้ว่าลักษณะทางกายภาพของพะยูนจะตัวใหญ่กว่าสัตว์ชนิดอื่น ๆ ในระดับอายุที่เจริญเติบโตในคราวเดียวกันก็ตาม แต่การใช้คำในลักษณะดังกล่าวเป็นการใช้เพื่อต้องการให้สัตว์ที่ถูกกล่าวถึงมีลักษณะหรือภาพที่น่าเอ็นดู ไร้เดียงสา และจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากมนุษย์ หรือคำว่า พะยูนน้อยมาเรียม เป็นการใช้คำในลักษณะเดียวกันกับชนิดคำอื่น ๆ ที่ค้นพบ เพื่อต้องการให้มนุษย์เกิดความเห็นอกเห็นใจ

อย่างไรก็ตามจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบการใช้คำว่า *พะยูนน้อย* ปรากฏในตัวอย่างมากถึง 21 ตัวอย่างจากจำนวน 23 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นคำที่แสดงถึงความเป็นเพศหญิงและเป็นการใช้เพื่อชี้เฉพาะให้เห็นถึงสถานภาพของสิ่งมีชีวิตที่ถูกกล่าวถึงให้มีลักษณะที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การใช้คำเรียกสัตว์ สะท้อนให้เห็นถึงการใช้คำที่บ่งบอกสถานภาพเพื่อประกอบสิ่งมีชีวิตให้มีความเป็นมนุษย์อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และสร้างมโนภาพของสิ่งที่ถูกกล่าวถึงให้เป็นสิ่งมีชีวิตที่เป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นเด็กเพศหญิงที่น่ารัก น่าเอ็นดู ทำให้การสร้างความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์สามารถทำได้โดยง่าย เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความตระหนักต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

1.4 การใช้คำกริยา

คำกริยาเป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้ศึกษากลวิธีภาษา การศึกษาคำกริยาแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของการใช้ภาษาว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการสะท้อนสิ่งใด เช่น การกระทำ ความคิด ความรู้สึก ดังที่ จันทิมา อังคพณิชกิจ (2562, น. 191) อธิบายว่า โดยปกติคำกริยาเป็นคำที่ใช้แสดงเหตุการณ์ การกระทำ ความคิด ความรู้สึก หรือแสดงสภาพของบุคคล สัตว์ หรือบางสิ่งบางอย่าง โดยสาระสำคัญของประโยคมักแสดงที่คำกริยา

การวิเคราะห์การใช้คำกริยา (Verb Forms) หมายถึง การวิเคราะห์การปรากฏคำกริยาในประโยค ที่ไม่เพียงพิจารณาที่รูปคำกริยาเท่านั้น แต่จะต้องหมายรวมถึงคำที่สัมพันธ์กับคำกริยาด้วย เช่น คำนาม คำขยาย โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการกรก (Case Theory) ของชาร์ล ฟิลล์มอร์ (Charles Fillmore) ได้อธิบายบทบาทหน้าที่ของโครงสร้างส่วนลึกโดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยากับคำนามในประโยคที่สัมพันธ์กับภาคประธานในฐานะเป็นผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำ (วรวรรธน์ ศรียาภย์ , 2556 น. 51) ซึ่งในงานวิจัยพบการใช้คำกริยาในรูปแบบต่าง ๆ ตามบริบทหรือสถานการณ์ โดยจับประเด็นหลักที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยวิเคราะห์ 3 ด้าน ได้แก่ สาเหตุของปัญหา กระบวนการจัดการปัญหา การจัดการและแก้ไขปัญหา สามารถอธิบายได้ดังนี้

1.4.1 การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุของปัญหา

ผู้วิจัยวิเคราะห์พาดหัวข่าวออนไลน์พบตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากปัจจัยหลายด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้ ได้แก่ การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุการเสียชีวิตของสัตว์ การบุกรุกพื้นที่ป่า การใช้นโยบายของรัฐ และจากการกระทำที่ผิดกฎหมายและศีลธรรม โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุการเสียชีวิตของสัตว์

การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุการเสียชีวิตของสัตว์ หมายถึง การใช้คำกริยาให้เห็นถึงสาเหตุของการเสียชีวิตของสัตว์ ทั้งที่เสียชีวิตด้วยปัญหาสุขภาพ และจากการกระทำของมนุษย์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 98 “ เชื้อโรคจัดจนช็อกตาย! ทช.สรุปผลชันสูตร "ฉลามวาฬ" เกาะลิบง ”
(ไทยพีบีเอส, 17 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 99 “ หัวใจล้มเหลว สาเหตุตายแพนด้า "ช่วง ช่วง" ”
(ไทยพีบีเอส, 8 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 100 “ ยิงทะลุกะโหลก! ผลชันสูตรช้างแม่ลูกอ่อนตายคาสวนปาล์ม ”
(ไทยพีบีเอส, 8 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 101 “ ปลดพันราชการ! ทหารฆ่าแมวดาวถูกลูกหนึ่ง-เจอ 4 ข้อหาคดีสัตว์ป่า”
(ไทยพีบีเอส, 11 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 102 “ ห่วง!'น้องมาเรียม'ซ้ารอย'เจ้าโตน'พะยูนน้อยติดเครื่องมือประมงตาย ”
(ไทยพีบีเอส, 31 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 103 “ สลด! ลูกลิงติดถุงพลาสติกตาย ”
(ไทยพีบีเอส, 17 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 104 “ สลดสูญเสียบ "วาฬหัวทุย" สัตว์คุ้มครองเกยตื้นตายอีก 1 ตัวถูกตัดกราม”
(ไทยพีบีเอส, 21 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 105 “ มาเรียมตายสลด ผ่าเจอพลาสติก อุดตันลำไส้ ”
(ไทยรัฐ, 18 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 106 “ สลดพะยูนมาเรียม เจอขยะพลาสติกทางเดินอาหาร ลูกลามไปจนช็อก!”
(มติชน, 17 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 107 “ สะเทือนใจช่วยชีวิต "วาฬนาร์รอง" ที่สเปนถูกเรือตัดหางขาด”
(ไทยพีบีเอส, 18 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงถึงสาเหตุการเสียชีวิตของสัตว์ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติและการดำรงชีพของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะการทำประมงที่สะท้อนให้เห็นว่าเป็นอาชีพที่สร้างผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของสิ่งมีชีวิตใต้ท้องทะเล จากตัวอย่างพบการใช้คำกริยาคำว่า *ถูกตัด เชื้อกรด ตัดหาง* คำกริยาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่สัตว์หรือสิ่งมีชีวิตในท้องทะเลได้รับ นอกจากการทำประมงของประชาชนแล้วยังพบสาเหตุที่สัตว์หรือสิ่งมีชีวิตได้รับผลกระทบจากการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เช่น ขยะพลาสติกต่าง ๆ ที่ตกค้างอยู่ในทะเลเป็นภัยต่อสัตว์ใต้ท้องทะเล โดยพบคำกริยา คำว่า *เจอขยะ ติดถุง* แสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่สัตว์น้ำใต้ทะเลได้รับ ขณะที่สัตว์ที่ดำรงชีพในปากกลับได้รับผลกระทบจากการดำรงชีพของมนุษย์โดยตรงเช่นกัน พบคำว่า *ยิงทะเล ฆ่า... ถลกหนัง* จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่าสาเหตุการเสียชีวิตของสัตว์มาจากการกระทำและความต้องการของมนุษย์ที่ผลิตและสร้างขึ้น เช่น ถุงพลาสติก การนิยมบริโภคเนื้อสัตว์หายาก

2) การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุการหายไปของพื้นที่ป่า

การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุมาจากการบุกรุกพื้นที่ป่า หมายถึง การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุของปัญหาพื้นที่ป่าที่หายไปจากการดำเนินกิจการหรือการใช้นโยบายของรัฐ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ปัญหาเกิดขึ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 108 “ พรรครัฐบาลสมมนารีสอร์ทรุกป่า ศรีสุวรรณจ่อร้องยุบพรรคฯ ส.ส. ครีฟต์จะรับรู้ปัญหาที่ดิน ”

(ไทยพีบีเอส, 24 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 109 “ ศาลฎีกาสั่งชาวชุมชนบ่อแก้วออกจากพื้นที่ภายใน 30 วัน เหตุรุกป่าสงวน ด้านชาวชุมชนยืนยันอยู่สู้ต่อ ”

(ประชาไท, 29 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 110 “ โขงแล้ง-ผันผวนหนัก เหตุสร้างเขื่อนไซยะบุรีทดลองผลิตไฟฟ้า กก.แม่น้ำโขงชี้เดือดร้อนทั้งภูมิภาค ”

(ประชาไท, 18 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 111 “ ศรีสุวรรณ’ชี้ น้ำท่วมกรุงเทพฯ รัฐช่ยปล่อยผู้รับเหมาสรางเขื่อนริมคลอง บ้านมั่นคงโยยดินถล่มคลอง ”

(ประชาไท, 9 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 112 “ ฟังคำพิพากษาฎีกา 29 ม.ค. กรณี อ.อ.ป. ฟ้องชาวบ้าน’ชุมชนบ่อแก้ว’ เหตุบุกรุกป่าสงวน ”

(ประชาไท, 29 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 113 “ เพราะทึ่งผิดถึง! ปลัด ทส.สำรวจพฤติกรรมคนทิ้งขยะใน
สนามบิน”

(ไทยพีบีเอส, 28 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 114 “เตรียมร้อง ป.ป.ช.สอบ กทม.เอื้อประโยชน์เอกชนสร้างสะพาน
ขวางทางน้ำทำให้ลยกระทบไม่ได้ ”

(ประชาไท, 10 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงสาเหตุของปัญหาอันเกิดจากการกระทำของ
มนุษย์ที่ไร้การควบคุม หรือจากการพัฒนาเมืองอันเป็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ จากตัวอย่างพบ
คำกริยาที่ใช้ประกอบกับชนิดคำอื่น ๆ เช่น คำนาม หรือคำวิเศษณ์ กลายเป็นกลุ่มคำ เช่น คำว่า *เหตุ
รุก เหตุบุกรุก* ซึ่งคำว่า *เหตุ* เป็นคำนาม หมายถึง สิ่งหรือเรื่องที่ทำให้เกิดผล (ราชบัณฑิตยสถาน,
2556 น. 1340) *บุกรุก* หมายถึง การล่วงล้ำเข้าไปในเขตแดนของผู้อื่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น.
645)

ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของคำว่า *เหตุรุก* และ*เหตุบุกรุก* หมายถึงการล่วงล้ำเขตแดน
สงวนอันเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดผลต่อสิ่งอื่น ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า การบุกรุกของ
รีสอร์ทหรือพื้นที่อาศัยเป็นเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ การตัดไม้ทำลาย ซึ่งมีความหมายไม่
ต่างจากการใช้คำว่า *เหตุสร้าง* ที่หมายถึงการก่อสร้างที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คือ การ
สร้างเขื่อน ทำลายพื้นที่สิ่งแวดล้อมและการสูญเสียหน้าดิน

การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุของปัญหา สะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุของปัญหาที่สร้างผลกระทบต่อ
ต่อระบบสิ่งแวดล้อม ซึ่งสาเหตุมาจากความต้องการของมนุษย์ในเรื่องการพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้
ระบบเศรษฐกิจดีขึ้น จากตัวอย่างต้องการแสดงให้เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการสร้างหรือการ
บุกรุกพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอุทกภัย ปัญหาระบบน้ำ ทำให้
ประชาชนเกิดความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เพราะปัญหาได้สร้างผลกระทบโดยตรง
ต่อมนุษย์ ในอีกทางหนึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการควบคุมของรัฐที่ล้มเหลวและไม่สามารถ
จัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เพราะการบริหารจัดการและการควบคุมของรัฐถือเป็นปัจจัยสำคัญในที่ทำให้
ปัญหาสามารถลดลงได้

3) การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุปัญหาจากนโยบายของรัฐ

การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุปัญหาจากการใช้นโยบายของรัฐ หมายถึง การใช้
คำกริยาเพื่อต้องการให้การกระทำหรือนโยบายบางประการต้องหยุดหรือปิดตัวลง เพราะเนื่องจาก
เป็นปัญหาส่งผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 115 “ ซาเล้ง” ประท้วงรัฐบาลนำเข้าขยะพิษ ”

(ไทยพีบีเอส, 24 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 116 “ ประชาชนค้านหยุด! สร้างคลังเก็บแก๊สบนเกาะสีซัง หวั่นกระทบ
การท่องเที่ยวกทม.”

(ไทยพีบีเอส, 21 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 117 “ หยุดทิ้งขยะ! หลังพบซากโลมานอนเกยตื้นชายหาดสงขลา”

(ไทยพีบีเอส, 29 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 118 “ ระงับสร้างทางด่วนพิเศษบางนา-อาจนรงค์ (S1) สร้างมลภาวะ
ฝุ่น ”

(ไทยพีบีเอส, 24 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 119 “ ชี้หยุด "กำแพงกันคลื่น" ตัวเร่งกัดเซาะชายฝั่งแบบโดมิโน”

(ไทยพีบีเอส, 24 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงถึงสาเหตุปัญหาจากการใช้นโยบายของรัฐ ซึ่งต้องการหยุดยั้งปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นนโยบายจากทางรัฐต่อการก่อสร้างแหล่งวัตถุดิบต่าง ๆ หรือการนำเข้าขยะจากต่างประเทศเข้ามา โดยพบการใช้คำกริยาคำว่า หยุด ประกอบด้วยกัน 2 ความหมาย โดยความหมายที่ 1 หมายถึง การชะงัก เช่น งดปล่อยตัดหน้าเขาจึงหยุดหรืออยู่นิ่ง หรือในอีกความหมายคือ การพัก เช่น หยุดงานตอนเที่ยง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1309)

อย่างไรก็ตาม จากตัวบทพบว่าความหมายแรกมีความสอดคล้องมากที่สุด เพราะเนื่องจากเป็นคัดค้านหรือเรียกร้องให้หยุดหรือให้โครงการดังกล่าวหยุดชะงักไป และการใช้คำว่า ระงับ ซึ่งหมายถึง การยับยั้งไว้ให้เกิดความสงบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 977) แสดงให้เห็นถึงการเรียกร้องให้หยุดหรือระงับเพื่อยับยั้งโครงการต่าง ๆ ของรัฐที่กำลังดำเนินการให้หยุดชะงักลง เพราะโครงการดังกล่าวเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในอนาคต และผลกระทบดังกล่าวอาจส่งผลมาถึงประชาชนอีกด้วย

การใช้คำกริยาแสดงถึงสาเหตุปัญหาจากการใช้นโยบายของรัฐ สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของปัญหา สร้างความวิตกกังวลให้กับประชาชนเชื่อว่าอาจส่งผลกระทบต่อตนเองในอนาคต และเป็นการตอกย้ำชุดข้อมูลเดิมที่มองว่าโครงการพัฒนาสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับภาคเอกชนอาจสร้างผลเสียมากกว่าประโยชน์ที่ประชาชนควรจะได้รับอย่างแท้จริง

1.4.2 การใช้คำกริยาแสดงการกระทำที่ผิดกฎหมาย

ผู้วิจัยวิเคราะห์พาดหัวข่าวพบการใช้คำกริยาแสดงถึงสาเหตุของปัญหาจากการกระทำผิดต่อกฎหมายและศีลธรรมของสังคมการใช้คำกริยาแสดงการกระทำที่ผิดกฎหมายเป็นเหตุให้ทรัพยากรป่าไม้ลดจำนวนลงจนกลายเป็นวิกฤติปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 120 “ วรารุช” ยันกรมป่าไม้เอาจริง ฟ้อง "ปารีณา" รุกป่า ”

(ไทยพีบีเอส, 10 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 121 “ จับ 3 รีสอร์ทรุก "ม่อนแจ่ม" ขยายผลนายทุนจีน”

(ไทยพีบีเอส, 29 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 122 “ จัดระเบียบโฮมสเตย์รุกป่า "ดอยม่อนแจ่ม" ”

(ไทยพีบีเอส, 24 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 123 “ อธิบดี ทช.ลุยตรวจยึดบ่อกึ่งนายทุน รุกป่าชายเลน 327 ไร่ ”

(ไทยพีบีเอส, 5 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 124 “ อช.หาดเจ้าไหม ตรวจความคืบหน้ารื้อถอนโรงแรมรุกพื้นที่ ”

(ไทยพีบีเอส, 29 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 125 “ โผล่อีกร้านอาหารรุก "แก่งน้ำหุแระ" พัทลุง ”

(ไทยพีบีเอส, 17 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 126 “ เปิดหลักฐาน "88 การ์มอင့် รีสอร์ท" รุกป่าทับลาน ”

(ไทยพีบีเอส, 23 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 127 “ 9 ปี 44 คดี รีสอร์ท รุกเขาแผงม้าเพิ่งรื้อได้แค่ 2 แห่ง ”

(ไทยพีบีเอส, 16 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 168 “ กำนันฟ้องบุกรุก หลังกลุ่มค้ายางน้ำตาลค้างคืนในหอประชุม อ.ปทุมรัตน์ ”

(ประชาไท, 29 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 129 “ กรมป่าไม้ปักป้ายยึดฟาร์มไก่ เขาสน 2 “ปารีณา” รุก
สิ่งแวดล้อม”

(ไทยพีบีเอส, 5 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 130 “ จนท.ตรวจยึด ‘งาช้าง’ ชุกกรทัวร์คาด่านช่องเม็ก มูลค่านับ 10
ล้านบาท ”

(ไทยพีบีเอส, 9 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 131 “ สอบที่มา ‘สารเคมี’ ชุก 13 ตู้คอนเทนเนอร์ท่าเรือแหลมฉบัง”

(ไทยพีบีเอส, 26 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 132 “ ออกหมายเรียก ‘บริษัทรถบรรทุก’ ลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม ”

(ไทยพีบีเอส, 31 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 133 “ ‘บูรณะนิเวศ’ เปิดผลศึกษา พบ ช่องโหว่ลักลอบนำเข้ากาก
อุตสาหกรรม”

(ไทยพีบีเอส, 29 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 134 “ ภารกิจจับพวกลักลอบล่าสัตว์ป่าบนดอยพระบาท จ.ลำปาง”

(ไทยพีบีเอส, 6 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 135 “ ‘ศรีสุวรรณ’ ระบุโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด แอบทิ้ง
น้ำเสียลงคลองสู่ทะเล”

(ไทยพีบีเอส, 14 กันยายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงการกระทำที่ผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นเหตุให้
ทรัพยากรหายไป จากตัวอย่างพบว่าเป็นทรัพยากรป่าไม้ที่กำลังลดลงอย่างมาก โดยพบการใช้คำกริยา
คำว่า รุก หมายถึง การล่องล้าเข้าไปในเขตแดนของผู้อื่น เช่น รุกที่ดิน ทำไร่รุกเข้าไปในเขตหวงห้าม
บุกเข้าไปในเขตของฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้ได้ชัยชนะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น.1006) หรือคำว่า บุก
รุก หมายถึง การล่องล้าเข้าไปในเขตพื้นที่หวงห้าม เช่น บุกรุกเข้าไปในเขตพระราชฐาน ล่องล้าเข้าไป
ในบริเวณที่หวงห้ามเพื่อยึดครอง เช่น บุกรุกป่าสงวน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 645)

จากการศึกษาความหมายของคำว่า รุก และบุกรุก ซึ่งมีความหมายที่ต่างกันคำว่า รุก
หมายถึง เป็นการล่องล้าเข้าไปในเขตแดนที่เป็นพื้นที่ส่วนบุคคล แต่คำว่า บุกรุก เป็นการล่องล้าเข้าไป
ในเขตพื้นที่หวงห้ามเฉพาะ โดยใจความสำคัญยังคงเป็นการล่องล้าเข้าไปที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นการ
กระทำที่ขัดต่อหลักกฎหมาย

จากตัวอย่างยังพบคำว่า ชุก หมายถึง หมกซ่อนหรือยึดแทรกไว้ในที่มืดซิด เช่น ตามซอกตาม
มุม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 403) ซึ่งปรากฏคู่กับคำนามแสดงสิ่งของที่ผิดกฎหมายหรือสิ่งของ
ต้องห้าม เช่น งาช้าง หรือ สารเคมี แสดงให้เห็นการนำเสนอภาพเชิงลบต่อการกระทำที่เกิดขึ้น เพราะ
เป็นการหมกซ่อนสิ่งต่าง ๆ ไว้ไม่ให้ผู้ใดพบเห็น ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องต่อกฎระเบียบของสังคม และพบ
คำว่า ลักลอบ หมายถึง ลอบกระทำการบางอย่าง เช่น ลักลอบได้เสียกัน ลักลอบเข้าเมือง ลักลอบเล่น
การพนัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1012) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการกระทำของผู้กระทำผิดกฎหมาย
ที่นำเสนอภาพในเชิงลบอย่างชัดเจน เพราะ ลักลอบ เป็นการให้คำนิยามที่แสดงผลด้านไม่ดีมากกว่า
ด้านที่ดี

การใช้คำกริยาแสดงการกระทำที่ผิดกฎหมายสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างชุดข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักข้อกฎหมาย ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดและสื่อได้ถึงเป้าหมายของพาดหัวข่าวที่ต้องการให้ผู้รับสารรับรู้ถึงปัญหาทรัพยากรที่ลดลงอันเกิดจากความต้องการของมนุษย์ต่อการใช้พื้นที่ป่าเพื่อสร้าง ฟาร์ม โรงแรม หรือที่พักอาศัย ต่างต้องทำลายป่าตัดต้นไม้เป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้พื้นที่ป่าลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำผิดของประชาชนไม่สมควรได้รับการให้อภัย เนื่องจากการกระทำที่ไม่เห็นต่อส่วนรวมและไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรงที่เชื่อมโยงกับความหมายทางศีลธรรม เป็นการกระทำในที่ลับไม่มีใครพบเห็นห่างไกลจากสายตาผู้คน

การใช้คำดังกล่าวทำให้ภาพลักษณ์ของผู้กระทำผิดที่เป็นประชาชน เป็นผู้กระทำความผิดกฎหมายและผิดศีลธรรมจากสังคมด้วย จึงเป็นการนำเสนอภาพในด้านลบเพื่อต้องการให้ประชาชนไม่ประพฤตินตามแบบอย่าง เพราะหากกระทำจะเกิดความวิตกกังวลความหวาดระแวงต่อสภาพแวดล้อมรอบด้านนำไปสู่การขจัดออกจากสังคมของคนปกติทั่วไปให้กลายเป็นบุคคลที่ตกอยู่ในสภาวะความเป็นอื่นของสังคม

การวิเคราะห์การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ประเภทพบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรกเกิดจากความต้องการของมนุษย์ โดยเฉพาะการจัดสรรและหาทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมไปใช้ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำเกษตรกรรม ธุรกิจท่องเที่ยว หรือการกระทำที่ผิดกฎหมาย เพื่อหวังผลประโยชน์ทางอ้อมจากการค้าของป่า นำไปสู่การกระทำผิดต่าง ๆ จากประชาชนที่ไม่ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยมองความสะดวกในการใช้ชีวิตเป็นปัจจัยหลักรวมไปถึงกลุ่มองค์กร ข้าราชการ หรือนักการเมืองมีพฤติกรรมที่กระทำผิดกฎหมายด้วย เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อสร้างธุรกิจของตนเอง ทำให้การนำเสนอภาพลักษณ์ผู้กระทำผิดระหว่างรัฐกับประชาชนออกมาในลักษณะที่ต่างกัน

ประการที่สองเกิดจากการบริหารและจัดการนโยบายของรัฐที่ขาดประสิทธิภาพ เพราะเนื่องจากนโยบายของรัฐในบางกรณีไม่ได้เป็นการสร้างประโยชน์ แต่กลับเป็นการสร้างภัยร้ายแรงให้กับระบบสิ่งแวดล้อม เช่น การนำเข้าขยะพลาสติก การสร้างธุรกิจอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เพราะอุตสาหกรรมโรงงาน และการท่องเที่ยว จากความต้องการมนุษย์และการบริหารจัดการนโยบายของรัฐที่ขาดประสิทธิภาพ จึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากมาย เช่น ปัญหาขยะพลาสติก และมลพิษต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม

1.4.3 การใช้คำกริยาแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

จากตัวบทพาดหัวข่าวที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ มีการใช้คำที่แสดงถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การใช้คำบอกสภาพปัญหาที่รุนแรง และการใช้คำบอกสภาพปัญหาที่ดีสามารถอธิบายรายละเอียดดังนี้

1) การใช้คำกริยาแสดงสภาพปัญหาที่รุนแรงถึงขั้นวิกฤติ

การใช้คำกริยาแสดงสภาพปัญหาที่รุนแรงถึงขั้นวิกฤติ หมายถึง การใช้คำกริยาแสดงสภาพของปัญหาที่รุนแรงมากขึ้นถึงขั้นวิกฤติที่จะต้องรับมือเพื่อแก้ไขปัญหา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 137 “ ฝุ่น PM2.5 กทม.-ปริมณฑล พุ่งเกินมาตรฐานมากถึง 13 พื้นที่”

(ไทยพีบีเอส, 10 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 138 “ ฝุ่นเมืองกรุงฯ แฉวโน้มพุ่ง เกินเกณฑ์ 10 พื้นที่”

(ไทยพีบีเอส, 10 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 139 “ ฝุ่น PM 2.5 พุ่งเกินมาตรฐาน 20 จุดทั่ว กรุงเทพฯ-ปริมณฑล”

(ไทยพีบีเอส, 5 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 140 “ เช็ก 15 พื้นที่ กทม. - ปริมณฑล ค่าฝุ่น PM2.5 พุ่งเกินมาตรฐาน”

(ไทยพีบีเอส, 29 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 141 “ วิกฤติควันพุ่งไฟป่า 8 จังหวัดใต้ ฝุ่น PM 2.5 เริ่มฆ่าสุขภาพ ”

(ไทยพีบีเอส, 24 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 142 “ เชียงใหม่ควันยังพุ่งวิกฤต! อากาศแย่อันดับ 1 ของโลก ”

(ไทยพีบีเอส, 24 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 143 “ หมอกควันเหนือยังทะยานวิกฤต "เชียงราย" ค่าฝุ่นพิษสูง 4 เท่า ”

(ไทยพีบีเอส, 14 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 144 “ เผาไม่หยุด! ค่าฝุ่น "จ.เลย" พุ่ง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ”

(ไทยพีบีเอส, 14 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 145 “ วันเดียว "เฝ้าป่ารอด" 500 ไร่ ต้นตอฝุ่นพิษเหนือพุ่ง ”

(ไทยพีบีเอส, 12 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 146 “ ม่านฝุ่นพิษพุ่ง! ไฟป่าลาวลามขึ้นภูชี้ฟ้า จ.เชียงราย ”

(ไทยพีบีเอส, 12 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 147 “ ฝุ่นฟุ้งวิกฤต! "ลำปาง" สั่งปิดป่า 60 วันห้ามเก็บของป่าฝ่าฝืนโทษหนัก ”

(ไทยพีบีเอส, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 148 “ ริมถนนพระราม 2 ค่าฝุ่นฟุ้งสูง ยังไม่ประกาศเขตควบคุม ”

(ไทยพีบีเอส, 31 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 149 “ สมุทรสาครฝุ่นพิษฟุ้งสูง 123 เข้าชั้นวิกฤตสีแดง ”

(ไทยพีบีเอส, 29 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 150 “ ปรับเกณฑ์ฝุ่นพิษพรวด 75 ให้ผู้ว่าฯ กทม.ใช้กฎหมายรายเขต ”

(ไทยพีบีเอส, 24 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 151 “ ฝุ่นพิษ ” ฟุ้งสีแดง 7 พื้นที่-ขงเสนอห้าม ขรก.ขับรถมาทำงาน ”

(ไทยพีบีเอส, 22 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 152 “ อ่วม 7 วันติด ฝุ่นพิษหน้าพระลานฟุ้งสูง หวั่นกระทบสุขภาพ ”

(ไทยพีบีเอส, 15 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 153 “ เข้านี้ กทม.-ปริมณฑล พบฝุ่นฟุ้ง PM 2.5 เกินมาตรฐานหลายพื้นที่ ”

(ไทยพีบีเอส, 13 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 154 “ ฝุ่นตลบ! ผลกระทบจากการก่อสร้างรถไฟฟ้าคู่อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี ”

(ไทยพีบีเอส, 28 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 155 “ ขยะเตลิวเอร์ช่วง WFH ฟุ้ง 15% ”

(ไทยพีบีเอส, 11 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 156 “ 26 จุดใน กทม.ฝุ่นพิษยังหนัก หน้า ม.เกษตรศาสตร์วัดค่าฟุ้ง สูงสุด ”

(ไทยรัฐ, 15 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 157 “ ค่าฝุ่น PM2.5 เกินมาตรฐานฟุ้ง- 23 สถานี พุ้งนี้ลมพัดแรงขึ้น อาจทำให้เจือจางลง ”

(ไทยรัฐ, 22 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 159 “ ไม่ใช่แค่กรุงเทพฯ พบค่าฝุ่น PM 2.5 ฟุ้งสูงในหลายจังหวัด ”

(ไทยรัฐ, 26 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 160 “ ฝุ่นพิษพุ่งเกิน 100 พระราม 2 อ่วม กรีนพีซร้องขอ ยกร่าง
กฎหมาย เดือนประชาชน ”

(ไทยรัฐ, 27 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 161 “ เทียบค่าฝุ่นพิษ PM 2.5 วันทำงาน VS วันหยุดใช้รถน้อยลงแต่ค่า
ยังพุ่ง ”

(ไทยรัฐ, 27 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 162 “ คนใช้รถหนาแน่นในกรุง ทำค่าฝุ่น PM2.5 พุ่งสูงเกินค่ามาตรฐาน
20 สถานี ”

(ไทยพีบีเอส, 24 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 163 “ “ท็อป” รมว.ทส.พิต! ลุยแก้พะยูน-โลมา ให้เป็นวาระเร่งด่วน พบ
ยอดสูญเสียชีวิต ”

(ไทยรัฐ, 18 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 164 “ วิฤทธิหมอกควัน "สงขลา" ค่าฝุ่น PM2.5 พุ่งเกิน 200 หนักสุดใน
รอบ 3 ปี ”

(ไทยรัฐ, 19 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 165 “ ฝุ่นควันกรุงเทพฯ พุ่งสูง 151 ติดอันดับ 1 ใน 15 เมืองคุณภาพ
อากาศแย่ ”

(ไทยรัฐ, 24 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 166 “ ฝุ่น PM2.5 ยังปกคลุมกรุงเทพฯ พบเกินเกณฑ์ 15 จุดเริ่มกระทบ
สุขภาพ ”

(ไทยรัฐ, 22 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 167 “ เช้านี้ กรุงเทพฯ-ปริมณฑล พบค่าฝุ่น PM2.5 พุ่งเกินมาตรฐาน 16
จุด ”

(ไทยรัฐ, 7 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 168 “ มาพร้อมความหนาว เดือนคนกรุงระวัง "ฝุ่นควัน" เช้านี้พุ่งสูง 183

(ไทยรัฐ, 12 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 169 “ มลพิษหมอกควันเชียงใหม่เข้าขั้นวิกฤต มช.แนะมาตรการฉุกเฉิน
งดกิจกรรมนอกอาคารทุกชนิด ”

(ประชาไท, 31 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 170 “ เชา้นี้ (29 มี.ค.) สภาพอากาศที่เชียงใหม่ยังแยหลังวิกฤตไฟป่าตลอดทั้งสัปดาห์ ”

(ประชาไท, 29 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 171 “ วิกฤตต่อฝุ่นพิษพุ่งเกิน9เขต กทม.ผุดระบบแจ้งเรียลไทม์ ”

(เดลินิวส์, 16 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 172 “ ครึ่งวันฝุ่นพิษพุ่งเกิน 10 เขต กทม.เร่งพ่นละอองน้ำ-ล้างถนน ”

(เดลินิวส์, 23 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 173 “ "ฝุ่นพิษ"พุ่งรับก.พ. เกิน29เขต กทม.เร่งลดฝุ่นต่อเนื่อง ”

(เดลินิวส์, 2 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 175 “ พบ"ฝุ่นพิษ"เกินมาตรฐาน23 สถานีภาคเหนือยังอ่วม ”

(เดลินิวส์, 10 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 176 “ ภาคเหนือวิกฤติความร้อน 679 จุด มากสุดแม่ฮ่องสอน378 จุด เชียงใหม่เพิ่มสูง 120 จุด ”

(ประชาไท, 7 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 177 “ หนีฝุ่นพิษ!รร.ดังประกาศหยุดเรียน3วัน หวั่นสุขภาพนร.”

(เดลินิวส์, 21 มกราคม 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงสภาพปัญหาที่รุนแรงถึงขั้นวิกฤติ เพื่อให้เห็นว่าสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงถึงขั้นวิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมรอบด้าน จากตัวอย่างพบการใช้คำกริยาแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ คำว่า พุ่ง ซึ่งปรากฏมากถึง 28 ตัวอย่าง จากจำนวนทั้งหมด 39 ตัวอย่าง ซึ่งคำว่า พุ่ง เป็นคำกริยา หมายถึง ทำให้เคลื่อนตรงไป โดยแรงและเร็ว เช่น พุ่งตัว พุ่งหอก พุ่งกระสวย หรือการเคลื่อนไหวที่มุ่งตรงไป เช่น พุ่งความสนใจ หรืออาการที่น้ำหรือไฟพวยพุ่งออกไป เช่น น้ำพุ่ง แสงไฟฉายพุ่งเป็นลำออกไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 841) แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นจนไม่สามารถควบคุมได้ จนอาจเป็นความรุนแรงที่พัฒนาไปสู่ปัญหาที่วิกฤติ

อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างพบการใช้คำกริยาอื่น ๆ เช่น คำว่า พุ่ง หมายถึง ตลบไป เช่น หอมพุ่ง กลิ่นพุ่ง ปลิวไป กระจายไป เช่น ฝุ่นพุ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 860) แสดงให้เห็นถึงสภาพฝุ่นละอองที่ลอยทั่วทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะประชาชนจะอยู่ตรงสถานที่ใดก็จะประสบปัญหาได้ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ฝุ่น ได้กระจายไปทั่วทุกพื้นที่ พบการใช้คำกริยาคำว่า ปกคลุม หมายถึง แผ่หรือกระจายอยู่เบื้องบน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 716) แสดงให้เห็นถึงว่าฝุ่นมีสภาพกระจัดกระจายและครอบคลุมประชาชนอยู่ในทุกพื้นที่

การใช้คำกริยาแสดงสภาพปัญหาที่รุนแรงถึงขั้นวิกฤติสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความรู้สึกคล้ายคลึงตามต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเพิ่มความรุนแรงจนไม่สามารถยับยั้งหรือแก้ไขได้ และเป็นปัญหาที่อาจสร้างผลกระทบต่อชีวิตของประชาชนทั้งการดำเนินชีวิตและสุขภาพที่อาจเป็นอันตรายได้ โดยตีความและสันนิษฐานได้ว่า พาดหัวข่าวต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความรู้สึกกลัวและวิตกกังวลต่อปัญหา เพราะจากตัวอย่างมีการใช้คำที่แสดงให้เห็นถึงการแพร่กระจายของมลภาวะที่เป็นพิษปกคลุมไปทั่วทุกพื้นที่และเพิ่มความรุนแรงถึงขั้นวิกฤติได้ เพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่กำลังจะเกิดขึ้น เช่น ไม่เผาป่า ลดการใช้ยานพาหนะ และอื่น ๆ ที่สามารถช่วยลดการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะมลพิษทางอากาศ และยังเป็นการตอกย้ำถึงสาเหตุปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของประชาชน

2) การใช้คำกริยาแสดงสภาพปัญหาที่ดีขึ้น

การใช้คำกริยาแสดงสภาพปัญหาที่ดีขึ้น หมายถึง การใช้คำกริยาที่แสดงให้เห็นถึงการคลี่คลายของสภาพปัญหาให้ดูเบาลงและไม่เป็นกังวลต่อผู้อ่านหรือผู้รับสาร ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 178 “ เ้านี้ กทม.ฝุ่น PM 2.5 ดิ่งลงเกือบทุกพื้นที่ ”

(ไทยพีบีเอส, 22 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 179 “ ชาวดี! ครบ 7 วันฝุ่นเหนือแนวโน้มลดลงดีขึ้น ”

(ไทยพีบีเอส, 9 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 180 “ ดีขึ้น! "ฝุ่นเชียงใหม่" ลดลงมากสุดในรอบสัปดาห์ ”

(ไทยพีบีเอส, 7 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 181 “ สดใส จ.เชียงใหม่ อากาศดีขึ้น ฝุ่นลดลง ”

(ไทยพีบีเอส, 17 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 182 “ สมุทรสาคร" ฝุ่น PM 2.5 ลดจากสีแดงเหลือ 85 มคก.ต่อลบ.ม.

(ไทยพีบีเอส, 27 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 183 “ คนกรุงโล่งจมูก " ฝุ่นละออง PM 2.5" เข้าเกณฑ์มาตรฐาน ”

(ไทยพีบีเอส, 13 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 184 “ เ้านี้ ฝุ่นเมืองกรุงฯแนวโน้มลดลง แต่ยังเกินค่ามาตรฐาน 11 พื้นที่ ”

(ไทยพีบีเอส, 23 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 185 “ กทม.ลวยกระทงครอบครัวละใบ ลดขยะฮวบ!!! ในแม่น้ำ
เจ้าพระยา”

(ไทยพีบีเอส, 10 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงสภาพปัญหาที่คลี่คลายหรือดีขึ้น เพื่อบอกกล่าวข้อมูลให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นสภาพปัญหาที่เป็นไปในลักษณะที่ดีขึ้น จากตัวอย่างพบการใช้คำกริยา ได้แก่ คำว่า ดิ่งลง คำว่า ดิ่ง นิยามได้หลายความหมาย ในตัวบทงานวิจัยนี้ ให้นิยามของคำว่า ดิ่ง เป็นคำกริยา หมายถึง ไปโดยไม่แวะเวียนที่ไหน เช่น เด็กดีพอเลิกเรียนก็ดิ่งกลับบ้าน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 435) ซึ่งปรากฏคู่กับคำว่า ลง เป็นคำกริยา หมายถึง ไปสู่เบื้องต่ำหรือไปสู่เบื้องต่ำที่ถือว่าตรงกันข้ามกับขึ้น เช่น น้ำลง เครื่องบินลง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1030)

ผู้วิจัยจึงนิยามคำว่า ดิ่งลง หมายถึง การเคลื่อนที่ไปสู่เบื้องต่ำโดยไม่หยุดนิ่ง เช่น ค่าสถิติหรืออันดับที่ลดลง ใช้ในความหมายด้านบวกของปัญหาที่เป็นเชิงลบ เช่น ความรุนแรงของพายุดิ่งลงอย่างต่อเนื่อง หมายถึงความรุนแรงของพายุที่อ่อนกำลังลงโดยความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับตัวบทที่ปรากฏในตัวอย่าง แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาที่ลดลง พบการใช้คำกริยา คือคำว่า ลดลง หมายถึง น้อยลงต่ำลง หรือทำให้น้อยลงต่ำลงกว่าที่มีอยู่ เป็นอยู่แต่เดิม เช่น น้ำลด ลดโทษ ลดราคา ลดน้ำหนัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1033) คำว่า ลดลง ในตัวอย่างปรากฏคู่กับชนิดคำอื่น เช่น คำว่า แนวโน้ม ซึ่งเป็นคำนาม หมายถึง แนวทางที่น่าจะเป็นไปในทางใดทางหนึ่ง หรือคำว่า ฮวบ เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง อย่างรวดเร็ว (มักใช้กับคำกริยา ‘ลง’ หรือ ‘ทรุด’) คำว่า แนวโน้มลดลง หมายถึง สภาพปัญหาที่ส่อแนวทางที่ดีขึ้น เพราะปัญหาพุ่งเริ่มลดลง หรือคำว่า ลดฮวบ หมายถึง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวทำให้ขยะในแม่น้ำลดลงอย่างรวดเร็ว และพบคำว่า ลดลง แสดงให้เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวกำลังลดลงเข้าสู่สภาวะปกติ

การใช้คำกริยาแสดงสภาพปัญหาที่ดีขึ้น แสดงให้เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้หากได้รับความร่วมมือและการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะจากประชาชนในสังคมที่ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ เช่น ลดการใช้ขยะ ลดการตัดไม้ทำลายป่า ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและจากรัฐ ทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในบางส่วนลดลง ขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นว่าสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมมาจากการกระทำ ความต้องการ เพื่อความสะดวกสบายของประชาชนในสังคม

1.4.4 การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการจัดการและแก้ไขปัญหา

ตัวบทพาดหัวข่าวออนไลน์มีการใช้คำกริยาแสดงกระบวนการและการแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ การใช้คำกริยาแสดงการกระทำต่อการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย คำกริยาแสดงความพร้อมในการจัดการปัญหา คำกริยาแสดงการกระทำต่อการแก้ไขปัญหา และการใช้คำกริยาแสดงกระบวนการจัดการปัญหา ประกอบด้วย การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการเปิดเผยข้อมูลและให้ความรู้ การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการเรียกร้องของประชาชน การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการต่อต้านนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ และการใช้คำกริยาแสดงกระบวนการติดตามปัญหา สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการเปิดเผยข้อมูลและให้ความรู้

การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการเปิดเผยข้อมูลและให้ความรู้ หมายถึง การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการเปิดเผยข้อมูลและให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในรูปแบบการกระทำและเป็นการบอกกล่าวเพื่อเป็นความรู้ให้กับผู้อ่านหรือผู้รับสารได้ทราบถึงความรู้เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 186 “ ” เผยมีวิธีกำจัดวัชพืชถูกกว่าใช้สารเคมีเกษตร”

(ไทยพีบีเอส, 22 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 187 “ กทม.เผยคนกรุงเทพฯ ต้อง ใช้รถสาธารณะ-จักรยาน แก้อัด ติด ”

(ไทยพีบีเอส, 22 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 188 “ ”ไทยแพน” เผยมีกลุ่มทุนเสนอจ่ายเงิน 9 หลักเลิกแบนพาราควอต

(ไทยพีบีเอส, 19 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 189 “ หนุ่มโพสต์หลังเผชิญฝุ่น แสบจมูก-คอ จามตลอด 8 ชั่วโมงสุดท้าย ออกมาเป็นเลือด ”

(ไทยรัฐ, 15 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 200 “ อ.ธรณ์ ยกพะยูน “มาเรียม” โพสต์ 5 ประเด็นเตือนสติ ลอยกระทง อย่างรับผิดชอบ”

(มติชน, 10 พฤศจิกายน 2563)

ตัวอย่างที่ 201 “ผู้เชี่ยวชาญด้านสภาพแวดล้อม” ชี้เคล็ดลับวิธี “ดูแลลูกน้อยจากปัญหาฝุ่นละออง PM2.5”

(มติชน, 16 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 202 “ กลุ่มคนรักบ้านเกิด ชูการฟื้นฟูเมืองคือการ ฟื้นฟู ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ”

(ประชาไท, 19 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 203 “ โพลชี้ คนส่วนใหญ่มองความปลอดภัยในชีวิตแ่ลง-รัฐจัดการ ปัญหาฝุ่นไม่มีประสิทธิภาพ ”

(ประชาไท, 19 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 204 “ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม โพสท์ รัฐบาลลดใช้ถุงพลาสติก แต่อุ่นมิติ นำเข้าขยะพลาสติกจากต่างประเทศ ”

(มติชน, 2 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 205 “ นักวิชาการ ด้านสิ่งแวดล้อม แฉเส้นทาง ขยะพลาสติกตปท. นำเข้าไทย จำนวนมหาศาล ”

(มติชน, 5 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 206 “ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม โพสท์ 5 จุดอ่อนรัฐแก้ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ตามแผนวาระแห่งชาติ ”

(มติชน, 16 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 207 “ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม โพสท์ 6 ปัจจัยเสี่ยงเจอสารก่อมะเร็ง สูงสุด ควันดำจากท่อไอเสียรถดีเซล ”

(มติชน, 16 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 208 “ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม โพสท์ ปัญหาเผาไร้อัยสร้างปรากฏการณ์ หิมะดำ ต้นเหตุ PM2.5 ฝุ่นกระจาย 57 จังหวัด ”

(มติชน, 21 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 209 “ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม โพสท์ กระทบมาตรการแก้ฝุ่น PM2.5 ทำไม่รัฐถึงทำไม่สำเร็จ ”

(มติชน, 4 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 210 “ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม โพสท์ 4 แนวทาง “ ญีปุ่น ” ลดฝุ่น PM2.5

(มติชน, 23 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 211 “ ลิโอนาโด โพสท์รูปพะยูน มาเรียม เผยเหตุ ตายเพราะพลาสติก ”

(มติชน, 25 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 212 “ “ ภูเก็ต ” โซว เซนเซอร์ถังขยะอัจฉริยะ ขยะลดล้นเมือง ”

(ไทยพีบีเอส, 19 พฤศจิกายน 2562)

- ตัวอย่างที่ 213 “ กรมอุทยานฯ ชี้แจง ตามจับถึงบ้าน "คลิบกิงลุง" โขวโซเซียล ”
(ไทยพีบีเอส, 2 พฤษภาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 214 “ กทม.เผย เข้านี้ฝุ่น PM 2.5 เริ่มกระทบสุขภาพ 46 พื้นที่”
(ไทยพีบีเอส, 19 มกราคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 215 “ กรมประมงเผยปลาในกระชังริมน้ำโขงตายเป็นเปือกกว่า100 ตัน ”
(ประชาไท, 28 กรกฎาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 216 “ ผู้ว่าฯ เชียงใหม่ เผยยืนยันยังไม่ประกาศภัยพิบัติหมอกควัน ”
(ไทยพีบีเอส, 31 มีนาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 217 “ ชี้แจงไฟฟ้าเหวอด "ดอยจระเข้" กว่า 1 พันไร่ลามใกล้ชุมชน อ.
แม่จัน ”
(ไทยพีบีเอส, 14 เมษายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 218 “ วรารุช" แจงทำประชาพิจารณ์ "ซาฟารีห้วยขาแข้ง-กระเช้าขึ้นภู
กระดึง" ”
(ไทยพีบีเอส, 5 กันยายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 219 “ กรมอุทยานฯ แจง 5 ปมร้อน "คดีบิลลี่-อมเงิน-ซื้อขายตำแหน่ง"
(ไทยพีบีเอส, 5 กันยายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 220 “ แนะเทคนิคขับพัน "ช้างป่า" เขาอ่างฤๅไน ดักโบก-ขวาง-คันรถ”
(ไทยพีบีเอส, 15 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 221 “ PM 2.5 กลับมาสูง “นายกฯ-อนุทิน” ห่วงสุขภาพประชาชน แนะ
สวมหน้ากากกันฝุ่น”
(ไทยรัฐ, 12 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 222 “ กทม.แนะลดยกทรงครอบครัวละใบ ลดขยะฮาบ!!! ในแม่น้ำ
เจ้าพระยา ”
(ไทยพีบีเอส, 10 พฤศจิกายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 223 “ ลอยกระทงอย่างรับผิดชอบ "ธรณ์"แนะใช้น้ำแข็ง-ดอกไม้ ”
(ไทยพีบีเอส, 10 พฤศจิกายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 224 “ "พิธา" แนะรัฐใช้ Open data และเทคโนโลยีดาวเทียมแก้ปัญหา
ที่ดิน ”
(ไทยพีบีเอส, 27 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 225 “ เตือนคนกรุง ฝุ่นพิษ PM 2.5 เกินมาตรฐาน 2 จุด แนะใส่ หน้ากากป้องกัน ”

(ไทยรัฐ, 27 กันยายน 2563)

ตัวอย่างที่ 226 “ กรมประมง แนะ "กระเบนนก"กินได้ไม่ผิดกฎหมาย-แต่อยากให้ออนุรักษ์ ”

(ไทยพีบีเอส, 5 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 227 “ สธ.วางมาตรการป้องกันฝุ่นมลพิษ PM2.5 แนะมีอาคารปิดกั้น รั้วพบแพทย์ ”

(ไทยรัฐ, 17 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 228 “ มช. แนะมาตรการฉุกเฉิน หลังคุณภาพอากาศเชียงใหม่ แย่เป็นอันดับ 1 ของโลก ”

(ไทยรัฐ, 31 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 229 “ นักเศรษฐศาสตร์แนะรัฐบาลใหม่เร่งลงทุนการบริหารจัดการน้ำ ”

(ประชาไท, 31 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 230 “ นักวิทยาศาสตร์แนะ โรคระบาดจะมากอีกหากยังทำลาย สิ่งแวดล้อม-บริโภคสัตว์ป่า ”

(มติชน, 16 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 231 “ กำเนิด COVID-19 ในโลกทุนนิยมสู่วิกฤตสังคม ‘นักนิเวศวิทยา’ แนะเตือนไม่ใช่ครั้งสุดท้าย ”

(ประชาไท, 15 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 232 “ อาจกลับมา นักวิทยาศาสตร์เตือน โรคระบาดแพร่กระจาย หากยังทำลายสิ่งแวดล้อม ”

(มติชน, 15 มิถุนายน 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงกระบวนการเปิดเผยข้อมูลและให้ความรู้ ซึ่งพบคำที่ใช้เพื่อเผยแพร่ข้อมูล ได้แก่ คำว่า *เผย โฟสต์ แฉ ชี้แจง และ โชว์* ซึ่งคำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการรายงานข้อมูลให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารทราบถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหา โดยปรากฏคู่กับคำนามในส่วนภาคประธาน ภาคประธานคือหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนให้รับทราบถึงปัญหาหรือองค์ความรู้ที่ประชาชนควรได้รับ หรือดังตัวอย่าง พบคำว่า *นักวิชาการ สิ่งแวดล้อม* ถือเป็นผู้เชี่ยวชาญในการจัดการปัญหาเพราะเป็นนักวิชาการที่มีองค์ความรู้เฉพาะศาสตร์

หรือเฉพาะด้าน การบอกกล่าวเพื่อให้ข้อมูลไม่ว่าจะด้วยวิธีการ โฟสต์ หรือการ แฉ ถือเป็นองค์ความรู้ หรือข้อมูลที่สำคัญต่อประชาชนในการปรับตัวหรือหาวิธีการในการแก้ไขปัญหา

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์พาดหัวข่าวจากตัวอย่างยังพบการใช้คำซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเผยแพร่ ข้อมูลข่าว จากตัวอย่างพบการใช้คำกริยา ได้แก่ คำว่า *ชี้แจง* หมายถึง พยายามความเข้าใจชัดเจน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 382) และคำว่า *แจง* หมายถึง กระจายออกเป็นส่วน ๆ เช่น แจงเบี่ยง แจงถั่ว พุดหรือเขียนขยายความออกไป ในคำว่า *ชี้แจง* (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 340) จาก ตัวอย่างพบการใช้คำ ได้แก่ คำว่า *แนะ* เป็นคำกริยา หมายถึง ชี้แนวทางหรือวิธีการให้รู้โดยตรงหรือ โดยอ้อม เช่น *แนะให้ไปหาหมอ* *แนะให้รู้* เป็นนัยต่าง ๆ เป็นการชี้แนะวิธีการต่าง ๆ เป็นการให้ความรู้ และชี้แจงข้อมูลมายังประชาชนจากหน่วยงานของรัฐ เช่น *กรมประมง* *แนะ*, *กทม.แนะ* ซึ่งเป็นการ ชี้แนะหรือการแนะนำวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้ เช่น การลอย กระถางด้วยน้ำแข็ง การลอยกระถางเป็นครอบครัว หรือแม้แต่การไม่จับสัตว์ทะเลหายาก

การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการเปิดเผยข้อมูลและให้ความรู้ ผู้วิจัยอธิบาย 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ การใช้คำกริยาเพื่อบอกกล่าวความรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเผยแพร่องค์ความรู้จากภาครัฐ เช่น นักวิชาการ จังหวัด กรม นำข้อมูลหรือความรู้เผยแพร่สู่ประชาชน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาตลอดจน ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเป็นผลกระทบจากปัญหาได้ โดยตีความได้ว่าประชาชนไม่มีความรู้และขาด การรับรู้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด จึงเป็นสาเหตุทำให้ประชาชนประพาศติสิ่งต่าง ๆ อันเป็นเหตุทำให้ ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบเสียหาย

2) การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการเรียกร้องของประชาชน

การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการเรียกร้องของประชาชน หมายถึง การใช้ คำกริยาที่แสดงกระบวนการเรียกร้องของประชาชนที่ต้องการเรียกร้องให้เกิดการแก้ไขปัญหา ดัง ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 233 “ร่างกฎหมาย "แบนสารเคมี" ไม่เสร็จ หลังจ่อบังคับใช้ 1 ธ.ค.”

(ไทยพีบีเอส, 21 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 234 “ ژیรัฐหาคนผิด ปมลอบตัดไม้หวงห้ามวัดท่าทราย ”

(ไทยพีบีเอส, 5 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 235 “ เครื่องช่วยสนับสนุนการแบนสารพิษที่มีอันตรายร้ายแรง ژیรัฐอย่า ฉวยโอกาสเลื่อนแบน 2 สารอันตราย ”

(ประชาไท, 13 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 236 “ "ธรม" เรียกร้องรัฐจัดสรรงบฯ อนุรักษ์สัตว์หายากอย่าง "พะยูน" ”

- (ไทยพีบีเอส, 29 ตุลาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 237 “ “ธรณ์” กร้าวแบนถุงพลาสติก วอน “มาเรียม” หยุดสูบบุหรี่ ”
(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 238 “ ยาวชนแสดงพลัง ทวงถามมาตรการไล่ฝุ่นภาครัฐ ”
(ประชาไท, 20 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 239 “ ‘ศศิณ’ ทวงคืนป่าสนธรรมชาติฟื้นฟูนิเวศภูกระดึง ”
(ไทยพีบีเอส, 5 กันยายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 240 “ ชุมชนเขตคลองสามวา ทวงคืนบึงคูบอนไว้รับน้ำให้คน กทม ”
(ไทยพีบีเอส, 21 พฤษภาคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 241 “ กังวลกัดเซาะหนัก! ชาวบ้านนัดทวงคืน "หาดม่วงงาม" ”
(ไทยพีบีเอส, 24 พฤษภาคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 242 “ เพจตั้ง รัฐแก้ปัญหาล้างฝุ่น PM2.5 กว่าครึ่งมาจากไอเสีย
เครื่องดีเซล ”
(ไทยรัฐ, 22 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 243 “ “หมอระวี” จีนายกฯ แก้ฝุ่น PM2.5 ถาวรแนะคุยประเทศต้นตอ
หาทางออกร่วมกัน ”
(ไทยพีบีเอส, 29 มีนาคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 244 “ 686 องค์กรยื่นเดินหน้าแบน 3 สารเคมี ”
(ประชาไท, 3 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 245 “ มติ กก. วัดอันตรายแบน 3 สารเคมี เกษตร จ่อ ร้อง ถอน มติ ระบุ
มี ข้อมูล เท็จ ”
(ประชาไท, 22 ตุลาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 246 “ จ่อ ร้อง ศาล ปกครอง วอน ยกเลิก มติ แบน “ไกล โฟ เซ ต” ”
(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 247 “ เสนอ แผน แก้ ปัญหา ฝุ่น PM2.5 ไซ เซีย ล วอน ยก ระดับ เป็น วาระ
แห่ง ชาติ ”
(ไทยพีบีเอส, 15 พฤษภาคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 248 “ ศาล เจ้า ใต้ สั่ง ง วอน ขอ ผู้ มี จิต ศรั ทธ ธำ รง ด จุด รูป เทียน หวัง ลด ฝุ่น
ละ ออง ”
(ไทยรัฐ, 22 ธันวาคม 2562)

- ตัวอย่างที่ 249 “ ปมร้อนที่ดิน "อัจฉริยะ" วอนสอบ 5 สนช.-นักการเมือง”
(ไทยพีบีเอส, 17 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 250 “ ศาลเจ้า ขอผู้มีจิตศรัทธา งดจุดธูป หวังลดฝุ่น PM2.5 ”
(มติชน, 29 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 251 “ "กป.อพช.ใต้" ขอตำรวจเร่งจับกลุ่มอิทธิพล อ้อมซังแกนนำค่าน
เหมืองแร่หิน ”
(ไทยพีบีเอส, 13 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 252 “ พีมูฟเข้ากรุงเทพมหานคร สัญญารัฐบาล หลังรับข้อเสนอเชิงนโยบาย 9 ข้อ
แล้วหายเงียบ ”
(ไทยพีบีเอส, 12 กุมภาพันธ์ 2562)
- ตัวอย่างที่ 253 “ ชาวกะเหรี่ยงแก่งกระจาน ร้องแก้ปัญหาและมีส่วนร่วมขึ้นทะเบียน
มรดกโลก ”
(ประชาไท, 29 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 254 “ ‘คนทะวาย’ ร้องจีรัฐไทย ลงทุนอย่างรับผิดชอบ แก้ปัญหาเดิม
และฟังเสียง ปชช. ในพื้นที่อย่าง ทั่วถึง ”
(ประชาไท, 22 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 255 “ นักสิทธิ จี้นายกฯ ดำเนินคดีเด็ดขาดคนอ้อมเลขากป.อพช.ไป อยู่
ห้ามร่วมเวทีประธานบัตรเหมืองแร่หิน ”
(ประชาไท, 13 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 256 “ ‘ศรีสุวรรณ’ ไต่ถาม ละเลยปล่อยให้มีมือดีตัดไม้หวงห้ามบังป้าย
กระทรวงยุติธรรม ทิ้ง ”
(ประชาไท, 11 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 257 “ ชาวชุมชนบ่อแก้ว เดินเท้าแจกข้อมูล หลังถูกปิดหมายบังคับคดี
บุกรุกป่า ให้ออกภายในเดือนนี้ ”
(ประชาไท, 6 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 258 “ เกษตรไร้ที่ดินภาคใต้ ร้องศาลฎีกาและสำนักนายกฯ ให้ประกันตัว
6 จำเลยคดีบุกรุกที่ดินเอกชนปล่อยทิ้งร้าง ”
(ประชาไท, 30 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 259 “ เกษตรกรท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ แจ้งกรมชลฯ เร่งแก้ปัญหา-เยียวยาผู้
ได้รับผลกระทบอ่างห้วยน้ำรี

(ประชาไท, 18 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 260 “ กลุ่มอนุรักษ์ลำน้ำเซบายตั้งขบวนร้องผู้ว่าฯ ยโสธร ประกาศพื้นที่
ปลอดภัยด้านทรัพยากร ”

(ประชาไท, 20 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 261 “ ม.แม่ฟ้าหลวงเรียกร้องรัฐบาลแก้ปัญหาหมอกควัน-ประกาศเขต
ภัยพิบัติทางอากาศ ”

(ประชาไท, 31 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 262 “ กลุ่มปกป้องสิ่งแวดล้อมสงขลา-สตูล ร้องสภาอบ ศอ.บต. เหตุ
ร่วมผลักดันเขต ศก.พิเศษ”

(ไทยรัฐ, 29 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 263 “ ลูกสาวแห่งทะเลจะนะปกป้องหลักทำเนียบ เรียกร้องขอยกเลิกมติ
กรม. นิคมอุตสาหกรรมฯ”

(ไทยพีบีเอส, 29 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 264 “ นักศึกษาปัญญาชน ม.เชียงใหม่ ร้องอธิการฯ เร่ง แก้ปัญหาฝุ่น ”

(ประชาไท, 3 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 265 “ กลุ่มสำนักรักบ้านเกิด จ.ศรีสะเกษ เดินหน้าคัดค้านโรงงานน้ำตาล
และโรงไฟฟ้าชีวมวล ”

(ประชาไท, 30 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 266 “ ชาวสุวรรณคูหา ค้านใช้ป่าสงวนทำเหมืองหิน ร้องอำเภอจัด
ประชาคมผู้รับผลกระทบ ”

(ประชาไท, 28 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 267 “ 8 องค์กรภาคประชาสังคมเรียกร้อง รม.เร่งแก้ปัญหา PM 2.5 ย้ำ
สิทธิ์ในอากาศที่ดีคือสิทธิมนุษยชน ”

(ประชาไท, 23 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 268 “ ชาวโคราชร้องผู้ว่าฯ ค้านเวทีปรึกษา เบื้องต้นเหมืองแร่โปแตช
ห้วยมิชอบด้วยกฎหมาย ”

(ประชาไท, 25 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 269 “ กะเหรี่ยงภาคเหนือส่งข้าวสู่แก่งกระจานจี้รัฐเยียวยาชุมชนที่ได้รับผลกระทบเรื่องไร้หมุนเวียน ”

(ประเทศไทย, 26 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 270 “ เครือข่ายค่านเหมืองแร่จี้รัฐ และกลุ่มทุนเหมืองหุดซ์้าเดิม ประชาชน ขณะที่ พรก.ผูกเงินกดหัวห้ามเคลื่อนไหว ”

(ประเทศไทย, 28 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 271 “ เครือข่ายชาวบ้านลุ่มน้ำชีตอนล่างจี้ กมธ.บริหาร จัดการน้ำ แก้ปัญหาเขื่อนเดิมให้เสร็จก่อนสร้างใหม่ ”

(ไทยพีบีเอส, 29 มิถุนายน 2563)

ตัวอย่างที่ 272 “ ศรีสุวรรณยื่นหนังสือจี้ถามอธิบดีกรมป่าไม้ กองทัพใช้พื้นที่ป่าสงวน 30 ปีที่ผ่านมา ”

(ประเทศไทย, 12 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 273 “ กลุ่มอนุรักษ์เขาเหล่าใหญ่ฯ ยื่นหนังสือต่อหัวหน้าอุทยานฯชี้ผลรับฟังความคิดเห็นไม่ถูกต้อง ”

(ประเทศไทย, 11 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 274 “ กลุ่มเขาเหล่าใหญ่ฯ ยื่นหนังสือ ชี้ผลรับฟังความคิดเห็นไม่ถูกต้อง ”

(เดลินิวส์, 11 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 275 “ ปชป. จ่อเสนอตั้ง กมธ. ศึกษาเรื่องแวดล้อมทางทะเล หลังพะยูน ‘มาเรียม’ ตาย ”

(มติชน, 21 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 276 “ ศรีสุวรรณจ่อร้อง กก.สิ่งแวดล้อมแห่งชาติเยียวยาผลกระทบจากเสียงรอบสนามบินสุวรรณภูมิ ”

(มติชน, 23 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 277 “ กรมอุทยานฯจ่อฟ้องแพ่ง เรียกค่าเสียหายสิ่งแวดล้อม 30 ล้านบาท จากแคมป์ช้างทวีชัย กาญจนบุรี ”

(มติชน, 19 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 278 “ ศรีสุวรรณยื่นฟ้อง อบจ.เชียงใหม่ ตัดต้นยางนาอายุ 100 ปี ”

(ไทยพีบีเอส, 21 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 279 “ ฝ่ายค้านดันแก้ฝุ่นPM2.5พิจารณาเป็นวาระเร่งด่วน ”

(เดลินิวส์, 21 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 280 “ กลุ่มเกษตรกร แต่งดำเนินทำเนียบ ค้านแบน 3 สารเคมี ”

(ไทยพีบีเอส, 26 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 281 “ พุงนี้! เครือข่ายปกป้องดินน้ำป่า บุกทำเนียบรัฐบาล ”

(ไทยพีบีเอส, 27 มกราคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าว ใช้คำกริยาที่แสดงกระบวนการเรียกร้องของประชาชน พบคำกริยาที่แสดงถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดการแก้ไข้ปัญหา คำว่า จี หมายถึง การติดตามอย่างกระชั้นชิด เช่น วิ่งจีหลังมา ติดตามเร่งรัด หรืออีกความหมายคือ การใช้อาวุธขู่เข็ญบังคับให้ทำตาม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 346) แสดงถึงการให้อำนาจประชาชนในการเรียกร้องปัญหาที่สามารถเร่งรัดการทำงานของรัฐบาลได้หรือการใช้คำกริยาที่แสดงถึงการเรียกร้อง คือคำว่า ทวง ร้อง เรียกร้อง ซึ่งระหว่างคำว่า ทวง ร้อง และเรียกร้อง เป็นคำที่ใช้ร้องขอหรือเรียกร้องที่มีลักษณะแตกต่างกัน คำว่า ทวง เป็นการร้องขอในสิ่งที่เป็นของตนเองให้ได้รับกลับคืนมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 545)

ผู้วิจัยยังพบคำว่า ร้อง หรือเรียกร้อง เป็นคำที่ใช้ร้องขอหรือเรียกร้องเพื่อขอเกมบังคับให้ทำหรืองดให้กระทำ เช่น เรียกร้องขอความเป็นธรรม หรือเรียกร้องความเห็นใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 974) และการใช้คำกริยาแสดงถึงวิธีการเรียกร้อง พบคำว่า เดินหน้า เดินเท้า ตั้งขบวน และ บุก แสดงถึงวิธีการที่ประชาชนใช้เพื่อเรียกร้องต่อการแก้ปัญหาจากหน่วยงานรัฐ โดยวิธีการร่วมมือกันคือการชุมนุม หรือเดินขบวน

การใช้คำกริยาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของประชาชนที่สามารถกระทำได้ เพื่อการเรียกร้องคุณภาพชีวิตของตนเองจากผู้ปกครองหรือรัฐบาลที่ทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งการเรียกร้องประชาชนนำไปสู่การสถาปนาอำนาจรัฐให้มีความชอบธรรมในการกำกับ ควบคุม และดูแลประชาชนที่กำลังเดือดร้อนจากผลกระทบ จากกรเรียกร้องต่าง ๆ ของประชาชนที่ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐยังเป็นการตอกย้ำว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากการกระทำของประชาชนในสังคม

3) การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการต่อต้านนโยบายของรัฐ

การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการต่อต้านนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ หมายถึง การใช้คำกริยาที่แสดงกระบวนการต่อต้านนโยบายและการตัดสินใจของรัฐที่ไม่ผ่าน

ความเห็นชอบหรือการพิจารณาจากประชาชน ซึ่งการกระทำดังกล่าวถูกคัดค้านเพราะขาดการมีส่วนร่วม
ร่วมจากประชาชนและมองว่าการกระทำของรัฐไม่เหมาะสม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 282 “ เครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงใต้ เดินทางคัดค้านผังเมืองอีอีซี ”

(ไทยพีบีเอส, 23 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 283 “ ประมงพื้นบ้านกระบี่ ร่วมคว่ำบาตร ทช. หลังจับ "หลงใฝ่ยะ" ”

(ไทยพีบีเอส, 21 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 284 “ ประมงพื้นบ้านตรัง คว่ำบาตรปลดทุกกิจกรรมกับ ทช. ”

(ไทยพีบีเอส, 19 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 285 “ กังขา ! เครือข่ายองค์กรอนุรักษ์ ล่ารายชื่อ "คว่ำ" ส่งออกช้าง ”

(ไทยพีบีเอส, 1 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 286 “ ประท้วงหนัก ‘แบล็กฟรายเดย์’ บริษัท ‘อเมซอน’ กดขี่แรงงาน-
ทำลายสิ่งแวดล้อม ”

(ประชาไท, 1 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 287 “ คนอีสาน เรียกร้องค้านพลังประชารัฐจับมือนายทุนน้ำตาล เตรียม
เดินทางเข้าทำเนียบเจรจา ”

(ประชาไท, 24 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 288 “ กลุ่มนักอนุรักษ์ลำน้ำเซบาย ต.เชียงเพ็ง ประกาศคว่ำไม่ร่วมเป็น
คกก.รักษาสีสิ่งแวดล้อมของทุนน้ำตาล ”

(ประชาไท, 13 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 289 “ เครือข่าย ค้านเหมืองแร่จี้รัฐ และกลุ่มทุนเหมืองหยุดซ้ำเติม
ประชาชน ขณะที่ พ.ร.ก. ฉุกเฉิน กดหัวห้ามเคลื่อนไหว ”

(ประชาไท, 28 เมษายน 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงกระบวนการต่อต้านนโยบายของรัฐ เพราะ
ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการกระทำหรือการตัดสินใจดังกล่าวต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือการ
พัฒนาที่กำลังจะเกิดขึ้น ซึ่งรัฐตัดสินใจเองทำให้การตัดสินใจดังกล่าวถูกต่อต้านและตอบโต้จาก
ประชาชน โดยพบคำว่า คว่ำ ซึ่งบริบทของคำเป็นไปในลักษณะการต่อต้านพบการใช้คำกริยาอื่นอีก
เช่น คว่ำบาตร ซึ่งหมายถึง ไม่ยอมคบค้าสมาคมด้วย เดิมหมายถึงสังฆกรรมพระสงฆ์ประกาศวงโทษ
คฤหัสถ์ผู้ประทุษร้ายต่อศาสนาโดยการไม่คบ ไม่รับบิณฑบาต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 244)

การใช้คำดังกล่าวแสดงถึงการโต้ตอบของประชาชนและจากตัวอย่างยังแสดงให้เห็นถึงการต่อต้านด้วยวิธีต่าง ๆ เช่นพบคำว่า *ประท้วงหนัก* หมายถึงการกระทำหรือแสดงกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการคัดค้านเพราะไม่เห็นด้วยหรือไม่พอใจอย่างยิ่ง เช่น อดข้าวประท้วง เขียนหนังสือประท้วง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 706) เป็นการต่อต้านหน่วยงานรัฐที่ตัดสินใจโดยไม่ฟังความเห็นของประชาชน การประท้วงจึงเป็นวิธีการที่นอกจากแสดงเจตจำนงคัดค้านแล้วยังเป็นการแสดงอุดมการณ์ในการเรียกร้องเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการเรียกร้องด้วย

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างพบคำว่า *คัดค้าน* ซึ่งหมายถึง แสดงอาการที่ไม่เห็นด้วย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 250) โดยจากคำกริยาดังกล่าวปรากฏก่อนหรือคู่กับสิ่งที่รัฐตัดสินใจหรือกระทำแสดงให้เห็นถึงการต่อต้านหรือไม่เห็นด้วยต่อโครงการก่อสร้างของรัฐ เช่น เชื้อนเตาปฏิกรณ์ บ่อบำบัดน้ำเสีย หรือการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ราชการ หรือมีการต่อต้านการตัดสินใจของรัฐในเชิงโครงสร้าง เช่น การร่างกฎหมายเพื่ออนุมัติใช้ควบคุมเกี่ยวกับกิจการโรงงานและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

การใช้คำกริยาแสดงต่อต้านการกระทำและการตัดสินใจของรัฐ สะท้อนให้เห็นปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการพัฒนาของรัฐที่สร้างผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากรัฐมีความแตกต่างจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มาจากประชาชนอย่างสิ้นเชิง เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมจากรัฐ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การสร้างเขื่อน ได้นำเสนอผ่านคุณภาพชีวิตของประชาชนที่มีความจำเป็นมาสร้างความชอบธรรมในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศได้ แต่ด้วยความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น รัฐจึงมีความจำเป็นต้องกระทำเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สร้างโดยรัฐมีความชอบธรรมมากกว่า เพราะกระทำไปเพื่อให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นต่างจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มาจากประชาชน เป็นการสร้างปัญหาที่ตอบสนองต่อประชาชนเองและไม่เกิดประโยชน์ต่อสังคม เช่น การเผาป่า การทิ้งขยะ หรือการตัดไม้ทำลายป่า

จากตัวอย่างการใช้คำกริยาแสดงต่อต้านการกระทำและการตัดสินใจของรัฐ ทำให้รัฐกลายเป็นผู้ไม่บริสุทธิ์ต่อประชาชนรัฐถูกนำเสนอให้เป็นผู้ร้ายที่ประชาชนห้ามไว้ใจ โดยเฉพาะองค์กรของรัฐที่อาจเอื้อประโยชน์ต่าง ๆ กับผู้อื่นที่มีใช้ประชาชน เมื่อประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจกับหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐที่ได้กระทำการสิ่งใดไปโดยมิได้แจ้งประชุม เพื่อขอความเห็นจากประชาชนทั้งในชุมชน ท้องถิ่น สังคมระดับเล็ก สังคมระดับกลาง หรือสังคมระดับใหญ่ แสดงให้เห็นว่ารัฐกำลังแอบกระทำเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตน

4) การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการติดตามปัญหา

การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการติดตามปัญหา หมายถึง การใช้คำกริยาแสดง การติดตามข้อมูลข่าวสารของเกี่ยวกับสภาพปัญหา และการติดตามการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 290 “ ถูกสั่งล่า! เสี่ยงหมดป่า นักอนุรักษ์เกาะติด ดัน "นกชนหิน" เป็น สัตว์ป่าสงวน ”

(ไทยพีบีเอส, 26 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 291 “ ติดตามผลชันสูตรพระยูณเกยตื้นกระบี่ ”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 292 “ เชียงใหม่จับตาดูนายกฯ ชีดเส้น 7 วันดับไฟไหม้ป่า ”

(ไทยพีบีเอส, 2 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 293 “ มูลนิธิสืบฯ ขอขอบคุณ "สังคม- จนท." จับตาคดี "เสือดำ" ”

(ไทยพีบีเอส, 19 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 294 “ จนท.เกาะติดฝูงช้างป่า หวังส่ง "ชบาแก้ว" คืนฝูง ”

(ไทยพีบีเอส, 15 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 295 “ รร.สังกัดสพฐติดตามสถานการณ์ รอคิดหนีฝุ่นจิ๋ว 7 แห่ง ”

(เดลินิวส์, 21 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 296 “ จับตาดูที่ปะทะเดือด กองกำลังติดอาวุธรอบตัด "ไม้หวงห้าม" กลางป่าไทย”

(ไทยพีบีเอส, 16 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงกระบวนการติดตามปัญหา เพื่อต้องการให้ ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้ติดตามข่าวสารที่กำลังเกิดขึ้น จากตัวอย่างพบการใช้คำกริยาแสดงการติดตาม สภาพปัญหา ได้แก่ คำว่า *ติดตาม* พบ 3 ความหมาย ได้แก่ เป็นคำกริยา หมายถึง ไปด้วย มาด้วย หรือหมายถึง แสวงหาเพิ่มเติม สดับตรับฟังความเคลื่อนไหวไปเรื่อย ๆ เช่น ติดตามข่าว และหมายถึง ตามหา เช่น ตำรวจติดตามผู้ร้าย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าตัวอย่างมีความสอดคล้องกับความหมายลำดับที่ 2 มากที่สุด เพราะเป็นการใช้คำที่แสดงให้เห็นถึงการรับฟังหรือติดตามความเคลื่อนไหวของปัญหาที่เกิดขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 500) หรือคำว่า *จับตาดู* หมายถึง คอยเฝ้าสังเกต จ้องระวังระไว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น.313) จากการใช้คำแสดงให้เห็นถึงการติดตามข่าวสารอย่างตั้งใจเพื่อเฝ้า สังเกตสภาพปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นอย่างใกล้ชิด และคำว่า *เกาะติด* ผู้วิจัยนิยามความหมายไว้ เป็น ลักษณะการติดตามสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างใกล้ชิด

การใช้คำกริยาแสดงกระบวนการติดตามปัญหา สะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายของผู้ผลิตตัวบท เพื่อต้องการให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านติดตามสภาพปัญหาอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยตีความได้ว่าตัวบทต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารทำหน้าที่ติดตามปัญหาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

1.4.5 การใช้คำกริยาแสดงการแก้ไขปัญหา

การใช้คำกริยาแสดงการแก้ไขปัญหา หมายถึง หน่วยงานรัฐหรือองค์กรปกครองทุกระดับที่เกี่ยวข้องเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากปัญหา อาทิ การเตรียมความพร้อม การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาดังตัวอย่าง

1) การใช้คำกริยาแสดงความพร้อมในการจัดการปัญหา

การใช้คำกริยาแสดงความพร้อมในการจัดการปัญหา หมายถึง การใช้คำกริยาที่แสดงความพร้อมในการจัดการปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นทั้งปัญหาเฉพาะหน้าและปัญหาระยะยาว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 298 “ เตรียม! เส้นทางแบนสารเคมี 2 ปียังไม่จบ ”

(ไทยพีบีเอส, 31 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 299 “ เตรียมเอาผิด! เรือสปีดโบ๊ทหน้าเที่ยว จอดบนแนวหินปะการังเกาะพีพี ”

(ไทยพีบีเอส, 26 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 300 “ เฟ้นหานวัตกรรมจัดการ ‘ขยะพลาสติก’ ในเมือง-ชุมชน ”

(ไทยพีบีเอส, 26 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 301 “ กลุ่มหนุนแบนสารพิษ เตรียมเปิดเวทีเสนอทางเลือกทดแทนสาร

(ไทยพีบีเอส, 19 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 302 “ สหรัฐฯ แทรกแข่งไทย เร่งส่งหนังสือถึงนายกฯ ค้านแบนไกลโพเซต ”

(ไทยพีบีเอส, 24 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 303 “ มติแบน! 3 สารเคมีเกษตร เตรียมบังคับใช้ 1 ธ.ค.นี้ ”

(ไทยพีบีเอส, 22 ตุลาคม 2562)

- ตัวอย่างที่ 304 “ ดีเอสไอ เตรียมขง 3 ประเด็นคดีเหมืองทองพิจิตร ให้ ป.ป.ช ”
(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 305 “ ‘วราวุธ’ เลี้ยงกเลิกใช้ถุงพลาสติกในร้านสะดวกซื้อต้นปี63 ”
(ไทยพีบีเอส, 29 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 306 “ รัฐเร่งไขปริศนา! 1 เดือน ‘วาทบุรุด้า’ ตาย 3 ตัว-ล่าสุดโผล่ทะเล
ชุมพร ”
(ไทยพีบีเอส, 20 มิถุนายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 307 “ เตรียมแผนอนุบาลพะยูน ‘มาเรียม’ ช่วงมรสุม”
(ไทยพีบีเอส, 13 มิถุนายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 308 “ อบต.เชิงทะเล เตรียมแก้น้ำเสีย คลองบางเทา จ.ภูเก็ต”
(ไทยพีบีเอส, 12 พฤษภาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 309 “ รัฐเตรียมช่วยเหลือ พบ ‘เสียงผา’ บาดเจ็บสาหัสคาดตกจาก
รถยนต์แอมมาปล้อย ”
(ไทยพีบีเอส, 28 พฤษภาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 310 “ เตรียมเรือ! รีสอร์ท-ที่พักสงฆ์ รุกอุทยานฯ ไทรทอง ”
(ไทยพีบีเอส, 12 พฤษภาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 311 “ เตรียมปฏิบัติการ ‘ติดปลอกคอช้างป่า’ ตามรอยเรียวไทม์ ”
(ไทยพีบีเอส, 27 มกราคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 312 “ ชาว ต.ทรายมูล อ.องค์รักษ์ เตรียมร้อง ป.ป.ช. สอบกาก
กัมมันตรังสี ”
(ประชาไท, 1 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 313 “ ฝ่ายค้านเตรียมเสนอลดงบประมาณมั่นคง-งบกลางให้ คสช.จ่ายเอง
หากแพ้คดี ปิดเหมืองทอง ”
(ประชาไท, 16 พฤษภาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 314 “ เตรียมร้อง สตง.-ป.ป.ช.เอาผิด กทม.หลังพิรุณผลการประมูลเผา
ขยะ กทม. 1.3หมื่นล้าน ”
(ประชาไท, 29 กันยายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 315 “ ชาวอุตุสุขเตรียมฟ้องระงับ 9 อาคารชุดทรูก่อสร้างชุกกระทบ ”
(ประชาไท, 8 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 316 “ กสม.เสนอมาตรการคุ้มครอง ปชช.ปากข้าวสาร-หนอง
ยาว สระบุรี เตรียมร้องสอบโรงงานไก่ หวันกระทป สิ่งแวดล้อม”

(ประเทศไทย, 21 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตและผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงการเตรียมความพร้อมในการจัดการปัญหา แสดงให้เห็นถึงการกระทำตามหน้าที่หรือของเจ้าหน้าที่รัฐ และแบ่งอำนาจอย่างชัดเจนระหว่างอำนาจรัฐและประชาชนแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน จากตัวอย่างพบการใช้คำกริยา คำว่า *เล็ง* หมายถึง การเพ่งมอง จ้องตรงไป หมายถึงหรือหมายเฉพาะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1077) แสดงให้เห็นถึงความฉลาดและความรอบรู้ในการมองปัญหาและสามารถแก้ไขได้อย่างตรงจุด คำว่า *เร่ง* หมายถึง การทำให้เร็วกว่าปกติ เช่น เร่งตรวจสอบเร็ว เร่งตรวจข้อสอบ บอกเตือนให้เร่ง ปฏิบัติ เช่น เร่งคนงานให้ทำงานให้ทันต่อเวลา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1012) แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการเวลาต่อปัญหา และคำว่า *เตรียม* หมายถึง การจัดแจงไว้ให้เรียบร้อย จัดหรือทำให้ล่วงหน้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 511) แสดงถึงความรอบคอบในการวางแผนที่เป็นขั้นตอน ซึ่งคำต่าง ๆ ปรากฏคู่กับคำนาม คือคำว่า *รัฐ* และ *วราวุธ* เป็นนักการเมือง เป็นการทำงานของรัฐต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างพบการนำเสนอการใช้คำกริยาแสดงการกระทำของประชาชน พบ คำว่า *เตรียม* โดยรัฐทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยครับการสนองการกระทำคำว่า *ป/ช.* คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นองค์กรของรัฐที่ถูกกล่าวถึงในการนำเสนอ ซึ่งต้องสนองความต้องการของประชาชนในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล

การใช้คำกริยาแสดงความพร้อมในการจัดการปัญหา สะท้อนให้เห็นถึงการตอกย้ำอำนาจการบริหารและจัดการที่ไม่ใช่เพียงแต่การบริหารราชการแผ่นดิน แต่รวมถึงการบริหารจัดการด้านสุขภาพของประชาชนด้วยโดยสิ่งที่สะท้อนออกมาได้อย่างชัดเจนจากตัวอย่าง คือ การตอกย้ำอำนาจรัฐที่อยู่เหนืออำนาจประชาชนรัฐยังคงถูกนำเสนอภาพให้เป็นผู้คอยช่วยเหลือหรือวีรบุรุษของประชาชนเมื่อทำการร้องขอ โดยนำเสนอประชาชนให้อยู่ในฐานะผู้เรียกร้องที่ไม่สามารถจัดการปัญหาของตนเองได้ดังที่เข้าใจโดยทั่วไปที่ว่าประชาชนสามารถ ‘เรียกร้อง’ หรือ ‘ร้องเรียน’ เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐเข้ามาช่วยเหลือดูแล แต่อีกนัยหนึ่งก็เป็นการตอกย้ำและสถาปนาอำนาจรัฐให้มีความสำคัญต่อชีวิตของประชาชนที่ไม่สามารถขาดได้เพราะรัฐมีความฉลาดและความสามารถ รู้จักวางแผนและดำเนินการอย่างรอบคอบในขณะที่ประชาชนได้แค่เรียกร้องจากรัฐเท่านั้น

2) การใช้คำกริยาแสดงการกระทำต่อการแก้ไข้ปัญหา

การใช้คำกริยาแสดงการกระทำต่อการแก้ไข้ปัญหา หมายถึง การใช้คำกริยาที่แสดงการกระทำต่อการแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 317 “ จับ 3 รีสอร์ทรุก ‘ม่อนแจ่ม’ ขยายผลนายทุน ”

(ไทยรัฐ, 16 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 318 “ จัดระเบียบ โคมสเตรย์ป่า ‘ดอยม่อนแจ่ม’ ”

(เดลินิวส์, 10 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 319 “ เช็กด่วน! กฎ-ข้อห้ามเที่ยวอุทยานแบบไม่ชัดใจรับปีใหม่ ”

(ไทยพีบีเอส, 24 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 320 “ อธิบดี ทช.ลุยตรวจยึด บ่อกึ่งนายทุน รุกป่าชายเลน 327 ไร่ ”

(ไทยพีบีเอส, 5 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 321 “ อช.หาดเจ้าไหม ตรวจความคืบหน้า รื้อถอนโรงแรมรุกพื้นที่ ”

(ไทยพีบีเอส, 29 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 322 “ ตรวจมาตรการ รองรับ หลังมติแบน 3 สารเคมีเกษตร ”

(ไทยพีบีเอส, 24 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 323 “ กรม.เคาะ แผนคุม ‘ฝุ่นพิษ’ แบ่ง 4 ระดับความวิกฤติ ”

(ไทยพีบีเอส, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 324 “ รมว.อุตุฯ สั่งแก้ ปัญหาหมอกกระทบชาวบ้าน-สวล. ”

(ไทยพีบีเอส, 29 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 325 “ มาเตรียมไม่ตายฟรี ชู 5 แนวทางแก้ ‘ทะเลไทย’ ต้อง ‘ไร้ขยะ’ ”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 326 “ ‘อนุทิน’ ย้ำ ต้องเลิกสารเคมี โยนกระทรวงเกษตรฯ ตัดสินใจ ”

(ไทยพีบีเอส, 13 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 327 “ ‘วรารุช’ สั่งใช้ มาตรา 22 รื้อการมองเต้ รีสอร์ท ”

(ไทยพีบีเอส, 30 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 328 “ อุทยานฯ ง้อใช้ ม.22 รื้อรีสอร์ทวังน้ำเขียวรุกป่าทับลาน 26 ไร่ ”

(ไทยพีบีเอส, 23 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 329 “ ผู้ว่าฯสระแก้ว สั่งสอบ ‘ก้านัน’ เอี่ยวขยะพิษ ”

(ไทยพีบีเอส, 11 กรกฎาคม 2562)

- ตัวอย่างที่ 330 “ โจทย์แรก! รัฐมนตรีทส.คนใหม่ สร้างปัญหาคนอยู่ป่า ”
(ไทยพีบีเอส, 11 กรกฎาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 331 “ จนท.แจกไอติม-หวานเย็น-ฉีดยาฆ่าเห็บ-ฉีดพ่นน้ำ คลายร้อนให้สัตว์ป้องกัน
‘ฮีทสโตรก’ ”
(ไทยพีบีเอส, 25 เมษายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 332 “ โซเชียล เร่งส่งกำลังใจจนท. ‘ดับไฟป่า’ เส้นเลือดสมองแตก
อาการทรุด”
(มติชน, 16 พฤศจิกายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 333 “ ส่งจนท. 100 ชุด จับคนเผาป่า พบผิดตัดสิทธิ์ใช้พื้นที่”
(ไทยรัฐ, 19 มีนาคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 334 “ คลิปน่ารัก สอนเด็กน้อยบนดอยสูงใส่หน้ากากกันฝุ่น ”
(ไทยพีบีเอส, 2 เมษายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 335 “ หลายภาคส่วนเร่งแก้ไขปัญหาฝุ่นควัน จ.แม่ฮ่องสอน”
(ไทยพีบีเอส, 31 มีนาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 336 “ ศาลสั่งตัดสินคดีเสียดำ จำคุก ‘เปรมชัย’ 16 เดือน ไม่รอลงอาญา
(ไทยพีบีเอส, 19 มีนาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 337 “ ทส.ส่งเฮลิคอปเตอร์ บินหาแหล่งน้ำช่วยดับไฟเหนือ”
(ไทยพีบีเอส, 1 มีนาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 338 “ ส่งย้าย จนท.ป่าไม้-ไล่ออกลูกจ้างเรียกกับเงินตัดไม้ป่าสงวน จ.
แพร่ ”
(ไทยพีบีเอส, 28 กุมภาพันธ์ 2562)
- ตัวอย่างที่ 339 “ รัฐรวบแก๊งคนร้ายลักลอบตัดไม้พยูง-ล่าสัตว์กลางป่าอนุรักษ์ ”
(ประชาไท, 16 พฤษภาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 340 “ สทนช.เคาะแผนน้ำท่วมแม่วงก์ สร้างประตูประบายน้ำเขาชนกัน ”
(ไทยพีบีเอส, 14 กุมภาพันธ์ 2562)
- ตัวอย่างที่ 342 “ ทช.จัดกฎหมาย ม.17 เบรกเขื่อนกั้นคลื่นกระทบโข่เต่ามะเฟือง ”
(ไทยพีบีเอส, 31 มกราคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 343 “ ยุติชุมนุม! รัฐบาลสั่งเบรกเขื่อนภาคใต้ตั้ง กก.ศึกษา 1 ปี ”
(ไทยพีบีเอส, 29 มกราคม 2562)

- ตัวอย่างที่ 344 “ นายกฯ สั่งดสร้างรถไฟฟ้า 16-22 ม.ค.นี้ แก้วกฤตฝุ่น”
(ไทยพีบีเอส, 17 มกราคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 345 “ ‘สุริยะ’ สั่งเร่งแก้ปัญหามลพิษ ขอโรงงานลดกำลังการผลิต”
(ไทยพีบีเอส, 23 มกราคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 346 “ 23 ม.ค.นี้ รอลุ้นบอร์ดสิ่งแวดล้อม เคาะมาตรการสยบฝุ่น ”
(ไทยพีบีเอส, 23 มกราคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 347 “ ชงครม. เคาะ 4 มาตรการสู้ฝุ่น PM 2.5 บังคับรถบรรทุกห้ามวิ่งวันคี่”
(ไทยพีบีเอส, 14 มกราคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 348 “ อุทยานฯ ตรึงกำลังรอบภูกระดึง สกัดไฟป่าลามขึ้นเขา”
(ไทยพีบีเอส, 20 กุมภาพันธ์ 2563)
- ตัวอย่างที่ 349 “ เร่งแก้ไขปัญหาฝุ่น-เสียงดัง จากกิจการหินดินทราย จ.นนทบุรี ”
(ไทยพีบีเอส, 13 กุมภาพันธ์ 2563)
- ตัวอย่างที่ 350 “ ศาลปกครอง สั่งแบกรงโครงการเลียบบเจ้าพระยา
(ไทยพีบีเอส, 3 กุมภาพันธ์ 2563)
- ตัวอย่างที่ 351 “ สำรวจจุดสร้างรถไฟฟ้า หลัง กทม. สั่งชะลอก่อสร้าง ”
(ไทยพีบีเอส, 4 กุมภาพันธ์ 2563)
- ตัวอย่างที่ 352 “ กรมอุทยานฯ เร่งติดตามสาวโพสต์ภาพกินแมวดาว ”
(ไทยพีบีเอส, 14 เมษายน 2563)
- ตัวอย่างที่ 353 “ นายกฯ กำชับเอาผิดคนเผาป่าภาคเหนือ วอนร่วมมือจังหวัดห้ามเผา ”
(ไทยรัฐ, 26 พฤษภาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 354 “ ชาวเน็ตแห่ถ่ายรถเมล์ควันดำลงโซเชียล ภาครัฐแจงเริ่มแก้จริงจัง
(ไทยรัฐ, 22 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 355 “ ‘ท้อป’ รมว.ทส.พิต! ลุยแก้พะยูน-โลมา ให้เป็นวาระเร่งด่วน พบยอดสูญเสียชีวิต ”
(ไทยรัฐ, 18 กรกฎาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 356 “ รองโฆษก พปชร.ลุย 5 จุด แจกหน้ากากอนามัย สู้วิกฤติ PM2.5
(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 357 “ มหาตไทย สั่งเข้ม แก่ฝุ่น PM 2.5 ขอจังหวัดต่าง ๆ ลดการเผา
พื้นที่เกษตรกรรม ”

(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 358 “ นายก๊อ แก้ ฝุ่น PM 2.5 ใช้ความเข้าใจอย่าตระหนก ยัน
‘ชิมช้อปใช้’ ไม่เอื้อใคร ”

(ไทยรัฐ, 3 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 359 “ อนาคตใหม่ ลง พื้นที่รับฟังปัญหาข้อพิพาทที่ดินชุมชนบ่อแก้ว ”

(ประชาไท, 16 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 360 “ ศาล สั่ง ชาวไทยวานร สกลนคร จ่าย บ.เหมืองแร่โปแตช 1.5 ล้าน
ซื้อหาละเมียด ”

(ประชาไท, 1 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 361 “ ส.ส. อนาคตใหม่ ลง พื้นที่ อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ รับฟังปัญหา
ชาวบ้าน ”

(ประชาไท, 28 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 362 “ ‘ประยุทธ์’ สั่ง ทึมดับไฟแรงลดการจุกเผาไฟหวังแก้ปัญหาหมอก
ควันภาคเหนือภายใน 7 วัน ”

(ประชาไท, 2 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 363 “ เขตห้ามล่าฯ ลิบง ออกคำ สั่ง ดูแลพะยูน ‘มาเรียม’ 24 ชม.”

(มติชน, 17 มิถุนายน 252)

ตัวอย่างที่ 364 “ ถก แนวทางการดูแลพะยูน ‘มาเรียม’ ช่วงมรสุมใหญ่ เสนอทำบ่อ
อนุบาลชั่วคราวริมชายฝั่ง ”

(มติชน, 25 มิถุนายน 252)

ตัวอย่างที่ 365 “ นายกฯ ร่วม ปลูก ต้นไม้ ‘สวนรักธรรมชาติ’ ช่วยดักจับฝุ่นพีเอ็ม
2.5 ”

(มติชน, 18 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 366 “ ธนาธร ลุย แจกหน้ากากกันฝุ่นจิ๋ว แนะ รบ.แก้ปัญหาระยะสั้น ”

(เดลินิวส์, 19 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 367 “ กรมป่าไม้ ปัก ป้าย ยึด ฟาร์มไก่ เขาสน 2 ‘ปารีณา’ รุกสิ่งแวดล้อม

(ประชาไท, 16 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 368 “ จับพวกแรงงานไร้สัญชาติ 40 คน รับจ้างแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์
วังน้ำเย็น ”

(ไทยพีบีเอส, 29 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 369 “ กรมอุทยานฯ คุมเข้มบิ๊กไบค์ 200 คันเข้าพักขุนพะวอ-ห้ามแหก
กฎ ”

(ไทยพีบีเอส, 12 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 370 “ 11 ข้อเสนอ ‘พล.อ.ประยุทธ์’ ประกาศหมอกควันไฟป่าเป็น
วาระแห่งชาติ ”

(ไทยพีบีเอส, 2 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 371 “ ภารกิจจับโจรลักลอบล่าสัตว์ป่าบนดอยพระบาท จ.ลำปาง ”

(ไทยรัฐ, 29 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 372 “ ทส.เร่งทำแผนปิดอุทยานแห่งชาติปีละ 2 เดือน ”

(ไทยพีบีเอส, 14 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 373 “ สั่งปิดอุทยานฯ ทับลาน หลังพบกระทิงถูกฆ่าและตัวที่ 2 ”

(ไทยพีบีเอส, 19 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 374 “ บิ๊กป้อม ถกกก.สิ่งแวดล้อม เฟ้น 3 โครงการ กระตุ้นศก. ควบคู่
อนุรักษ์ทางชีวภาพยั่งยืน ”

(มติชน, 30 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 375 “ ททท.จัดไม้เด็ดดันท่องเที่ยวหลังหมดโควิด-19 ใช้ธรรมชาติฟื้นตัว
เป็นจุดแข็ง ดึงท่องเที่ยวดีดตาม ”

(มติชน, 7 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 376 “ เผยมี 4 พรรคลงพื้นที่รับฟังปัญหาเขื่อนราษีไศล ”

(ประชาไท, 9 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 377 “ จนท. อุทยานฯปรับแผนเพิ่มให้นมพะยูนน้อย ‘มาเรียม’ รอบ
กลางดึก ”

(ไทยพีบีเอส, 9 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 378 “ จนท.ท่องเที่ยวกระป๋องมาตรการคุ้มครองสัตว์ทะเลหายาก หลัง
พบบาดเจ็บ ตายเกยตื้นกว่า 10 ตัว รวมถึงพะยูนมาเรียม-ยามील ”

(มติชน, 5 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 379 “ กฎอนุญาโตฯ รอบใหม่ เหมือนทองไทย-ออสเตรเลีย ก.พ.63 ”
(ไทยพีบีเอส, 21 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 380 “ ราคาของเก่าตกต่ำสุดในรอบ 30 ปี ร้องรัฐเร่งแก้ไข ”
(ไทยพีบีเอส, 22 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 381 “ รวบชาวใต้หวั่นซุกเต่าดาวอินเดียในกระเป๋าดำเดินทางคาสมานบิน
ดอนเมือง”
(ไทยพีบีเอส, 17 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 382 “ พญาเสือคั่นอาศรม รวบพ่อค้าขายวัตถุมงคล-ซากสัตว์ป่าอื้อ”
(ไทยรัฐ, 24 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 383 “ จ่อร้องศาลปกครอง วอนยกเลิกมติแบน “โกลโฟเซต” ”
(ไทยพีบีเอส, 12 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 385 “ นักวิชาการ แนะ“อีอีซี” คือกระดุม 5 เม็ดที่ติดผืนพลาต ”
(ไทยพีบีเอส, 7 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 386 “ ยึด “งูสิง-งูเห่า” 1,632 ตัว ลอบขนข้ามแม่น้ำโขง”
(ไทยพีบีเอส, 19 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 387 “ ชาวบ้านร้องโบกป่วนทับต้นไม้มิริมทางเท้าย่านจตุจักร ”
(ไทยพีบีเอส, 27 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 388 “ นักเศรษฐศาสตร์ชี้ ควรมีการรับรองผลกระทบทางเศรษฐกิจ จาก
การแบน 3 สารเคมี ”
(มติชน, 24 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 389 “ นักวิจัยแนะเปลี่ยนวิธีเก็บ ‘ภาษีที่ดิน’ คิดจาก ‘กำไรส่วนเกิน’
แทน หวังสร้างความเป็นธรรม ”
(ประชาไท, 11 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงการกระทำต่อการแก้ไขปัญหาพบใช้คำกริยา
แสดงการกระทำต่าง ๆ ได้แก่ จับ สั่ง สั่งการ ถก ลงพื้นที่ จ่อ ลุย คุม คุมเข้ม ซึ่งจากการใช้คำกริยา
ต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงการกระทำของรัฐต่อการจัดการปัญหาและแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น
หากมีการกระทำที่ผิดต่อกฎระเบียบของสังคม และพบใช้คำแสดงให้เห็นถึงการชี้แนะแนะนำ
จากตัวอย่างพบคำว่า ชี้ แนะ ซึ่งหมายถึงการแนะนำวิธีการแก้ปัญหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่
นักเศรษฐศาสตร์และนักวิจัยให้คำแนะนำ ส่วนการเรียกชื่อพบคำว่า ร้อง จ่อ ร้อง ซึ่งเป็นการแสดง

การกระทำเกี่ยวกับการเรียกร้องระหว่างประชาชนกับองค์กรหรือตัวแทนภาครัฐเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหา

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างคำว่า *รวบ* หมายถึง อาการที่เอาสิ่งต่าง ๆ เข้ามาไว้ด้วยกันเป็นพอน เป็นลำ เป็นมัด เป็นกลุ่ม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 972) หรือคำว่า *ยึด* ประกอบไปด้วย 2 ความหมาย คือ จับไว้ให้แน่น เช่น ยึดราวบันไดให้ดี หรือในอีกความหมายเป็นการเข้าครอบครองโดยใช้อำนาจกฎหมายเข้าริบสิ่งใดสิ่งหนึ่งมา เช่น ยึดทรัพย์ ยึดใบขับขี่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 954) จากการใช้คำว่า *ยึด* ในตัวอย่าง ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าความหมายที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกว่าเนื่องจากการยึดดังกล่าวเป็นการยึดของผิดกฎหมาย เจ้าหน้าที่รัฐจึงใช้อำนาจทางกฎหมายเข้าตรวจยึด

การใช้คำกริยาแสดงการกระทำต่อการแก้ไขปัญหา สะท้อนให้เห็นถึงการกระทำของรัฐในการแก้ไขปัญหาที่สามารถกระทำได้ โดยการกระทำดังกล่าวเป็นการสถาปนาอำนาจรัฐให้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นและสร้างความชอบธรรมต่อการกระทำในลักษณะที่ ‘ควรกระทำ’ เพื่อการแก้ไขปัญหาทำให้ประชาชนตกอยู่ในการควบคุมของรัฐ การใช้ภาษาลักษณะดังกล่าวเป็นการตอกย้ำสาเหตุปัญหาสิ่งแวดล้อมว่ามาจากการรุกรานของประชาชน

การศึกษาการใช้คำกริยาแสดงกระบวนการจัดการและการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยพบ 2 ประเด็นจากการใช้คำที่แสดงถึงกระบวนการ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการจัดการและด้านการแก้ไขปัญหา ด้านกระบวนการ เช่น การเรียกร้องของประชาชน การต่อต้านนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ และการติดตามปัญหาเป็นกระบวนการที่ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้มาจากองค์กรรัฐเป็นผู้กระทำเพื่อให้รัฐเร่งแก้ไขปัญหา สะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ของประชาชนที่ยอมจำนนอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐและพร้อมสถาปนาอำนาจรัฐให้สามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาให้เบาบางลงทำให้รัฐกลายเป็นผู้ที่เข้ามาแก้ไขปัญหาตั้งแต่การให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการเตรียมความพร้อมเพื่อแก้ไขปัญหา ภาพลักษณ์ของรัฐจึงถูกนำเสนอในรูปแบบของวีรบุรุษผู้มีความฉลาดและมีความรอบคอบเพราะรัฐมีความรู้สามารถเผยแพร่กระจายไปสู่ประชาชนเพื่อทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นและทราบถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ขณะที่ประชาชนถูกนำเสนอให้กลายเป็นผู้ที่โง่เขลา ขาดความรู้จนทำให้เกิดปัญหาทำให้ประชาชนต้องอยู่ภายใต้อำนาจรัฐเพื่อให้รัฐสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง ประชาชนจึงจำเป็นต้องมีรัฐคอยดูแล

1.4.6 การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกต่อปัญหา

ผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงความรู้สึก เพื่อต้องการให้ผู้รับสารมีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น จากการจัดประเภทตัวอย่างพบการใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกในด้าน

ต่าง ๆ เช่น ความรู้สึก โศกเศร้า ดีใจ สะเทือนใจ และความรู้สึกอื่น ๆ ต่อเหตุการณ์ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1) การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกวิตกกังวลจิตใจ

การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกวิตกกังวลจิตใจ หมายถึง การใช้คำกริยาแสดง ความรู้สึกวิตกกังวลต่อจิตใจสำหรับเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 390 “ “มุลนิธิสีบ” กังวลอย่างคล่องวังโตนด เสียป่า 1.4 หมื่นไร่-สัตว์ป่า”
(ไทยพีบีเอส, 30 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 391 “ “หวั่นวิตก! เผ่าระวังรื้อถอนชุมชนบ่อแก้ว ออกจากสวนป่าคอนสาร
(ไทยพีบีเอส, 27 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 392 “ “มิวเซียมสยาม หวั่นหลัง COVID-19 ขยะเพิ่มชวนคัดบริจาควิธี”
(ไทยพีบีเอส, 23 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 393 “ “มีหวัง! นายกฯ ตู๋ ย แจง “เพลงก่ตอนบลูม” เริ่มลดลงคาด 1-2
วัน ปกติ ”
(ไทยพีบีเอส, 25 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 394 “ “ระวัง! แมงกะพรุนพิษ พบมากช่วงมรสุม – หลังฝนหยุดใหม่ ๆ ”
(ไทยพีบีเอส, 25 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 395 “ “น่าเป็นห่วง! ส่ง “ยามील” ฝ่าตัดด่วน เอาก้อนหญ้าที่อุดตันใน
กระเพาะออก ”
(ไทยพีบีเอส, 22 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 396 “ “ฝุ่นควัน กทม. น่าเป็นห่วง ติด 1 ใน 10 เมืองคุณภาพอากาศแย่
ของโลก”
(ไทยรัฐ, 19 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 398 “ “หวั่นปะการัง” เริ่มฟอกขาว 10% น้ำทะเลอุ่นขึ้นทะเล 31 องศา ”
(ไทยพีบีเอส, 28 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 399 “ “กลัวหมดแรง! ส่งกำลังใจชุดดับไฟป่าภูกระดึง 2 วันปิดภารกิจ ”
(ไทยพีบีเอส, 18 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 400 “ หวังให้ลมพัด! ลดฝุ่นละออง จิตอาสาร่วมฉีดน้ำ วันนี้-หลายพื้นที่
(ไทยรัฐ, 20 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 401 “ หวัง! น้องมาเรียนชำระรอยเจ้าโตนพะยูนน้อยติดเครื่องมือประมง
ตาย ”

(มติชน, 12 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 402 “ ค้านก่อสร้างโครงการบำบัดน้ำเสียมีนบุรี หวังกระทบสิ่งแวดล้อม
(ไทยพีบีเอส, 24 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 403 “ เผยไทยกังวลผลกระทบโครงการสร้างเขื่อนหลวงพระบางกั้นโขง
ในลาว เสนอปรับปรุง 8 ประเด็น ”

(ประชาไท, 26 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 404 “ เฝ้าดูอาการ! "ยามील" ผ่าตัดด่วน หลังพบก้อนหญ้าอุดตันใน
กระเพาะ ”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 405 “ แมงกะพรุนพิษเพียบ! สัตว์ทะเลต้อง ระวัง! ”

(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 407 “ น่าเป็นห่วง! น้องมาเรียน พะยูนน้อยอาจติดเครื่องมือประมงตาย
(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 408 “ ห่วงเสียแรง! ชุดดับไฟป่าภูกระดึงต้องทำงานหนัก ก่อน วันปิด
ภารกิจ ”

(ไทยรัฐ, 18 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 409 “ “ปะการัง” เริ่มฟอกขาว 10% น้ำทะเลอุ่นขึ้นทะเล 31 องศา
กลัวว่าสัตว์ได้รับผลกระทบ ”

(ไทยพีบีเอส, 28 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 410 “ ค้านก่อสร้างโครงการบำบัดน้ำเสียมีนบุรี หวังกระทบสิ่งแวดล้อม
(ประชาไทย, 19 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกวิตก เพื่อต้องให้ผู้อ่านหรือผู้รับสาร
เกิดความรู้สึกคล้อยตาม จากตัวอย่างพบการใช้คำกริยาที่หลากหลาย ซึ่งเป็นคำกริยาที่แสดงถึงความ
วิตกกังวลของประชาชนในสังคม ได้แก่ คำว่า ห่วง ห่วงวิตก เป็นคำกริยา หมายถึง การห่วงวิตกไป
เอง การคิดไปเองหรือนึกกลัวไปเองจนเกิดความวิตก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1318) หรือคำว่า

กลัว เป็นคำกริยา หมายถึง รู้สึกไม่ชอบหรือกลัวสิ่งที่ไม่ดี เช่น กลัวถูกตี รู้สึกหวาดกลัวเพราะเกรงว่าจะประสบภัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 79) หรือคำว่า ห่วง เป็นคำกริยา หมายถึง ผูกพัน, กังวลถึง, มีใจพะวงอยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1317) และคำว่า ระวัง เป็นคำกริยาหมายถึง คอยดูหรือการเอาใจใส่โดยไม่ประมาท (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 981)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงความวิตกกังวลใจโดยสามารถอธิบายออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วิตกกังวลต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่จะได้รับผลกระทบ ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วกับสิ่งมีชีวิตหรือสัตว์อื่น ๆ เมื่อเห็นว่าเหตุการณ์บางอย่างจะเกิดขึ้นอีกครั้งจึงมีความวิตกกังวลว่าจะได้รับความเดือดร้อน เพราะพิจารณาแล้วว่าเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถส่งผลกระทบร้ายแรงเป็นบริเวณกว้าง

2) การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกโศกเศร้าเสียใจ

การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกโศกเศร้าเสียใจ หมายถึง การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกที่โศกเศร้าและเสียใจต่อเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น พบคำว่า เศร้า อาลัย สลด สะเทือนใจ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 411 “ ชาวโซเชี่ยลเศร้าสูญเสียช้างป่า 11 ตัว ”

(ไทยพีบีเอส, 8 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 412 “ สุดเศร้า! พบ "ช้างป่า" ตายกลางป่าแก่งกระจานยังไม่รู้สาเหตุ ”

(ไทยพีบีเอส, 3 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 413 “ ไทย-จีนเศร้า! ตั้งทีมชันสูตร "ช่วงช่วง" ยันไม่เสียค่าปรับ 50 ล้าน

(ไทยพีบีเอส, 24 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 414 “ สุดเศร้า! ยามิล” ลูกพะยูนตายแล้วซ็อก-หัวใจหยุดเต้นหลังดูแล 53 วัน ”

(ไทยพีบีเอส, 22 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 415 “ โซเชี่ยลสุดเศร้า! บอกลา "มาเรียม" ครั้งสุดท้าย”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 416 “ เศร้า! มาเรียมลูกพะยูนขวัญใจตาย “ซ็อก-เจอถุงพลาสติก” ”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 417 “ เศร้า! "โฮป" ลูกวาฬหัวทุยแคะ ซ็อก-ติดเชื้อตาย ”

(ไทยรัฐ, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 418 “ สุดเศร้า! “บอบซ้ำที่หัว-กระดุกหัก” เร่งพิสูจน์อัตลักษณ์แม่
วาฬบรูด้าตาย ”

(ไทยพีบีเอส, 28 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 419 “ มาเรียนตายสลด ผ่าเจอพลาสติก อุดตันลำไส้ ”

(ไทยรัฐ, 18 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 420 “ เศร้า! ‘อาโลละ อาซังกู’ อส.คนดีไร้สัญชาติ เสียชีวิตขณะปฏิบัติ
หน้าที่ดับไฟป่าแก้ปัญหาหมอกควันพิษ ”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 421 “ อาลัย ‘มาเรียน’ ครูแวนดำแต่งเพลง พะยูนน้อยแสนรู้กระตุ้น
จิตสำนึกแก้ปัญหา ”

(มติชน, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 422 “ อาบน้ำรำล้าพะยูนมาเรียนครั้งสุดท้าย ก่อนส่งไปสัตว์ฟาร์มที่องค์การ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ”

(มติชน, 19 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 423 “ “เนาวรัตน์” ร่ายกลอนเศร้า “รักพะยูน” อาลัย “ มาเรียน” จบ
ชีวิตก่อนเวลาอันควร ”

(มติชน, 17 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 424 “ โขเชียลอาลัย! เชิดชูผู้พิทักษ์ป่าเสียชีวิต เหตุปะทะโจรนักล่ากลาง
ป่าซับลังกา ”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 425 “ สลด! ลูกสิงตติงฆพลาสติกตาย ”

(ไทยพีบีเอส, 17 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 426 “ สลด! เจอซากช้างเขาใหญ่ตกเหวนรกเพิ่ม 5 ตัว รวมตาย 11 ตัว

(ไทยพีบีเอส, 8 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 427 “ สลด! พบซากสัตว์คล้าย “แมวดาว” ถูกรถชนตายใน ม.ขอนแก่น ”

(ไทยพีบีเอส, 9 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 428 “ สลดสูญเสียบ “วาฬหัวทุย” สัตว์คุ้มครองเกยตื้นตายอีก 1 ตัวถูกตัด
กราม ”

(ไทยพีบีเอส, 2 กรกฎาคม 2562)

- ตัวอย่างที่ 429 “ สลด! ไฟไหม้ป่าพะเยาคลอกสัตว์ป่าตายเกลื่อน”
(ไทยพีบีเอส, 14 มีนาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 430 “ สลด! เก้งติดบ่วงแร้วตายพร้อมลูกในท้อง จ.ขอนแก่น”
(ไทยพีบีเอส, 10 มกราคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 431 “ สลด! ‘จำลอง อาทะ’ วีรบุรุษอาสาสมัครป้องกันไฟป่าเชียงราย เสียชีวิตแล้ว ”
(ประชาไท, 14 เมษายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 432 “ น้ำตาไหล "เจ้าโฮป" ลูกวาทห้วยหุบกระตีดเชื้อสิ้นใจ ”
(ไทยพีบีเอส, 13 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 433 “ สลดพะยูนมาเรียม เจอขยะพลาสติกทางเดินอาหารลูกลามไปจน ซ็อก! ”
(มติชน, 17 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 434 “ สลด! เปิดเที่ยวเขาใหญ่วันแรก "ลูกสิง" ถูกรถชน”
(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 435 “ ตายแล้ว! ช้างป่าเขาอ่างฤๅไนถูกรถ 18 ล้อชนเจ็บสาหัส”
(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 436 “ น้ำตาไหล! "อีเห็น" เจอคนช่วยชีวิตวิ่งหนีตายจากไฟป่าดอยสุเทพ
(ไทยพีบีเอส, 15 กุมภาพันธ์ 2563)
- ตัวอย่างที่ 437 “ ทำใจไม่ได้! หลังพบพะยูนตายเพิ่ม เร่งพิสูจน์สาเหตุ ”
(ไทยพีบีเอส, 15 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 438 “เศร้าใจ! “เจ็บสาหัสถึงตาย” เร่งพิสูจน์อัตลักษณ์แม่วาฬบรูด้า”
(มติชน, 17 กันยายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 439 “ สะเทือนใจสายบุญ จับนกกระจอกใส่ถุงขายในตลาดเช้ากาฬสินธุ์
(ไทยพีบีเอส, 3 ตุลาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 440 “ สะเทือนใจ กระจุกกรมหัก! ทช.ชี้ “วาฬโอมูระ” เกาะลันตา ตายจากฝีมือคน ”
(ไทยพีบีเอส, 7 มกราคม 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกโศกเศร้าต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกของประชาชนโดยส่วนใหญ่ที่แสดงออกเมื่อเหตุการณ์หรือปัญหาได้เกิดขึ้น จากตัวอย่างพบการใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกโศกเศร้า ได้แก่ คำว่า *เศร้า สุดเศร้า อาลัย* ซึ่งการใช้

คำกริยาจากตัวอย่างเป็นการใช้คำกริยาที่แสดงความเสียใจในกรณีปัญหาสัตว์ทะเลเสียชีวิตของพะยูนจากการกินขยะพลาสติก ทำให้ติดเชื้อและตายในที่สุดซึ่งการใช้คำกริยาแสดงความโศกเศร้าเป็นการแสดงให้เห็นถึงการสูญเสียที่สะท้อนต่อจิตใจของประชาชนในสังคมต่อการจากไปของพะยูนซึ่งเป็นสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ หรือคำว่า *สลด* ซึ่งในตัวอย่างคำว่าสลดปรากฏคู่กับชนิดคำอื่น ๆ หรือปรากฏคู่กับคำกริยาด้วยกันเช่น *สลดใจ* คำว่า *สลด* เป็นคำกริยา หมายถึง รู้สึกสังเวชและหดหู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1178) คำว่า *ใจ* เป็นคำนาม หมายถึง สิ่งที่ทำหน้าที่ รู้ รู้สึก นึก และคิด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 341)

คำว่า *สลดใจ* จึงหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่หดหู่และเศร้าเป็นอย่างมากหรือคำว่า *สลดสูญเสีย* พบคำกริยาคำว่า *สลด* คู่กับการใช้คำกริยาคือคำว่า *สูญเสีย* ซึ่งเป็นคำกริยา หมายถึง สูญไปทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน เช่น สูญเสียชีวิต สูญเสียทรัพย์สินสมบัติ สูญเสียอวัยวะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1249) ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของคำว่า *สลดสูญเสีย* หมายถึง ความรู้สึกเศร้าและหดหู่ต่อสิ่งที่สูญเสียไป ซึ่งเป็นการแสดงความรู้สึกโศกเศร้าต่อการสูญเสียชีวิตของคนและสัตว์ที่เกิดจากปัญหา เพราะสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ทั้งมนุษย์และสัตว์ต่างมีความต้องการในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมตามวัฏจักร แต่ต้องมาด่วนจากไปก่อนวัยอันควรเนื่องจากความต้องการของมนุษย์ที่มากเกินไป จนกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบร้ายแรง จากตัวอย่างพบการใช้คำว่า *สะเทือนใจ* เป็นกริยาวลีบอกสภาพความรู้สึกที่กำลังเกิดขึ้น ซึ่งสิ่งที่มากระทบจิตใจมีหลากหลายด้าน เช่น *จับนกกระจอกใส่ถุง* หรือ *กระตุกกรามหัก!* ซึ่งเป็นปัญหาเกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่ทารุณกรรมสิ่งมีชีวิตอื่น อย่างโหดร้ายและไร้จิตสำนึก และเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ควรเกิดขึ้น อย่างกรณีการจับนกกระจอกใส่ถุงพลาสติกเป็นปัญหาที่ไม่ควรเกิดขึ้นถือเป็นการนำสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตอื่นมาทรมานเพียงเพราะให้มนุษย์ได้ทำบุญเพื่อปลดปล่อยสิ่งมีชีวิตเหล่านั้นให้เป็นอิสระ หรือสภาพวาฬโอมูระที่ตายในสภาพกระตุกกรามหักถือเป็นการทารุณกรรมสิ่งมีชีวิตอย่างโหดเหี้ยม

3) การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกสงสาร

การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกสงสาร หมายถึง การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกสงสารหรือเห็นอกเห็นใจต่อสิ่งมีชีวิตหรือผู้คนที่ประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กำลังดำเนินอยู่ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 441 “ อนาถ! พบพะยูนตายเพิ่ม 2 ตัว เร่งหาสาเหตุ”

(ไทยพีบีเอส, 16 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 442 “ อนาถ! น้ำในคลองสาธารณะเน่าเหม็นนานกว่า 8 ปี ”

(ไทยพีบีเอส, 27 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 443 “ น่าสงสาร! พะยูนน้อย ‘มาเรียม’ ใช้ชีวิตในธรรมชาติไม่เป็น หิว
นมจนต้องดูดครีบตัวเอง”

(มติชน, 12 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 444 “ น่าเอ็นดู "มาเรียมหิวนม" ดูดครีบตัวเองหลังเกยตื้นวันที่ 4 ”

(ไทยพีบีเอส, 20 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 445 “ อนาถใจ พี่มือคนทำ “วาฬโอมูระ” เกะลันตาตาย”

(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 446 “ อนาถใจ เหมืองหิน ‘ดงมะไฟ’ เรียกร้องเหตุมนุษย์เห็นแก่ตัว ”

(ประชาไท, 3 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 447 “ น่าสงสาร! พะยูนน้อย ‘มาเรียม’ ใช้ชีวิตในธรรมชาติไม่เป็น หิว
นมจนต้องดูดครีบตัวเอง”

(มติชน, 12 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 448 “ อนาถ! น้ำในคลองสาธารณะเน่าเหม็นนานกว่า 8 ปี ”

(ไทยพีบีเอส, 27 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 449 “ น่าสงสาร ไม่ต่างจากเด็ก มาเรียมดูดครีบตัวเอง เพราะหิวนมหลัง
เกยตื้นวันที่ 4 ”

(ไทยพีบีเอส, 23 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกสงสารเป็นการใช้คำกริยาที่แสดงถึง
ความเห็นอกเห็นใจต่อสิ่งมีชีวิตหรือผู้คนที่ได้รับความทุกข์หรือความเดือดร้อนจากปัญหาที่เกิดขึ้น
จากตัวอย่างพบคำว่า น่าสงสาร อนาถ เป็นคำกริยา หมายถึง รู้สึกเห็นใจในความเดือดร้อนหรือความ
ทุกข์ของผู้อื่น รู้สึกห่วงใยด้วยความเมตตากรุณา เช่น เห็นเด็ก ๆ อดอยากก็รู้สึกสงสาร เห็นเขาประสบ
อัคคีภัยแล้วสงสาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1002) จากตัวอย่างแสดงความรู้สึกหรือผู้ที่ได้รับ
ความเดือดร้อนจากปัญหา ‘มาเรียม’ ใช้ชีวิตในธรรมชาติไม่เป็น หรือ น้ำในคลองเน่าเหม็น เป็น
ความรู้สึกที่เห็นอกเห็นใจแก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนและความทุกข์ ได้แก่ มาเรียม ที่ยังไม่สามารถ
ปรับการใช้ชีวิตในธรรมชาติได้และผู้คนที่ย้ายอยู่ในบริเวณคลองสาธารณะที่ต้องอดทนต่อกลิ่นของ
น้ำที่เหม็นกว่า 8 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาสั้น

4) การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกคาดไม่ถึง

การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกคาดไม่ถึง หมายถึง การใช้คำกริยาที่แสดงความรู้สึกที่คาดไม่ถึงต่อเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วหรือเป็นเหตุการณ์ที่ไม่สมควรเกิดขึ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 450 “ ตะลึง! สารเคมีอันตรายเคลื่อนป่าต้นน้ำภูเขาเหล็ก ”

(ไทยพีบีเอส, 22 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 451 “ ตะลึง! ขยะเปลี่ยนแปลงหญ้าทะเลจุด "มาเรียม" ตาย ”

(ไทยพีบีเอส, 18 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 452 “ ตะลึง! ปลาหูหัดเจ้าไหม 1 ตัว เจอไมโครพลาสติกเกือบร้อยชิ้น

(ไทยพีบีเอส, 10 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 453 “ ชมภาพหลังปิดเขาใหญ่ 1 เดือน ตะลึง!!!ธรรมชาติฟื้นตัวสัตว์ป่าว่า
จริง ”

(ไทยพีบีเอส, 15 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 454 “ ตกใจ! ไฟไหม้มอนแจ่ม จ.เชียงใหม่ ”

(ไทยพีบีเอส, 7 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 455 “ ชะงัก! กล้องดักถ่ายจับภาพ "สมเสร็จ" ในป่าลำคลองงู ”

(ไทยพีบีเอส, 19 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 456 “ ระทึก! "พีคี่" ช้างป่าเขาใหญ่คร่อมรถนักท่องเที่ยวหลังคาขยุบ ”

(ไทยพีบีเอส, 29 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 457 “ ระทึก! ครูโพสต์นาที่เจอ "เสือโคร่ง"กลางป่าทุ่งใหญ่หนีขึ้นต้นไม้ ”

(ไทยพีบีเอส, 14 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 458 “ สายบุญสะดุ้ง พบนกกระจอกใส่ถุงขายตามวัด ”

(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 459 “ ช็อก! คนเลี้ยงกินพลาสติก 5 กรัมต่อสัปดาห์เทียบบัตรเครดิต ”

(ไทยพีบีเอส, 9 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 460 “ สะดุ้ง! คนเลี้ยงกินพลาสติกผ่านสัตว์น้ำ ”

(มติชน, 10 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 461 “ ใจหาย! ขุดหลุมไข่เต่ามะเฟืองเกาะคอเขาไม่พิกพบเป็น ไช้ลม”

(ไทยพีบีเอส, 15 มิถุนายน 2563)

ตัวอย่างที่ 462 “ ตั้งตัวไม่ทัน ชุมชนบ่อแก้ว! เล็งถูกรื้อถอนออกจากสวนป่าคอนสาร

(ประชาไท, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 463 “ ตะลึง! ขยะเปลี่ยนแปลงหญ้าทะเลจุด "มาเรียม" ตาย ”

(ไทยพีบีเอส, 18 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกคาดไม่ถึงต่อเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นมีทั้งการแสดงความรู้สึกที่คาดไม่ถึงในสิ่งไม่ดี จากตัวอย่างพบคำว่า ตะลึง หรือลักษณะอาการนิ่งชะงักหรืออึ้งไปชั่วขณะหนึ่งเพราะคาดไม่ถึง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 466) และคำว่า ชะงัก หมายถึง หยุดนิ่งลงกลางคันทันที ซึ่งเป็นการแสดงอาการที่หยุดนิ่งหรือชะงักไปเพราะคาดไม่ถึงสิ่งที่เกิดขึ้น โดยทั้ง 2 ตัวอย่างเป็นการใช้คำกริยาที่แสดงเหตุการณ์ในเชิงบวก เพราะเป็นการคาดไม่ถึงว่าสถานการณ์โควิด-19 จะสามารถทำให้ธรรมชาติฟื้นตัวและเพิ่มจำนวนสัตว์ป่าได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งจากตัวอย่างก็มีเหตุการณ์หรือปัญหาในเชิงลบที่ใช้คำกริยาแสดงอาการคาดไม่ถึง เช่น คำว่า ตกใจ หมายถึง อาการสะดุ้งขึ้นโดยไม่รู้ตัวเมื่อได้ยินเสียงดังหรือมีใครมาถูกต้องตัว หรือ ใจหาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 450) และคำว่า ระทึก หมายถึงอาการตกใจหรือใจเต้นตึก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 978)

การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกคาดไม่ถึง แสดงให้เห็นความรู้สึกต่อเหตุการณ์หรือปัญหาในเชิงลบที่สร้างความใจหายแก่ประชาชนและถ่ายทอดความรู้สึกดังกล่าวมาสู่ผู้อ่านหรือผู้รับสาร จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าการใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกที่คาดไม่ถึง เป็นการแสดงความรู้เมื่อผู้คนในสังคมไม่ได้เตรียมตัวตั้งรับกับปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้น เมื่อเกิดปัญหาจึงรู้สึกตกตะลึงและทำใจไม่ได้ราวกับความรู้สึกเมื่อแม่ต้องสูญเสียลูกโดยที่ไม่ได้จากลาหรือล่วงรู้มาก่อน ซึ่งการใช้คำกริยาจึงแสดงความรู้สึกที่คาดไม่ถึงหรือไม่เคยล่วงรู้มาก่อนว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากมนุษย์

5) การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกยินดีหรือดีใจ

การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกยินดีหรือดีใจ หมายถึง การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกยินดีหรือดีใจต่อเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นเหตุการณ์หรือปัญหาที่ได้รับการแก้ไขหรือเป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนเห็นสมควรให้เป็นไปตามความเหมาะสม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 464 “ ประทับใจ! "เสียงผา" โผล่ลวดโฉมกลางป่าลึกลำน้ำน่าน”

(ไทยพีบีเอส, 17 ตุลาคม 2562)

- ตัวอย่างที่ 465 “ ทำสำเร็จ! ส่งลูกข้างป่า "ซบาแก้ว" กลับเข้าโขลง ”
(ไทยพีบีเอส, 19 กันยายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 466 “ ดีใจ! ช่วยลูกนก 3 ตัวรอดตายจากไฟป่าภูเขาไฟ ”
(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 467 “ ประทับใจ โขลงช้างเขาใหญ่เดินโห่วันนักท่องเที่ยวใกล้ชิด ”
(ไทยพีบีเอส, 3 มกราคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 468 “ ดีใจใหญ่ พักแล้ว! “ลูกเต่ามะเฟือง” โผล่จากหลุมไข่ ทักทายหาดท้ายเหมือง ”
(ไทยพีบีเอส, 19 มกราคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 469 “ เชียงใหม่ดีใจ ฝนตกห่าแรกในรอบ 4 เดือน ทำหมอกควันจางหาย และคลายร้อน ”
(ไทยรัฐ, 20 เมษายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 470 “ ดีใจใหญ่ หลังยุติกิจการเหมืองเด็กในพื้นที่พบสารหนูลดลง 12 เท่า
(ประชาไท, 6 ตุลาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 471 “ สุดปลื้ม พัฒนาการพะยูนน้อย “มาเรียม” กินทั้งขนมและหญ้าทะเลได้ดีขึ้น ”
(มติชน, 28 กรกฎาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 472 “ โซเชียลเฮ ศาลฎีกาไม่อนุมัติประกัน "เปรมชัย-พวกอีก 2" คมตัวส่งเรือนจำ ”
(ไทยพีบีเอส, 15 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 473 “ ร้องเฮ จำคุก 1 ปีไม่รอลงอาญา "เปรมชัย" ติดสินบนคดีล่าเสือดำ
(ไทยพีบีเอส, 21 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 474 “ ดีใจใหญ่ พบเต่าทะเลขึ้นมาวางไข่บนชายหาดเกาะสมุยเพิ่ม 2 รัง
(ไทยพีบีเอส, 4 พฤษภาคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 475 “ ตื่นเต้น "ซบาแก้ว" ถึงสุรินทร์ เจอหน้าแม่นมแล้ว
(ไทยพีบีเอส, 14 เมษายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 476 “ อึ้งใจ! ภาพมุมสูงฝูงพะยูนกว่า 20 ตัวโผล่ทักทายที่บ้านมาเรียม ”
(ไทยรัฐ, 15 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 477 “ ยิ้มออก! นายกะซี้แจง แพลงก์ตอนบลูม เริ่มลดลงเข้าสู่ภาวะปกติ”

(ประชาไท, 25 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกดีใจที่เหตุการณ์หรือปัญหาได้รับการแก้ไขหรือสิ้นสุดลง พบคำว่า *ดีใจ ดีใจใหญ่* ซึ่งคำว่า ดีใจ หรือ ดีใจใหญ่ หมายถึง ยินดี ชอบใจ หรือพอใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 437) โดยพบคำกริยาที่แสดงความรู้สึกดีใจในรูปแบบอื่น ได้แก่ คำว่า *ร้องเฮ สุดปลื้ม เฮ ประทับใจ* โดยคำว่า ร้องเฮ เป็นคำกริยา 2 คำ คือคำว่าร้อง ซึ่งหมายถึง การเปล่งเสียงดัง โดยปริยายหมายถึงออกเสียงดัง และคำว่า เฮ หมายถึง แสดงอาการสนุกสนานครึกครื้นหรือชอบอกชอบใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1446)

ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของคำว่า *ร้องเฮ* หมายถึง การเปล่งเสียงหรือการส่งเสียงดังที่มาจากความชอบอกชอบใจถือเป็นการแสดงความดีใจหรือยินดีได้ในรูปแบบหนึ่ง คำว่า *ปลื้ม* หมายถึง เบิกบานยินดีมากปรากฏคู่กับคำว่า *สุด* ซึ่งมีหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ขยายคำว่าปลื้ม หมายถึง มาก หรืออย่างมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 725) ผู้วิจัยจึงให้ความหมายคำว่า *สุดปลื้ม* ในตัวอย่าง หมายถึง อากาศที่เบิกบานเป็นอย่างมากและคำว่า *ประทับใจ* หมายถึง ติดอกติดใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 707) แสดงให้เห็นถึงความยินดีที่ประชาชนแสดงออกผ่านความรู้สึกดีใจและยินดีเป็นอย่างมากที่ปัญหาได้รับการแก้ไข

6) การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกโกรธ

การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกโกรธ หมายถึง การใช้คำกริยาแสดงความไม่พอใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์หรือปัญหาทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 478 “ โด้เดือด! ปม "ถอดเขี้ยว-หนังเสือ" ป่วยตาย ยัน 86 ซากไม่หาย ”

(ไทยพีบีเอส, 17 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 479 “ เดือดร้อน! ตรวจสอบโรงงานกำจัดกากอุตสาหกรรมกบิ่นบุรี ”

(ไทยพีบีเอส, 29 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 480 “ พ่อสุดทน! ฟุ่นพิษเชียงใหม่ ย้ายลูก 4 ขวบหนี ”

(ไทยพีบีเอส, 24 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกโกรธต่อปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขจนส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชน จากตัวอย่างพบการใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกโกรธ

ได้แก่ คำว่า *เดือด สุดทน* คำว่า *เดือด* หมายถึง อากาศที่ของเหลวพุ่งขึ้นเพราะความร้อนจัด เช่น น้ำเดือด หรือปริยายความหมายได้ว่าอาการบันดาลโทสะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 445)

การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกโกรธ แสดงให้เห็นถึงอาการไม่พอใจที่ร้อนระอุอยู่ภายใน หรือ คำว่า *สุดทน* ซึ่งคำว่า *ทน* มาจากศัพท์คำเต็มคือคำว่า *อดทน* ซึ่งหมายถึง บึกบึน หรือการยอมรับสภาพความยากลำบากโดยปรากฏคู่กับคำว่า *สุด* เป็นคำวิเศษณ์ที่มีความหมายหลากหลายขึ้นอยู่กับบริบทและสถานการณ์การใช้จากตัวอย่าง หมายถึง ปลายหรือท้ายที่แสดงถึงการสิ้นสุด เช่น สุดแดน สุดแผ่นดิน หรือเกินกว่าจะทำได้หรือรับไหว เช่น สุดกลั้น สุดทน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1243) แสดงให้เห็นว่าการใช้คำกริยาแสดงความรู้สึกโกรธ เพื่อให้เห็นสภาพของผู้ที่ได้รับผลกระทบเป็นความยากลำบากที่ไม่อาจอดทนได้อีกต่อไปและไม่พอใจอย่างมากที่ไม่ได้รับการแก้ไขหรือช่วยเหลือ

การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึก สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกต่าง ๆ ของประชาชนทั่วไปต่อเหตุการณ์หรือปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารมีความรู้สึกคล้อยตามไปกับตัวอย่างเสมือนว่าผู้อ่านหรือผู้รับสารกำลังประสบกับปัญหาด้วยตนเอง เพราะจากตัวอย่างแสดงความรู้สึกที่หลากหลาย เช่น ความรู้สึกโศกเศร้า รันทดใจ ประหลาดใจ ตีใจ หรือความรู้สึกโกรธแค้น จึงตีความได้ว่าผู้อ่านหรือผู้รับสารได้ใช้ตัวบทพาดหัวข่าวส่งผ่านความรู้สึกไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสารเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ และเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้เป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมต่อเหตุการณ์ผ่านความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อใช้เป็นรหัสผ่านไปสู่กระแสนิยมของสังคม คือ การตระหนักรู้ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

จากการใช้คำกริยาแสดงให้เห็นถึงการใช้อย่างที่สอดคล้องกับบริบทของพาดหัวข่าวที่หลากหลายประเด็น เช่น การใช้คำกริยาแสดงสาเหตุของปัญหา การกระทำ สภาพปัญหา กระบวนการจัดการและแก้ไขปัญหา การแก้ไขปัญหา และการใช้คำกริยาแสดงความรู้สึก จากการใช้คำกริยาในประเด็นต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นว่าสาเหตุของปัญหามาจากปัจจัยหลายด้าน เช่น นโยบายรัฐและความต้องการของมนุษย์ที่ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ระบบนิเวศในธรรมชาติและระบบนิเวศอื่น ๆ ได้รับความเสียหายและเกิดความเสื่อมโทรมเป็นจำนวนมาก พาดหัวข่าวจึงถ่ายทอดภาษาที่แสดงถึงให้เห็นถึงสภาพปัญหาในระดับวิกฤติและไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ นำไปสู่กระบวนการจัดการและการแก้ไขปัญหา โดยรัฐกระทำผ่านกฎหมายในการควบคุมประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาหรือจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความรู้สึกถึงเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น รู้สึกโศกเศร้า เสียใจ สะเทือนใจ และรู้สึกดีใจเมื่อปัญหาได้รับการแก้ไข จากการใช้คำกริยาในลักษณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อและสร้างความเดือดร้อนให้กับมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นเป็นจำนวนมาก โดยสาเหตุมาจากความต้องการและการแสวงหาวิถีชีวิตที่สะดวกสบายของมนุษย์

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการใช้คำกริยาเป็นกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏจำนวนมากที่สุด ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์คำกริยาเพื่อแสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของการใช้คำกริยาที่ปรากฏจากพาดหัวข่าวออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้แบ่งคำกริยาออกเป็น 2 ด้าน ตามการปรากฏร่วมกับภาคประธาน ได้แก่ คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับภาคประธานที่เป็นฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ และคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับภาคประธานที่เป็นฝ่ายประชาชน สามารถจำแนกและอธิบายจุดมุ่งหมายของการใช้คำกริยาได้ดังข้อมูลตามตารางดังนี้

ตารางที่ 4 การจำแนกการใช้คำกริยาตามการปรากฏร่วมกับภาคประธาน

คำกริยาแสดงการกระทำที่ภาคประธานคือ เจ้าหน้าที่รัฐ	คำกริยาแสดงการกระทำที่ภาคประธานคือ ประชาชน
เตรียม, สั่ง, จับ, จ่อ, ลุย, ส่ง, ชี้, สร้าง, ตรวจ, แก้, แก้ไข, ช่วย, เช็ก, เร่ง, เร่งช่วยเหลือ, เตรียมแก้ไข, ตรวจสอบ, สั่งใช้, สั่งแก้, รวบ, ติดตาม, ชี้แจง, แนะนำ, เผย, เผยแพร่, แนะนำ, แนะนำ, ชูแนวทาง, ให้ข้อมูล	คัดค้าน, ค้าน, จ่อ, จี้, เร่ง, ต่อต้าน, รุก, บุกรุก, ชุก, ลักลอบ, ทวงสัญญา, เดินหน้า, ตั้งขบวน, ร้อง, เรียกร้อง, ดัน, บุก, ขอ, วอนขอ, วอน, ประสบ, หนี, แอบ, กังวล, หวั่นวิตก, เศร้า, เศร้าใจ, อาลัย, ยินดี, สะเทือนใจ, อนาถใจ, ตะลึง, ระทึก, สะดุ้ง, ซ็อก, ประทับใจ, ดีใจ, ร้องเฮ, โกรธ

จากตารางพบการจัดประเภทคำกริยาที่แสดงผ่านภาคประธานโดยแยกออกเป็นคำกริยาที่ปรากฏคู่กับภาคประธานที่เป็นฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น หน่วยงานราชการ พรรคการเมือง ข้าราชการระดับต่าง ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับภาคประธานที่เป็นฝ่ายประชาชนทั่วไป จากการแบ่งประเภทคำกริยาที่ปรากฏตามลักษณะดังกล่าวพบว่าคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับภาคประธานที่เป็นฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐเป็นคำกริยาแสดงถึงการกระทำเพื่อเข้ามาช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน เช่น คำว่า *สั่ง สั่ง ชี้ ช่วย เร่ง* และพบการใช้คำกริยาที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหให้กับประชาชน เช่น คำว่า *แนะนำ แนะนำ ชี้แจง เผย และ เผยแพร่* ทำให้เกิดลักษณะการนำเสนอชุดความคิดหรือภาพแทนกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐในฐานะผู้คลายความทุกข์และความเดือดร้อนให้กับประชาชน และเป็นผู้แก้ไขปัญหาให้กับประชาชนอย่างชาญฉลาด

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับภาคประธานที่เป็นฝ่ายประชาชนพบว่า คำกริยาส่วนใหญ่เป็นคำกริยาที่แสดงถึงการกระทำเช่นเดียวกับคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับภาคประธานที่เป็นฝ่ายรัฐ แต่คำกริยาจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการขอความช่วยเหลือจากรัฐและสาเหตุของปัญหา เช่น คำว่า *เรียกร้อง ร้อง จี้ จ่อ ทวง ทวงสัญญา วอน วอนขอ* และ *ขอ* เป็นลักษณะการกระทำของประชาชนที่กระทำเพื่อต้องการความช่วยเหลือจากรัฐหรือคำกริยาบางกลุ่มเป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุของปัญหาด้วย เช่น คำว่า *ซุก แอบ ลักลอบ รุก บุก บุกรุก* โดยคำกริยาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของคนในสังคม และพบคำกริยาแสดงความรู้สึกของประชาชนที่ประสบกับปัญหา เช่น คำว่า *สุดเศร้า เศร้า อาลัย ยินดี สะเทือนใจ กังวล หวั่นวิตก* จากคำกริยาแสดงความรู้สึกดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของประชาชนที่ต้องเผชิญต่อปัญหาและต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ

จากการวิเคราะห์การใช้คำกริยาทั้ง 2 แบบตามการปรากฏร่วมของประธานที่เป็นฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐและฝ่ายประชาชน พบการนำเสนอชุดความคิดหรือภาพแทนเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจน โดยจากการวิเคราะห์คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับภาคประธานที่เป็นฝ่ายรัฐ พบชุดความคิด คือ ผู้ให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้มีความรู้ในการแก้ไขปัญหา ขณะเดียวกันคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับภาคประธานที่เป็นฝ่ายประชาชนกลับตอกย้ำชุดความคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของประชาชน และประชาชนไม่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นรัฐจึงกลายเป็นผู้แก้ปัญหาและคอยให้ความช่วยเหลือขณะที่ประชาชนคือผู้สร้างปัญหาและร้องขอความช่วยเหลือ

1.5 การใช้คำบอกปริมาณ

การใช้คำแสดงปริมาณเพื่ออธิบายหรือแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากสถานการณ์หรือปัญหา ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของผลกระทบหรือที่กำลังเกิดขึ้น โดยไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์หรือปัญหาเหล่านั้นได้ ทำให้เหตุการณ์หรือปัญหากระจายวงกว้างมากยิ่งขึ้นจากตัวอย่างพบการใช้คำเพื่อแสดงปริมาณในหลายประเด็น เช่น การใช้คำเพื่อแสดงปริมาณต่อการแพร่กระจาย ฝุ่น ที่ไม่อาจควบคุมได้ การใช้คำเพื่อแสดงปริมาณอัตราการเสียชีวิตของสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตอื่น การใช้คำเพื่อแสดงปริมาณจำนวนขยะที่ไม่สามารถควบคุมได้ และการใช้คำแสดงปริมาณเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) การใช้คำแสดงปริมาณการแพร่กระจายฝุ่นจำนวน ‘มาก’

การใช้คำแสดงปริมาณการแพร่กระจายฝุ่นจำนวน ‘มาก’ หมายถึง การใช้คำแสดงปริมาณเพื่อต้องการบอกกล่าวถึงปริมาณฝุ่นที่แพร่กระจายอยู่เป็นจำนวนมาก โดยมีการใช้คำที่แสดงถึงจำนวนที่ *มาก* ในรูปแบบคำประเภทอื่น ๆ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 481 “ ฝุ่น PM2.5 กทม.-ปริมณฑล พุ่งเกินมาตรฐานมากถึง 13 พื้นที่ ”
(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 482 “ ทุบสถิติ ! "แม่สาย" ฝุ่นPM2.5 พุ่ง 355 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร”
(ไทยพีบีเอส, 31 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 483 “ ภาพดาวเทียมชี้ "จุดไฟป่า" พุ่ง 15,831 สูงสุดในรอบหลายปี ”
(ไทยพีบีเอส, 12 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 484 “ วิฤตหมอกควัน "พะเยา" ค่า PM 2.5 พุ่งทะลุ 231 ไมโครกรัม ”
(ไทยพีบีเอส, 31 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 485 “ใส่หน้ากากก่อนออกบ้าน ฝุ่นละออง PM 2.5 เพิ่มพรวด จากเมื่อวานทุกพื้นที่ ”
(ไทยรัฐ, 27 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 486 “ฝุ่นแน่นตับ PM2.5 เกินค่ามาตรฐานหลายพื้นที่กระทบสุขภาพ ”
(ไทยรัฐ, 12 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 487 “ "ณรงค์ชัย" ซึ่ผ่อนปรนวันแรกบางแสนชยะเกลื่อน”
(ไทยพีบีเอส, 7 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 488 “ ม่านฝุ่นพิษภาคเหนือ คุณภาพอากาศ จ.น่าน แยก จุดความร้อน เพิ่มขึ้น 10 จุด และทั่วภาคเหนืออีกมหาศาล ”
(ประชาไท, 7 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 489 “ เกิน 2 เท่า! กทม.-ระยอง-แม่ฮ่องสอน จมฝุ่นเจอสภาวะฝาศีครอบ ”
(ไทยพีบีเอส, 25 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 490 “ PM 2.5 สร้างความเสียหายมหาศาล พบค่าเฉลี่ยสารก่อมะเร็ง 19 ชนิด ”
(ประชาไท, 5 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 491 “ นักเศรษฐศาสตร์ประเมิน หากมลพิษ กทม. ยืดเยื้อ เกิน 2 เดือน
มูลค่าความเสียหาย หลายพันล้าน ”

(ประชาไท, 20 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 492 “ เชื้อครายชื่อโรงเรียนเอกชน นับร้อย แห่งปิดหนีฝุ่น PM2.5 ”

(เดลินิวส์, 21 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 493 “ พบ“ฝุ่นพิษ” เกินมาตรฐาน ถึง 23 สถานีภาคเหนือยังอ่วม ”

(เดลินิวส์, 10 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 494 “ ตรวจควินด้า 12 วัน ย่านลาดกระบัง พบเกินมาตรฐาน เกลือ
ถนน ”

(ประชาไท, 7 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำแสดงปริมาณมลภาวะที่แพร่กระจายไปทั่วทุกพื้นที่จนไม่อาจควบคุมสถานการณ์หรือปัญหาได้ จากตัวอย่างพบการใช้คำที่แสดงให้เห็นถึงปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ คำว่า *เกิน มากถึง เพิ่มพรวด* ซึ่งเป็นกลุ่มคำที่แสดงให้เห็นถึงการเพิ่มจำนวน ดังเช่น *เกิน มาก เกิน* ซึ่งเป็นคำ 2 คำปรากฏคู่กัน โดยคำว่า *มาก* เป็นคำวิเศษณ์หมายถึง ตรงกันข้ามกับน้อย และคำว่า *เกิน* เป็นคำวิเศษณ์หมายถึง *พัน* เลย คำนี้ใช้ในลักษณะที่มีมากกว่าหรือเกินกว่าที่กำหนด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 901)

ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายที่สอดคล้องกับตัวอย่างของคำว่า *เกิน มากเกิน* โดยหมายถึง สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีมากกว่าที่กำหนด ทำให้สอดคล้องกับตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าฝุ่นหรือมลภาวะในสังคมมีมากกว่าที่มนุษย์จะสามารถควบคุมได้ คำว่า *เพิ่มพรวด* มีความหมาย 2 ลักษณะ ความหมายแรกเป็นคำกริยา หมายถึง กิริยาที่เป็นไปอย่างรวดเร็วโดยทันที เช่น ตำรวจพรวดเข้ามา หรือในอีกความหมาย เป็นคำวิเศษณ์หมายถึง อาการที่เป็นไปอย่างรวดเร็วโดยทันที เช่น เหน้ำพรวดเดียวหมดขวด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 849) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่าความหมายแรกสอดคล้องกับตัวอย่าง ที่หมายถึง ฝุ่นได้พรวดขึ้นมาในปริมาณที่มากกว่าการควบคุม และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างพบการใช้คำแสดงปริมาณที่แสดงถึงปริมาณในเชิงจำนวนทั้งที่ปรากฏเป็นตัวเลขและไม่ปรากฏเป็นตัวเลขบางตัวอย่างไม่ระบุเป็นตัวเลข แต่ชี้ให้เห็นการเพิ่มปริมาณที่ชัดเจน โดยพบว่า *นับร้อย มหาศาล หลายพันล้าน* เป็นต้น ซึ่งเป็นการใช้คำที่แสดงถึงปริมาณที่มีเป็นจำนวนมากและไม่สามารถที่จะเข้าจัดการหรือควบคุมในทันทีได้เพราะมีจำนวนมากเกินกว่าที่กำหนด

การใช้คำแสดงปริมาณต่อการแพร่กระจายของฝุ่นเป็นจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นถึงการใช้คำที่แสดงให้เห็นถึงจำนวนที่มาก ‘มาก’ ได้แก่ คำว่า *มาก มากเกิน นับร้อย มหาศาล หลายพันล้าน และเพิ่มพรวด* ที่ต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความกลัวต่อปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะมลภาวะที่แพร่กระจายและอยู่ทั่วทุกพื้นที่ที่มีปริมาณที่มากเกินกว่าการควบคุม ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารมีชีวิตที่ต้องเผชิญกับภัยอันตรายที่ร้ายล้อม ซึ่งรัฐไม่อาจสามารถควบคุมได้ในทันทีเนื่องจากปริมาณปัญหาฝุ่นมีจำนวนมาก

2) การใช้คำแสดงปริมาณจำนวน ‘มาก’ ของสัตว์เสียชีวิต

การใช้คำแสดงปริมาณจำนวน ‘มาก’ ของสัตว์เสียชีวิต หมายถึง การใช้คำเพื่อแสดงปริมาณการเสียชีวิตของสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตที่ประสบปัญหา จากการทิ้งขยะที่ไม่สามารถควบคุม ปริมาณการไหลเวียนและการกำจัดอย่างถูกวิธีทำให้สัตว์หรือสิ่งมีชีวิตได้รับผลกระทบ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 495 “ 3 วัน ทช.รับแจ้งเต่าทะเลเกยตื้นมากถึง 19 ตัว ”

(ไทยพีบีเอส, 10 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 496 “ ซ้ำหละซากข้าง 1 ตัว ลอยมาสมทบเกลื่อน ”

(ไทยพีบีเอส, 10 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 497 “ “วาฬ ซ้าง เต่า พะยูน”สูญนับร้อยชีวิต ”

(ไทยพีบีเอส, 2 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 498 “ กรมประมงเผยปลาในกระชังริมน้ำโขงตายเป็นเปือกกว่า 100 ตัน

(ประชาไท, 28 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 499 “ ปีนี้ พะยูน ตายแล้วกว่า 17 ตัว ชง 17 ส.ค. “วันพะยูนแห่งชาติ” รำลึกมาเรื่อย ”

(มติชน, 19 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำแสดงปริมาณอัตราการเสียชีวิตของสัตว์และสิ่งมีชีวิตอื่น จากตัวอย่างพบการใช้คำแสดงปริมาณอัตราการเสียชีวิตของสิ่งมีชีวิตที่มีสาเหตุมาจากปัญหาสิ่งแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอื่นโดยพบคำแสดงปริมาณคำว่า *มากถึง เกลื่อน สูญนับร้อย เป็นเปือก* และตายแล้ว ซึ่งคำว่า *เกลื่อน* หมายถึง เรียงรายหรือจัดกระจายอยู่ทั่วไป เช่น ลอยเกลื่อน หล่นเกลื่อน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 146) แสดงให้เห็นถึงการกล่าวถึงสิ่งมีชีวิตที่เสียชีวิตจากปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม โดยใช้ภาษาเพื่อสะท้อนให้เห็นภาพเหตุการณ์ คือ ซากสัตว์ที่เสียชีวิตเป็นจำนวนมากทั่วบริเวณ หรือคำว่า *เป็นเปือก* หมายถึง มากมาย เช่น ตายเป็นเปือก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 754) แสดงให้เห็นถึงสัตว์ที่ตายเป็นจำนวนมาก

การใช้คำแสดงปริมาณจำนวน ‘มาก’ ของสัตว์ที่เสียชีวิต สะท้อนให้เห็นถึงการใช้คำเพื่อแสดงให้เห็นถึงจำนวนของสัตว์ที่เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ได้แก่ คำว่า *เกลื่อน สูญนับร้อย* และ *เป็นเปื้อน* ที่ผู้ส่งสารได้รายงานไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสารได้รับรู้ถึงการกระทำของมนุษย์ที่เป็นส่วนหนึ่งในการสังหารเหล่าสัตว์และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความตระหนักรู้ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

3) การใช้คำแสดงปริมาณจำนวนสิ่งปฏิภูลที่มี ‘มาก’ เกินการควบคุม

การใช้คำแสดงปริมาณจำนวนสิ่งปฏิภูลที่มี ‘มาก’ เกินการควบคุม หมายถึง การใช้คำแสดงปริมาณขณะที่เกิดจากการบริหารและการจัดการของรัฐที่ไร้ประสิทธิภาพผนวกกับประชาชนในสังคมไม่ตระหนักถึงผลกระทบที่ตามมา ทำให้ขยะเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 500 “ ตรวจสต็อกล่าสุด ขยะสารเคมีเพิ่มหลายหมื่นตัน ”

(ไทยพีบีเอส, 21 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 501 “ งานกาชาดรณรงค์ลดขยะ หลังปี 2561 มีขยะมากถึง 30ตันต่อวัน ”

(ไทยพีบีเอส, 10 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 502 “ ลอยกระทงโฟมแค่ 5 นาทีก่อขยะทะเลนานถึง 50 ปี ”

(ไทยพีบีเอส, 31 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 503 “ อาสาพายเรือ 50 ลำ ถึงบางกะเจ้าแล้วพร้อมขยะ เพียบ! ”

(ไทยพีบีเอส, 10 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 504 “ ตะลึง! ปลาทูฮาดเจ้าไหม 1 ตัว เจอไมโครพลาสติกเกือบร้อยชิ้น

(ไทยพีบีเอส, 10 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 505 “ ตะลึง! ขยะเกลื่อนแปลงหญ้าทะเลจุด "มาเริ่มตาย" ”

(ไทยพีบีเอส, 18 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 506 “ เกลื่อนหาด! นักอนุรักษ์ห่วงขยะหน้าหาดทิ้งทะเล ”

(ไทยพีบีเอส, 3 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 507 “ กรม.รับทราบ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมปี 62 พบขยะ

อิเล็กทรอนิกส์เฉียด 7 แสนตัน! ”

(มติชน, 14 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 508 “ พบลอบทิ้งตะกอนทางแร่เคลื่อนหมูบ้านคลิตี้ จ.กาญจนบุรี ”

(ไทยพีบีเอส, 12 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 509 “ ตะลึง! สารเคมีอันตรายเคลื่อนป่าต้นน้ำภูผาเหล็ก ”

(ไทยพีบีเอส, 22 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 510 “ นักวิจัยเผยหลักฐานการเปลี่ยนแปลงอากาศโลก จากหิ้งอกหิน
ย้อย เตรียมรับผลกระทบตรึม! ”

(ประชาไท, 28 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำแสดงปริมาณจำนวนสิ่งปฏิภูลต่าง ๆ ที่อยู่ในประเทศและรัฐไม่สามารถควบคุมสิ่งปฏิภูล เช่น ขยะพลาสติก ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ขยะเคมี และสารเคมีต่าง ๆ ได้ จากตัวอย่างพบการใช้คำที่แสดงถึงจำนวนอย่างชัดเจนและการใช้คำที่ไม่ได้กล่าวถึงจำนวนแต่แสดงถึงความชัดเจนในส่วนของปริมาณที่เพิ่มขึ้น การใช้คำที่ระบุถึงจำนวนอย่างชัดเจนมีคำแสดงปริมาณนำหน้า เช่น คำว่า *มากถึง* *เฉียด* และตามด้วยจำนวนตัวเลขที่แสดงถึงปริมาณอย่างชัดเจนส่วนการใช้คำที่ไม่ระบุถึงตัวเลขแต่แสดงถึงความชัดเจนในส่วนของปริมาณ เช่น *เคลื่อน ร้อยขึ้น เทียบ* ซึ่งเป็นคำที่แสดงให้เห็นถึงปริมาณอย่างชัดเจน คือ มีมากเกินไปจนควบคุม

การใช้คำแสดงปริมาณจำนวนสิ่งปฏิภูลที่มี ‘มาก’ เกินการควบคุม มีการใช้คำที่แสดงถึงจำนวนขยะหรือสิ่งปฏิภูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ได้แก่ คำว่า *เคลื่อน ร้อยขึ้น เทียบ* สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการของเสียทั้งในชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมจนทำให้ขยะต่าง ๆ เพิ่มจำนวนมาก และรวมถึงการบริหารจัดการของรัฐที่ขาดประสิทธิภาพในการจัดการควบคุมขยะต่าง ๆ ทำให้ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

4) การใช้คำแสดงปริมาณเป็นจำนวน ‘มาก’ แบบระบุตัวเลข

การใช้คำแสดงปริมาณเป็นจำนวน ‘มาก’ แบบระบุตัวเลข หมายถึง การใช้คำแสดงปริมาณเป็นตัวเลขประกอบคำเพื่อแสดงให้เห็นถึงความถูกต้อง ชัดเจน และแม่นยำ ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 511 “ อธิบดี ทช.ลุยตรวจยึดบ่อกึ่งนายทุน รุกป่าชายเลน 327ไร่ ”

(ไทยพีบีเอส, 5 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 512 “ 9 ปี 44 คดี ‘รีสอร์ต’ รุกเขาแผงม้าเพิ่งรู้ได้แค่ 2 แห่ง ”

(ไทยพีบีเอส, 16 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 513 “ พญาเสือ” บุกยึด “สวนส้ม” รุกป่าอุทยานฯ ดอยผ้าห่มปก128 ไร่

(ไทยพีบีเอส, 3 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 514 “ กรมป่าไม้ แจ้งจับ "ปารีณา" รุกป่าสงวนเพิ่ม 665 ไร่ ”

(เดลินิวส์, 17 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 515 “ เช็กบิล! "กรมป่าไม้" ดำเนินคดี "เขาสวนพาร์ม" รุกป่าเพิ่มกว่า 500 ไร่ ”

(ไทยพีบีเอส, 13 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 516 “ "วราวุธ" เดินหน้า ยึดพื้นที่รุกป่าชายเลน สมุทรสงครามเพิ่มอีก 205 ไร่ ”

(ไทยพีบีเอส, 17 มิถุนายน 2563)

ตัวอย่างที่ 517 “ 114 วัน "มาเรียม" ทูตสันถวไมตรีแห่งท้องทะเลไทย ”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 518 “ วิกฤติหมอกควัน "สงขลา" ค่าฝุ่น PM2.5 พุ่งเกิน 200 จุดหนักสุดในรอบ 3 ปี ”

(ไทยพีบีเอส, 19 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 519 “ ฝุ่นควันกรุงเทพฯ พุ่งสูง 151 ติดอันดับ 1 ใน 15 เมือง คุณภาพอากาศแย่ ”

(ไทยรัฐ, 24 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 520 “ ย้ายปะการังจากแหล่งอนุบาล "อ่าวมาหยา" กว่า 23,000 ชิ้น ”

(ไทยพีบีเอส, 19 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 521 “ ชาวดี ! 8 เดือนไทยลดขยะพลาสติก 1,300 ล้านใบ ”

(ไทยพีบีเอส, 23 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 522 “ จิสต้าเผยแพร่ภาพถ่ายดาวเทียม ผลกระทบไฟป่ากว่า 102,600 ไร่ ”

(ไทยพีบีเอส, 2 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 523 “ จับคนแรก! เจตนาวางเพลิงเผาป่าแม่จาง จ.ลำปางกว่า 109 ไร่ ”

(ไทยพีบีเอส, 11 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 524 “ "แม่ฮ่องสอน" ฝุ่น PM 2.5 ทะลุ 129 มคก.ต่อลบ.ม. ”

(ไทยพีบีเอส, 7 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 523 “ คุ่มไฟไหม้ "ภูกระดึง" เสียหายกว่า 2,000 ไร่ ห่วงปะทุ รอบใหม่ ”

(มติชน, 18 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 524 “ เปิดข้อมูลผู้ป่วยบัตรทอง ปี 2562 พบผู้ป่วยพิษสารเคมี ตรึม!!
กว่า 3 พันราย ”

(ประชาไท, 4 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 525 “ ภาคเหนือวิกฤติความร้อน 679 จุด มากสุดแม่ฮ่องสอน 378 จุด
เชียงใหม่เพิ่มสูง 120 จุด ”

(ประชาไท, 7 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 526 “ เข้านี้ กรุงเทพฯ-ปริมณฑล พบค่าฝุ่น PM2.5 พุ่งเกินมาตรฐาน 16
จุด ”

(ไทยรัฐ, 3 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 527 “ มาพร้อมความหนาว เตือนคนกรุงระวัง "ฝุ่นควัน" เข้านี้พุ่งสูง 183
จุด ”

(ไทยรัฐ, 10 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 528 “ กรมประมงเผยปลาในกระชังริมน้ำโขงตายเป็นเปือกกว่า 100 ตัน ”

(ประชาไท, 28 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 529 “ ฝุ่น PM2.5 กทม.-ปริมณฑล พุ่งเกินมาตรฐานมากถึง 13พื้นที่ ”

(ไทยพีบีเอส, 17 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 530 “ 3 วัน ทช.รับแจ้งเต่าทะเลเกยตื้นมากถึง 19 ตัว ”

(ไทยพีบีเอส, 10 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 531 “ งานกาชาดรณรงค์ลดขยะ หลังปี 2561 มีขยะมากถึง 30 ตันต่อ
วัน ”

(ไทยพีบีเอส, 10 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 532 “ กรมประมงเผยปลาในกระชังริมน้ำโขงตายเป็นเปือกกว่า 100 ตัน ”

(ประชาไท, 28 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 533 “ คำนการยกพื้นที่ป่าสงวนฯมากถึง 4,600 ไร่ เอื้อประโยชน์
กองทัพเรือ ”

(ประชาไท, 10 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 534 “ แฉปัญหาฝุ่นPM2.5 กระทบรายได้ท่องเที่ยว 2,400ล้าน ”

(เดลินิวส์, 23 มกราคม 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำแสดงปริมาณจำนวนมากที่ระบุตัวเลขมีความครอบคลุม
ในทุกมิติเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแสดงตัวเลขต่อสภาพปัญหา เช่น *คุม*

ไฟไหม้ "ภูกระดึง" เสียหายกว่า 2,000 ไร่ , ฝุ่น PM 2.5 ทะลุ 129 มคก. จากตัวอย่างแสดงให้เห็นสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับฝุ่น P.M. 2.5 หรือปัญหาสัตว์ทะเลเกยตื้น หรือการระบุจำนวน เพื่อแสดงถึงการรुकล้ำพื้นที่หวงห้าม เช่น รุกป่าชายเลน 327ไร่ ”, รุกป่าสงวนเพิ่ม 665 ไร่ แสดงให้เห็นถึงการรุกล้ำพื้นที่หวงห้าม เช่น ป่าชายเลน ป่าสงวน และแสดงปริมาณระบุจำนวนผลกระทบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ผลกระทบไฟป่ากว่า 102,600 ไร่ , พบผู้ป่วยพิษสารเคมี ตริมี!!! กว่า 3 พันราย , ฝุ่นPM2.5 กระทบรายได้ท่องเที่ยว 2,400 ล้าน

จากตัวอย่างแสดงถึงการระบุจำนวนตัวเลข เกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น เช่นผลกระทบต่อสภาวะทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านการประกอบอาชีพการทำประมง และจากตัวอย่างพบการระบุจำนวนตัวเลข เพื่อรายงานหรือแสดงผลการแก้ไขปัญหาที่ประสบผลสำเร็จ เช่น ลดขยะถุงพลาสติก 1,300 ล้านใบ แสดงให้เห็นถึงการใช้นโยบายในการจัดการปัญหาขยะพลาสติก โดยสามารถลดจำนวนขยะลงไปได้มากและเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ประสบผลสำเร็จ การระบุเพื่อแสดงจำนวนตัวเลขเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสารที่ต้องการสื่อความถึงผู้อ่านหรือผู้รับสารให้เข้าใจจำนวนปริมาณที่ชัดเจน เพื่อยืนยันว่าปริมาณที่เกิดขึ้นมีมากเกินขอบเขตที่จะแก้ไขอย่างเร่งด่วนได้ ทำให้ผู้อ่านเกิดความตระหนักเพื่อช่วยลดการสร้างปัญหา

การศึกษาการใช้คำแสดงปริมาณถึงปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นถึงปริมาณของปัญหาและผลกระทบเป็นจำนวนมาก ซึ่งตัวบทที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์พบคำที่มีลักษณะบ่งบอกจำนวนที่ มาก ได้อย่างหลากหลายตามบริบทหรือการนำเสนอของข่าว เช่น กรณี ‘ฝุ่น P.M. 2.5’ พบถึง 5 คำ ได้แก่ มากเกิน นับร้อย มหาศาล นับล้าน และเพิ่มพรวด กรณีสัตว์ที่เสียชีวิตพบจำนวน 3 คำ ได้แก่ เกือบ สุนัขนับร้อย เป็นเปื้อ และกรณีขยะหรือสิ่งปฏิกูลพบจำนวน 3 คำ ได้แก่ เกือบ ร้อยชิ้น เทียบ ซึ่งเป็นการย้ำจุดมุ่งหมายเดิม คือ ปัญหาหรือผลกระทบที่เพิ่มมากขึ้นจนไม่อาจควบคุมได้มาจากการกระทำของคนในสังคม เพื่อต้องการให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านเกิดความวิตกกังวลต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

2 กลวิธีโครงสร้างประโยค

ผู้วิจัยนิยามการศึกษาการวิเคราะห์โครงสร้างให้เป็นกลวิธีหนึ่งที่ศึกษาตัวภาษาตั้งแต่ระดับคำขึ้นไป ซึ่งจากการศึกษาตัวอย่างพาดหัวข่าวพบการใช้ภาษา ได้แก่ การใช้ประโยคคำถามเพื่อตำหนิ และการใช้ประโยคคำถามเพื่อขอความช่วยเหลือ

2.1 การใช้ประโยคคำถามเพื่อตำหนิ

การใช้ประโยคคำถามเพื่อตำหนิ หมายถึง การใช้ประโยคคำถามที่คนในสังคมที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและเรียกร้องให้รัฐเข้ามาช่วยเหลือ รวมถึงการตำหนินโยบายบางอย่างของรัฐในการแก้ไขปัญหาดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 535 “ ตกมาตรฐานโลก ผ่านมาตรฐานไทย! สูดมึน ไฉนค่าวัดฝุ่นละออง PM2.5 ไม่เท่ากัน ?”

(ไทยรัฐ, 22 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 536 “ ทำไม "จีน" ถึงเอาอยู่ เปิดโมเดลการแก้ปัญหา "ฝุ่นพิษ"แบบยั่งยืน (ไทยรัฐ, 3 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 537 “ ถูกต้องหรือไม่ 'ศรีสุวรรณ' สวนกongทัพอเรือจะขอใช้พื้นที่ป่า 4,600 ไร่ต้องทำประชาคมเสียก่อน”

(ประชาไท, 12 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 538 “ คอ.บต. มีไว้ทำไม? นายหน้าค่าไฟฟ้าในนาม “ความมั่นคง 3 จังหวัดชายแดนใต้””

(ประชาไท, 26 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 539 “ โครงการผันน้ำยม 8 หมื่นล้าน “พัฒนาหรือรังแก” คนชายขอบ” (ไทยพีบีเอส, 22 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้ประโยคคำถามเพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารพิจารณาความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาฝุ่น P.M. 2.5 หรือปัญหาพื้นที่ป่า จากตัวอย่างพบการใช้คำเพื่อตั้งคำถาม อาทิ ทำไม หรือ ไม่ ไฉน เป็นการใช้คำเพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดการพิจารณาต่อข้อมูลที่นำเสนอ โดยส่วนใหญ่ในตัวอย่างเป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับการความรับผิดชอบและการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ เช่น ไฉน ค่าฝุ่นละอองไม่เท่ากัน เป็นการตั้งคำถามจากคนในสังคมเกี่ยวกับปัญหาฝุ่นละอองที่มาตรฐานด้านความปลอดภัยของไทยไม่ตรงกับมาตรฐานของโลก หรือการตั้งคำถามเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในลักษณะการเปรียบเทียบกับประเทศอื่น เช่น ทำไม "จีน" ถึงเอาอยู่ เป็นการตั้งคำถามที่แสดงการเปรียบเทียบการแก้ไขปัญหาของประเทศจีนที่สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองได้ จากตัวอย่างการตั้งคำถามข้างต้นเป็นการตั้งคำถามในเชิงตำหนิการทำงานของรัฐ จึงทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถตำหนิการทำงานของรัฐตามการนำเสนอข่าวได้ด้วยเช่นกัน

2.2 การใช้ประโยคคำถามเพื่อขอความช่วยเหลือ

การใช้ประโยคคำถามเพื่อขอความช่วยเหลือ หมายถึง การใช้ประโยคคำถามเพื่อขอความช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นประชาชนขอความช่วยเหลือจากรัฐหรือรัฐขอความช่วยเหลือประชาชน เพื่อก่อให้เกิดการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาโดยสามารถอธิบายได้ 2 ประเภท ดังนี้

2.2.1 ประโยคคำถามของประชาชนที่ขอความช่วยเหลือจากรัฐ

ประโยคคำถามของประชาชนที่ขอความช่วยเหลือจากรัฐ หมายถึง การตั้งคำถามของประชาชนที่ร้องขอความช่วยเหลือจากรัฐ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 540 “ ลิเดีย” โอดผู้นพิขเล่นงาน ตั้งคำถาม “ไหนคุณภาพชีวิต?”

(เดลินิวส์, 19 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 541 “ พ่อแม่ต้องทำงาน โขเชียยลถามใครจะดูแลเด็ก หลังสั่งปิดโรงเรียนหนีฝุ่น ”

(ไทยรัฐ, 24 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้ประโยคคำถามเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาของรัฐที่ไม่ตรงต่อความต้องการของประชาชนหรือการแก้ไขปัญหาที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบอื่น ๆ ผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวยังต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดการพิจารณาเกี่ยวกับมาตรการความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาของรัฐ รวมถึงการแสดงความรู้สึกต่อผู้ที่ประสบปัญหา เช่น ไหนคุณภาพชีวิต โดยทั่วไปมักเข้าใจดีว่า “คุณภาพชีวิต” มิใช่สิ่งของที่จะสามารถหาได้ แต่เป็นความพยายามและการจัดสรรสิ่งต่าง ๆ ในสังคมให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข เช่น การได้รับการรักษาพยาบาลอย่างทั่วถึง การได้รับการศึกษาที่เท่าเทียมและทันสมัย หรือหน้าที่การงานสามารถสร้างรายได้เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์ ซึ่งการตั้งคำถามในตัวอย่างจึงสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนที่กำลังประสบปัญหากำลังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตที่ปกติ เพราะได้รับผลกระทบจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจนส่งผลกระทบอย่างหนัก การตั้งคำถามดังกล่าวจึงเป็นการเรียกร้องความช่วยเหลือจากรัฐในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

2.2.2 ประโยคคำถามของรัฐที่ขอความช่วยเหลือจากประชาชน

ประโยคคำถามของรัฐที่ขอความช่วยเหลือจากประชาชน หมายถึง การใช้ประโยคคำถามในเชิงลักษณะการบังคับใช้กฎหมายเข้ามาควบคุมและแจกแจงข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 543 “ นักท่องเที่ยวยัง? 1 ม.ค.63 ห้ามถุงพลาสติก-โฟมเข้าอุทยาน”

(ไทยพีบีเอส, 26 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 544 “ รู้หรือไม่? ไม่ได้แล้ว! “ศรียราห์” กำชับเอาผิดคนเผาไร่อ้อย ต่อชงข้าว ”

(ไทยรัฐ, 12 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 545 “ รู้ยัง! "เผาป่า" โทษสูงสุด จำคุก 20 ปีปรับ 2 ล้านบาท”

(ไทยพีบีเอส, 28 มกราคม 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวต้องการใช้ประโยคคำถามเพื่อแจ้งข้อมูลบางประการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารทราบ จากตัวอย่างพบการใช้คำถาม เช่น นักท่องเที่ยวยัง? รู้หรือไม่? การตั้งคำถามในลักษณะดังกล่าวพบว่า มีการให้คำตอบไว้อยู่แล้วว่า วันที่ 1 ของเดือนมกราคมปี 2563 รัฐออกมาตรการงดนำถุงพลาสติกหรือกล่องโฟมเข้าอุทยานแห่งชาติ ซึ่งผู้อ่านหรือผู้รับสารที่อ่านทำให้ทราบว่า เมื่อไปเที่ยวอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศห้ามพกพาถุงพลาสติกหรือกล่องโฟมเข้าไปในพื้นที่อุทยานหรือการกำชับมาตรการฝุ่นละอองที่เกิดจากการเผาไร่อ้อยของเกษตรกรเป็นเหตุให้ปัญหาฝุ่นละอองขยายและไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งการตั้งคำถามในลักษณะดังกล่าวถึงแม้ว่าจะเป็นการตั้งคำถามเพื่อข้อมูล แต่ผู้วิจัยพบว่าการตั้งคำถามในลักษณะดังกล่าวเป็นการขอความช่วยเหลือจากรัฐไปยังประชาชน โดยใช้กฎหมายเข้าควบคุมเพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาทวิวิธีโครงสร้างประโยคพบการใช้ประโยคคำถาม 2 ประเภท ได้แก่ การใช้ประโยคคำถามเพื่อตำหนิ สะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมต่อความรับผิดชอบของรัฐ การเปรียบเทียบลักษณะและประสิทธิภาพในการจัดการแก้ไขปัญหาของรัฐ ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารที่นอกจากได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหายังสามารถร่วมพิจารณาข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในการจัดการแก้ไขปัญหาของรัฐด้วย และการใช้ประโยคเพื่อขอความช่วยเหลือ พบลักษณะการตั้งคำถามออกเป็น 2 ประเภท คือ ประโยคคำถามของประชาชนที่ขอความช่วยเหลือจากรัฐ เป็นการใช้ประโยคคำถามเพื่อขอความช่วยเหลือในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และประโยคคำถามของรัฐที่

ขอความช่วยเหลือจากประชาชน เป็นการใช้ประโยคคำถามเพื่อขอความร่วมมือจากประชาชนในการแก้ไขปัญห เช่น การงดเผาไร่อ้อย การงดใช้ถุงพลาสติก เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากคนในสังคม

3.3 กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatic strategies)

จันทิมา อังคณชกิจ (2562, น. 198) ได้อธิบายการศึกษาการกลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ไว้ว่าเป็นองค์ความรู้ที่ศึกษาตัวบทต่าง ๆ โดยผู้วิเคราะห์หรือผู้ศึกษาวิจัยจากตัวบทจำเป็นต้องมีองค์ความรู้อื่น ๆ เสริมด้วย เช่น ความรู้ด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง หรือการผันแปรของสภาพแวดล้อมรอบตัว รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ตัวบทให้เห็นถึงมิติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านภาษา หรืออาจกล่าวได้ว่า การศึกษาตัวบทโดยใช้กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ จำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ภายนอกที่ไม่ใช่เป็นเพียงการวิเคราะห์คำจากพาดหัวข่าวพบว่ามีการใช้กลวิธีภาษาทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ ได้แก่ การอ้างถึงการใช้อ้อยค่าน้ำผกผัน การใช้ทัศนภาวะ การใช้มูลบทหรือสภาวะเกิดก่อน และการใช้ความหมายซึ่งบ่งเป็นนัย ดังนี้

3.1 การอ้างถึง (Referencing)

การอ้างถึงเป็นกลไกหนึ่งที่แสดงถึงความเชื่อมโยงในข้อความดังที่ จันทิมา อังคณชกิจ (2562, น. 190) อธิบายไว้ว่า การอ้างถึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ศึกษากลไกความเชื่อมโยงของข้อความซึ่งอาจเป็นการอ้างถึงชื่อบุคคลหรือใช้คำสรรพนามก็ได้ แต่โดยส่วนใหญ่มักใช้เป็นคำสรรพนามบุรุษต่าง ๆ รวมไปถึงการใช้คำบ่งชี้ต่าง ๆ เช่น นี้ นั้น โน่น นั่น ซึ่งการอ้างถึงจะประกอบได้หลากหลายรูปแบบ อาจอยู่ในรูปแบบของคำ กลุ่มคำ วลี หรือประโยคก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระและมุมมองที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง จากตัวอย่างในงานวิจัยนี้พบการใช้คำอ้างถึงที่อยู่ในรูปแบบ วลี และประโยค สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) การอ้างถึงผลการศึกษาที่เป็นงานเชิงประจักษ์

การอ้างถึงผลการศึกษาที่เป็นงานเชิงประจักษ์ หมายถึง การอ้างถึงงานวิจัยทั่วโลกในการสร้างความชอบธรรมแก่ตนเอง คือ สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความจริงที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 546 “ ‘ งานวิจัยสหรัฐ ’ เผยเด็กที่เกิดใกล้แหล่งขุดเจาะก๊าซน้ำมัน เสี่ยง หัวใจพิการแต่กำเนิด ”

(ประชาไท, 21 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 547 “ งานวิจัยชั้นนำ ยัน ‘ป่าชายเลนไทย’ มีมูลค่าทางเศรษฐกิจคุ้มแก่ การอนุรักษ์ ”

(ประชาไท, 16 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 548 “ งานวิจัยชี้ ไทยยังเป็นเส้นทาง "การค้าสัตว์ป่า"ของเอเชีย ”

(ประชาไท, 16 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 549 “ งานวิจัยยัน สัมผัสเปลี่ยนฆ่าเชื้อในอากาศ หอมสดชื่น ด้านฝุ่นจิ๋ว& โควิด ”

(ไทยรัฐ, 18 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวอ้างถึงผลการศึกษาที่เป็นงานเชิงประจักษ์ จากตัวอย่างพบ คำว่า งานวิจัย ซึ่งหมายถึง การค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 290) แสดงให้เห็นถึงการนำผลการศึกษาดังกล่าวมายืนยันต่อผู้ฟังหรือผู้รับสารว่าสิ่งที่เกิดขึ้น จากปัญหาเป็นเรื่องจริงที่มีการพิสูจน์มาแล้ว จากการนำเสนอดังกล่าวอาจสร้างความวิตกกังวลต่อผู้ที่ มีวิถีชีวิตที่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม หรือพื้นที่ที่มีการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมได้ พบคำว่า หัวใจพิการ ซึ่งเป็นผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เด็กมีปัญหาทางเดินหายใจอาจทำให้ผู้หญิงที่ เป็นแม่มีความวิตกกังวลมากยิ่งขึ้นนำไปสู่การขับไล่และร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2) การอ้างถึงหลักกฎหมาย

การอ้างถึงหลักกฎหมาย หมายถึง การอ้างถึงหลักกฎหมายเพื่อนำเสนอให้เห็น ถึงผลกระทบหรือสิ่งที่จะได้รับหากทำการละเมิดต่อกฎหมาย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 550 “ คุก 1 ปี 4 เดือน รอลงอาญา 2 ปี ตามกฎหมาย แม่หญิงค้ำน เหมืองทอง จ.เลย ปมข่มขืนใจ 16 อบต.”

(ประชาไท, 30 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 551 “ โทษสูงจำคุก 5 ปี ปรับไม่เกิน 2 หมื่น นักสิ่งแวดล้อมย้ำจับ ‘ปลานกแก้ว’ผิดกฎหมาย ”

(ไทยพีบีเอส, 17 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวอ้างถึงหลักกฎหมายเพื่อสร้างความชอบธรรมในการเข้าจัดการ ต่อผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนหรือละเมิด ซึ่งมีการนำเสนอกรณีตัวอย่างเพื่อเป็นแบบอย่างให้ผู้รับสารหรือ

ผู้ฟังรับทราบ และไม่ควรกระทำตามพบการอ้างถึงบทลงโทษตามข้อกฎหมาย คือ *คุก 1 ปี 4 เดือน รอลงอาญา 2 ปี* เป็นการแสดงให้เห็นถึงการลงโทษทางกฎหมายที่ผู้หญิงคนหนึ่งได้ทำร้ายจิตใจ *อบต.* ซึ่งถือเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย เพื่อตอกย้ำอำนาจของรัฐผ่านข้อกฎหมาย เพื่อไม่ให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารกล้าที่จะกระทำการต่าง ๆ ต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งพบการอ้างถึงบทลงโทษ หากมีการกระทำต่อเจ้าหน้าที่รัฐ คือ *โทษจำคุก 5 ปี ปรับไม่เกิน 2 หมื่น* เมื่อผู้อ่านหรือผู้รับสาร กระทำคามผิดตามคำสั่งของเจ้าที่รัฐ คือ *นักลิ่งแวลล่อม*

3) การอ้างถึงประสบการณ์ผ่านประชาชนส่วนมาก

การอ้างถึงประสบการณ์ผ่านประชาชนส่วนมาก หมายถึง การอ้างถึง ประสบการณ์จากการนำเสนอหรือจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 552 “ บทเรียนเกษตรกรไทย ลูกขุนแคลิฟอร์เนียตัดสิน ยาฆ่าหญ้าราวัน อีพส่งผลให้ชายอายุ 70 เป็นมะเร็ง”

(ประชาไท, 16 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 553 “เตรียมพลัก ‘กม.อากาศสะอาด’ แก่ฝุ่นพิษ-ดูประสบการณ์จาก อเมริกา”

(ประชาไท, 26 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 554 “โพลชี้ คนส่วนใหญ่ มองความปลอดภัยในชีวิตแย่งลง-รัฐจัดการ ปัญหาฝุ่นไม่มีประสิทธิภาพ”

(ประชาไท, 19 มกราคม 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวการอ้างถึงประสบการณ์หรือจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มาเป็นส่วนประกอบในการนำเสนอในการสร้างความรู้ ขณะเดียวกันได้สร้างความกังวลที่เกิดจากปัญหาด้วย พบการอ้างถึงโดยใช้เหตุการณ์ที่มีลักษณะคล้ายกันหรือเป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากสาเหตุคล้ายกับ สังคมไทย คือ *ยาฆ่าหญ้าราวันอีพส่งผลให้ชายอายุ 70 เป็นมะเร็ง* ซึ่งพบว่าสาเหตุของมะเร็งเกิดจากการใช้ยาฆ่าหญ้า ซึ่งเป็นสารเคมีที่ชาวไร่ ชาวนา หรือเกษตรกรของไทยมักใช้สำหรับการทำการเกษตร ของตนเอง ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเมื่อได้รับสารจึงเกิดจากวิตกกังวลและอาจนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ดังกล่าวด้วยตนเอง และการใช้ภาษา เช่น *ดูประสบการณ์จากอเมริกา* ที่แสดงให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาฝุ่นได้ ซึ่งการนำเสนอนี้ทำให้ผู้รับสารหรือผู้ฟังเกิดมโนภาพขึ้นในใจเพื่อหวังให้ตนเองและสังคม ได้รับการแก้ไขปัญหาจากรัฐได้จริงอันนำไปสู่การเรียกร้องต่อไป

การอ้างถึงในรูปแบบต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างความน่าเชื่อถือต่อการแก้ไขปัญหา โดยอ้างจากประสบการณ์ การสร้างความชอบธรรมและนำเสนอในสิ่งที่ผู้รับสารประพฤติในทางที่ผิด

สื่อนัยได้ว่าพาดหัวข่าวต้องการอ้างอิง เพื่อโน้มน้าวผู้อ่านหรือผู้รับสารรู้สึกคล้อยตามอันนำไปสู่การปฏิบัติที่เนื้อหาข่าวได้พยายามโน้มน้าวให้ปฏิบัติ ดังที่ ภพ สวัสดิ์ และสิริวรรณ นันทจันทุล (2558, น 161) กล่าวว่า การอ้างหรือการอ้างอิงเป็นกลวิธีภาษารูปแบบหนึ่งที่ผู้เขียน เช่น ด้านโฆษณา หรือด้านการข่าว มักหยิบยกข้อมูลบางประการที่มีความน่าเชื่อถือมาอ้างอิงประกอบการนำเสนอเพื่อโน้มน้าวให้ผู้อ่านคล้อยตามความคิดของผู้นำเสนอ ซึ่งจากการวิเคราะห์ตัวอย่างการอ้างอิงต้องการโน้มน้าวให้ผู้รับสารหรือผู้ฟังรู้สึกคล้อยตาม โดยเฉพาะด้านความรู้สึกที่ผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวได้สร้างความวิตกกังวลและสร้างองค์ความรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

3.2 การใช้ทัศนภาวะ (Modality)

ทัศนภาวะ คือ การสื่อทัศนภาวะ (Modality) เป็นการเสริมทัศนภาวะหรือความคิดของผู้พูดเข้าไปในการสนทนาหนึ่ง ๆ เพื่อไตร่ตรองหรือพิจารณาถ้อยคำที่กล่าวออกมา เรียกว่าการใช้ ‘ทัศนภาวะ’ หรือความคิดของผู้พูดลงไปด้วย ฮาร์ดเดน (Harden 2009 อ้างถึงใน ชนกพร พัวพัฒนกุล 2556) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทัศนภาวะที่เกี่ยวข้องกับความรู้ (Epistemic Modality) เป็นความคิดหรือทัศนภาวะที่ผูกเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ที่มีอยู่ของผู้พูด ซึ่งรวมไปถึงการแสดงความเป็นไปได้ และทัศนภาวะที่เกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ (Deontic Modality) ซึ่งเชื่อมโยงกับผู้พูดให้สื่อทัศนภาวะในด้านความจำเป็น การอนุญาต ความสามารถ และความต้องการ (ชนกพร พัวพัฒนกุล 2556)

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ทัศนภาวะสามารถสังเกตหรือดูจากการใช้คำที่แสดงให้เห็นถึงแทรกทัศนคติหรือความคิดลงไปในตัวบท ดังที่ ชนกพร อังศุวิริยะ (2551) ได้กำหนดการใช้คำแสดงทัศนภาวะ เป็นการใช้อำนาจคุณศัพท์หรือคำวิเศษณ์ เช่น คำว่า แน่นนอน น่าจะเป็น ทำทาง อาจจะเป็น โดยระบุคำที่พบอื่น ๆ เช่น คำว่า รู้ว่า..... เชื่อว่า..... คิดว่า..... เป็นคำแสดงทัศนภาวะหรือความคิดที่ต้องการพิสูจน์หรือเพื่อยืนยันในสิ่งที่ต้องการนำเสนอ จากงานวิจัยที่ต้องการศึกษาจึงใช้แนวคิดทัศนภาวะ (Modality) ในการวิเคราะห์ตัวบทพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นกลวิธีที่ทำให้ทราบได้ว่าภายในตัวบทที่ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ได้ปรากฏการใช้แทรกทัศนคติหรือความคิดลงไปลักษณะใดโดยสามารถอธิบายจากตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่ 555 “ สข.เปิดเวทีแก้หมอกควันภาคเหนือตอนบน หวังสร้าง การมีส่วนร่วมระดับชาติ 3 ปี ลดขยะเห็นผล ”

(ประชาไท, 7 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 556 “ กสม.ส่งความเห็นต่อ ร่าง กม.อุทยาน-ป่าชุมชนให้สนช.วอนชุมชน ท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมบริหาร”

(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 557 “ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พะยูนมา เรียม ทะเลไทย ต้อง ไร่ชยะ ”

(มติชน, 18 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 558 “ "วราวุธ" ยืนยันกรมป่าไม้เอาจริง ฟ้อง "ปารีณา" รุกป่า ”

(ไทยพีบีเอส, 10 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 559 “ ผ่าแล้วซากฉลามวาฬเมืองตรัง อาจไม่พบขยะตัวร้ายในกระเพาะ คาดป่วยตายเอง ”

(ไทยรัฐ, 17 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 560 “ อาจกลับมา นักวิทยาศาสตร์เตือน โครonavirusแพร่กระจาย หากยังทำลายสิ่งแวดล้อม ”

(มติชน, 15 มิถุนายน 2563)

ตัวอย่างที่ 561 “ นักวิจัยสเปนเผย ผู้คนวันอาจมีส่วนทำให้ COVID-19 ระบาดหนักขึ้น ”

(ประชาไท, 31 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้การแสดงทัศนภาวะที่เป็นการใช้คำแทรกไปในตัวบท ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการใช้ทัศนภาวะออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การใช้ทัศนภาวะเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและการใช้ทัศนภาวะเพื่อคาดคะเนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากปัญหา โดยการใช้คำแสดงทัศนภาวะเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นพบการใช้คำว่า ต้อง คำว่า ต้อง เป็นคำกริยา มีสองความหมาย โดยความหมายแรกเป็นคำแสดงการต้องชะตา หรือถูกใจ และความหมายที่สอง หมายถึง เป็นคำกริยาช่วยบอกความแน่ใจหรือบังคับ เช่น เขาต้องมานะ เด็กต้องนอนแต่หัวค่ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น 967) จากตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ในเชิงทัศนภาวะผู้วิจัยพิจารณาใช้ความหมายที่สอง เนื่องจากเป็นคำที่แสดงความคิดเห็นโดยภาครัฐเกี่ยวกับปัญหาคือ ขยะพลาสติก ที่จะต้องหมดไปจากสังคมที่ต้องการให้ประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหา หรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากตัวอย่างยังพบการใช้คำแสดงทัศนภาวะเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พบคำว่า อาจ แสดงให้เห็นถึงการใช้คำแสดงการคาดคะเนหรือความไม่แน่นอนต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการคาดคะเนของนักวิทยาศาสตร์ที่คาดการณ์ว่าฝุ่น P.M. 2.5 อาจทำให้โรคระบาดจากเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ระบาดหนักขึ้น ซึ่งประชาชนจำเป็นต้องรับฟังและกระทำตามคำสั่งต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญและรัฐ

3.3 การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (Irony)

การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (Irony) หรือการประชดประชัน จัดเป็นกลวิธีทางภาษาหนึ่งในการสื่อความหมาย เพราะแสดงถึงเจตนาในสิ่งที่ผู้พูดต้องการนำเสนอภาษาแบบมีนัยแอบแฝงที่ตรงกันข้ามกับรูปภาษา (สุจริตลักษณ์ ศีผดุง 2552, น. 71) ขณะเดียวกัน วัชรพร พานโพธิ์ทอง (2556, น. 114) ได้ให้ความหมายของนัยผกผันไว้ว่า เป็นการใช้ถ้อยคำที่ตรงข้ามกับความหมายตามรูป หรือการพูดอย่างหนึ่งแต่หมายความตรงกันข้าม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 562 “ ”รถยนต์” ครองแชมป์ก่อปัญหาฝุ่นมากที่สุด ”

(ไทยพีบีเอส, 3 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 563 “ ”ฝุ่น PM 2.5 -น้ำเสีย” แชมป์ปัญหามลพิษเมืองปี 62 ”

(ไทยพีบีเอส, 14 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 564 “ แคมเปญ ปลาทูจะหมดไทย บน Change.org จุดกระแสผู้บริโภค
นิยมตื่นตัวสำเร็จ ”

(ประชาไท, 30 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 565 “ P-MOVE ออกแถลงการณ์ ไทยแชมป์ความเหลื่อมล้ำ “100 กรณีย
4ปี แก้ปัญหาไม่เสร็จ” ”

(ประชาไท, 10 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 566 “ เชียงใหม่แชมป์โลกฝุ่นพิษ3วันซ้อน วอนเร่งเฝ้าระวังไฟป่า”

(เดลินิวส์, 15 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างพบการใช้คำทับศัพท์เพื่อนำเสนอปัญหา เช่น คำว่า แชมป์ มาจากภาษาอังกฤษคำว่า champ หมายถึง ผู้ชนะเลิศทางกีฬา แต่จากในบริบทของตัวอย่างเป็นการใช้คำที่ต้องแสดงการความหมายเชิงลบ การเป็นผู้ชนะเลิศจึงเป็นอันดับที่มาจากความล้มเหลว สื่อนัยว่า จังหวัดเชียงใหม่ประสบปัญหาฝุ่นหนักที่สุดและเป็นพื้นที่ที่มีฝุ่นสะสมมากที่สุด ซึ่งมากกว่าทุกพื้นที่บนโลก แสดงถึงความรุนแรงขั้นวิกฤติ สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยขาดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นได้ รวมถึงประชาชนที่ยังไม่ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมให้มีความตระหนักมากยิ่งขึ้น

3.4 การใช้มูลบทหรือสภาวะเกิดก่อน (Presuppositions)

มูลบทเป็นเครื่องมือการศึกษาวิเคราะห์แบบหนึ่งที่ศึกษาถ้อยคำหรือรูปภาษาที่ปรากฏ ซึ่งมีนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์สังคมได้ใช้ชื่อหรือเรียกชื่อที่ไว้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น มูลบทสภาวะเกิดก่อน หรือความเชื่อที่มีอยู่ก่อน ใช้ภาษาอังกฤษเดียวกันคือ Presuppositions ในงานวิจัย

จะใช้คำว่า มูลบท ซึ่งหมายถึงการใช้ถ้อยคำเพื่อถ่ายทอดสารในการสนทนาหนึ่ง ๆ ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารเข้าใจในสารที่สื่อความได้ถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาก่อนแล้ว ดังที่ จันทิมา อังคพนิชกิจ (2562, น. 199) กล่าวว่า มูลบทเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อข้อความที่ทำให้เข้าใจ โดยนัยว่ามีข้อความอื่น ๆ หรือเหตุการณ์บางอย่างเคยเกิดขึ้นมาก่อนแล้ว ซึ่งในทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์อาจต้องมีเครื่องมือเพื่อนำมาใช้ศึกษาเพิ่ม ดังที่ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556, น. 83) เสนอว่า การสื่อความ มูลบท อาจต้องใช้องค์ประกอบในการวิเคราะห์ด้วย เพื่อสื่อให้เห็นถึงข้อความหรือเหตุการณ์บางอย่างที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วไม่ว่าจะเป็น คำบอกเวลา คำเติมเต็ม การอ้างถึง คำบ่งการเปลี่ยนแปลงสภาพ หรือคำบ่งการเกิดซ้ำ

อย่างไรก็ตาม นอกจากการใช้คำว่ามูลบทแล้ว ยังมีการใช้คำว่า สภาวะเกิดก่อน โดยหมายถึง การศึกษาภาษาหรือการสื่อความในสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว ซึ่งผู้สนทนาไม่จำเป็นต้องกล่าวออกมาจึงละไว้ในฐานที่เข้าใจทั้งผู้พูดและผู้ฟัง เพราะถือว่าเป็นภูมิหลังที่ทั้ง 2 ฝ่ายต่างรับรู้หรือเคยรับรู้มาก่อนแล้วเช่นกัน การสื่อความซ้ำจึงไม่เป็นเหตุที่จำเป็นต่อการสนทนา สุจริตลักษณ์ ดีผดุง (2552, น. 47)

การให้คำนิยามข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า มูลบทหรือสภาวะเกิดก่อนนั้น คือการศึกษาการสื่อความหนึ่ง ๆ ในสถานการณ์หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นหรือเคยเกิดขึ้นมาก่อน ซึ่งผู้ส่งสารและผู้รับสารอาจละไว้ในฐานที่เข้าใจ เพราะต่างรับรู้ถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์เหล่านั้นมาก่อน โดยในงานวิจัยพบการใช้มูลบทในรูปแบบต่าง ๆ เป็นการใช้มูลบทบ่งถึงสภาพปัญหาในอดีตที่เคยเกิดขึ้น 4 ด้าน ได้แก่ มูลบทแสดงปัญหาด้านแหล่งธรรมชาติที่เสื่อมโทรม มูลบทแสดงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เกิดขึ้น มูลบทแสดงปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ป่าที่เคยถูกรุกรานจากมนุษย์ และมูลบทแสดงปัญหาด้านมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้น สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. มูลบทแสดงปัญหาด้านแหล่งธรรมชาติที่เสื่อมโทรม

การใช้มูลบทบ่งถึงสภาพปัญหาด้านธรรมชาติป่าไม้ หมายถึง สภาพป่าไม้หรือแหล่งธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบ เช่น พื้นที่ป่าไม้ลดลง ธรรมชาติเสื่อมโทรม จากในอดีตไม่ว่าผ่านช่วงเวลาไม่กี่ปีก็ตาม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 567 “ กว๊านพะเยาน้ำลด หวนซ้ำวิกฤตแล้งปี 2559 ”

(ไทยพีบีเอส, 30 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 568 “ คดีทวงคืนผืนป่า ศาลชัยภูมิสั่งจำคุกเพิ่มอีก 3 ราย 5-8 เดือน ปรับเงินนับหลายแสน ”

(ประชาไท, 13 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 569 “ ศาสน์ดบังคับคืดพื้นฟูลำห้วยลิตี 22 เม.ย. นี้ หลังพิพากษาพื้นฟู แล้วไม่คืบหน้า ”

(ประชาไท, 26 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 570 “ ภูเก็ตไข่มุกอันดามัน พื้นตัวสู่ธรรมชาติ ท่ามกลางวิกฤต โควิด ”

(มติชน, 9 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 571 “ โควิด ทำ'อุทยานแก่งกระเจาน'เริ่มพื้นสู่ธรรมชาติ ตะลึง!พบ'เต่าหก'ตัวใหญ่ ”

(มติชน, 23 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 572 “ โควิดทำธรรมชาติพื้น"พะยูน-เต่าทะเล"ออกว่ายน้ำเล่นทะเลตรัง ”

(เดลินิวส์, 23 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 573 “ธรรมชาติพื้นคืน! เต่าหญ้า นับหมื่นขึ้นวางไข่ ชายหาดอินเดีย หลังรบ.ประกาศล็อกดาวน ”

(เดลินิวส์, 25 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 574 “ ตื่นตาโขลงช้างป่าออกหากิน ข้อดี'โควิด'ช่วยธรรมชาติพื้น ”

(เดลินิวส์, 7 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 575 “ โควิดทำธรรมชาติเขาใหญ่พื้น! สัตว์ป่าเรงร่าออกมาให้ยลโฉม ”

(เดลินิวส์, 4 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 576 “ "ัญญา"สั่งปิดอุทยานฯ2เดือน ให้ธรรมชาติได้พื้นตัว ”

(เดลินิวส์, 14 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 577 “ ยังไม่เปิด! อ่าวมาหยา ปิดต่อไม่มีกำหนด ปลอดภัยพื้นสู่ธรรมชาติ

(ไทยพีบีเอส, 18 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 578 “ โควิด-19 โอกาสพื้นสู่ธรรมชาติ สัตว์ป่าปรับพฤติกรรม สัตวแพทย์ห่วง ช้างเลี้ยงในปาง ”

(มติชน, 26 มีนาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 579 “ ไร้ผู้คน ธรรมชาติพื้นฟู ชมสารพัดลีลา นานาสัตว์ป่าหายาก ออกหากิน ”

(มติชน, 14 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 580 “ คนเจียบ! เต่ามะเฟืองวางไข่ 11 รัง ทะเลภูเก็ต-พังงา สะอาดขึ้น ”

(ไทยพีบีเอส, 16 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 581 “ อธิบดีกรมอุทยานฯ ย้ำ ต่อไปต้องปิดอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ
อย่างน้อย 2 เดือน ให้ธรรมชาติฟื้นตัว ”

(มติชน, 14 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 582 “ ธรรมชาติหวนคืน ผลโควิดทะเลสงบ ไร้ผู้คน พบรอยเต่าทะเล
ใหญ่ขึ้นวางไข่หลังไม่มีมานานแล้ว ”

(มติชน, 17 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 583 “ ศูนย์บำบัดน้ำเสีย อบต.บางบัวทอง กลไภยกระดบัลิ่งแวดล้อม ถึง
เวลาคืนน้ำใสให้ธรรมชาติ ”

(มติชน, 27 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 584 “ "หมอลือต" ึ่งธรรมชาติฟื้นฟูเทียบ 100 ปี สัตว์ป่ายึดคืนพื้นที่ ”

(ไทยพีบีเอส, 11 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวต้องการใช้ภาษาเพื่อต้องการสะท้อนให้เห็นว่าเหตุการณ์เหล่านี้
เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต โดยเฉพาะปัญหาด้านพื้นที่ป่าในระบบนิเวศที่หายไปหรือปัญหาอื่น ๆ ที่
ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในธรรมชาติ จากตัวอย่างพบการใช้คำว่า *ธรรมชาติหวนคืน* แสดงให้เห็น
ถึงธรรมชาติในปัจจุบันที่ได้รับความเสียหายจนไม่สามารถฟื้นฟูได้ โดยจากตัวอย่างการใช้คำดังกล่าว
ทำให้ทราบว่าป่าไม้ในปัจจุบันถูกทำลายและไม่สามารถฟื้นฟูได้ คำว่า *หวนคืน* แสดงให้เห็นว่าใน
สังคมไทยเคยเกิดวิกฤตการณ์ด้านภัยแล้งอย่างหนัก และพบว่าเหตุการณ์ในปัจจุบันอาจเกิดขึ้นได้อีก

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างพบคำที่แสดงถึงการย้อนอดีตที่เป็นสาเหตุของปัญหาในปัจจุบันถึง
สาเหตุสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน โดยพบคำต่าง ๆ เช่น *โควิดช่วยฟื้นฟู โควิดทำ* ผู้วิจัย
วิเคราะห์คำเหล่านี้โดยใช้แนวคิดมูลบทจึงตีความได้ว่า โควิด เป็นโรคเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่เริ่ม
ระบาดเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงต้นปี 2563 ทำให้รัฐบาลต้องออกมาตรการเพื่อระงับการแพร่เชื้อโดย
การปิดสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และรณรงค์ให้ประชาชนอยู่บ้านตามสโลแกนที่ว่า “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ
เพื่อชาติ” ทำให้ประชาชนไม่สามารถไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ได้รวมถึงอุทยานแห่งชาติ ซึ่งในช่วง
เวลาที่ประชาชนอยู่บ้านธรรมชาติได้มีโอกาสบำบัดฟื้นฟูด้วยวิธีธรรมชาติ คำว่า *โควิดช่วยฟื้นฟู โควิด
ทำ* จึงหมายถึง โควิดได้ช่วยธรรมชาติโดยการ ‘กัก ชัง’ ประชาชนให้อยู่ที่บ้าน ทำให้ธรรมชาติได้มี
โอกาสได้พักฟื้น ส่วนคำว่า *ไร้คน ไร้ผู้คน* จึงหมายถึง การที่โควิดทำให้ประชาชนไม่ออกมาท่องเที่ยว
ตามอุทยานแห่งชาติ ธรรมชาติจึงได้มีโอกาสฟื้นฟู จนกลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง

การใช้มูลบทแสดงปัญหาด้านแหล่งธรรมชาติที่เสื่อมโทรม แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่
เกิดขึ้นในปัจจุบันเกี่ยวกับป่าไม้ของไทยที่ถูกทำลาย และฟื้นฟูได้ยาก ย้อนอดีตให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่
แสดงถึงสาเหตุทำให้ป่าไม้ไทยได้รับความเสื่อมโทรม แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาป่าไม้ของไทยที่ฟื้นฟู

ได้ยาก และถูกทำลายอย่างหนัก อันเกิดจาก *ผู้คนหรือประชาชน* เมื่ออุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้ประชาชนเข้าไปชมหรือท่องเที่ยว ธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตจึงสามารถฟื้นฟูจนกลับมาอุดมสมบูรณ์

2. มวลบทแสดงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เกิดขึ้น

การใช้มวลบทบ่งถึงสภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เคยเกิดขึ้น หมายถึงสภาพท้องทะเลไทยที่เต็มไปด้วยมลพิษทางสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะพลาสติก การประมง ซึ่งเป็นปัญหาในอดีตที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วสามารถอธิบายได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 585 “ ปิด 2 ปี! ฟันฟู่อวมาหยา ปรับระเบียบท้องเที่ยวใหม่เพื่อธรรมชาติ ”

(ไทยพีบีเอส, 12 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 586 “ นายฯ ผุดแนวคิดเอารถเก่าจอดเสียมาที่บ้าน ชดเชยปะการังในทะเลเสียหาย ในอนาคต”

(ไทยพีบีเอส, 27 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 587 “ วิฤต! โลกร้อนกระทบทั่วโลก หวั่นเผชิญปะการังฟอกขาว 3 ปีซ้อน ”

(ไทยพีบีเอส, 26 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้มวลบทแสดงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เคยเกิดขึ้น จากตัวอย่างพบการใช้ภาษาที่แสดงถึงมวลบทเพื่อบอกปัญหา เช่น คำว่า *ชดเชย* หมายถึง การใช้แทนสิ่งที่หายหรือเสียไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 318) ตีความได้ว่าสิ่งแวดล้อมทางทะเลโดยเฉพาะปะการัง อันเป็นทรัพยากรหลักในระบบนิเวศทางทะเลที่มีความสำคัญ ทั้งด้วยบริบทและหน้าที่ของปะการังช่วยสร้างความสมดุลให้กับสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ และระบบนิเวศใต้ท้องทะเลให้มีความสมบูรณ์ การใช้คำจากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าปะการังเคยหายหรือเสียไปจากระบบนิเวศทางทะเล และคำว่า *หวั่น* เป็นคำที่แสดงลักษณะความรู้สึกรังเกียจกังวลถึงเหตุการณ์ในอดีตที่อาจกลับมาเกิดขึ้นซ้ำ เพราะปัญหาปะการังฟอกขาวเกิดจากกระแสน้ำในทะเลมีการปรับอุณหภูมิที่สูงขึ้นตามสภาพอากาศของโลก จากการใช้คำในตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงปัญหาทางทะเลโดยเฉพาะ ปะการัง ที่ครั้งหนึ่งเคยได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมากจากกิจกรรมของมนุษย์และจากธรรมชาติ โดยวิตกกังวลว่าเหตุการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นอีกครั้ง

3. มุลบทแสดงปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ทะเลที่เคยถูกรุกรานจากมนุษย์

การใช้มูลบทบ่งถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ที่เคยถูกรุกรานจากมนุษย์ หมายถึง สัตว์หรือสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ โดยเฉพาะสัตว์ทะเลที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งเป็นปัญหาในอดีตที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วสามารถอธิบายได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 588 “ ยื้อชีวิตสัตว์ทะเล ขวนทิ้งขวดพลาสติกในถังขยะรูปปลาร่วมลด ปัญหาขยะในทะเล ”

(ไทยพีบีเอส, 16 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 589 “ วาฬบรูด้า ตายกลางทะเลอ่าวไทย หวั่นกินขยะ ”

(ไทยพีบีเอส, 28 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 590 “ สัตว์แพทย์เร่งช่วย! พะยูนยามิลทองอืด ผวาชำระ “มาเรียม” ”

(ไทยรัฐ, 22 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 591 “ ผ่าแล้วซากฉลามวาฬเมืองตรัง อาจไม่พบขยะตัวร้าย ในกระเพาะ คาดป่วยตายเอง ”

(ไทยรัฐ, 17 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 592 “ น้ำลัด “มาเรียม” ผุด เกยตื้นอีกตามเคย พาลปล่อยร่องน้ำลึก ปลอดภัย ”

(ไทยรัฐ, 18 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 593 “ ไม่เคยเห็นมานานแล้ว “ปูไก่” สัตว์หายากบนอ่าวมาหยา ”

(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 594 “ อีกแล้ว “วาฬบรูด้า” เกยตื้นตายอีก 1 ตัวใกล้ป้อมพระจุลฯ ”

(ไทยพีบีเอส, 20 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 595 “ อีกแล้ว! พบเต่ากระตายเกยตื้นชายหาด “บางแสน” ”

(ไทยพีบีเอส, 18 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 596 “ เหยื่อตัวล่าสุด! ผ่าตัดสำเร็จ “เทรสซี” เต่าทะเลเกยตื้นขยะเต็ม ท้อง ”

(ไทยพีบีเอส, 28 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 597 “ ตายอีกตัว ‘วาฬบรูด้า’ เกยตื้นตายรู้ผล 27 ม.ค.นี้ ”

(ไทยพีบีเอส, 25 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 598 “ พะยูนน้อย ‘มาเรียม’ หา ‘แม่ส้ม’ ไม่เจอ เกยตื้นอีกแล้วหลังน้ำทะเลลด ”

(มติชน, 23 มิถุนายน 252)

ตัวอย่างที่ 599 “ ซัวร์อย! เร่งตามหา "ฉลามวาฬ" เกาะเต่าถูกเชือกอวนรัดโคนหาง”
(ไทยพีบีเอส, 18 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้มูลบทแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต จากตัวอย่างพบการใช้คำบ่งถึงเหตุการณ์ในอดีตที่เกิดขึ้นและมีความวิตกว่าสภาพปัญหาปัจจุบันส่อเกิดขึ้นซ้ำอีกครั้ง โดยพบคำว่า *หวั่น ผวา* หรือคำว่า *อวจ* ซึ่งคำเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์เหล่านี้เคยเกิดขึ้นมาก่อน เช่น คำว่า *หวั่น* หมายถึง พรัน มีอาการกริ่งเกรงไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1318) เป็นอาการวิตกกังวลหรือทำให้เกิดความกลัว เช่นเดียวกับคำว่า *ผวา* ที่เป็นคำแสดงลักษณะอาการตกใจกลัว ว่าเหตุการณ์ในปัจจุบันอาจส่อเกิดขึ้นซ้ำรอยยังในอดีต ที่แสดงให้เห็นถึงการสันนิษฐานสภาพปัญหาในปัจจุบันที่ส่อเกิดขึ้นซ้ำรอยเหตุการณ์หรือปัญหาเดิมที่เคยเกิดขึ้น

การใช้มูลบทแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีตจึงสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสัตว์ป่าในระบบนิเวศได้รับผลกระทบ เช่น กรณี ‘มาเรียม’ พะยูนเพศเมียกินขยะพลาสติกเข้าไปทำให้เกิดอาการติดเชื้อทางเดินระบบอาหารเป็นพะยูนเพศเมียจึงเสียชีวิตโดยสัตวแพทย์ได้สรุปสาเหตุการตายมาจากการกินขยะพลาสติกเข้าไปเป็นจำนวนมาก คำว่า ‘ซัวร์อย’ จึงเป็นการใช้มูลบทบอกสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต เพื่อให้ผู้รับสารทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือ *พะยูนยามืดท้องอืด* อาจเป็นปัญหาซ้ำรอยจากอดีต จึงตีความได้ว่า ตัวอย่างได้ถ่ายทอดข้อมูลให้แก่ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้รับทราบข้อมูลถึงปัญหาต่าง ๆ เพื่อสร้างความวิตกกังวลให้กับผู้อ่านหรือผู้รับสารถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในลักษณะเช่นเดียวกับเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต

4. มูลบทแสดงปัญหาด้านมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้น

การใช้มูลบทบ่งถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้น หมายถึง สภาพปัญหาเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 600 “ ฝุ่น PM 2.5 มาอีกแล้วเกิน 7 จุด-ตั้งทีมเตือนภัยประชาชน”

(ไทยรัฐ, 13 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 601 “ ‘ฝุ่นพิษ’ ย้อนกลับ เกินมาตรฐานหลายพื้นที่บางเขน‘สูงที่สุด’

(เดลินิวส์, 14 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 602 “ แย้เหมือนเดิม ฝุ่นควันปกคลุมทั่วกรุงเทพฯ หลังหมดช่วงวันหยุดยาว ”

(ไทยรัฐ, 8 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 603 “ หลายภาคส่วนเร่งแก้ปัญหาไฟไหม้อ้อยลดฝุ่นละอองในอากาศ ”

(ไทยพีบีเอส, 7 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 604 “ คาดโทษ! เพิกเฉยดับไฟป่า ส่งยกระดับคุมเข้มห้วงซ้ารอย”

(ไทยพีบีเอส, 18 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 605 “ ฝุ่น PM2.5 อาจเพิ่มความเสี่ยง ”

(เดลินิวส์, 6 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้มูลบทแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีตเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางอากาศ จากตัวอย่างพบการใช้คำบ่งถึงเหตุการณ์ในอดีตที่เกิดขึ้น โดยพบคำว่า *แย้เหมือนเดิม* แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วก่อนหน้า และในปัจจุบันก็ยังเกิดขึ้นเป็นสถานการณ์ที่แย่กว่าในอดีต *ย่อน* เป็นคำกริยา หมายถึงการทวนกลับหรือสะท้อนกลับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1092) และคำว่า *ซ้ารอย* เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงถึงปัญหาในอดีตเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศเคยเกิดขึ้นมาแล้วและมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นซ้ำในลักษณะเดียวกันอีก การใช้มูลบทแสดงปัญหาด้านมลพิษทางอากาศ สะท้อนให้เห็นว่าผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความกังวลและวิตกกังวลถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นซ้ำเหมือนอดีตที่เคยเกิดขึ้น เพื่อต้องการรักษาสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดมลภาวะที่มากขึ้น เช่น ลดการเผาป่า การเผาขยะ การใช้น้ำมันหุงต้ม

จากการศึกษาการใช้มูลบทที่สะท้อนปัญหาต่าง ๆ พบจุดมุ่งหมายที่ผู้ผลิตและผู้เขียนข่าวในฐานะผู้ผลิตและสงสารต้องการสร้างความรู้สึกให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะปัญหาต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตอาจกลับมาเกิดขึ้นในปัจจุบันอีกได้ การสร้างความรู้สึกต่อปัญหาในลักษณะดังกล่าวเพื่อต้องการสร้างจิตสำนึกให้ผู้คนในสังคมรู้จักตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันการสร้างความรู้ผ่านความรู้สึกของผู้อ่านหรือผู้รับสารยังเป็นการตอกย้ำถึงสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ๆ เช่น ด้านธรรมชาติ ด้านทางทะเล ด้านสัตว์ป่า และด้านมลภาวะ มาจากการกระทำของมนุษย์

3.5 การใช้ความหมายชี้บ่งเป็นนัย (Implicature)

ผู้วิจัยพบว่าพาดหัวข่าวออนไลน์สื่อความหมายโดยนัย คือกล่าวถึงการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความไม่ตรงไปตรงมา ดังที่ เฮอร์เบิร์ต พอล ไกรซ์ (Herbert Paul Grice, 1975 อ้างถึงในสิริบุญญา สุขสวัสดิ์ 2558, น. 11) กล่าวถึงความหมายชี้บ่งเป็นนัยไว้ว่า เป็นการทำความเข้าใจ

ความหมายของการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารใช้นำเสนอข้อมูลมายังผู้อ่านหรือผู้รับสารเพื่อตีความการใช้ภาษาต่าง ๆ โดยอาศัยบริบท สถานการณ์ และผู้ใช้ภาษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งอาจทราบถึงเจตนาการสื่อสารที่แท้จริงของผู้ส่งสารในการถ่ายทอดข้อมูลโดยเฉพาะวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารตีความการใช้ภาษา ดังตัวอย่างพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างที่ 606 “ ส่งมอบ “หุ่นกักขะลอยน้ำ” เตรียมใช้จริง 13 จังหวัดน้ำร่อง ”
(ไทยพีบีเอส, 22 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 607 “ เปิดขึ้นตอนสต๊าฟฟ์ “มาเรียม” พะยูนตัวแรกรัฐเอาจริงเร่งแก้ไข ”
(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 608 “ เชียงใหม่” จับจริงลอบเผาป่า หลังค่าฝุ่นกลับมาวิกฤต ”
(ไทยพีบีเอส, 12 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 609 “ นายกฯ กำชับทุกหน่วยงานเร่งแก้ปัญหามลพิษแบบจริงจัง ”
(ไทยพีบีเอส, 15 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 610 “ ชาวเน็ตแห่ถ่ายรถเมล์ควันด้าลงโซเซียล ภาครัฐเร่งเริ่มแก้จริงจัง ”
(ไทยรัฐ, 22 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 611 “ นายกฯ ย้ำ ป้องกัน PM2.5 รัฐเริ่มเข้มงวด ขอทุกฝ่ายร่วมมือดูแลกลุ่มอ่อนแอก่อน ”
(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 612 “ นายกฯ ถกด่วนเร่งแก้ปัญหามลพิษจริงจัง เชื้อสถานการณ์ดีขึ้น 2-3 วัน ”
(ไทยรัฐ, 29 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 613 “ “บิ๊กตู่” หวังจริง กทม.-ปริมณฑล ฝุ่น PM2.5 วันนี้ พุ่งสูง จี้หน่วยงานเร่งทำตามแผน ”
(ไทยรัฐ, 29 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 614 “ มท.1 สั่งด่วน 3 ข้อ คุมเข้มต้นทางอย่างจริงจัง เกิดมลพิษฝุ่น PM2.5 ”
(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 615 “ วราวุธ ยันรัฐให้ความสำคัญแก้ฝุ่น PM2.5 พร้อมรณรงค์เพิ่มพื้นที่ สีเขียว ”
(ไทยรัฐ, 14 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 616 “ รมว.ต่างประเทศ ยันจีนพร้อมเลิกโครงการระเบิดแก่งแม่น้ำโขง ”
(ประชาไท, 23 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 617 “ ปธ.ชมรมมุลินีวิทยาดนตรีฯ เผยปรากฏการณ์พะยูนน้อย
'มาเรียม' เกิดไม่บ่อย ใช้โอกาสสร้างกระแสอนุรักษ์ธรรมชาติแบบจริงจัง ”
(มติชน, 25 มิถุนายน 252)

ตัวอย่างที่ 618 “ ทสจ.พิษณุโลก-สิ่งแวดล้อมภาค3 ตรวจบ่อขยะอีกครั้ง เอาจริง สั่ง
ป่าไม้พบลอบเผาขยะ ให้จับทันที! ”
(มติชน, 23 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 619 “ สั่งพันจริงจนท.เอี่ยวลอบขายไม้ของกลาง-ตัดไม้อำพรางปลูกบ้าน
(มติชน, 15 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 620 “ คาด!! อาจควบคุมไฟป่าดอยจะเข้ได้ทั้งหมดในวันนี้ ”
(ไทยพีบีเอส, 16 เมษายน 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้ภาษาที่แสดงให้เห็นถึงความหมายโดยนัยที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารต้องทำความเข้าใจตัวสารถึงเจตนาว่าผู้ส่งสารที่ต้องการสื่อความถึง จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงการสื่อความของผู้กระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยพบการใช้กลุ่มคำ เช่น *จริงจัง เอาจริง เริ่ม พร้อมเลิก อย่างจริงจัง* จากการใช้คำต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไปผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และตีความถึงนัยที่ผู้ส่งสารพยายามแสดงให้เห็นจากตัวภาษา ที่รัฐไม่ได้กระทำการต่าง ๆ เพื่อให้สถานการณ์ทุกอย่างดีขึ้น เช่นการใช้คำว่า *จริงจัง เอาจริง* หรือ *อย่างจริงจัง* ซึ่งให้เห็นว่ารัฐยังไม่ดำเนินการหรือดำเนินการไปแล้ว แต่เป็นการดำเนินการที่นำไปเพื่อให้เห็นว่ารัฐได้แก้ไขอยู่ หรือคำว่า *เริ่ม* ซึ่งแสดงให้เห็นชัดว่ารัฐยังไม่ได้ดำเนินการและกำลังจะดำเนินการในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐควรกระทำก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น เช่น การควบคุมการจราจรไม่ให้ติดขัดสำหรับการป้องกันปัญหาฝุ่น หรือดำเนินการเกี่ยวกับการปล่อยมลพิษจากท่อไอเสีย โรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐควรทำอย่างต่อเนื่อง และจากตัวอย่างพบการใช้คำเกี่ยวกับการรักษาความสมดุลด้านสิ่งแวดล้อม คือคำว่า *อนุรักษ์ธรรมชาติแบบจริงจัง*

การใช้คำดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ายังไม่เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติที่มาจากภาระหนักจริง ๆ และพบการใช้คำที่แสดงให้เห็นสภาวะไม่แน่นอนของปัญหา แต่ผู้ส่งสารได้สื่อความโดยใช้คำเกี่ยวกับการคาดคะเน เพื่อต้องการเลี่ยงการให้คำตอบที่ชัดเจน เช่น *อาจควบคุม* ซึ่งคำว่า *อาจ* เป็นคำที่แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่นอนต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่าผลจะเป็นอย่างไร

การใช้ความหมายซึ่งบ่งเป็นนัย สะท้อนให้เห็นเจตนาของผู้กล่าวที่ส่งสารส่งมายังผู้รับสาร เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นการให้คำตอบที่ไม่ได้สื่อถึงความหมายโดยนัยแต่อย่างใด แต่เมื่อวิเคราะห์ แล้วพบว่าเจตนาของผู้กล่าวได้แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่นอน ไม่ตั้งใจแก้ไขปัญหาเป็นการบริหารงานที่บกพร่อง ปล่อยปละละเลยต่อการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้านเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม รัฐบาลควรติดตามและใช้นโยบายต่าง ๆ เพื่อให้ปัญหาเกิดขึ้นให้น้อยที่สุด เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมสร้างผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและประชาชนในสังคมได้เป็นจำนวนมาก และขยายวงกว้างอีกด้วย

4. กลวิธีอุปลักษณ์ (Metaphor)

การศึกษาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดอุปลักษณ์ในการศึกษาพาดหัวข่าวเป็นการสนทนาหรือการสื่อความและการเขียนที่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการสื่อความของผู้เขียนที่ผู้ส่งสารต้องการส่งผ่านข้อมูลเพื่อให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านเกิดความเข้าใจโดยง่ายผ่านการตีความ ซึ่งผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถตีความสารได้ เพราะการสื่อความในรูปแบบการสร้าง ความเข้าใจจากความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่เปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ในสังคมนั้น ๆ พบเจอหรือเคยสัมผัสมาก่อน ดังที่ จันทิมา อังคพณิชกิจ (2562, น. 209) กล่าวว่า อุปลักษณ์เป็นการสื่อความไปยังผู้อ่านในลักษณะแบบพรรณนา เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการกล่าวถึง โดยกล่าวถึงการเปรียบเทียบการสื่อแทนความคิดของผู้คิดจากสิ่งที่ผู้อ่านเคยพบเห็นมาก่อน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาโดยใช้แนวคิดอุปลักษณ์สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ได้หลากหลายสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษาศาสตร์ วรรณคดี และวรรณกรรม โดยเฉพาะการศึกษาในด้านภาษาศาสตร์ เพื่อต้องการสื่อหรือสะท้อนให้เห็นถึงการสื่อสารผ่านตัวบท ซึ่งนำมาใช้เป็นหนึ่งในแนวคิดด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ โดยเฉพาะการศึกษาด้านวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์พาดหัวข่าวโดยสะท้อนนัยเพื่อให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านรู้สึกคล้อยตามผ่านการสร้างปฏิสัมพันธ์ของประชาชนในสังคม ให้เห็นถึงอำนาจ อุดมการณ์ ดังที่ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2552, น. 99) อธิบายว่า ประเด็นที่สำคัญในการศึกษาอุปลักษณ์ของนักวจนปฏิบัติศาสตร์และนักวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ต้องสนใจคือ หน้าที่ในด้านการถ่ายทอดความคิดและพลังในการโน้มน้าวใจของอุปลักษณ์

4.1 มโนอุปลักษณ์ [ปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ ศัตรูคู่ต่อสู้]

มโนอุปลักษณ์ดังกล่าวสะท้อนจากการใช้คำแสดงความเป็นศัตรูกับประชาชน ปรากฏคำนามและคำกริยาต่าง ๆ ในการเปรียบ ซึ่งเป็นคำที่แสดงถึงผลกระทบโดยตรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมสู่มนุษย์ เช่น ปัญหาฝุ่นหรือขยะ จากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมพบคำที่แสดงถึงปัญหา

สิ่งแวดล้อมคือศัตรู และไม่เป็นที่ต้องการของมนุษย์ เช่น คำว่า *สงคราม ฆ่า กระสุน ไล่ สยบ* ซึ่งการใช้คำต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์เปรียบเทียบปัญหาสิ่งแวดล้อมคือศัตรูคู่ต่อสู้ สามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบดังนี้

ศัตรูคู่ต่อสู้ (Source domain)	ปัญหาสิ่งแวดล้อม (Target domain)
การเผชิญหน้า	→ มนุษย์ที่กำลังประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อม
ผู้แพ้	→ มนุษย์เริ่มได้รับผลกระทบจากปัญหา
ผู้ชนะ	→ มนุษย์สามารถแก้ไขปัญหาได้ในระดับต้น
ขับออก	→ มนุษย์ที่จัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

จากถ้อยคำดังกล่าวที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [ปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ ศัตรูคู่ต่อสู้] ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 621 “ มาตรการพ่นฝู่นจิ๋ว PM 2.5 มัจจุราชสงครามเหนือ ”

(ไทยรัฐ, 11 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 622 “ วันแรก คพ.ลดใช้รถส่วนตัวทุกพว หวังชนะฝู่นควัน ”

(ไทยพีบีเอส, 19 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 623 “ สงครามสารพิษ “นักรบไทย” จะสู้ได้ไหม ”

(ประชาไท, 22 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 624 “ 7 พรรคฝ่ายค้านรวมพลังเสนอญัตติด้านสารเคมีเกษตรสงคราม
พิษร้ายแรง ฟังไปโอไทยเสนอทางออก ”

(ประชาไท, 14 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 625 “ FTA Watch ตรวจสอบ 13 ประเด็นสำคัญ สงคราม CPTPP ที่
‘พาณิชย์’ เสนอรองนายก ”

(ประชาไท, 24 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 626 “ กลุ่มอนุรักษ์ลำน้ำเซบาย ผนึกกำลังต้าน สงครามอุตสาหกรรม
โรงงานน้ำตาล-โรงไฟฟ้าชีวมวล ”

(ประชาไท, 10 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 627 “ วิฤตควันไฟฟ้า 8 จังหวัดใต้ ฝู่น PM 2.5 เริ่มฆ่าสุขภาพ ”

(ไทยพีบีเอส, 21 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 628 “ วิฤต! ขยะฆ่าเต่าทะเลหายาก 3 เดือนตาย 4 ตัว ”

(ไทยพีบีเอส, 2 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 629 “ นำเป็นห่วง! พบชาวอำเภอเชียงดาวยังไม่สวมหน้ากากกันฝุ่น
มรณะ ฆ่าสุขภาพ ”

(ไทยพีบีเอส, 2 เมษายน 2562)

ตัวอย่างที่ 630 “ อากาศปิด กทม.-ปริมณฑล มีฝุ่น PM2.5 “เริ่มลงมือคร่าชีวิต” ”

(ไทยพีบีเอส, 21 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 631 “ คู่มือดูแลตัวเองให้อยู่รอด เมื่อต้องอยู่ในเมืองเป็นฝุ่นจิ๋ว PM 2.5
ระดับวิกฤติ ”

(ไทยรัฐ, 7 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 632 “ กสม. แนะนำรัฐบาลกำหนด ‘พาราควอด’ กระสุนอันตรายชนิดที่ 4

(ประชาไท, 10 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 633 “ PM2.5 ยิงทะลุผ่านผิวหนังได้ คนผิวแพ้ง่ายยิ่งต้องระวัง!”

(เดลินิวส์, 20 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 634 “ ฝุ่น PM 2.5 ศัตรูสุขภาพ 22 พื้นที่ “กทม.-ปริมณฑล” ”

(ไทยพีบีเอส, 1 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 635 “ “งดจูดรูป” ไม่กระทบศรัทธา ประชาชนให้ความร่วมมือหวังสู้ฝุ่น

(ไทยพีบีเอส, 15 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 636 “ นายกฯ เข้มประกาศ 9 มาตรการสู้ฝุ่นพิษ ”

(ไทยพีบีเอส, 22 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 637 “ ตร.เด่น สั่งตั้งด่านจับ “รถควันดำ” หวังพิชิตฝุ่นพิษ ”

(ไทยพีบีเอส, 15 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 638 “ 23 ม.ค.นี้ รถล้นบอร์ดสิ่งแวดล้อม เคาะมาตรการสู้สยบฝุ่น ”

(ไทยพีบีเอส, 23 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 639 “ โพล เผย คนกรุงมองหน้อยงานรัฐไร้ประสิทธิภาพ ต่อสู้วิกฤตฝุ่น”

(ไทยพีบีเอส, 19 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 640 “ บอร์ดมลพิษชง 18 มาตรการต่อสู้ฝุ่น PM 2.5 เข้าครม.”

(ไทยพีบีเอส, 16 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 641 “ ชง ครม. เคาะ 4 มาตรการสู้ฝุ่น PM 2.5 บังคับรถบรรทุกห้ามวิ่ง
วันคี่ ”

(ไทยรัฐ, 11 มีนาคม 2563)

- ตัวอย่างที่ 642 “ สู้ฝุ่นอย่ากลัว! คนดำคัดค่าน แนะรัฐบาล พระราม 2 หนัก ค่าพุ่ง
ปรี๊ด 121 ”
(ไทยรัฐ, 27 กุมภาพันธ์ 2562)
- ตัวอย่างที่ 643 “ 12 ค่ายรถยนต์ร่วมต่อสู้ หยุดวิกฤติมลพิษ ”
(ไทยรัฐ, 12 มีนาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 644 “ รับมือ PM 2.5 บทเรียนจากท้องถนนสู่กรุงเทพ ”
(ประชาไท, 2 กุมภาพันธ์ 2563)
- ตัวอย่างที่ 645 “ เตรียมผิวพร้อมรับมือภาวะ"ฝุ่นPM 2.5" ”
(เดลินิวส์, 9 กุมภาพันธ์ 2563)
- ตัวอย่างที่ 646 “ ปรับแผน-พิชิตฝุ่น โยนให้ผู้ว่าฯ กทม. ควบคุมแหล่งเกิดมลพิษ ”
(ไทยรัฐ, 24 กุมภาพันธ์ 2562)
- ตัวอย่างที่ 647 “ เยาวชนแสดงพลัง ทวงถามมาตรการไล่ฝุ่นภาครัฐ ”
(ไทยพีบีเอส, 14 มกราคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 648 “ "บ๊วกแดง" ส่งหน่วยทหาร ส่งรถฉีดน้ำไล่ฝุ่นละออง จนกว่าจะ
คลี่คลาย ”
(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 649 “ ไล่ฝุ่น! กทม.สั่งชะลอก่อสร้างทั้งหมด เริ่ม 4-6 ก.พ.นี้ ”
(ไทยพีบีเอส, 14 มกราคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 650 “ ฉีดไล่ฝุ่น PM2.5 ทำน้ำซังแยกอโคก ผอ.เขต ยันจัดเจ้าหน้าที่
กวาดไล่จนแห้ง ”
(ไทยรัฐ, 22 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 651 “ เจ้าหน้าที่ฉีดน้ำไล่ฝุ่น PM2.5 ทำน้ำซังแยกอโคก รถติดไฟแดง
เปียกโชก ”
(ไทยรัฐ, 22 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 652 “ กทม.ระดมทุกสรรพกำลังไล่ฝุ่นพิษ PM2.5 ชู 4 มาตรการ ”
(ไทยรัฐ, 3 กุมภาพันธ์ 2562)
- ตัวอย่างที่ 653 “ ระดมชาวบ้าน ทหาร "ตัดสด-งดเผาไร่อ้อย" ล่าฝุ่นพิษ PM 2.5 ”
(ไทยรัฐ, 26 เมษายน 2563)
- ตัวอย่างที่ 654 “ อธิบดี คพ.แนะนำคมฯ เดียวกันไปด้วยกัน ไล่ปัญหาฝุ่นพิษจิ๋ว ”
(ไทยพีบีเอส, 19 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำที่แสดงสถานการณ์การเผชิญหน้าของกลุ่มคน 2 ฝ่าย คำว่า *สงคราม* แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นการต่อสู้ระหว่างประชาชนกับปัญหามลพิษทางอากาศโดยเฉพาะฝุ่น PM 2.5 ที่แพร่กระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ และมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม จากตัวอย่างพบคำที่แสดงถึงการต่อสู้หรือการเผชิญหน้ากันคือคำว่า *สงคราม* เป็นคำนามหมายถึง การรบใหญ่ที่มีคนจำนวนมากต่อสู้ฆ่าฟันกัน โดยปริยายยังหมายถึงอาการที่คล้ายคลึง เช่น สงครามชีวิต สงครามปาก หรือการใช้คำที่แสดงถึงศัตรูที่ต้องต่อสู้กัน เช่น คำว่า *รับมือ ลู่ พืชขาด ต่อสู้ พืชดี* แสดงให้เห็นถึงการสร้างความเข้าใจให้กับผู้อ่านหรือผู้รับสาร เพราะการใช้คำต่าง ๆ ล้วนแสดงถึงการปลุกกระตมให้ผู้อ่านตื่นตัวต่อเหตุการณ์ ดังคำว่า *รับมือ* หมายถึงต่อต้านหรือการรบ เช่น ส่งกองทหารเพื่อรับมือข้าศึก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 990) หรือคำว่า *พืขาด* หมายถึง ฆ่า พืขาดศัตรูข้าศึก หรือการทำลายล้าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 834) และพบการใช้คำที่ฝุ่น PM 2.5 ที่เผชิญหน้าต่อสู้กับประชาชนคือคำว่า *ฆ่า* เป็นคำกริยา หมายถึง ทำให้ตายหรือทำให้หมดสิ้นไป เช่น ฆ่าคน ฆ่าสัตว์ หรือปริยายได้ว่า ฆ่าเวลา โดยใช้คำแสดงเครื่องมือสังหารชีวิตของประชาชนที่เผชิญหรือต่อสู้กับปัญหา ได้แก่ คำว่า *กระสุน ยิงทะเล* ซึ่งคำว่า *กระสุน* เป็นอาวุธชนิดหนึ่งมีส่วนประกอบทำให้เกิดแรงระเบิดขนาดเล็กได้ และใช้คู่กับปืน เป็นอุปกรณ์สำคัญที่ส่งกำลังให้กระสุนมีแรงพุ่งออกไป โดยลักษณะการพุ่งของกระสุนไปยังเป้าหมาย เรียกว่า *ยิง* เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารทราบถึงความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นในลักษณะเหมือนกระสุนที่กราดยิงเข้าใส่ผู้ที่ประสบอยู่

การเผชิญหน้าหรือต่อสู้กันระหว่างประชาชนกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นด้วยการต่อสู้โดยมีเครื่องมือเป็นอาวุธสังหารด้วยการยิงผ่านกระสุนเป็นผลทำให้ประชาชนที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเป็นผู้พ่ายแพ้ให้กับปัญหา ซึ่งพบคำว่า *คร่า* เป็นคำกริยา หมายถึง การพรากหรือการฉุดลากไปอย่างไม่ปรานี ทำให้ออกห่างไปจากสิ่งที่ติดอยู่เดิม เช่น คร่าชีวิต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 302) การใช้คำในลักษณะดังกล่าวแสดงถึงความป็นศัตรูคู่ต่อสู้กันระหว่างประชาชนกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เพราะเป็นการเผชิญหน้าที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ปัญหามลพิษใช้วิธีการกำจัดมนุษย์ให้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต มนุษย์ที่ได้รับผลกระทบและเสียสุขภาพจากมลพิษจะกลายเป็นคู่ต่อสู้ที่แพ้ให้กับปัญหา หรือคำว่า *สยบ* หากมนุษย์สามารถจัดการแก้ไขปัญหาได้แสดงว่ามนุษย์คือผู้ชนะปัญหาสิ่งแวดล้อมจะกลายเป็นผู้แพ้

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างพบการใช้คำเปรียบปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจและไม่ต้องการของสังคม เพราะเนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนในสังคม โดยพบคำว่า *ลว* และ *ไล่* หมายถึง บังคับไปให้พ้น บังคับให้ไปหรือให้ออกจากที่เดิม เช่น ไล่ควายเข้าคอก ไล่คนออกจากบ้าน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 น. 1092) แสดงให้เห็นว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็น

ความต้องการของประชาชนในสังคมที่ต้องการขจัดออกไปจากพื้นที่ของตน ซึ่งเป็นการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในสังคมไม่ต้องการ และเป็นที่น่ารังเกียจนั้น เพื่อต้องการพยายามให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเข้าใจว่า เมื่อสังคมรังเกียจและไม่ต้องการประชาชนจึงไม่สมควรให้ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นซ้ำ และไม่ควรรสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นอีก เช่น ประชาชนเลิกใช้ถุงพลาสติก หน่วยงานรัฐควบคุมมลพิษบนเส้นทางจราจรเพื่อลดปัญหาฝุ่น หากประชาชนที่กระทำหรือประพฤดิเพื่อให้เกิดปัญหา ก็จะกลายเป็นที่น่ารังเกียจและไม่เป็นที่ต้องการของสังคมด้วย ประชาชนจึงจำเป็นต้องต่อสู้กับศัตรูผ่านการแก้ไขปัญหา

จากตัวอย่างพบการใช้คำที่สะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายของผู้ส่งสารที่ต้องการส่งสารไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสารให้เกิดความรู้สึกวิตกกังวลกับผลกระทบที่เกิดขึ้น เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ประสบอยู่คือการต่อสู้ทำให้ประชาชนอาจสูญเสียชีวิตได้และต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารในฐานะประชาชนต้องรู้จักและตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ให้เกิดมลพิษโดยเฉพาะฝุ่น P.M. 2.5 เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะมลพิษทางอากาศมาจากความต้องการและการดำเนินชีวิตของมนุษย์

4.2 มโนอุปลักษณ์ [ปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ วัตถุสิ่งของ]

ผู้วิจัยศึกษาการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าภาษาเปรียบปัญหาฝุ่น PM 2.5 คือวัตถุสิ่งของ โดยมีการใช้วงศัพท์เกี่ยวกับวัตถุสิ่งของ ได้แก่ ปกคลุม คลุม ครอบ ซึ่งการใช้คำต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์เปรียบปัญหาฝุ่น PM 2.5 คือวัตถุสิ่งของ สามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบดังนี้

วัตถุสิ่งของ (Source domain)		ปัญหาฝุ่น PM 2.5 (Target domain)
ผืนผ้าขนาดใหญ่	—————>	ลักษณะฝุ่นแพร่กระจายทั่วบริเวณ
ฝาชี	—————>	การกระจายของฝุ่นที่ปกคลุมเฉพาะพื้นที่
ม่าน	—————>	การกระจายของฝุ่นในลักษณะตั้งฉาก

จากถ้อยคำดังกล่าวที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [ฝุ่น PM 2.5 คือ วัตถุสิ่งของ] ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 656 “ ม่านขาวเพียบ! หมอกควันไฟป่าอินโดนีเซียกระทบพื้นที่ภาคใต้ ”

(ไทยพีบีเอส, 5 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 657 “ เชียงใหม่ประกาศ 5 มาตรการคุมหมอกควัน-ม่านฝุ่นละอองขนาดเล็ก ”

(ไทยพีบีเอส, 24 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 658 “ ม่านฝุ่นพิษพุ่ง ! ไฟป่าลาวลามขึ้นภูชี้ฟ้า จ.เชียงราย ”

(ไทยพีบีเอส, 10 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 659 “ เข้านี้ยิ่งแยะ ฝุ่นพิษคลุม ‘กทม.-ปริมณฑล’ ”

(ไทยพีบีเอส, 5 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 660 “ ฝุ่นพิษคลุม “กทม.-ปริมณฑล” กระทบสุขภาพ 28 พื้นที่”

(ไทยพีบีเอส, 9 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 661 “ เกิน 2 เท่า! กทม.-ระยอง-แม่ฮ่องสอน จมฝุ่นเจอสภาวะฝ่าซี
ครอบ ”

(ประชาไท, 10 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 662 “ ฝุ่นเจือจาง กทม.-ปริมณฑล “บึกเต่า” เร่งล้อมคอก 4 มาตรการ
แก้ปัญหา ”

(ไทยรัฐ, 24 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 663 “ ผู้คนชะงะภาพแชร์ผ่านโซเชียล “ปอดกรุงเทพฯ” ถูกฝุ่นพิษปกคลุม
หนาทึบ ”

(ไทยรัฐ, 29 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 664 “ ม่านฝุ่นคลุมเมือง เผยภาพมุมสูงจากตึกไบฮอก หลังค่า PM2.5
เกินมาตรฐาน ”

(ไทยรัฐ, 29 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 665 “ ‘ฝุ่นพิษ’ คุมน่านฟ้ากรุง 38 พื้นที่ เตือนใส่แมส-เลี่ยงที่เสี่ยง ”

(เดลินิวส์, 25 กุมภาพันธ์ 2563)

ตัวอย่างที่ 666 “ ฝุ่นพิษ ! ปิดรอบ พื้นที่ 20 จังหวัด นครปฐม-สระบุรี วิกฤต”

(ไทยรัฐ, 17 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 667 “ ฝุ่นพิษ ! ล้อมรอบเมือง นครปฐม-สระบุรีวิกฤต”

(ไทยพีบีเอส, 17 มกราคม 2562)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้คำเปรียบฝุ่นเสมือนการปิดกั้น กักขัง ประชาชนไว้ไม่ให้ออกจากกรอบของปัญหาที่เกิดขึ้น หมายความว่าประชาชนในสังคมจะต้องประสบพบเจอกับปัญหา ไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดหรือพื้นที่ใดก็ตาม จากตัวอย่างพบการใช้คำแสดงการปิดกั้นหรือกักขัง ได้แก่ คำว่า ม่านฝุ่น จากการใช้คำแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่มีลักษณะเหมือน ม่าน ที่ไว้บังบังสิ่งที่อยู่ตรงหน้า ซึ่งผู้ที่อยู่หลังม่านอาจมองเห็นไม่ชัด เป็นการสร้างกำแพงที่แยกกันระหว่างผู้ที่อยู่หลังม่านกับผู้ที่มีหน้าม่านให้แยกออกจากกัน เป็นลักษณะที่โอบล้อมและปกคลุมไปทั่วบริเวณ และยังพบคำที่แสดงลักษณะการ

ปิดกั้นในรูปแบบอื่น ๆ คำว่า *ฝาชีครอป* แสดงให้เห็นถึงลักษณะฝุ่นที่ปกคลุมพื้นที่ *กทม.-ระยอง-แม่ฮ่องสอน* โดยสิ่งที่อยู่ภายในฝาชีไม่สามารถเล็ดลอดออกไปได้ ทำให้ผู้ประสบปัญหาจำเป็นต้องเผชิญกับมลพิษทางอากาศโดยไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ หรือคำว่า *อากาศปิด* เปรียบอากาศเหมือนประตูที่ปิดไม่ให้สิ่งต่าง ๆ ผ่านเข้ามา ขณะเดียวกันเป็นการกักขังสิ่งที่อยู่ภายในไม่สามารถผ่านออกไปได้ โดยเฉพาะเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครที่ประสบปัญหาฝุ่น เพราะเนื่องจากอากาศไม่พัดผ่านทำให้อากาศลอยตัว ส่งผลทำให้ฝุ่นมีปริมาณมากขึ้น และกระจายไปทั่วบริเวณ สะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายในการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความกลัว และการเผชิญหน้ากับปัญหาโดยสามารถหลีกเลี่ยงได้

จากการใช้อุปลักษณะสะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสารที่ส่งไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสารให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในลักษณะของฝุ่นที่ปิดล้อมและแพร่กระจายไปทั่วทุกบริเวณที่ปกคลุม เพื่อต้องการให้ประชาชนวิตกกังวลกับปัญหาโดยที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือหลบเลี่ยงได้ มโนอุปลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อมคือวัตถุสิ่งของ เพื่อให้คนเห็นภาพได้ชัดเจนสำหรับการใช้อุปลักษณะหลายคำที่เปรียบปัญหาฝุ่น P.M. 2.5 เป็นสิ่งของปิดกั้น เช่น ม่าน ที่ใช้เพื่อกั้นประชาชนในพื้นที่ประสบปัญหาออกจากประชาชนทั่วไปในสังคม คำว่า *ฝาชีครอป* ที่ใช้เพื่อครอบหรือปกคลุมพื้นที่ที่ประสบปัญหาไม่สามารถผ่านออกมาหรือเข้าไปได้ ซึ่งคล้ายกับการใช้คำว่า *อากาศปิด* เปรียบอากาศเหมือนที่ปิดกั้นเพื่อไม่ให้สิ่งใดผ่านเข้าออกได้ จึงแสดงให้เห็นถึงการเปรียบถึงมโนอุปลักษณะแสดงปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ต่างจากคุก และประชาชนที่ติดอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีสถานะไม่ต่างจากนักโทษที่ติดคุก และต้องเผชิญกับความทุกข์

4.3 มโนอุปลักษณะ [สัตว์ในระบบนิเวศ คือ มนุษย์]

มโนอุปลักษณะเปรียบสัตว์ในระบบนิเวศคือมนุษย์ หมายถึง การใช้คำเปรียบทั้งคำนามและคำกริยาให้สัตว์มีลักษณะหรืออากัปกริยาคล้ายกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เช่น คำว่า *พัฒนาการกลับบ้าน พลัดหลง ก้าวร้าว เซ็ง ถอนหายใจ* ซึ่งการใช้คำต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์เปรียบสัตว์ในระบบนิเวศคือมนุษย์ สามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบดังนี้

มนุษย์ (Source domain)		สัตว์ในระบบนิเวศ (Target domain)
อารมณ์ความรู้สึก	—————>	ความรู้สึกต่าง ๆ ของสัตว์
พฤติกรรม การเลี้ยงดู	—————>	การได้รับการดูแล
การใช้ชีวิต	—————>	การดำเนินชีวิต

จากถ้อยคำดังกล่าวที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [สัตว์ในระบบนิเวศ คือ มนุษย์] ดังตัวอย่าง

- ตัวอย่างที่ 668 “ แม้อยังไม่มา! ปรับแผนส่ง "ชบาแก้ว" คินฝูงช้างป่าภูว ”
(ไทยพีบีเอส, 17 กันยายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 669 “ ข้างเข็ง! เจอเสียง จนท.เรียกชื่อคำเดียวถึงกับถอนหายใจ ”
(ไทยพีบีเอส, 10 กันยายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 670 “ เปิดใจ "แม่นม" คนแรก ในวันที่เกาะลิงไม่มีมาเรียน ”
(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 671 “ ไม่ย้าย "มาเรียน" เข้าบ่อบริบาล หวั่นเครียด ”
(ไทยพีบีเอส, 13 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 672 “ "มาเรียน" สุขภาพแข็งแรงรู้ว่าเริง นก 31 กก. ”
(ไทยรัฐ, 17 กรกฎาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 673 “ ชาวดี! ลูกวาฬบรูด้าเกิดใหม่อีก 1 ตัวว่ายน้ไม่ห่างแม่สาคร ”
(ไทยพีบีเอส, 25 เมษายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 674 “ ช่วย "ลูกช้างตกท่อ" ล่าสุดแข็งแรงดี รอแม่รับกลับป่า ”
(ไทยพีบีเอส, 4 เมษายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 675 “ ช้างป่าแก่งกระจาน เล่นน้ำคลายร้อน ”
(ไทยพีบีเอส, 28 มีนาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 676 “ วินาที "ลูกเต่ามะเฟือง" สู้อ้อมกอดทะเล ”
(ไทยพีบีเอส, 24 กุมภาพันธ์ 2562)
- ตัวอย่างที่ 677 “ วินาทีสบตา "ลูกเต่ามะเฟือง" ออกสู่โลกกว้าง ”
(ไทยพีบีเอส, 12 กุมภาพันธ์ 2562)
- ตัวอย่างที่ 678 “ ชาวดี! แม่เต่ามะเฟืองขึ้นวางไข่รังที่ 3 หาดคึกคัก ”
(ไทยพีบีเอส, 8 มกราคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 679 “ ดีใจใหญ่ พักแล้ว! “ลูกเต่ามะเฟือง” โผล่จากหลุมไข่กักทายหาด
ท้ายเหมือง ”
(ไทยพีบีเอส, 19 มกราคม 2563)
- ตัวอย่างที่ 680 “ เริงรู้ว่า เปิดภาพพะยูน-ปะการังสมบูรณ์หลังปิดท่องเที่ยว 1 เดือน
(ไทยพีบีเอส, 23 เมษายน 2563)
- ตัวอย่างที่ 681 “ สาวน้อย "มาเรียน" อารมณ์ดีว่ายน้เคียงคุณแม่สัมผัส หลังเครียด
เพราะเจอพะยูน ”
(ไทยรัฐ, 11 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 682 “ เฝ้าพุ่มผักพะยูนน้อย ‘มาเรียม’หลงแม่ ”

(มติชน, 23 มิถุนายน 252)

ตัวอย่างที่ 683 “ ทีมสัตวแพทย์ ทช.พุ่มผัก มาเรียมพะยูนน้อยหลงทางใกล้ขีด คาดอีก 6 เดือนปล่อยคืนทะเล ”

(มติชน, 23 มิถุนายน 252)

ตัวอย่างที่ 684 “ พัฒนาการพะยูนน้อยมาเรียม ไม่เกยตื้นแล้ว เริ่มเรียนรู้กินหญ้าด้วยตัวเอง ”

(ไทยพีบีเอส, 15 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 685 “ ทีโอที-ทช.ทดสอบสัญญาณไลฟ์สดติดตามกิจวัตร‘พะยูนมาเรียม-ยามील’ผ่านกล้อง CCTV 2 ”

(มติชน, 23 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 686 “ ทช. เตรียมไลฟ์สดเกาะติดชีวิต ‘มาเรียม’ พะยูนน้อย แห่งเกาะลิบง 24 ชม.”

(มติชน, 25 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 687 “ น้องมาเรียม เจอพี่พะยูนนอกอ่าวคุกคาม ว่ายน้ำหนีน้ำตัง แม่ๆ ต้องโฉบหนีหลังเครียดไม่ยอมกินอะไร ”

(มติชน, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 688 “ ชมภาพหลังปิดเขาใหญ่ 1 เดือน ตะลึง!!!ธรรมชาติฟื้นตัวสัตว์ป่า ป่า จริง ”

(มติชน, 26 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 689 “ โควิดทำธรรมชาติเขาใหญ่ฟื้น! สัตว์ป่าจริง ป่า ออกมา ให้ ล โถม ”

(เดลินิวส์, 4 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 690 “ โควิดทำธรรมชาติเขาใหญ่ฟื้น! สัตว์ป่าจริง ป่า ออกมา ให้ ล โถม ”

(เดลินิวส์, 4 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 691 “ ส่งลูกพะยูนเกยตื้นกลับบ้าน หา แม่ "เกาะลิบง" ”

(ไทยพีบีเอส, 21 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 692 “ เปิดใจทีมอุทยานฯ หลังพิพากษาคดีเสือดำ เชื่อน้อง ไป สู่ สุคติ ”

(ไทยพีบีเอส, 19 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 693 “ กรมอุทยานฯ มั่นใจหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์สู้คดี เสือดำต้องตาย
ตาหลับ ”

(ไทยพีบีเอส, 19 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 694 “ อากาเรตีขึ้น "ลูกข้างป่า" ปลัดหลงอกแม่ เตรียมแผนปล่อยเข้าฝูง

(ไทยพีบีเอส, 19 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 695 “ รอดตาย! ลูกแก๊งหนีไฟป่าจนปลัดหลงแม่ ”

(ไทยพีบีเอส, 21 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 696 “ ขอฝาก-ผลไม้ปลอดสารพิษให้ "กระถิน-โสน" ลูกค่างกำพร้าวแม่”

(ไทยพีบีเอส, 5 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 697 “ อพวช.คาด 3 เดือน "สตัมพ์มาเรียม" เพื่อความทรงจำ ”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 698 “ ชาวดี! ต้อนรับสมาชิกใหม่ "ลูกนกชนหิน" ป่าคลองแสง”

(ไทยพีบีเอส, 15 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 699 “ ทช.ถ่ายทอดสดชีวิต "มาเรียม-ยามิล" ให้ติดตามจุใจ 24 ชั่วโมง ”

(ไทยพีบีเอส, 7 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 700 “ ทช.ชวนตั้งชื่อ "ลูกพะยูน" เกยตื้นที่กระบี่ ”

(ไทยพีบีเอส, 4 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 701 “ เกาะลิงบง จ.ตรัง บ้านใหม่พะยูน "มาเรียม" ”

(ไทยพีบีเอส, 11 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 702 “ ครั้งแรก! ป้อนนม-สอนว่ายน้ำ "มาเรียม" ลูกพะยูนหลงแม่ ”

(ไทยพีบีเอส, 24 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 703 “ หมอล็อต" ทิ้งธรรมชาติพื้นตัวเทียบ 100 ปี สัตว์ป่าเหยียดคืนพื้นที่

(ไทยพีบีเอส, 11 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 704 “ ระบบนิเวศใต้ทะเลกระบี่ฟื้นตัว หลังปิดท่องเที่ยวช่วง COVID-19

(ไทยพีบีเอส, 8 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 705 “ "สูญเสียมูลงขาย" ความในใจจากสัตวแพทย์ถึง "ช่วงช่วง" ”

(ไทยพีบีเอส, 17 กันยายน 2562)

ตัวอย่างที่ 706 “ ช้างป่าแก่งกระจาน พาสมาชิกแรกเกิด 3 ตัวและครอบครัว มากิน
น้ำสระเขาหุบเต่า ”

(ไทยพีบีเอส, 17 กันยายน 2562)

- ตัวอย่างที่ 707 “ ส่งตัว "ลูกหมีภูกระดึง" รวมเดอะแก๊งบ้านคา-กันเองที่ จ.ราชบุรี ”
(ไทยรัฐ, 17 เมษายน 2563)
- ตัวอย่างที่ 708 “ น่ารัก! 3 พลายเขาใหญ่หนีเที่ยว-แอบแช่น้ำก่อนถูกปลักกลับป่า”
(ไทยรัฐ 30 กันยายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 709 “ อึ้งใจ! ภาพมุมสูงฝูงพะยูนกว่า 20 ตัวโผล่ทักทายที่บ้านมาเรียม”
(ไทยพีบีเอส, 17 กันยายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 710 “ ชีวิตซิล! แม่อุ้มลูกค่างถิ่นใต้ฝ่าแฝดโชว์ตัวหมู่เกาะอ่างทอง ”
(ไทยรัฐ, 14 เมษายน 2563)
- ตัวอย่างที่ 712 “ ฉลามวาฬใหญ่ใจดีแห่งท้องทะเล วายอวดโฉมข้างเรือที่เกาะลันตา
(ไทยพีบีเอส, 17 เมษายน 2563)
- ตัวอย่างที่ 713 “ "วาฬโอมูระ" วาฬสายพันธุ์หายากโผล่เกาะสิมิลัน ”
(ไทยพีบีเอส, 22 ธันวาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 714 “ ตื่นตา! เสือโคร่ง 4 ตัวลงกินน้ำพร้อมกันป่าห้วยขาแข้ง ”
(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 715 “ หายาก "เสียงผา" โชว์ตัวที่ป่าภูหลวง ”
(ไทยพีบีเอส, 14 พฤศจิกายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 716 “ ซ้างป่า แอบชุ่มลอยคอในน้ำ เทรียมบุกสวนผลไม้ ”
(ไทยพีบีเอส, 13 สิงหาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 717 “ ประทับใจ! "เสียงผา" โผล่อวดโฉมกลางป่าลิกลำน่าน ”
(ไทยพีบีเอส, 17 ตุลาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 718 “ มาเรียม" สุขภาพแข็งแรงร่าเริง นก 31 กก ”
(ไทยพีบีเอส, 15 มิถุนายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 719 “ ซ้างป่าอุทยานฯเขาใหญ่อวดโฉมให้ จนท.ถ่ายภาพ ”
(ไทยพีบีเอส, 9 กรกฎาคม 2562)
- ตัวอย่างที่ 720 “ "มาเรียม" มาแล้วโผล่ทักทายข้างเรือแม่ส้ม ”
(ไทยพีบีเอส, 25 มิถุนายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 721 “ ลูกซ้าง "ซบาแก้ว" แผลเริ่มแห้ง-วิ่งเล่นร่าเริง ”
(ไทยพีบีเอส, 30 มิถุนายน 2562)
- ตัวอย่างที่ 722 “ ออกแล้ว! ลูกเต่าหญ้า 68 ตัววิ่งแรกเดินอวดโฉมในรอบ 23 ปี ”
(ไทยพีบีเอส, 21 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 723 “ ลูกเต่ามะเฟือง ” 49 ตัวรังแรกเดินทางคึกคักออกท่องทะเล ”
(ไทยพีบีเอส, 12 กุมภาพันธ์ 2562)

ตัวอย่างที่ 724 “ ฉลามวาฬ ” โผล่ทะเลระยองใกล้นครมาตาพูด ”
(ไทยพีบีเอส, 31 มกราคม 2562)

ตัวอย่างที่ 725 “ ทะเลสงบพบ “ฝูงโลมาอริวดี” ว่ายน้ำอวดโฉมเล่นที่เกาะช้าง ชี้
เพราะโควิด ”
(ไทยพีบีเอส, 26 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 726 “ ครั้งแรก ‘วาฬเพชรฆาตดำ’ โผล่อวดโฉมหมู่เกาะลันตาหลังปิด
เกาะจากโควิด ”
(ไทยพีบีเอส, 23 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 727 “ สยบข่าวทะเลพัง “ฉลามวาฬ” ว่ายน้ำโชว์ทีมสำรวจทะเลเกาะเต่า ”
(ไทยพีบีเอส, 12 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 728 “ “ปลาปักเป้ายักษ์” โผล่เกาะรัง ทักษิณ ในรอบ 13 ปี ”
(ไทยพีบีเอส, 5 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 729 “ หมี่หมา” โชว์ตัวเขาใหญ่ หลังปิดรับนักท่องเที่ยวช่วง covid-19 ”
(ไทยพีบีเอส, 3 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 730 “ “เสือดาว - เสือดำ” โชว์ตัวพร้อมกัน อุทยานแห่งชาติ คลองลาน ”
(มติชน, 11 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 731 “ น่ารัก! ภาพหายาก “ช้างป่าเขาใหญ่” กินอิมแปลันนอนหลับสบาย
ใจ ”
(ไทยพีบีเอส, 14 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 732 “ พบโลมาโผล่อวดโฉมบริเวณหาดม่วงงาม จ.สงขลา ”
(ไทยพีบีเอส, 4 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างที่ 733 “อาสาสมัครดูแลพะยูนน้อย ‘มาเรียม’ บาดเจ็บ เอ็นดูอดออดอ้อน-
แสนรู้ ”
(มติชน, 17 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 734 “ ฉลามวาฬโผล่โชว์โฉมทะเลกระบี่ ชี้ เพราะโควิดธรรมชาติสุด
สมบูรณ์ ”
(เดลินิวส์, 14 มกราคม 2563)

ตัวอย่างที่ 735 “ ขาวดี! "ลูกกระทิง" นับ 10 ตัวรวมฝูงทักทาย หลังปิดป่าแก่
กระ जान ”

(ไทยพีบีเอส, 3 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าว ใช้มโนอุปลักษณะเปรียบสัตว์ในระบบนิเวศคือมนุษย์ จากตัวอย่างพบการใช้คำที่แสดงให้เห็นถึงอากัปกริยาต่าง ๆ ร่วมไปการแสดงอารมณ์หรือความรู้สึก โดยสามารถแบ่งการใช้คำในภาษาออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การใช้คำที่แสดงให้เห็นถึงกิริยาของสิ่งมีชีวิต การใช้คำที่แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึก และการใช้คำที่มนุษย์ยึดเยียดให้สิ่งมีชีวิตเหล่านั้นมีลักษณะคล้ายมนุษย์ ซึ่งการใช้คำที่แสดงให้เห็นอากัปกริยา เช่น *ทักทาย เล่นน้ำ ถอนหายใจ* แสดงให้เห็นถึงการสร้างมุมมองเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารรู้สึกได้ว่าสิ่งมีชีวิตเหล่านี้มีกิจวัตรและการดำเนินชีวิตที่ไม่ต่างจากของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการทักทายประชาชน การเล่นน้ำ หรือการถอนหายใจที่อาจแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกของสิ่งมีชีวิตที่มนุษย์ได้ตีความเองจากประสบการณ์ ถึงการถอนหายใจที่อาจเป็นการแสดงความรู้สึกที่ไม่สบอารมณ์

การใช้คำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก จากตัวอย่างพบคำว่า *เซ็ง ร่าเริง เร็งร่า* ซึ่งเป็นคำที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกที่เกิดจากการตีความของมนุษย์ โดยเอาอารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์เองเป็นตัวกำหนด เช่นเมื่อช่างถอนหายใจ มนุษย์เลยตีความว่าช่างอาจมีความรู้สึกหรืออารมณ์ที่ไม่พอใจหรือไม่สบอารมณ์ หรือความร่าเริง ที่สิ่งมีชีวิตแสดงออกก็เป็นการเอาความรู้สึกหรือประสบการณ์ของมนุษย์เป็นตัวกำหนด เช่น เมื่อสิ่งมีชีวิตแสดงกิริยาที่กระปรี้กระเปร่า เป็นการแสดงอาการร่าเริง ตื่นเต้นหรือดีใจ

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างยังพบว่าผู้ส่งสารได้พยายามสอดแทรกภาษาหรือยึดเยียดความเป็นมนุษย์ให้กับสิ่งมีชีวิต จากตัวอย่างพบคำว่า *พัฒนาการ แม่นม ไม่ห่างแม่สาคร สู้ฮ่อมกอด และเฝ้าพุ่มพิก* จากคำต่าง ๆ ที่พบเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าผู้ส่งสารต้องการ ‘ยึดเยียด’ ความเป็นมนุษย์ให้กับสิ่งมีชีวิตที่กำลังถูกกล่าวถึง เช่นการเปลี่ยนมุมมองให้สิ่งมีชีวิตเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และสามารถพัฒนาความคิดต่าง ๆ หรือสิ่งมีชีวิตเมื่อพลัดหลงจากแม่จึงจำเป็นต้องมี ‘แม่นม’ มาดูแลแทนแม่แท้ ๆ ซึ่งในความเป็นจริง สิ่งมีชีวิตเหล่านั้นอาจสามารถเอาตัวรอดด้วยสัญชาตญาณของตัวเองได้ หรือสิ่งมีชีวิตที่พลัดหลงจากฝูงหรือธรรมชาติให้กลับสู่ ‘ฮ่อมกอด’ ซึ่งหมายความถึงการกลับสู่ธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตนั้น ๆ แสดงให้เห็นว่า ผู้ส่งสารได้ใช้ภาษาเพื่อเปลี่ยนแปลงแนวคิดหรือมุมมองผู้อ่านหรือผู้รับสารต่อการมองสิ่งมีชีวิตให้กลายเป็นมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม

มโนอุปลักษณะเปรียบสัตว์ในระบบนิเวศคือมนุษย์ แสดงให้เห็นสภาพการดำรงชีวิตและความรู้สึกที่มีลักษณะไม่ต่างจากมนุษย์คนหนึ่งที่อยู่ในช่วงวัยเด็ก แต่กลับถูกปัญหาต่าง ๆ ทำให้พลัดพรากจากแม่หรือการดำรงชีพที่ขาดแม่ไม่ได้ ซึ่งตอกย้ำความรู้สึกร่วมเกี่ยวกับสัตว์ที่เปรียบเสมือนเด็ก

น้อยโดนทำร้ายจากน้ำมือมนุษย์ เด็กน้อยที่น่ารัก และไร้เดียงสา การฆ่าหรือทำร้ายสัตว์จึงไม่ต่างจากการทำร้ายมนุษย์คนหนึ่งที่มีพ่อแม่เช่นเดียวกับมนุษย์ทุกคนบนโลก

การใช้อุปลักษณ์สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่ถูกนำมาเปรียบเทียบ เพื่อต้องการสื่อความให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเข้าใจถึงสภาพปัญหาให้เห็นภาพง่ายขึ้น และเพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดมุมมองต่อสถานการณ์หรือปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นเป็นภาพที่ชัดเจน จากตัวอย่างพบการนำเสนอภาษาโดยใช้มีโนอุปลักษณ์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบหรือความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น โดยนำเสนอปัญหาผ่านความเป็นศัตรู เช่น *ฆาตกร สงคราม* เป็นวัตถุสิ่งของสะท้อนภาพ *การกักขัง (คุก)* สิ่งที่น่ารังเกียจของสังคม เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะคล้ายมนุษย์

ตัวอย่างการใช้แนวคิดอุปลักษณ์มาวิเคราะห์ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ ทำให้ผู้วิจัยเห็นมุมมองที่ผู้ส่งสารต้องการส่งสารต่าง ๆ ไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสารเพื่อเกิดการสื่อความที่เข้าใจในเนื้อหาข่าวที่ต้องการนำเสนอ ผู้วิจัยตีความจากมุมมองที่วิเคราะห์และเชื่อมโยงให้เห็นถึงการนำเสนอสิ่งต่าง ๆ โดยตีความได้ 2 รูปแบบ คือ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้ส่งสารได้ใช้ภาษาเพื่อแสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาโดยเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากความเข้าใจของคนในสังคมนั้น ๆ โดยให้ภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่อยู่ตรงกันข้ามกับประชาชน ยกการใช้คำที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เข้ากันหรือไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ เช่น ศัตรู ฆาตกร สิ่งที่สังคมน่ารังเกียจ สงคราม หรือให้ภาพผลกระทบของปัญหาที่ก่อให้เกิดอันตรายได้ เช่น อาวุธสังหาร และการให้ภาพในลักษณะเชิงวัตถุสิ่งของ สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านการใช้คำที่แสดงให้ถึงการกักขัง ไม่ต่างจากคุก

อย่างไรก็ตาม อีกรูปแบบหนึ่งต้องการสื่อความเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เปรียบเสมือนการรักษา จำเป็นต้องรักษาโรคทั้งมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ด้วย เพราะสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ถูกทำให้กลายเป็นสมาชิกหนึ่งในครอบครัวและสังคม การสื่อนัยของการใช้อุปลักษณ์เชิงมีโนทัศน์ต่อการสร้างหรือสื่อความเข้าใจให้แก่ประชาชนในสังคมได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเชื้อโรครวมศัตรูหรือฆาตกรเลือดเย็นที่สร้างผลกระทบต่อร่างกายของประชาชนในสังคม และเป็นเชื้อโรคที่คนในสังคมน่ารังเกียจไม่ต้องการ จำเป็นต้องแก้ไขด้วยการรักษาไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ที่เป็นสมาชิกหนึ่งในครอบครัวที่สังคมต้องดูแล เสมือนเป็นการต่อสู้ในสงครามระหว่างชีวิตของประชาชนที่กำลังเผชิญหน้าอยู่กับเชื้อโรคร้ายซึ่งเป็นผลกระทบจากปัญหา โดยที่ประชาชนในสังคมไม่สามารถหลีกเลี่ยงชะตากรรมนี้ได้

ผลการวิเคราะห์การใช้กลวิธีอุปลักษณ์ แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายสำคัญในการอธิบายภาษาที่พบจากพาดหัวข่าว ผู้วิจัยตีความได้ว่าผู้ส่งสารต้องการสื่อความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านรู้สึกคล้อยตาม เพราะอุปลักษณ์มีพลังในการทำให้ผู้รับสารรู้สึกคล้อยตามต่อสิ่งที่

ถูกกล่าวถึงผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ได้ (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง 2552, น 99) โดยให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกวิตกกังวล และกลัวต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านต้องกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นการช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจหมายถึงสร้างความตระหนักในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ยังมองว่า ปัญหา มาจากการปฏิบัติและการดำเนินชีวิตของคนในสังคม

จากการศึกษาทฤษฎีการใช้ภาษาที่พาดหัวข่าวใช้นำเสนอวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมพบ กลวิธีทางภาษาที่พาดหัวข่าวออนไลน์ใช้นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวจำนวน 4 กลวิธี ได้แก่ กลวิธี การเลือกใช้คำศัพท์ พบกลวิธีย่อย 5 กลวิธี อาทิ การใช้คำเรียก การใช้คำแสดงความเป็นเครือญาติ การใช้คำกริยา การใช้คำเรียกสัตว์ และการใช้คำบอกปริมาณ กลวิธีโครงสร้างประโยค พบการใช้ ประโยคคำถาม กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ พบกลวิธีย่อย 5 กลวิธี ได้แก่ การอ้างถึง การใช้คำแสดง ทัศนภาวะ การใช้ถ้อยคำนัยแฝง การใช้คำแสดงมูลบทหรือสภาวะเกิดก่อน และการใช้คำแสดง ความหมายซึ่งบ่งเป็นนัย และกลวิธีอุปลักษณ์ พบการเปรียบเทียบปัญหาสิ่งแวดล้อมออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ มโนอุปลักษณ์เปรียบเทียบสิ่งแวดล้อมคือศัตรูคู่ต่อสู้ มโนอุปลักษณ์เปรียบเทียบสิ่งแวดล้อม คือวัตถุสิ่งของ และมโนอุปลักษณ์เปรียบสัตว์ในระบบนิเวศคือมนุษย์ การใช้ภาษาที่ปรากฏผ่านพาด หัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าเป็นการสร้างชุดความคิดเพื่อต้องการผลิตซ้ำและตอกย้ำ ความคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะสาเหตุของปัญหาว่ามาจากการกระทำของมนุษย์

บทที่ 5

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม

หลังจากวิเคราะห์กลวิธีภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นถึงนัยของภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์อีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการนำเสนอวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากตัวบท คือการผลิตและส่งผ่านตัวบทอันนำไปสู่การนำเสนอถึงชุดความคิดที่ได้จากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ในบทนี้ผู้วิจัยจึงแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการผลิตและส่งผ่านตัวบท โดยใช้กรอบทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (SPEAKING) ของ เดลล์ ไฮม์ส์ (Dell Hymes) มาเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์ 2) ภาคปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Practice) โดยกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 องค์ประกอบการสื่อสารตามกรอบทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร

ผู้วิจัยวิเคราะห์ตัวบทเกี่ยวกับภาคปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรมของตัวบทตั้งแต่การผลิตตัวบท การกระจายตัวบท การบริโภควัตถุตัวบท และการตีความตัวบท โดยใช้ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (Speaking) ที่เสนอโดย เดลล์ ไฮม์ส์ (Dell Hymes) มีองค์ประกอบการวิเคราะห์ 8 ด้าน ดังนี้

5.1.1 ฉาก (Setting)

ฉาก คือสถานที่หรือเวลาในการสื่อสาร เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาพาดหัวข่าวออนไลน์ ซึ่งเป็นเหตุการณ์การสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่อยู่ในสถานการณ์การสื่อสารเดียวกัน แต่เป็นการสื่อสารผ่านตัวบทที่ปรากฏอยู่ในสื่ออินเทอร์เน็ต “พื้นที่หรือสถานที่” ของงานวิจัยนี้ คือ หน้าเพจสำนักข่าวที่นำเสนอพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมทั้ง 5 สำนักข่าว ได้แก่ สำนักข่าวไทยพีบีเอส สำนักข่าวไทยรัฐ สำนักข่าวประชาไท สำนักข่าวเดลินิวส์ และสำนักข่าวมติชน

ที่ออกเผยแพร่ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้อ่านหรือผู้รับสารติดตามเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ‘พื้นที่’ ของฉวก คือผู้อ่านหรือผู้รับสารติดตามหรือเข้าไปอ่านพาดหัวข่าวออนไลน์

ลักษณะที่สำคัญของสื่อสำนักข่าวที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในระบบต่าง ๆ เช่น เฟจ Facebook Twitter Instagram แต่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการบริโภคข่าวของผู้อ่านหรือผู้รับสารจากสื่อสังคมออนไลน์ประเภท Facebook เป็นเฟจสำนักข่าวออนไลน์ 5 สำนักข่าว ได้แก่ สำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์ สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์ สำนักข่าวประชาไท สำนักข่าวเดลินิวส์ และสำนักข่าวมติชนออนไลน์ โดยปรากฏลักษณะเด่นของเฟจสำนักข่าวออนไลน์ดังนี้

1) ลักษณะฉวกสำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์

ลักษณะฉวกสำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์เป็นลักษณะการเผยแพร่ข้อมูลข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยกำหนดมาตรฐานการจัดการชุมชนสื่อสังคมออนไลน์ไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1.1 เจตจำนงบนสื่อสังคมออนไลน์

สำนักข่าวไทยพีบีเอสมีเจตจำนงให้พื้นที่บนสื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ มีเสรีภาพ บนพื้นฐานของความสุภาพ บนข้อเท็จจริง เคารพและให้เกียรติผู้อื่น และอยู่บนพื้นฐานข่าวหรือบทความที่น่าเสนอ

1.2 ด้านความโปร่งใส

ด้านความโปร่งใสเพื่อแสดงความโปร่งใสและความบริสุทธิ์ใจ ในการแสดงความคิดเห็นด้วยความสุจริตผู้แสดงความคิดเห็นควรใช้ชื่อ นามสกุลจริง หากใช้ชื่อปลอมและเป็นความเห็นที่ไม่เป็นไปด้วยความสุจริต ไทยพีบีเอสขอสงวนสิทธิ์ลบหรือซ่อนข้อความ

1.3 ด้านการแสดงความคิดเห็น

สำนักข่าวไทยพีบีเอสเปิดพื้นที่สนทนาแสดงความคิดเห็นในประเด็นข่าวหรือบทความที่น่าเสนอโดยมิได้ประสงค์ให้มีการแสดงความคิดเห็นต่อบุคคล ไทยพีบีเอสขอสงวนสิทธิ์ลบหรือซ่อนข้อความแสดงความคิดเห็นที่มุ่งวิจารณ์บุคคล โดยเฉพาะการวิจารณ์ที่มีเนื้อหาสร้างความเกลียดชังหรือกระตุ้นความรุนแรง ทั้งนี้หากการแสดงความคิดเห็นไม่ตรงประเด็นไทยพีบีเอสขอสงวนสิทธิ์ลบหรือซ่อนข้อความแสดงความคิดเห็นดังกล่าว

1.4 กฎข้อบังคับการใช้พื้นที่สื่อ

สำนักข่าวไทยพีบีเอสไม่อนุญาตให้ใช้พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ เป็นพื้นที่กระจายความคิดเห็นทางการเมืองของบุคคลที่สาม และไม่อนุญาตให้แชร์หรืออ้างความคิดเห็นของบุคคลที่สามโดยไม่ได้รับอนุญาตรวมทั้งไม่อนุญาตให้มีการแชร์ลิงก์ (Shared External Links) เพื่อดำรงความเป็นกลางและไม่เป็นฝักเป็นฝ่าย (Impartiality) ทางการเมือง

ลักษณะหน้าหลักเพจของสำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์ได้แสดงรายละเอียดเว็บไซต์สำนักข่าวพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ พบการเผยแพร่ข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์หลายด้าน เช่น Instagram Twitter และ Youtube ที่ @ThaiPBS เป็นชื่อเดียวกันทั้งหมด สำหรับการนำเสนอข่าวผ่านสื่อ Facebook เพจสำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์ไว้ 6 หมวดหมู่ 1 งานกิจกรรม โดยสามารถอธิบายตามลำดับดังนี้

หมวดหมู่วิดีโอข่าว เป็นการนำเสนอข่าวมีวิดีโอประกอบการนำเสนอข่าว โดยมีระยะเวลากำหนดการนำเสนอข่าวที่ชัดเจน เมื่อสิ้นสุดการนำเสนอข่าวประเด็นหนึ่ง ๆ ผู้อ่านหรือผู้รับสารจะต้องเลือกบริโภคข่าวอื่น ๆ ต่อไป โดยเลือกนำเสนอประเด็นเฉพาะที่ตัดออกมาจากประเด็นข่าวอื่น ๆ ที่นำเสนอร่วมกัน หมวดหมู่ภาพข่าว เป็นการนำเสนอข่าวผ่านรูปภาพโดยมีพาดหัวข่าวนำเสนอข้อมูลข่าวที่สัมพันธ์กับภาพกับข่าวที่นำเสนอ โดยรูปภาพมีลักษณะใหญ่เด่นชัด และสอดคล้องพาดหัวข่าวความยาวไม่เกิน 2 บรรทัด

หมวดหมู่โพสต์ข่าว โพสต์ข่าวมีลักษณะคล้ายกับวิดีโอข่าวแต่การนำเสนอข่าวเป็นลักษณะการนำเสนอข่าวที่ต่อเนื่องและปะติดปะต่อกับประเด็นข่าวอื่น ๆ ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถบริโภคข่าวในลักษณะทั่วไปได้ตามประเด็นหรือกระแสข่าวประจำวัน พร้อมกับแสดงความคิดเห็นผ่านกล่องข้อความหรือ Messenger ของสำนักข่าวได้ทันที หมวดหมู่กลุ่มข่าว เป็นกลุ่มรายการที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์หรือเป็นรายการข่าวเกี่ยวกับการให้ข้อมูลหรือประเด็นข่าวสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เช่น *ฟังประเทศไทย : คำตอบอยู่ในหมู่บ้าน Thai PBS จากหน้าจอต่อยอดความคิด* หมวดหมู่รีวิว เป็นช่องทางที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการจัดรายการหรือการนำเสนอข่าวจากสำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์ ซึ่งผู้ดูแลเว็บไซต์เพจสำนักข่าวสามารถทราบข้อมูลได้ทันที

2) ลักษณะฉากร้านข่าวไทยรัฐออนไลน์

ลักษณะฉากร้านข่าวไทยรัฐออนไลน์ เป็นการนำเสนอข่าวต่าง ๆ ซึ่งมีผู้ติดตามสำนักข่าวมากกว่า 6.6 ล้านคน และนำเสนอข่าวผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลาย เช่น Twitter ที่ @Thairath_TV Instagram ที่ @ ThairathTV Youtube ที่ @ thairathOnline ซึ่งเป็นสำนักข่าวที่นำเสนอผ่าน 5 หมวดหมู่ 1 งานกิจกรรม สามารถอธิบายได้ดังนี้

หมวดหมู่ Live เป็นการนำเสนอรายการข่าวหรือข่าวที่เป็นประเด็นสำคัญประจำวัน โดยมีระยะเวลาในการนำเสนอเฉลี่ยตั้งแต่ 1 – 2 ชั่วโมง 40 นาที หมวดหมู่วิดีโอข่าว เป็นการนำเสนอรายการข่าวหรือข่าวเฉพาะด้าน อาจเชื่อมต่อกับระบบการเผยแพร่ผ่าน Live สดของรายการในบางกรณีข่าว หมวดหมู่กลุ่มข่าว เป็นการจัดกลุ่มรายการข่าวต่าง ๆ ของทางสำนักข่าวที่มียอดผู้ติดตามและสมาชิกประจำกลุ่มนั้น ๆ อีก เช่น ข่าวไทยรัฐแจ้งข่าว – คลิปข่าว ซึ่งมียอดผู้ติดตามกว่า 363,262 คน หมวดหมู่โพสต์ข่าว การนำเสนอข่าวเป็นลักษณะการนำเสนอข่าวที่ต่อเนื่องและปะติดปะต่อกับประเด็นข่าวอื่น ๆ ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถบริโภคข่าวในลักษณะทั่วไปได้ตามประเด็นหรือกระแสข่าวประจำวัน พร้อมกับแสดงความคิดเห็นผ่านกล่องข้อความของสำนักข่าวได้ทันที

3) ลักษณะฉากร้านข่าวประชาไท

ฉากร้านข่าวประชาไทเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวที่ตรงไปตรงมาพบว่าสำนักข่าวได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ไว้หลากหลาย เช่น Twitter ที่ @Prachatai Instagram ที่ @ prachatai_ig และ Youtube ที่ @Prachatai ซึ่งสำนักข่าวประชาไทเป็นสื่ออิสระ โดยคณะผู้จัดตั้งหรือผู้ก่อตั้งได้นิยาม ‘ประชาไท’ ไว้ว่า “เป็นหนังสือพิมพ์อิสระบนเว็บที่มีแนวคิดในการจัดตั้งเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้ประชาชนและชุมชนต่าง ๆ ได้มีโอกาสรับรู้และรู้ทันสถานการณ์ของสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางด้านสุขภาพะ วิถีชีวิต และคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาครอบครัวชุมชน ตลอดจนการขยายโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประเทศตามระบบรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย โดยมียอดผู้ติดตามกว่า 543,269 คน นำเสนอข่าวผ่าน 4 หมวดหมู่ 1 งานกิจกรรม อธิบายตามลำดับดังนี้

หมวดหมู่ภาพข่าว การนำเสนอข่าวผ่านรูปภาพข่าวของสำนักข่าวประชาไทแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การนำเสนอภาพเพียงอย่างเดียว คือ การนำเสนอภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ข่าวที่เป็นประเด็นสำคัญ และการนำเสนอภาพโดยสอดแทรกจวินภาษา ซึ่งนำเสนอ 2 รูปแบบ คือ การนำเสนอภาพโดยสอดแทรกคำพูดหรือคำสำคัญ (Key) ความยาวไม่เกิน 5 – 10 คำ และการนำเสนอภาพโดยสอดแทรกพาดหัวข่าวหลักและพาดหัวข่าวรองความยาวไม่เกิน 5 บรรทัด

หมวดหมู่วิดีโอข่าว เป็นการนำเสนอข่าวในประเด็นต่าง ๆ มีวิดีโอประกอบการนำเสนอข่าวพร้อมพาดหัวข่าวเป็นการเกริ่นนำข่าวมีระยะเวลากำหนดการนำเสนอข่าวที่ชัดเจน เมื่อสิ้นสุดการนำเสนอข่าวประเด็นหนึ่ง ๆ ผู้อ่านหรือผู้รับสารต้องเลือกบริโภคข่าวอื่น ๆ ต่อไป โดยเลือกนำเสนอประเด็นเฉพาะที่ตัดออกมาจากประเด็นข่าวอื่น ๆ ที่นำเสนอร่วมกัน โดยการนำเสนอข่าวรูปแบบวิดีโอข่าวจะใช้เวลาเฉลี่ยตั้งแต่ 3 นาที – 1 ชั่วโมง 30 นาที

หมวดหมู่โพสต์ข่าว สำนักข่าวประชาไทได้แบ่งเนื้อหาการนำเสนอผ่านการโพสต์ข่าวออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บทความข่าว เป็นการนำเสนอข่าวผ่านการเขียนในลักษณะความเรียง นำส่วนเกริ่นนำข่าวมาโพสต์แทนการใช้พาดหัวข่าวเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารรับทราบและเข้าใจได้ถึงวัตถุประสงค์ภายในบทความที่ต้องการนำเสนอประเด็นข้อมูล และข่าวหรือพาดหัวข่าวเป็นการนำเสนอข่าวที่เป็นลักษณะทั่วไปเหมือนกับสำนักข่าวออนไลน์ประเภทอื่น ๆ จะปรากฏพาดหัวข่าวเป็นส่วนเกริ่นนำเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและรับทราบถึงเนื้อหาภายในข่าว และหมวดหมู่กลุ่มข่าวเป็นกลุ่มรายการที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์หรือเป็นรายการข่าวเกี่ยวกับการให้ข้อมูลหรือประเด็นข่าวสำคัญ ๆ เช่น กลุ่มข่าวประชาไท และ หมวดหมู่ ทีวี เป็นช่องทางที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการจัดรายการหรือการนำเสนอข่าวจากสำนักข่าวประชาไท ซึ่งผู้ดูแลเว็บไซต์เพจสำนักข่าวสามารถทราบข้อมูลได้ทันที

4) ลักษณะจากสำนักข่าวเดลินิวส์

ฉากของสำนักข่าวเดลินิวส์ออนไลน์ เป็นลักษณะการนำเสนอข่าวต่าง ๆ โดยพบว่าหน้าเพจสำนักข่าวได้แจ้งช่องทางการติดตามข่าวสารของสำนักข่าวจากแหล่งต่าง ๆ ได้ เช่น Instagram ที่ @ Dailynewsstagram Twitter ที่ @ DailynewsTwit Line ที่ @ Dailynews และทาง Youtube ที่ : DailynewsLive – TH เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวไปสู่ผู้อ่านหรือผู้รับสาร โดยเฉพาะ

ทางสื่อ Facebook เพจสำนักข่าวเดลินิวส์ที่มียอดผู้ติดตามมากถึง 2 ล้านคน ซึ่งนำเสนอข่าวผ่าน 5 หมวดหมู่ 1 งานกิจกรรม รายละเอียดดังนี้

หมวดหมู่ Live เป็นการนำเสนอข่าวที่เป็นรายการข่าวสด ซึ่งมีพาดหัวข่าวเป็นส่วนเกริ่นนำข่าวเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความสนใจในการติดตามข่าว หากผู้อ่านหรือผู้รับสารสนใจข่าวที่นำเสนอสามารถคลิกหรือกดเข้าไปสู่หน้าเว็บนำเสนอข่าว ผู้อ่านหรือผู้รับสารก็จะสามารถรับชมข่าว พร้อมกับสามารถพิมพ์ข้อความแสดงความคิดเห็นไปยังผู้ดำเนินรายการข่าว หรือผู้ดูแลเพจ Facebook ของสำนักข่าวได้โดยตรง หมวดหมู่วีดีโอข่าว เป็นการนำเสนอข่าวที่มีลักษณะคล้ายกับการนำเสนอข่าวผ่านช่องทางการ Live สด แต่วีดีโอข่าวจะนำเสนอข่าวเพียงบางช่วงหรือบางประเด็นข่าวเท่านั้น โดยข่าวที่นำมาเสนอในหมวดหมู่วีดีโอข่าวจะใช้เวลาการนำเสนอข่าวเฉลี่ยตั้งแต่ 4 – 9 นาที

หมวดหมู่กลุ่มข่าว เป็นการนำเสนอรายการข่าวให้เป็นแนวทางหรือช่องทางการติดตามการนำเสนอข่าวที่เฉพาะกลุ่มของแต่ละด้าน เช่น *ห่วย ดวง เลขเด็ดเดลินิวส์ ข่าวบันเทิงเดลินิวส์ และ ช่องงานดี ๆ กับเดลินิวส์* หมวดหมู่โพสต์ข่าว เป็นการนำเสนอข่าวที่เป็นประเด็นสำคัญประจำวัน เช่น การศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ กีฬา การต่างประเทศ และอื่น ๆ โดยในแต่ละข่าวจะประกอบไปด้วยภาพข่าว พาดหัวข่าวหลัก พาดหัวข่าวรอง เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารสนใจข่าว และสามารถกดหรือคลิกเพื่อเข้าไปอ่านข่าวพร้อมกับสามารถแสดงความคิดเห็นผ่านกล่องข้อความได้โดยตรง

หมวดหมู่ภาพข่าว พบว่าการนำเสนอภาพข่าวของสำนักข่าวเดลินิวส์มีความหลากหลายมากกว่าสำนักข่าวออนไลน์อื่น ๆ เช่น นำเสนอภาพข่าวเพียงอย่างเดียว นำเสนอการนำเสนอภาพข่าวโดยสอดแทรกพาดหัวข่าวหลัก การนำเสนอภาพข่าวโดยสอดแทรกทั้งพาดหัวข่าวหลักและพาดหัวข่าวรอง และการนำเสนอภาพข่าวที่สอดแทรกพาดหัวข่าวรอง

5) ลักษณะจากสำนักข่าวมติชน

ลักษณะของสำนักข่าวมติชนออนไลน์ เป็นการนำเสนอข่าวที่เป็นข่าวประเด็นสำคัญ โดยพบการนำเสนอเสนอข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์หลากหลาย เช่น Twitter Instagram Facebook Youtube และ Tik Tok โดยนำเสนอผ่านสื่อช่องทางหลักคือ หนังสือพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวันมติชน , หนังสือพิมพ์ข่าวสด , หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ , นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ , ศิลปวัฒนธรรม , เทคโนโลยีชาวบ้าน จากสำนักข่าวมติชนโดยมียอดผู้ติดตามกว่า 1,729,824 คน ผ่านการนำเสนอข่าว 3 หมวดหมู่ ดังนี้

หมวดหมู่โพสต์ข่าว โพสต์ข่าวมีลักษณะคล้ายกับวิดีโอข่าวแต่การนำเสนอข่าวเป็นลักษณะการนำเสนอข่าวที่ต่อเนื่องและปะติดปะต่อกับประเด็นข่าวอื่น ๆ ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถบริโภคข่าวในลักษณะทั่วไปได้ตามประเด็นหรือกระแสข่าวประจำวัน พร้อมกับแสดงความคิดเห็นผ่านกล่องข้อความหรือ Messenger ของสำนักข่าวได้ทันที หมวดหมู่ ภาพข่าว เป็นการนำเสนอข่าวที่แตกต่างไปจากสำนักข่าวออนไลน์อื่น ๆ คือ เป็นการนำเสนอข่าวพร้อมกับการยกคำพูดของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลักมานำเสนอแทน และหมวดหมู่วิดีโอข่าว เป็นการนำเสนอข่าวที่เป็นข่าวเพียงบางช่วงหรือบางประเด็นข่าวเท่านั้น โดยข่าวที่นำมาเสนอในหมวดหมู่วิดีโอข่าวจะใช้เวลาการนำเสนอข่าวเฉลี่ยตั้งแต่ 3 – 5 นาที

การศึกษาจากจากสำนักข่าวออนไลน์ทั้ง 5 สำนักข่าว พบว่ามีการนำเสนอข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์หลากหลายด้าน มีการนำเสนอข้อมูลข่าวแบบทั่วไปและข่าวเฉพาะด้านโดนผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถเลือกชมได้โดยไม่จำเป็นต้องรอฟังข่าวอื่น ๆ แต่สามารถเลือกบริโภคข่าวเฉพาะด้านที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารสนใจ และที่สำคัญในแต่ละหมวดหมู่ของการนำเสนอข่าวจะมีกล่องแสดงความคิดเห็นที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการนำเสนอข่าวได้ เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ในลักษณะโต้ตอบกันได้ ขณะเดียวกันผู้อ่านหรือผู้รับสารไม่จำเป็นต้องแสดงความเห็นทุกครั้งที่บริโภคข่าว เป็นความแตกต่างจากการบริโภคข่าวจากหนังสือพิมพ์ทั่วไปที่ผู้อ่านหรือผู้รับไม่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบกับผู้ส่งสารได้โดยตรง

5.1.2 ผู้ร่วมเหตุการณ์ (Participant)

ผู้ร่วมเหตุการณ์ คือผู้พูดและผู้ฟัง ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ในงานวิจัยนี้ผู้ร่วมเหตุการณ์ คือผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวและประชาชนที่รับฟังหรืออ่านข่าว ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องต่อการสื่อสารโดยตรง ซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้น ๆ

1) ผู้ส่งสาร (Sender)

ผู้ส่งสาร คือ ผู้เขียนข่าวมีหน้าที่เขียนคัดสรรพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมบนสื่อสังคมออนไลน์ของสำนักข่าว ซึ่งทำเป็นกระบวนการตามหลักการทำงานของสื่อมวลชน โดยเป็นลักษณะการทำงานคล้ายกับการเผยแพร่ข่าวผ่านหนังสือพิมพ์ ดังที่ คชาธิป พานิชตระกูล (2556) ได้อธิบายเกี่ยวกับผู้ส่งสารข่าวกรณีชายรักชายในหนังสือพิมพ์ไว้ว่า

“ผู้ส่งสารคือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตข่าว ไม่ว่าจะเป็ น “ผู้สื่อข่าว” (Reporter) ทำหน้าที่รวบรวมรายงานข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ “บรรณาธิการ” (News Editor) เป็นผู้ตัดสินใจในการพิจารณา ลงพิมพ์ข่าว “รีไรเตอร์” (Rewriter) รับข่าวสารจากผู้สื่อข่าวที่รายงานเข้ามาและนำข้อมูลมาเรียบเรียงตามลักษณะข่าว “ผู้เขียนข่าว” เขียนถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ”

การอธิบายทำให้ทราบถึงกระบวนการทำงานของกองบรรณาธิการข่าวไว้เป็นขั้นตอนถึงความสำคัญและหน้าที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นกระบวนการตีพิมพ์ข่าวที่ได้รับการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน เช่น ประเด็นปัญหา รูปแบบ และการใช้ภาษา ที่จะต้องสามารถให้ความคิดของผู้รับสารตรงตามจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร จึงสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการสร้างตัวบทที่ถูกคัดเลือกและใช้ภาษาเพื่อต้องการตีกรอบความคิดของผู้รับสารหรือผู้อ่าน เพราะผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยขึ้นอยู่กับผู้อ่านหรือผู้รับสารว่าต้องการแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวต่าง ๆ ที่อ่านอยู่หรือไม่

2) ผู้รับสาร (Receiver)

ผู้รับสาร คือ ผู้อ่านพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยถูกนำเสนอผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น Facebook Twitter Instagram และ Youtube ซึ่งทำให้ข้อมูลข่าวแพร่กระจายไปสู่สังคมวงกว้างมากยิ่งขึ้น ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถรับรู้และติดตามข้อมูลข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันจากการวิเคราะห์จากการนำเสนอข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์ทั้ง 5 สำนักข่าวพบว่าผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบกับผู้ส่งสารได้โดยตรง เนื่องจากสำนักข่าวออนไลน์โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวในหมวดหมู่ โปสต์ข่าว ภาพข่าว และวิดีโอข่าว ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นต่อข่าวที่กำลังรับชมหรืออ่านผ่านการพิมพ์ข้อความในกล่องแสดงความคิดเห็นตามนโยบายหรือการจัดการพื้นที่ชุมชนบนสื่อออนไลน์ของแต่ละสำนักข่าว

อย่างไรก็ตามแม้ว่าสำนักข่าวออนไลน์ทั้ง 5 สำนักข่าวจะเปิดโอกาสให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ส่งสารแบบโต้ตอบได้ แต่ในขณะเดียวกันผู้อ่านหรือผู้รับสารจำนวนหนึ่งสามารถบริโภคข้อมูลข่าวแต่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ ต่อข่าวที่นำเสนอ ซึ่งเท่ากับการรับสารแบบทางเดียวทำให้ผู้ส่งสารไม่สามารถเข้าใจหรือทราบถึงผลสะท้อนกลับต่อข่าวที่เขียน

5.1.3 จุดมุ่งหมาย (End)

จุดมุ่งหมายคือจุดประสงค์การสื่อสาร ในงานวิจัยนี้มีจุดประสงค์หลักคือการนำเสนอข่าวสารแต่ในที่นี่จะวิเคราะห์ภาษาบนพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของการนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนผ่านตัวบทถึงการยกประเด็นต่าง ๆ มานำเสนอ เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านตัวภาษาที่ผู้ส่งสารได้พยายามสะท้อนภาพความวิตกกังวล ความรู้สึกร่วม ดังตัวอย่าง

“ มลพิษหมอกควันเชียงใหม่เข้าขั้นวิกฤต มช.แนะนำมาตรการฉุกเฉิน งดกิจกรรมนอกอาคารทุกชนิด ”

(ประชาไท, 31 มีนาคม 2562)

“ ‘ งานวิจัยสหรัฐ ’ เผยเด็กที่เกิดใกล้แหล่งขุดเจาะก๊าซ-น้ำมัน เสี่ยงหัวใจพิการแต่กำเนิด ”

(ประชาไท, 21 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบและความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็ปัญหามลพิษทางอากาศที่รุนแรงขึ้นหรือผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อเด็กในครรภ์ได้ หรือการสร้างความรู้สึกร่วม เช่น

“ รอดตาย! ลูกแก้งหนีไฟป่าจนพลัดหลงแม่ ”

(ไทยพีบีเอส, 21 เมษายน 2563)

“ โขเชียยสุดเศร้า บอกลา "มาเรียม" ครั้งสุดท้าย ”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงให้เห็นสภาพการดำรงชีวิตและความรู้สึกที่มีลักษณะไม่ต่างจากมนุษย์คนหนึ่งที่อยู่ในช่วงวัยเด็กแต่กลับถูกปัญหาต่าง ๆ ทำให้พลัดพรากจากแม่หรือการดำรงชีพที่ขาดแม่ไม่ได้หรือใช้คำแสดงความรู้เศร้าต่อปัญหา ซึ่งตอกย้ำความรู้สึกร่วมเกี่ยวกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ที่เปรียบเสมือนเด็กน้อยที่โดนทำร้ายจากน้ำมือมนุษย์

5.1.4 การลำดับวัจนกรรม (Acts sequence)

การลำดับวัจนกรรม คือการนำเสนอลำดับของถ้อยคำพูดที่แสดงเนื้อหาสาระไปตามเหตุการณ์การสื่อสารเพื่อตีความตัวบท ในงานวิจัยนี้เป็นเหตุการณ์การสื่อสารที่ผู้ส่งสารและ

ผู้รับสารไม่ได้สื่อสารกันแบบต่อหน้าหรือไม่ได้อยู่ในสถานการณ์ เมื่อพิจารณาพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าข่าวที่ปรากฏบนสื่อสังคมออนไลน์จากเพจ Facebook มีลักษณะโครงสร้างการนำเสนอข่าวที่แตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ทั่วไป จากการวิเคราะห์ฉากการนำเสนอข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์ พบว่าโครงสร้างหนังสือพิมพ์ออนไลน์จำแนกวิธีการนำเสนอออกเป็น 2 รูปแบบสามารถอธิบายได้ดังนี้

โครงสร้างหนังสือพิมพ์ออนไลน์รูปแบบที่ 1 ประกอบไปด้วย พาดหัวข่าวหลัก พาดหัวข่าวรอง ภาพข่าว ลิงก์ (Link) ข่าว เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถกดอ่านรายละเอียดของข่าวได้ สามารถอธิบายส่วนต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) พาดหัวข่าวหลัก

พาดหัวข่าวหลัก คือ ส่วนเกริ่นนำข่าวเป็นการเขียนส่วนสรุปข่าวที่สั้น กระชับและได้ใจความให้ครอบคลุมรายละเอียดข่าวทั้งหมด ขณะเดียวกันพาดหัวข่าวหลักต้องทำหน้าที่สร้างแรงกระตุ้นและความน่าสนใจของข่าวต่อผู้อ่านหรือผู้รับสาร เพื่อให้สามารถบริโภครายละเอียดของข่าวได้

2) พาดหัวข่าวรอง

พาดหัวข่าวรอง คือ ส่วนขยายความจากส่วนเกริ่นนำ โดยระบุสิ่งต่าง ๆ เช่น เวลา สถานที่ ผู้คน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามข่าวที่ปรากฏ โดยพาดหัวข่าวรองอาจสอดแทรกรายละเอียดบางประการเพื่อสร้างความสนใจให้กับผู้อ่านหรือผู้รับสาร ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารตั้งประเด็นคำถามไปสู่การหาคำตอบจากรายละเอียดของข่าว

3) ภาพข่าว

ภาพข่าว คือ อัจฉริยภาพที่ปรากฏร่วมกันวจนภาษา (พาดหัวข่าวหลัก และพาดหัวข่าวรอง) เพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดจินตนาการหรือนึกภาพสถานการณ์ที่ข่าวกำลังนำเสนอประกอบการบริโภคหรืออ่านข่าว ประหนึ่งว่าผู้อ่านหรือผู้รับสารอยู่ในเหตุการณ์จริง

4) ลิงก์ข่าว

ลิงก์ข่าว คือ ส่วนที่เป็นรายละเอียดข่าวผู้อ่านหรือผู้รับจะต้องกดเข้าไป

เพื่ออ่านข่าวทั้งหมด โดยในลิงก์ข่าวจะยังคงปรากฏพาดหัวข่าวหลัก พาดหัวข่าวรอง ภาพข่าว และมีรายละเอียดข่าวที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถอ่านและทำความเข้าใจในสิ่งที่พาดหัวข่าวหลัก พาดหัวข่าวรอง และภาพข่าวได้ตั้งประเด็นไว้

โครงสร้างหนังสือพิมพ์ออนไลน์รูปแบบที่ 2 ประกอบไปด้วย พาดหัวข่าวหลัก วิดีโอข่าว ลิงก์ (Link) ข่าว เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถกดอ่านรายละเอียดของข่าวได้ สามารถอธิบายส่วนต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) พาดหัวข่าวหลัก

พาดหัวข่าวหลัก คือ ส่วนเกริ่นนำข่าวเป็นการเขียนส่วนสรุปข่าวที่สั้น กระชับ และได้ใจความให้ครอบคลุมรายละเอียดข่าวทั้งหมด ในขณะที่เดียวกับพาดหัวข่าวหลักต้องทำหน้าที่สร้างความสนใจให้ผู้อ่านหรือผู้รับ เพื่อให้สามารถบริโภครายละเอียดของข่าวได้

2) วิดีโอข่าว

วิดีโอข่าว คือ ส่วนนำเสนอข่าวที่มีลักษณะคล้ายกับรายการข่าว โดยเป็นการนำเสนอข่าวที่ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารทราบรายละเอียดของข่าวทั้งหมด โดยไม่จำเป็นต้องอ่านรายละเอียดข่าวจากลิงก์ข่าวก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้อ่านหรือผู้รับสารว่าต้องการบริโภคข่าวในรูปแบบไหน

3) ลิงก์ข่าว

ลิงก์ข่าว คือ ส่วนที่เป็นรายละเอียดข่าวผู้อ่านหรือผู้รับจะต้องกดเข้าไปเพื่ออ่านข่าวทั้งหมด โดยในลิงก์ข่าวจะยังคงปรากฏพาดหัวข่าวหลัก พาดหัวข่าวรอง ภาพข่าว และมีรายละเอียดข่าวที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถอ่านและทำความเข้าใจที่นอกเหนือไปจากการนำเสนอข่าวผ่านวิดีโอข่าว

การศึกษาการลำดับวัฒนธรรม พบว่าโครงสร้างข่าวจากสำนักข่าวออนไลน์ต้องการวางขั้นตอนกระบวนการบริโภคข่าวของผู้อ่านหรือผู้รับสารไว้ตั้งแต่การกระตุ้นความสนใจการตั้งประเด็นคำถามไปสู่การหาคำตอบ ที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารรู้สึกหรือคล้อยตามไปโดยปริยายและจากการศึกษาพบว่าสำนักข่าวทั้ง 5 สำนักข่าว ได้ใช้โครงสร้างข่าวทั้ง 2 รูปแบบผสมกันไปตามวัตถุประสงค์หรือเจตจำนงของผู้ส่งสาร

5.1.5 น้ำเสียง (Key)

น้ำเสียง คือ การใช้ภาษาหรือเครื่องหมายแสดงน้ำเสียง ท่าทาง ในการสื่อ กิจกรรมหนึ่ง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงบรรยากาศการสนทนา อารมณ์ หรือความรู้สึกต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสาร ต้องการส่งมายังผู้อ่านหรือผู้รับสาร Key หรือน้ำเสียงเป็นการศึกษาที่นำไปสู่การทำความเข้าใจที่ ชัดเจนของผู้ส่งสารที่จะต้องการสื่อ ซึ่งในงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ได้อยู่ใน สถานการณ์สื่อสารที่ได้ต่อกันโดยซึ่งหน้า จึงวิเคราะห์จากภาษาพูดหัวข้อข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม พบลักษณะการใช้ภาษาที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียน เช่น เครื่องขรม เศร้า หรือ ตลก โดยจำแนก การใช้ภาษาจากพูดหัวข้อข่าวตามสำนักข่าวดังนี้

1) การใช้น้ำเสียงจากพูดหัวข้อข่าวของสำนักข่าวไทยรัฐ

ผู้วิจัยยกตัวอย่างการใช้ภาษาจากพูดหัวข้อข่าวของสำนักข่าวไทยรัฐ จาก การศึกษาการใช้ภาษาจากพูดหัวข้อข่าวของสำนักข่าวไทยรัฐพบว่ามีการใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการ ออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

“ วิฤทธิหมอกควัน "สงขลา" ค่าฝุ่น PM2.5 พุ่งเกิน 200 หนักสุดในรอบ 3 ปี ”

(ไทยรัฐ, 19 กันยายน 2562)

ตัวอย่างพูดหัวข้อข่าวสำนักข่าวไทยรัฐ พบการใช้ระดับภาษากึ่งทางการโดย วัตถุประสงค์ของการใช้ภาษาของสำนักข่าวไทยรัฐ เพื่อต้องการกระจายข้อมูลข่าวให้กับผู้อ่านหรือ ผู้รับสารทราบ โดยน้ำเสียงที่พบแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การใช้ภาษาระดับกึ่งทางการสำหรับ เชิญชวน ตัวอย่างคำว่า *จงเที่ยว ชวนดู* เพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารมีความรู้สึกเสมือนได้รับคำ เชิญจากเจ้าหน้าที่ที่เป็นมนุษย์จริง ๆ และการใช้ภาษาระดับกึ่งทางการเพื่อบอกกล่าวข้อมูล พบคำว่า *วิฤทธิหมอก พุ่งเกิน* เป็นการให้ข้อมูลที่แสดงถึงลักษณะน้ำเสียงที่จริงจังถึงปัญหาที่เกิดขึ้น

2) การใช้น้ำเสียงจากพูดหัวข้อข่าวของสำนักข่าวมติชน

ผู้วิจัยยกตัวอย่างการใช้ภาษาจากพูดหัวข้อข่าวของสำนักข่าวมติชน จาก การศึกษาการใช้ภาษาจากพูดหัวข้อข่าวของสำนักข่าวมติชน พบว่ามีการใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการ ออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

“พะยูนน้อยมาเรียม หาแม่ส้มไม่เจอ! เกยตื้นอีกแล้วหลังน้ำลด”

(มติชน, 23 มิถุนายน 252)

“พ่อเมืองตรัง ถกแผนดูแลพะยูนน้อยมาเรียม สั่งจัดการลักลอบปล่อยน้ำเสียลงทะเล”

(มติชน, 17 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างพาดหัวข่าวสำนักข่าวมติชน พบการใช้ระดับภาษาถึงทางการโดยเป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงความรู้สึกต่อปัญหา เช่น คำว่า หาแม่ไม่เจอ! แสดงให้เห็นถึงน้ำเสียงที่วิตกกังวลหรือตื่นตระหนก และพบการใช้เครื่องหมายประกอบภาษาสะท้อนอิริยาบถของผู้ใช้ภาษาได้อย่างชัดเจน หรือคำว่า ถกแผน และ สั่งจัดการ แสดงถึงการใช้ภาษาในระดับถึงทางการแต่เป็นมีอิริยาบถที่จริงจังต่อปัญหา เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารรู้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับเล็งเห็นและให้ความสำคัญต่อปัญหา

3) การใช้น้ำเสียงจากพาดหัวข่าวของสำนักข่าวเดลินิวส์

ผู้วิจัยยกตัวอย่างการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวของสำนักข่าวเดลินิวส์ จากการศึกษาการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวของสำนักข่าวเดลินิวส์ พบว่ามีการใช้ภาษาในระดับถึงทางการ ดังนี้

“เรียนรู้เร็ว พะยูนน้อยมาเรียม ไม่เกยตื้น แถมหากินหญ้าเอง”

(เดลินิวส์, 14 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างพาดหัวข่าวสำนักข่าวเดลินิวส์ พบการใช้ภาษาระดับถึงทางการเพื่อกระจายข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตัวอย่างคำว่า ไม่เกยตื้น แถมหากินหญ้าเอง แสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาระดับถึงทางการ เพื่ออธิบายหรือบอกเล่าสถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับพะยูนที่สามารถดำรงชีวิตโดยไม่เกยตื้นเข้าหาฝั่ง ขณะเดียวกันพะยูนยังสามารถหาอาหารเองได้โดยที่เจ้าหน้าที่ไม่ต้องช่วยเหลือ การใช้ภาษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงน้ำเสียงของภาษาในลักษณะทั่วไปแบบเป็นธรรมชาติ

4) การใช้น้ำเสียงจากพาดหัวข่าวของสำนักข่าวประชาไท

ผู้วิจัยยกตัวอย่างการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวของสำนักข่าวประชาไท จากการศึกษาการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวของสำนักข่าวประชาไท พบว่ามีการใช้ภาษาในระดับถึงทางการ ดังนี้

“ โขงแล้ง-ผันผวนหนัก เหตุสร้างเขื่อนไซยะบุรีทดลองผลิตไฟฟ้า กก.แม่น้ำ
โขงชี้เดือดร้อนทั้งภูมิภาค ”

(ประชาไท, 18 กรกฎาคม 2562)

“เตรียมร้อง ป.ป.ช.สอบ กทม.เอื้อประโยชน์เอกชนสร้างสะพานขวางทาง
น้ำทำให้ลดยกกระทงไม่ได้ ”

(ประชาไท, 10 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างพาดหัวข่าวสำนักข่าวประชาไท พบการใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการแต่มีส่วนแตกต่างจากสำนักข่าวอื่น ๆ จากการวิเคราะห์การใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวของสำนักข่าวประชาไททั้ง 2 ตัวอย่างและกลุ่มข้อมูลที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ พบว่าน้ำเสียงการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวมีลักษณะที่ ดุดัน เคร่งขรึม และจริงจัง สะท้อนถึงการทำงานขององค์กรและลักษณะพาดหัวข่าวยังเป็นการให้ข้อมูลหรือการรายงานของการจัดการบริหารของรัฐอย่างชัดเจน

การศึกษาน้ำเสียงผ่านพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมจากสำนักข่าวทั้ง 5 สำนักข่าว พบว่าสำนักข่าวส่วนใหญ่ใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการโดยขึ้นอยู่กับบริบทการสื่อสารต่อสถานการณ์หรือเหตุการณ์ 2 รูปแบบ ได้แก่ เหตุการณ์การสื่อสารแบบทั่วไปมีการใช้ภาษาระดับกึ่งทางการ เพื่อการเชิญชวนใช้ภาษาระดับกึ่งทางการเพื่อเผยแพร่ข้อมูล เป็นการใช้ภาษาเพื่อบอกจุดมุ่งหมายทั่วไปที่ไม่กระทบต่อความรู้สึกของผู้อ่านหรือผู้รับสารและเหตุการณ์การสื่อสารแบบเฉพาะ เช่น การใช้ภาษาระดับกึ่งทางการเพื่อออกคำสั่งที่จริงจัง การใช้ภาษาระดับกึ่งทางการเพื่อแสดงความรู้สึก เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และการตระหนักรู้ต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์ในเรื่องน้ำเสียง จะสังเกตได้ว่าผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวจะเลือกใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการแต่ไม่พบการใช้ภาษาปาก เนื่องจากเนื้อหาข่าวที่เป็นข่าวจริงจัง และเกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่าเป็นข่าวบันเทิงที่ต้องการความสนุกสนาน ผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวมีการปรับภาษาตามสถานการณ์และบริบท เช่น มีการใช้ภาษาที่แสดงถึงความดุดัน จริงจัง เคร่งขรึม แต่ก็พบการใช้ภาษาที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้วย โดยขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์กำหนดไว้ในใจตั้งแต่ต้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของแต่ละสำนักข่าวว่าต้องการนำเสนอข่าวให้ไปในทิศทางใด

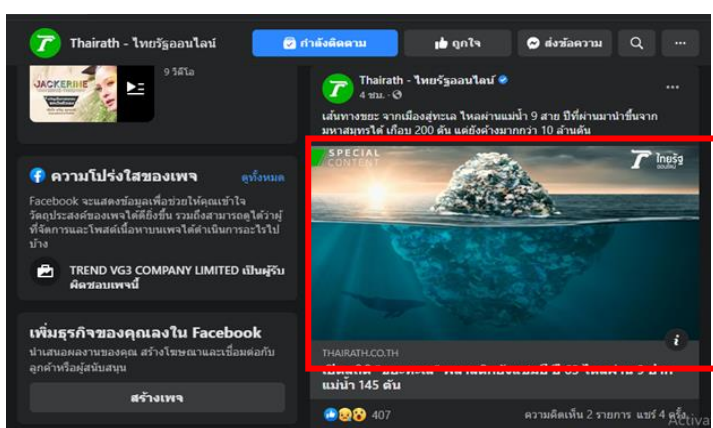
5.1.6 เครื่องมือ (Instrumentality)

เครื่องมือ คือ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการสื่อสาร ในงานวิจัยนี้เป็นองค์ประกอบการสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ได้สื่อสารกันแบบต่อหน้าหรือไม่ได้อยู่

ในสถานการณ์เดียวกัน เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของพาดหัวข่าวออนไลน์จึงเป็นการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตผ่านช่องทางเพจเฟซบุ๊ก มีลักษณะการใช้ภาษาทั้งภาษาคือการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าว ตั้งแต่คำ วลี หรือประโยคที่แบบไม่เป็นทางการหรือกึ่งทางการ เนื่องจากการใช้ภาษาให้อ่านหรือผู้รับสารสามารถเข้าใจความได้โดยเร็วและกระชับตามลักษณะของภาษาข่าวที่ต้องการ ได้รับความสนใจจากผู้อ่านและอวัจนภาษาด้วยการใช้ด้วยการใช้เครื่องหมายต่าง ๆ เพื่อเปลี่ยนบริบทหรือสถานการณ์ข่าว เช่น การใช้ภาษาที่เป็นคำถามและการใช้เครื่องหมาย ถึงแม้ว่าพาดหัวข่าวจะใช้ภาษาระดับกึ่งทางการ อย่างไรก็ตามนอกจากตัวภาษาที่เป็นวัจนภาษาแล้วยังปรากฏอวัจนภาษา เช่น การใช้รูปภาพประกอบข่าว เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้รับทราบเหตุการณ์หรือสถานการณ์ของปัญหาที่รอบด้าน ดังตัวอย่าง

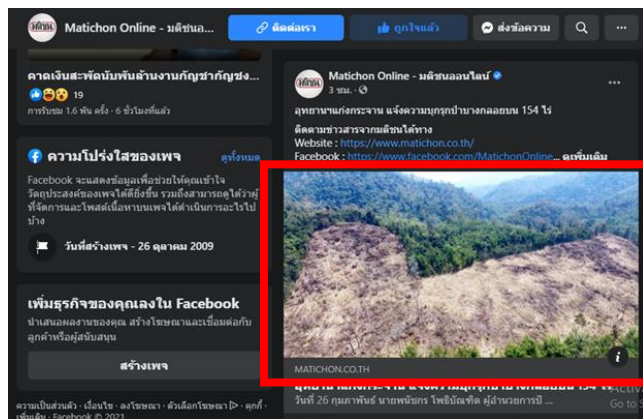
รูปที่ 6 รูปภาพประกอบข่าว สำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์
ที่มา : <https://www.facebook.com/ThaiPBSFan>

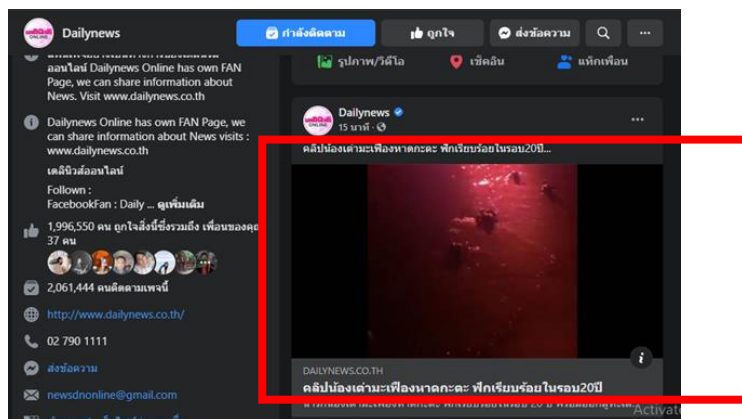
รูปที่ 7 รูปภาพประกอบข่าวสำนักข่าวไทยรัฐ
ที่มา : <https://www.facebook.com/thairath>

รูปที่ 8 รูปภาพประกอบข่าวสำนักข่าวประชาไท
ที่มา : <https://www.facebook.com/Prachatai>

รูปที่ 9 รูปภาพประกอบข่าวสำนักข่าวมติชน
ที่มา : <https://www.facebook.com/MatchonOnline>

รูปที่ 10 รูปภาพประกอบข่าวสำนักข่าวเดลินิวส์
ที่มา : <https://www.facebook.com/dailynewsonlinefan>

ลักษณะเครื่องมือที่เป็นภาษาจากพาดหัวข่าวทั้งวจนภาษาและอวจนภาษา โดย วจนภาษาทำหน้าที่กระตุ้นและให้ข่าวเกิดความน่าสนใจ เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้บริโภคข่าวอย่างเป็นขั้นตอนส่วนอวจนภาษาทำหน้าที่สร้างมโนภาพเพื่อรู้สึกคล้อยตามเสมือนว่าผู้อ่านหรือผู้รับสารอยู่ เหตุการณ์หรือสถานการณ์จริง

5.1.7 บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norm of interaction and interpretation)

บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ คือ ลักษณะเฉพาะของการพูดหรือการสื่อสารที่ผู้พูดหรือผู้ส่งสารใช้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ฟังหรือผู้รับสาร ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความรู้ทางวัฒนธรรมของคนในสังคม เช่น ความค่อย/ความดั่งของการพูด ความเงียบ การใช้ภาษาท่าทาง การมองตา หรือการใช้มือประกอบ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ผู้วิจัยต้องตีความโดยอาศัยความรู้ทางวัฒนธรรมของผู้ร่วมสื่อสารด้วย (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2550, น 183)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมได้นำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (อินเทอร์เน็ต) ทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้อ่านหรือผู้รับสารมีลักษณะที่เป็นอิสระต่อกัน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้อ่านหรือผู้รับสารมักแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์แบบทางเดียว คือ ผู้ส่งสารผลิตข้อมูลให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารทราบในขณะที่เดียวกันผู้อ่านหรือผู้รับสารจะไม่สามารถแสดงความคิดเห็นให้ผู้ส่งสารรับทราบได้ และปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบ คือ ผู้ส่งสารกับผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกันหรืออยู่ในสถานการณ์การสื่อสารเดียวกัน

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้อ่านหรือผู้รับสารจากพาดหัวข่าวออนไลน์ จึงพบว่าเป็นการปฏิสัมพันธ์ได้ทั้ง 2 รูปแบบ หมายถึง สามารถเป็นปฏิสัมพันธ์แบบทางเดียว คือ ผู้ส่งสารผลิตข้อมูลข่าวเพื่อเผยแพร่โดยไม่ต้องการความคิดเห็นจากผู้อ่านหรือผู้รับสาร หรืออาจเป็นปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบ คือ ผู้ส่งสารกับผู้อ่านหรือผู้รับสารมีการแสดงความคิดเห็นหลังจากผลิตและบริโภคข้อมูลข่าวผ่านการแสดงความคิดเห็นจากกล่องข้อความ

การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้อ่านหรือผู้รับสาร โดยพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุการณ์การสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารอาจมีปฏิสัมพันธ์กันแบบโต้ตอบหรือไม่ก็ได้ โดยวิเคราะห์การอ่านและการแสดงความคิดเห็นข่าวของผู้รับสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อ

อินเทอร์เน็ต ส่วนการตีความสารผู้วิจัยวิเคราะห์จากการแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านหรือผู้รับสารถึงปฏิกิริยาต่าง ๆ ต่อข่าว ทั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ที่แตกต่างกันดังนี้

1) บรรทัดฐานของการปฏิสัมพันธ์ (Norms of Intertion)

ตัวบทจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการสื่อสารแบบอิสระ คือ ผู้ผลิตและผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นแบบโต้ตอบผ่านกล่องข้อความหรือไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ก็ได้ ซึ่งผู้ร่วมสื่อสารที่มีปฏิสัมพันธ์ในเพจสำนักข่าวอาจไม่จำเป็นต้องรู้จักกันมาก่อน แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลหรืออำนาจของข่าวที่คนในสังคมเชื่อว่า ข่าวที่ปรากฏตามสำนักข่าวไม่ว่าจะเป็นในหนังสือพิมพ์ ข่าวทางโทรทัศน์ หรือข่าวที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นความจริงที่ได้รับการพิสูจน์แล้วและเชื่อถือได้เสมอ โดยเฉพาะข่าวด้านสิ่งแวดล้อมใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนที่สนใจเฉพาะข่าวด้านนี้ ทำให้ข่าวประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมน่าเชื่อถือกว่าข่าวประเภทอื่น

2) บรรทัดฐานของการตีความ (Norms of Interpretation)

การวิเคราะห์และพิจารณาตัวบทจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าจากการนำเสนอข่าวและการใช้ภาษาที่ต้องการเข้าถึงข้อมูลพาดหัวข่าวต่าง ๆ มักเป็นข่าวที่มาจากข้อเท็จจริงการนำเสนอข่าวนำไปสู่การตีความของผู้อ่านหรือผู้รับสารที่ตีความข่าวโดยเชื่อว่าประเด็นปัญหาที่นำเสนอผ่านข่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และสาเหตุของปัญหามักมาจากมนุษย์ ดังข้อความการแสดงความคิดเห็นบางส่วนของผู้อ่านหรือผู้รับสารต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กรณีการฆ่าสัตว์ป่าคุ้มครองจากสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจ สำนักข่าวไทยพีบีเอส

“จะปิดหน้ามันทำไม ไอ้คนแบบนี้ เวลาทำผิด
ไม่เห็นกลัว ประหารไปเลยคนแบบนี้”

“สุดจะบรรยาย เมื่อชีวิตหนึ่งจะสูญพันธุ์ไปจาก
โลกใบนี้ ด้วยน้ำมือของสัตว์โลกที่ชื่อว่าคน”

“ไม่ควรเซ็นเซอร์หน้าอะ ฮีพวกเห็นแก่เงิน”

“ทำไมไม่ออกกฎหมายให้เด็ดขาด ให้รับโทษหนัก ๆ กว่านี้”

ที่มา : เฟซบุ๊กแฟนเพจ สำนักข่าวไทยพีบีเอส

ผู้อ่านหรือผู้รับสารตีความสารจากพาดหัวข่าวออนไลน์ กรณีมนุษย์ล่าสัตว์ป่า คุ่มครองพบว่าผู้อ่านหรือผู้รับสารเชื่อว่ากรณีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นจริงและมีความรู้สึกโกรธแค้น มนุษย์ที่ทำร้ายสัตว์ป่า คุ่มครองดังกล่าวถึงขั้นให้รัฐออกกฎหมาย ‘ประหารชีวิต’ มนุษย์ที่มีพฤติกรรม ล่าสัตว์ป่า และผู้อ่านหรือผู้รับสารบางคนได้แสดงความคิดเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นก็อาจมาจากการใช้ กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพจากรัฐ

อย่างไรก็ตาม นอกจากประเด็นปัญหาด้านการล่าสัตว์ป่า คุ่มครองแล้ว ผู้วิจัยพบว่าการแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านหรือผู้รับสารได้มีการตีความล่าสัตว์ป่า คุ่มครองเหล่านี้ให้มีลักษณะ คล้ายมนุษย์ ซึ่งเป็นอิทธิพลจากการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวหรือเนื้อหาข่าวทำให้ภาพล่าสัตว์ป่า คุ่มครอง เหล่านี้เปลี่ยนแปลงไป ดังข้อความการแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านหรือผู้รับสารกรณีลูกเต่าฟัก

“ แข็งแรงปลอดภัยได้วิ่งลงทะเลทุกตัวนะน้องน้ำ ”

“ เย้ ขอให้ได้สนุกกับทะเลกว้างนะ ”

“ ปลอดภัยนะเด็ก ๆ ”

“ เย้ เด็กน้อยแข็งแรง ๆ ขอให้รอดทุกตัวนะ ”

ที่มา : เฟซบุ๊กแฟนเพจ สำนักข่าวไทยพีบีเอส

ผู้อ่านหรือผู้รับสารตีความสารจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม กรณีลูกเต่า ฟักออกจากหลุมไข่เพื่อเริ่มใช้ชีวิตในธรรมชาติ เมื่อผู้อ่านหรือผู้รับสารได้อ่านจึงมีความรู้สึก ยินดีและปลื้มใจ เมื่อได้เห็นสิ่งมีชีวิตเกิดใหม่เป็นจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้คนเชื่อว่าผู้คนเชื่อว่าคนเชื่อว่าน่าเสนอ เป็นอย่างมากและต่อยอดการให้ภาพของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ให้มีลักษณะคล้ายมนุษย์ โดยพบการใช้คำว่า “น้อง” หรือ “เด็ก ๆ” ซึ่งผู้อ่านหรือผู้รับได้ตีความสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ให้เป็นมนุษย์ที่เป็นเด็กไร้เดียงสา

5.1.8 ประเภทการสื่อสาร (Genre)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ที่ผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวใช้ข้อความหรือปริศนาในลักษณะอย่างไรที่เป็นการสร้างความรับรู้ต่อการสื่อสารนั้น ๆ ดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2550, น 184) ให้ความหมาย Genre หรือประเภทการสื่อสาร หมายถึง ประเภทของถ้อยคำที่สื่อสาร ซึ่งมักมีชื่อเรียกเฉพาะ เช่น ร้อยกรอง ปริศนาคำทาย บทสวดมนต์ คำนำ บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ฯลฯ ซึ่งประเภทของการสื่อสารในที่นี้คือภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะการใช้ภาษาที่แสดงถึงทัศนคติ ดังตัวอย่าง

“ สข.เปิดเวทีแก้หมอกควันภาคเหนือตอนบน หวังสร้าง การมีส่วนร่วมระดับชาติ 3 ปี ลดขยะเห็นผล ”

(ประชาไท, 7 พฤษภาคม 2562)

“ กสม.ส่งความเห็นต่อ ร่าง กม.อุทยาน-ป่าชุมชนให้สนช.วอนชุมชนท้องถิ่นต้องมี ส่วนร่วมบริหาร”

(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)

“ ผ่าแล้วซากฉลามวาฬเมืองตรัง อาจไม่พบขยะตัวร้ายในกระเพาะ คาดป่วยตายเอง

(ไทยรัฐ, 17 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างพาดหัวข่าวมีการใช้คำที่แสดงทัศนคติของผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าว พบคำว่า “หวัง” “ต้อง” และคำว่า “อาจ” ซึ่งเป็นคำที่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนที่ถ่ายทอดสารสู่ผู้อ่านหรือผู้รับสารไปพร้อมกับปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดที่ Longacre (1983 อ้างถึงใน เทพี จรัสจรวงเกียรติ 2543, น 4) ได้อธิบายถึงการนำเสนอเรื่องราวไปพร้อม ๆ กับการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดหรือผู้เขียนต่อสิ่งนั้นควบคู่ไปด้วย หรือที่เรียกว่า ทัศนคติปริศนา (Expository discourse) การใช้คำจากตัวอย่างพบว่าเป็นที่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียน เช่น คำว่า “หวัง” “ต้อง” เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อผู้อ่านหรือผู้รับสารในการมีส่วนต่อการแก้ไขปัญหาพร้อมกับภาครัฐ หรือคำว่า “อาจ” แสดงความคิดเห็นต่อผู้อ่านหรือผู้รับสารเพื่อคาดเดาเหตุการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม นอกจากการใช้ภาษานำเสนอเรื่องราวพร้อมกับการแสดงความคิดเห็นแล้ว ผู้ผลิตหรือผู้เขียนยังใช้ภาษาที่แสดงถึงการโน้มน้าวใจ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาบางอย่างต่อเหตุการณ์ ดังที่ Longacre (1983 อ้างถึงใน เทพี จรัสจรวงเกียรติ 2543, น 4) ได้อธิบายการใช้

ภาษาที่ที่เป็นการแนะนำ ชักชวน หรือโน้มน้าวใจก่อให้เกิดการปฏิบัติ ซึ่งเป็นลักษณะของ ปราศรัย
ปริจเฉท (Behavioral or hortatory discourse) ดังตัวอย่าง

“ ‘ งานวิจัยสหรัฐ ’ เผยเด็กที่เกิดใกล้แหล่งขุดเจาะก๊าซ-น้ำมัน เสียงหัวใจพิการแต่กำเนิด ”

(ประชาไท, 21 กรกฎาคม 2562)

“ อาการดีขึ้น "ลูกข้างป่า" พลัดหลงอกแม่ เตรียมแผนปล่อยเข้าฝูง ”

(ไทยพีบีเอส, 19 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างพาดหัวข่าวเป็นการใช้คำแสดงการโน้มน้าวใจผู้อ่านหรือผู้รับสาร ได้แก่ คำว่า “งานวิจัยสหรัฐ” ซึ่งเป็นอ้างอิงงานวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่านหรือผู้รับสารเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตใกล้กับโรงงาน หรือการสร้างภาพของสิ่งมีชีวิตให้มีลักษณะคล้ายมนุษย์ คำว่า “พลัดหลงอกแม่” แสดงถึงการมองสิ่งมีชีวิตที่เป็นเด็กน้อยที่พลัดหลงกับแม่ การทำให้ภาพของสิ่งมีชีวิตให้กลายเป็นมนุษย์ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารมีความรู้สึกร่วมต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

การศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารทั้ง 8 องค์ประกอบ พบว่าการนำเสนอข่าวของสำนักข่าวออนไลน์มีความแตกต่างจากการนำเสนอข่าวผ่านสื่อทั่วไป เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ โดยสิ้นเชิง เพราะการบริโภคข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีความหลากหลายที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถเลือกอ่านข่าวที่ตรงประเด็นและต้องการ สามารถบริโภคข่าวในรูปแบบการอ่านข้อมูลข่าวจากลิงก์หรือเลือกการฟังข่าวจากวิดีโอข่าวที่มีลักษณะหรือรูปแบบเหมือนการรับชมรายการข่าวก็ได้ ขณะที่สื่อทั่วไปไม่สามารถนำเสนอข่าวทั้ง 2 รูปแบบได้ ข่าวที่นำเสนอผ่านสำนักข่าวออนไลน์มีการใช้เครื่องมือการสื่อสารที่สำคัญ 2 ลักษณะ ได้แก่ วจนภาษา เช่น พาดหัวข่าวหลัก พาดหัวข่าวรอง เนื้อหาข่าว อัจฉนภาษา ได้แก่ รูปภาพข่าว โดยใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการในการนำเสนอข่าว เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้ส่งสารผลิตหรือถ่ายทอดข่าว

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งจากการนำเสนอข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์ที่แตกต่างไปจากการนำเสนอข่าวผ่านสื่อสำนักข่าวทั่วไป คือ การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านหรือผู้รับสารกับผู้ส่งสารที่สำนักข่าวออนไลน์สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวได้ถึง 2 รูปแบบ ได้แก่ การสร้างปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบระหว่างผู้อ่านหรือผู้รับสารกับผู้ส่งสารผ่านการแสดงความคิดเห็นในกล่องข้อความ และการสร้างปฏิสัมพันธ์แบบทางเดียวในกรณีที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารไม่ต้องการแสดงความคิดเห็นต่อข่าวที่นำเสนอ ซึ่งการสร้างปฏิสัมพันธ์สัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าวไม่สามารถทำได้จากการบริโภคข่าวผ่านการนำเสนอจากสำนักข่าวหรือสื่อทั่วไป

5.2 ภาคปฏิบัติทางวาทกรรมที่สำนักข่าวใช้นำเสนอพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรมในการนำเสนอวาทกรรมหนึ่ง ๆ ที่มีผลต่อสังคม ผู้วิจัยจะพิจารณา 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ กระบวนการผลิตและการกระจายตัวบท เป็นการพิจารณาตั้งแต่กระบวนการสร้างพาดหัวข่าวจนกระทั่งการเผยแพร่สู่สังคม ในกระบวนการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับนักเขียนข่าวและสำนักข่าวเป็นหลัก ซึ่งมีองค์ประกอบในหัวข้อ เช่น ฉาก ผู้ส่งสาร เครื่องมือ น้ำเสียง จุดมุ่งหมาย การลำดับวาทกรรม บรรทัดฐานการปฏิสัมพันธ์ และ ประเภทการสื่อสาร ส่วนกระบวนการบริโภคและตีความตัวบท เป็นการพิจารณาผลจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านหรือผู้รับสารกับตัวบท โดยกระบวนการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับประชาชนและบริบทแวดล้อม ซึ่งมีองค์ประกอบในหัวข้อ เช่น ผู้รับสาร น้ำเสียง บรรทัดฐานการตีความ โดยสามารถสะท้อนให้เห็นถึงภาคปฏิบัติทางวาทกรรมจากองค์ประกอบการสื่อสาร ดังนี้

5.2.1 กระบวนการที่เกี่ยวกับการผลิตและการกระจายตัวบท

กระบวนการผลิตและการกระจายตัวบทวาทกรรมปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนเขียนข่าวและสำนักข่าวที่ตีพิมพ์เผยแพร่ข่าว หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายข่าวถูกจัดให้อยู่ในกระบวนการแรก คือ ‘การผลิต’ ไปจนถึง ‘การกระจายตัวบท’ ไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสาร ผู้เขียนข่าวหรือกองบรรณาธิการข่าวมักสอดแทรกข้อมูล ดังที่ เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์ และปนัดดา ธนสถิตย์ (2532 อ้างถึงใน ยุพดี เผ่าสุขถาวร, 2539) กล่าวว่า ข่าวเป็นเครื่องมือการประชาสัมพันธ์ที่สำคัญสำหรับสื่อสารมวลชนที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมาก และสามารถให้การศึกษาทางอ้อมได้

ผู้วิจัยตีความได้ว่า ข่าวที่นำเสนอสู่สาธารณะจะสอดแทรกชุดความคิดที่เอื้อประโยชน์บางประการ เช่น สนับสนุนหรือต่อต้านผู้มีอำนาจทางการเมือง สร้างหรือทำลายวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้ภาษาและสื่อเป็นเครื่องมือหรือช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ตัวบท โดยเฉพาะการติดตามข่าวในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สำนักข่าวจึงต้องหาวิธีการเพื่อให้สามารถกระจายข่าวได้ในทุกบริบทและการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะการนำเสนอผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตต่าง ๆ เช่น Facebook Twitter ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว ตรงต่อความต้องการของผู้อ่านหรือผู้รับสารและสามารถกระจายข้อมูลไปสู่ผู้อ่านในวงกว้างได้ด้วยวิธีการกดแชร์

อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่สำนักข่าวต้องเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการเผยแพร่ข่าวผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เงินยังเป็นส่วนสำคัญในการ

ขับเคลื่อนองค์กร ดังที่ จุมพล รอดคำดี (2532 อ้างถึงใน ยุพดี เผ่าสุทธาวร 2539) กล่าวว่า ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม สื่อสารมวลชนโดยเฉพาะข่าวต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีกำลังซื้อ ได้แก่ กลุ่มสังคมเมือง เพราะรายได้ส่วนใหญ่มาจากโฆษณาสื่อสารมวลชนจึงจะสามารถดำรงอยู่ได้ ดังนั้นจึงต้องนำเสนอข่าวที่ใ้มน้ำใจให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารรู้สึกคล้อยตาม

5.2.2 กระบวนการเกี่ยวกับการบริโภคและตีความตัวบท

การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคและตีความตัวบทได้แก่ ผู้รับสารน้ำเสียง และบรรทัดฐานการตีความกระบวนการดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับบริบทและผู้อ่านหรือผู้รับสาร โดยผู้อ่านหรือผู้รับสารดูเหมือนจะจำกัดกลุ่มคนที่มีความสนใจข่าวด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ เนื่องจากพื้นที่เว็บไซต์ของสำนักข่าวที่เผยแพร่ข่าวด้านสิ่งแวดล้อมนั้นจะอยู่ในพื้นที่เฉพาะ แต่ถ้าหากเผยแพร่ข่าวด้านสิ่งแวดล้อมบนหน้าหลักของเว็บไซต์สำนักข่าวจะปรากฏในช่วงสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมกำลังอยู่ในกระแสความสนใจของคนส่วนใหญ่ เมื่อข่าวนำเสนอเนื้อหาไปพร้อมกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่กำลังเป็นที่สนใจของสังคมจึงทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเชื่อว่าข่าวที่นำเสนอมีแต่ความเป็นจริงจริง ที่ได้รับการพิสูจน์และถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ สู่ประชาชนทั่วไป

ผู้อ่านหรือผู้รับสารจึงมีลักษณะเป็นฝ่ายยอมรับ หมายถึง ผู้อ่านหรือผู้รับสารคือผู้อยู่ในสถานะที่ไร้อำนาจในการต่อรอง เนื่องจากไม่ได้เป็นสถานการณ์สื่อสารแบบเผชิญหน้าในช่วงเวลาเดียวกัน ผู้อ่านจึงทำหน้าที่กลายเป็นผู้คล้อยตามไปโดยปริยายโดยไม่สามารถแยกแยะสาเหตุที่แท้จริงอื่น ๆ หรือการปฏิเสธวาทกรรมที่สื่อนำเสนอได้ ซึ่งคล้ายกับที่ คซาธิป พาณิชตระกูล (2556) ได้อธิบายถึงสถานะที่ผู้รับสารตกเป็นฝ่ายตั้งรับ ซึ่งผู้อ่านหรือผู้รับสารถูกมองในฐานะผู้ที่ไร้อำนาจในการต่อรอง ถูกชักจูงได้ง่ายหากไม่แยกแยะระหว่างโลกแห่งความเป็นจริงกับโลกแห่งความหมายที่สื่อประกอบสร้างขึ้น โดยเฉพาะพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมมีการใช้ภาษาในรูปแบบกึ่งทางการ

การใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า เป็นการใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการที่แยกออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การใช้ภาษากึ่งทางการที่ใช้คำแสดงถึงลักษณะข่าวที่ดูดี ดูน่าเชื่อถือ และจริงจัง และการใช้เครื่องหมายประกอบการใช้ภาษาแสดงถึงการให้ความรู้สึกต่อเหตุการณ์ จากการศึกษาภาษาพบว่าหากเป็นพาดหัวข่าวที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐหรือองค์กรของรัฐ พาดหัวข่าวจะใช้ภาษากึ่งทางการในลักษณะที่ดูดี น่าเชื่อถือ แสดงถึงการดำเนินงานที่จริงจัง และใช้เครื่องหมายประกอบการใช้ภาษาเพื่อต้องการสร้างรู้สึกร่วมของประชาชนในสังคมให้รู้สึกคล้อยตาม

บรรทัดฐานการตีความ วัฒนธรรมของการเสพข่าวในสังคมไทยมักมีความเชื่อว่า ข่าวเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงแก่สังคม โดยพาดหัวข่าวที่นำเสนอบนสื่ออินเทอร์เน็ตใช้ภาษาที่สั้น กระชับ ภาษาสะกดใจ และผนวกรวมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การนำเสนอข่าวกรณีมาเรียม โดยพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมกรณีพะยูนมาเรียมเสียชีวิตได้ใช้อุปลักษณ์เป็นกลวิธีการนำเสนอข่าวและเปรียบสิ่งมีชีวิตให้กลายเป็นมนุษย์ ซึ่งการใช้กลวิธีดังกล่าวสะท้อนถึงการตีความของผู้อ่านหรือผู้รับสารให้เชื่อหรือคล้อยตามคนนำเสนอข่าวได้

จากการศึกษาภาคปฏิบัติทางวาทกรรมพบว่า ตัวบทผลิตขึ้นจากนักเขียนข่าวหรือกองบรรณาธิการข่าวในสำนักข่าวเป็นองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากภายนอก โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการผลิตตัวบทและกระจายตัวบทผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตสู่ประชาชนในสังคม การนำเสนอตัวบทพาดหัวข่าวออนไลน์มักถูกนำเสนอผ่านช่วงเวลาที่เกิดวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกันด้วย จึงทำให้ตัวบทพาดหัวข่าวดูน่าเชื่อถือและเป็นจริงมากยิ่งขึ้นทำให้ผู้รับสารในฐานะผู้บริโภคตัวบทถูกกดให้อยู่ในสถานการณ์ขาดการต่อรอง เพราะตัวบทถูกนำเสนอไปพร้อมกับปัญหาที่เกิดขึ้น ประชาชนในฐานะผู้อ่านหรือผู้รับสารจึงเชื่อในข้อมูลข่าวว่านำเสนอความจริงต่อสังคมไปโดยปริยาย และน้อมรับชุดความคิดต่าง ๆ ที่วาทกรรมสร้างขึ้น ว่ามนุษย์คือสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารรู้สึกตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ง่ายขึ้น

5.3 ภาคปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมจากวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาต่อการนำเสนอวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต โดยศึกษาจากกรอบด้านสังคมวัฒนธรรมอันเป็นกรอบที่ทำหน้าที่ผลิตและหล่อหลอมวาทกรรมกระแสหลักเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เช่น หนังสือหรือตำราด้านสิ่งแวดล้อม กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงนโยบายการพัฒนาชนบทของรัฐ และกรอบด้านสถาบันสื่อเป็นกรอบหนึ่งทำหน้าที่นำเสนอและต่อยาวาทกรรมกระแสหลักสู่ผู้อ่านหรือผู้รับสาร ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้รับอิทธิพลและถูกครอบงำทางความคิดจากสื่อสำนักข่าว ผ่านการใช้ภาษาพาดหัวข่าวเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สามารถอธิบายดังนี้

5.3.1 อิทธิพลด้านหนังสือหรือตำราด้านสิ่งแวดล้อมของไทย

ผู้วิจัยศึกษาอิทธิพลด้านหนังสือหรือตำราเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม เช่น หนังสือวิชาการ เป็นความรู้พื้นฐานที่นำไปใช้ในการถ่ายทอดสู่ระบบการศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อสะท้อนให้

เห็นถึงการสร้างวาทกรรมกระแสหลักในมิติต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สามารถอธิบาย ดังนี้

หนังสือวิชาการ

หนังสือวิชาการ หมายถึงหนังสือหรือตำราที่เขียนโดยนักวิชาการสิ่งแวดล้อมที่วิเคราะห์ สังเคราะห์ และบรรยายเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคม ดังข้อความตอนหนึ่งที่ว่า

มนุษย์เป็นทรัพยากรหนึ่งที่แตกต่างจากทรัพยากรอื่น ๆ เพราะมนุษย์มีสติ
วิธีคิดที่เป็นระบบ และมีวัฒนธรรม มนุษย์จึงมีวิธีการเอาตัวรอดจากธรรมชาติให้
เหมาะสมกับการดำรงชีวิต และพยายามเอาชนะธรรมชาติ โดยการสร้างเครื่องมือ
หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสนองต่อความต้องการของตนเอง

(มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. 2541 น, 15)

ผู้วิจัยตีความตบตงกล่าวได้ว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตหนึ่งที่วนเวียนอยู่ในวัฏจักรของสิ่งแวดล้อม มนุษย์มีความคิดและวัฒนธรรมที่อาจเอาชนะธรรมชาติเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงอยู่หรืออาจกล่าวได้ว่ามนุษย์มีความคิดมีความสามารถประยุกต์สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวให้ตอบสนองต่อความต้องการของตนเองได้ ซึ่งมีมาตั้งแต่ยุคอดีตที่ริเริ่มการล่าสัตว์หรือยุคกสิกรรม มนุษย์เริ่มตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งรู้จักการเพาะปลูกเริ่มนำสัตว์ต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ด้านกสิกรรม ทำให้ประชากรเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น กระทั่งจนถึงยุคอุตสาหกรรมที่มนุษย์มีความพยายามในการแปรรูปทรัพยากรต่าง ๆ จากธรรมชาติให้กลายเป็นสินค้าเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ที่เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น (กนก จันทร์ทอง. 2541 น, 18)

การแปรรูปทรัพยากรต่าง ๆ ให้กลายเป็นสินค้าเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ เป็นการแสดงให้เห็นถึงอำนาจทางความคิดและความต้องการที่อยู่เหนือความสมดุลของธรรมชาติทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม เพราะขาดความสมดุลในการจัดการที่ลงตัว (ความต้องการมากกว่าสิ่งที่มีอยู่) อาจกล่าวได้ว่ายังมีมนุษย์เพิ่มมากขึ้นความต้องการยิ่งเพิ่มขึ้นเช่นกัน (คณิต เศรษฐเสถียร 2526 น, 24) ซึ่งความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษต่าง ๆ ดังข้อความตอนหนึ่งที่ว่า

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญในโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลโดยตรงจาก
การกระทำของมนุษย์ อันเนื่องมาจากความต้องการ และความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ

(มลพิษของสิ่งแวดล้อม. 2541 น, 35)

ตัวบทจากหนังสือแสดงให้เห็นว่า ความต้องการของมนุษย์เป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากมาย กลายเป็นหลักปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น เสื้อผ้า อาหาร ยานพาหนะ และอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม คณิต เศรษฐเสถียร (2542) ได้กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้ในหนังสือ *ปัญหาและแนวทางการแก้ไข* เกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้ความต้องการด้านทรัพยากรเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ โดยกล่าวไว้ 5 ปัจจัย ได้แก่ การขาดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ชัดเจน ผลกระทบภายนอก การมีลักษณะเป็นสินค้าสาธารณะ การมีลักษณะเป็นทรัพย์สินที่ใช้ร่วมกัน และการเพิ่มขึ้นของประชากร ซึ่งอธิบายไว้ดังนี้

การขาดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ชัดเจน คือ ไม่มีสิทธิ์ในทรัพยากรต่าง ๆ ทำให้ขาดการควบคุมที่ชัดเจน เพราะหากมีการกำหนดกรรมสิทธิ์หรือมอบความเป็นเจ้าของให้กับทรัพยากรเหล่านั้น จะมีกระบวนการจัดการที่มีขั้นตอนไม่ทำให้ทรัพยากรสูญเสียบ่อยอย่างเปล่าประโยชน์ และกำหนดขอบเขต มูลค่าที่ชัดเจน ซึ่งหากมีการรุกร้าขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้ถือกรรมสิทธิ์สามารถเรียกร้องค่าเสียหายทดแทนได้ จะทำให้เกิดกระบวนการจัดการ ดูแล รักษา ทรัพยากรให้ดีขึ้น

ผลกระทบภายนอก คือ การกระทำของบุคคลหรือธุรกิจที่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่นหรือธุรกิจอื่นที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง อันเกิดจากการไม่ได้รับกรรมสิทธิ์ในทรัพยากรปัญหานี้จึงเกิดขึ้นเป็นบริเวณกว้าง ทำให้ธุรกิจหรือการกระทำของบุคคลอื่นสามารถกระทำได้ เช่น การปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ ชาวบ้านไม่มีกรรมสิทธิ์จึงไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากนายทุนได้ เมื่อนายทุนไม่สูญเสียรายได้จากปัญหาจึงกระทำซ้ำ ๆ ทำให้เกิดผลกระทบ คือ น้ำเน่าเสีย และเกิดขึ้นกับชาวบ้าน ชาวบ้านไม่สามารถดำรงชีวิตอย่างปกติได้ จึงเป็นผลกระทบภายนอก

สิ่งแวดล้อมมีลักษณะเป็นสินค้าสาธารณะ คือ การได้รับหรือใช้ทรัพยากรเป็นสินค้าอย่างเท่าเทียมกัน การได้บริโภคสินค้าที่เท่าเทียมกันทำให้เกิดการแย่งชิงสินค้า (ทรัพยากร) เหล่านั้น เพราะเป็นสินค้าสาธารณะไม่สามารถเอาผิดสำหรับคนที่ไม่มีส่วนในสินค้าเหล่านั้นได้ เนื่องจากไม่ได้กำหนดกรรมสิทธิ์ที่ชัดเจน ดังนั้นจึงไม่สามารถกีดกันบุคคลอื่นไม่ให้รุกร้าได้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรจนขาดแคลนหรือเสื่อมโทรมไปในที่สุด

สิ่งแวดล้อมมีลักษณะที่เป็นทรัพย์สินที่ใช้ร่วมกัน คือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ จึงทำให้ทรัพยากรเหล่านั้นเป็นทรัพยากรส่วนรวม ที่ใคร ๆ ก็สามารถเข้ามาใช้ได้ เช่น แม่น้ำ ชาวบ้านทุกคนสามารถใช้ร่วมกันได้ หาปลาในแม่น้ำได้ แล่นเรือในแม่น้ำได้ และทิ้งขยะลงในแม่น้ำได้เช่นเดียวกัน หรือแม้กระทั่งการกำจัดของเสียอื่น ๆ เช่น สารเคมี ขยะ ก็สามารถทิ้งลงสู่แม่น้ำได้

กรณีการเผาขยะก็สามารถทำได้เพราะที่ดินสาธารณะ ป่า ถือเป็นทรัพยากรส่วนรวมก็สามารถนำขยะมาเผาหรือนำสารเคมีที่อันตรายมากำจัดในพื้นที่เหล่านั้นได้เมื่อแม่น้ำมีขยะเพิ่มขึ้นขยะเหล่านี้ได้ไหลลงสู่ทะเลกลายเป็นขยะสิ่งแวดล้อม และการเผาขยะก่อให้เกิดกลุ่มควันทำให้เกิดมลภาวะ

การเพิ่มขึ้นของประชากร คือ การที่ประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้นจนสิ่งแวดล้อมไม่สามารถบำบัดได้ เพราะเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นความต้องการต่าง ๆ ย่อมเพิ่มตามไปด้วยไม่ว่าจะเป็นพลังงาน อาหาร แร่ธาตุ ที่อยู่อาศัย และวัตถุอื่น ๆ สำหรับการดำรงชีวิต เมื่อความต้องการเพิ่มขึ้นกระบวนการผลิตย่อมเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะฐานการผลิตด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมทำให้คุณภาพด้านชีวภาพ บรรยากาศ น้ำ และอากาศ เกิดความเสื่อมโทรม เพราะเกิดจากการใช้สารเคมี ตะกั่ว โลหะมากยิ่งขึ้นทำให้ปล่อยของเสียต่าง ๆ กลับสู่ระบบนิเวศทั้งทางอากาศ น้ำ ลม เสียง ซึ่งมากกว่าระบบสิ่งแวดล้อมจะบำบัดดูดซับกักขังต่าง ๆ เปลี่ยนสภาพมลภาวะเองได้ตามธรรมชาติ ทำให้ของเสียเหล่านั้นกลายเป็นมลภาวะที่เป็นพิษสร้างผลกระทบจนกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ธรรมชาติไม่สามารถรับมือได้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือหรือตำราวิชาการพบว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สะท้อนให้ได้จากตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งอาจมีชุดความคิดที่สอดคล้องกันจากพาดหัวข่าวพบการใช้ภาษาที่แสดงนัยสาเหตุของปัญหาว่ามาจากมนุษย์ในสังคม ดังตัวอย่าง

“ ไร้ผู้คน ธรรมชาติฟื้นฟู ชมสารพัดลีลา นานาสัตว์ป่าหายาก ออกหากิน ”

(มติชน, 14 เมษายน 2563)

“ คนเจียบ! เต่ามะเฟืองวางไข่ 11 รัง ทะเลภูเก็ต-พังงา สะอาดขึ้น ”

(ไทยพีบีเอส, 16 เมษายน 2563)

“ อธิบดีกรมอุทยานฯ ย้ำ ต่อไปต้องปิดอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศอย่างน้อย 2 เดือน ให้ธรรมชาติฟื้นตัว ”

(มติชน, 14 พฤษภาคม 2563)

“ ธรรมชาติหวนคืน ผลโควิดทะเลสงบ ไร้ผู้คน พบรอยเต่าทะเลใหญ่ขึ้นวางไข่หลังไม่มีมานานแล้ว ”

(มติชน, 17 พฤษภาคม 2563)

“ ศูนย์บำบัดน้ำเสีย อบต.บางบัวทอง กลไยยกระดับสิ่งแวดล้อม ถึงเวลาคืนน้ำใสให้ธรรมชาติ ”

(มติชน, 27 กุมภาพันธ์ 2563)

“ "หมอลือต" ที่ตั้งธรรมชาติพื้นเทียบ 100 ปี สัตว์ป่ายึดคืนพื้นที่ ”

(ไทยพีบีเอส, 11 พฤษภาคม 2563)

ตัวอย่างพาดหัวข่าวแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับตำราหรือหนังสือวิชาการ มองสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งพบการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวที่ แสดงให้เห็นว่าธรรมชาติได้รับการบำบัดและฟื้นฟูด้วยวิถีของธรรมชาติเอง พิจารณาจากการใช้ภาษา ในตัวอย่างพบคำว่า ธรรมชาติฟื้นฟู ธรรมชาติฟื้นคืน ธรรมชาติฟื้นตัว จากการใช้ภาษาสะท้อนให้เห็นว่าธรรมชาติได้รับการบำบัดและฟื้นฟู จากตัวอย่างพบภาษาแสดงบริบทอื่น ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์กลับมาสู่ธรรมชาติ เช่น สัตว์ป่ายึดคืนพื้นที่ เต่าทะเลวางไข่ หรือสัตว์ป่าหายากออกหากิน ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น เพราะไม่มีผู้คนหรือมนุษย์เข้ามาทำลายหรือหาผลประโยชน์จากธรรมชาติได้ โดยจากตัวอย่างพบคำว่า ไร้ผู้คน จากภาษาตีความได้ว่ามนุษย์เป็นสาเหตุหลักทำให้ธรรมชาติเกิดความเสียหายและสัตว์ป่าสูญพันธุ์ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ

การใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวที่ผู้วิจัยนำมาอธิบายมีความสอดคล้องกับองค์ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ตำราหรือหนังสือวิชาการได้กล่าวถึงสาเหตุดังกล่าวมาจากความต้องการของมนุษย์ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นผลมาจากการตอบสนองต่อความต้องการและเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับตนเองในการดำรงชีวิตอยู่ ซึ่งสร้างผลกระทบต่อระบบนิเวศเป็นอย่างมาก

5.3.2 อิทธิพลทางกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยศึกษาตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าบางมาตรา ใช้ภาษาที่เป็นกลางในการเขียนกฎหมายควบคุมด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งกฎหมายดังกล่าวถูกเขียนขึ้นในปี พุทธศักราช 2535 จำแนกออกเป็น 7 หมวด 115 มาตรา จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัยพบ 3 หมวด 5 ส่วน 9 มาตรา ที่ภาษาสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาหรือแหล่งกำเนิดของมลพิษที่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อมสามารถอธิบายได้ดังนี้

พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้นิยามคำว่า ‘มลพิษ’ และ ‘แหล่งกำเนิดมลพิษ’ ในมาตรา 4 ให้นำสนใจ คือ

มลพิษ” หมายความว่า ของเสีย วัตถุอันตราย และมลพิษสารอื่น ๆ รวมทั้ง กาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ และให้หมายความรวมถึง รังสี ความร้อน แสง เสียง กลิ่น ความ

สิ้นสระเทือน หรือเหตุรำคาญอื่น ๆ ที่เกิดหรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษ
ด้วย

(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, น 2)

และคำว่า ‘แหล่งกำเนิดมลพิษ’

‘แหล่งกำเนิดมลพิษ’ หมายความว่า ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม อาคาร
สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานที่ประกอบกิจการใด ๆ หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งเป็น
แหล่งที่มาของมลพิษ

(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, น 2)

ผู้วิจัยสามารถตีความถึงการให้ความหมายของ ‘มลพิษ’ และ ‘แหล่งกำเนิดมลพิษ’
ตามมาตรา 4 ได้ว่า ชุมชน บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ยานพาหนะ โรงงานอุตสาหกรรมเป็นแหล่งที่
ก่อให้เกิดมลพิษในสังคม ซึ่งมีผู้คนอาศัยและทำงานอยู่เป็นจำนวนมากอีกทั้งยานพาหนะที่ประชาชน
ในสังคมจำเป็นต้องใช้เพื่อการเดินทางนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุที่ทำให้เกิดมลพิษต่าง ๆ ซึ่งมา
จากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้คนในสังคมเอง จึงสะท้อนให้เห็นว่ามลพิษต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมา
จากมนุษย์ ซึ่งปรากฏในหมวดอื่น ๆ ได้อีก

หมวด 3 การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ 3 ว่าด้วยเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครอง
สิ่งแวดล้อม มาตราที่ 43 บัญญัติไว้ว่า

ในกรณีที่ปรากฏว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร หรือมีระบบ
นิเวศตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป หรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติ
ที่อาจถูกทำลาย หรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์
ได้โดยง่าย หรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การ
อนุรักษ์ และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ให้รัฐมนตรีโดย
คำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวง
กำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, น 16)

กฎหมายมาตราดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์หรือประชาชนในสังคมเป็นสาเหตุที่
ทำให้ระบบนิเวศต่าง ๆ ถูกทำลาย เช่น ป่าต้นน้ำ ธรรมชาติ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนิน
กิจกรรมของมนุษย์หรือประชาชนในสังคม ซึ่งรัฐหรือเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องเข้ามาควบคุมเพราะ
ธรรมชาติได้รับผลกระทบอย่างร้ายแรง นอกจากการคุ้มครองพื้นที่ทางธรรมชาติแล้ว ยังพบพื้นที่
ทั่วไป เช่น โรงงานอุตสาหกรรม บ้านเรือนในชุมชน ที่อาจสร้างมลพิษต่อระบบนิเวศได้ จึงจำเป็นต้อง
ออกกฎหมายควบคุมด้วย

หมวด 4 การควบคุมมลพิษ ส่วนที่ 2 มาตรฐานการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
มาตรา 56 ได้บัญญัติไว้ว่า

ในกรณีที่มีการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการระบายน้ำทิ้ง การปล่อยทิ้ง
อากาศเสีย การปล่อยทิ้งของเสีย หรือมลพิษอื่นใดจากแหล่งกำเนิดออกสู่
สิ่งแวดล้อมโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่น และมาตรฐานดังกล่าวไม่ต่ำกว่า
มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๕
ให้มาตรฐานดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น แต่ถ้า
มาตรฐานดังกล่าวต่ำกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่รัฐมนตรี
ประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๕ ให้ส่วนราชการที่มีอำนาจตามกฎหมายนั้นแก้ไขให้
เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด ในกรณีที่มีอุปสรรคไม่อาจ
ดำเนินการเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นผู้ชี้ขาด เมื่อมีคำชี้
ขาดเป็นประการใดให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำชี้ขาดนั้น

(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, น 22)

กฎหมายมาตราดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์หรือประชาชนในสังคมไม่ได้สร้าง
ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ทางธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังสร้างผลกระทบต่อพื้นที่อื่น ๆ
โดยมาจาก ‘แหล่งกำเนิดมลพิษ’ เป็นพื้นที่ โรงงานอุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย หรือชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่
มนุษย์หรือประชาชนใช้ชีวิตเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวัน จากปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวทำให้เกิด
มลพิษมากมายที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ดังที่ตัวบทกฎหมาย หมวด 4 ส่วนที่ 4 ว่าด้วยมลพิษทาง
อากาศและเสียง มาตรา 64 65 และ 67 ได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 64 ยานพาหนะที่จะนำมาใช้จะต้องไม่ก่อให้เกิดมลพิษเกินกว่า
มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตามมาตรา 55

มาตรา 65 ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าได้มีการใช้
ยานพาหนะโดยฝ่าฝืน ตามมาตรา 64 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งห้าม
ใช้ยานพาหนะนั้นโดยเด็ดขาดหรือจนกว่าจะได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปตาม
มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตามมาตรา 55

มาตรา 67 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 65 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มี
อำนาจสั่งให้ยานพาหนะหยุดเพื่อตรวจสอบ หรือเข้าไปในยานพาหนะ หรือกระทำ
การใด ๆ ที่จำเป็นเพื่อตรวจสอบเครื่องยนต์ และอุปกรณ์ของยานพาหนะนั้นได้

(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, น 24)

กฎหมายมาตรา 64 65 และ 67 แสดงให้เห็นถึงการใช้นานพาหนะที่เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศจากควันไอเสียของยานพาหนะทุกประเภท เช่น รถจักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกหนึ่งที่มนุษย์หรือประชาชนส่วนใหญ่ใช้สำหรับการเดินทาง นอกจากนี้กฎหมายยังระบุนโยบายการควบคุมมลพิษทางน้ำไว้ใน หมวด 4 ส่วนที่ 5 ว่าด้วยมลพิษทางน้ำ มาตรา 70 บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 70 เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่กำหนดตามมาตรา ๖๙ มีหน้าที่ต้องก่อสร้าง ติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด เพื่อการนี้ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองมีผู้ควบคุมการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียที่กำหนดให้ทำการก่อสร้าง ติดตั้ง หรือจัดให้มีขึ้นนั้นด้วยก็ได้

ในกรณีที่แหล่งกำเนิดมลพิษใดมีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียอยู่แล้วก่อนวันที่มีประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา 69 ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษแจ้งต่อเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษเพื่อตรวจสอบ หากเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษเห็นว่าระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียที่มีอยู่แล้วนั้นยังไม่สามารถทำการบำบัดน้ำเสีย หรือกำจัดของเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดไว้ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีหน้าที่ต้องดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด

(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, น 26)

กฎหมายมาตราดังกล่าว ระบุให้เห็นถึงแหล่งกำเนิดขนาดใหญ่อาจเป็นกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีระบบการจัดการน้ำเพื่อไม่ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำแสดงให้เห็นว่าโรงงานอุตสาหกรรมเป็นส่วนหนึ่งทำให้ระบบนิเวศทางน้ำได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจการ เพื่อตอบสนองแรงปัจจัย เช่น ด้านเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ทั้งสิ้น หรืออาจหมายความว่า โรงงานอุตสาหกรรมเป็นตัวบ่งชี้ความต้องการมนุษย์ในสังคมด้วย อย่างไรก็ตาม กฎหมายได้ออกมาตรการเพื่อดำเนินการต่อผู้ที่ละเมิด ตาม หมวด 4 ส่วนที่ 8 ว่าด้วยค่าบริการและค่าปรับ ซึ่งกำหนดค่าบริการในการเข้าควบคุม ดูแล จากหน่วยงานรัฐ ในการควบคุมพื้นที่ ‘แหล่งกำเนิดมลพิษ’ โดยมาตรา 92 ได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 92 เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา ๖๘ หรือมาตรา 70 ผู้ใดละเว้นไม่ใช้อุปกรณ์และเครื่องมือของตนที่มีอยู่สำหรับการ

ควบคุมมลพิษอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือน หรือละเว้นไม่ทำการบำบัดน้ำเสีย หรือกำจัดของเสียโดยใช้ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียของคนที่มิอยู่ และลักลอบปล่อยทิ้งมลพิษน้ำเสียหรือของเสียดังกล่าวออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก เขตแหล่งกำเนิดมลพิษของตน จะต้องเสียค่าปรับรายวันในอัตราสี่เท่าของจำนวน เงินค่าใช้จ่ายประจำวันสำหรับการเปิดเดินเครื่องทำงานของอุปกรณ์ เครื่องมือ หรือ ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียของคนที่ตลอดเวลาที่ดำเนินการเช่นนั้น

(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, น 32)

กฎหมายมาตราดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงการละเมิดและการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย สังคม และแสดงถึงความไร้จิตสำนึกของมนุษย์หรือประชาชนในสังคม ที่มีการปล่อยน้ำเสียมากมายลงสู่แม่น้ำ ซึ่งหน่วยงานรัฐได้ออกมาตรการโทษสำหรับประชาชนที่ละเมิดต่อมาตรการการควบคุมของรัฐ ในหมวด 6 ว่าด้วยความรับผิดชอบทางแพ่ง มาตรา 102 103 และ 108 ดังนี้

มาตรา 102 ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา ๖๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, น 35)

มาตรา 103 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, น 35)

มาตรา 108 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุม มลพิษในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 82 (1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, น 36)

กฎหมายมาตราดังกล่าว ใช้คำเพื่อแบ่งแยกกลุ่มบุคคล 2 ฝ่ายอย่างชัดเจน พบคำว่า ‘ผู้ใด’ และคำว่า ‘พนักงานเจ้าหน้าที่’ สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ใด ในที่นี้จึงเป็นประชาชนทั่วไปที่ดำเนินกิจกรรมประจำวันและทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวัน โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่รัฐในการตรวจสอบตามอำนาจกฎหมาย ทำให้สถานะของประชาชนกลายเป็นผู้ที่กระทำการต่าง ๆ อันก่อให้เกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรืออาจกล่าวได้ว่า ประชาชนคือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งจำเป็นต้องถูกควบคุมดูแลโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พบว่าข้อกำหนดกฎหมายได้ระบุและแสดงบทบาทการแก้ไขและควบคุมปัญหา โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงานภายใต้กรอบชุดความคิดเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากการกระทำของประชาชนในสังคม ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาทสำคัญในการใช้กฎหมายเข้าควบคุมและกำกับดูแล ซึ่งสอดคล้องกับการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวที่ผู้วิจัยนำมาใช้ศึกษาวิเคราะห์พบว่ารัฐมีการดำเนินคดีต่อผู้ที่มีส่วนทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น ดังตัวอย่าง

“ด่วน! ศาลอุทธรณ์เพิ่มโทษ ‘เปรมชัย’ ล่าสัตว์สงวน จำคุก 2 ปี 14เดือน”

(ไทยพีบีเอส, 12 ธันวาคม 2562)

“รวบ 4 พรานป่าลอบล่านกเงือก อุทยานฯ เขาแหลม”

(ไทยพีบีเอส, 31 มกราคม 2562)

“ภารกิจจับโจรลักลอบล่าสัตว์ป่าบนดอยพระบาท จ.ลำปาง”

(ไทยพีบีเอส, 7 มีนาคม 2562)

“รวบแก๊งคนร้ายลักลอบตัดไม้พะยุง-ล่าสัตว์กลางป่าบุณฑริก”

(ไทยพีบีเอส, 17 กุมภาพันธ์ 2562)

“ห้วง‘น้องมาเรียม’ซ้ารอย’เจ้าโตน’พะยูนน้อยติดเครื่องมือประมงตาย”

(มติชน, 12 มิถุนายน 252)

“"วรารุช" ยันกรมป่าไม้เอาจริง ฟ้อง "ปารีณา" รุกป่า”

(ไทยพีบีเอส, 10 ธันวาคม 2562)

ตัวอย่างจากพาดหัวข่าวแสดงให้เห็นถึงการกระทำของรัฐเกี่ยวกับการดำเนินคดีผู้ต้องหาเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยพบการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวที่แสดงถึงการกระทำที่ผิดกฎหมายคำว่า รุกป่า เป็นการรุกพื้นที่ป่าเพื่อประกอบอาชีพหรือกิจการขนาดใหญ่เกี่ยวกับด้านปศุสัตว์และเกษตรกรรม คำว่า ล่าสัตว์ การล่าสัตว์ป่าสงวนเป็นเหตุทำให้จำนวนสัตว์ป่าคุ้มครองลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว และคำว่า ตัดไม้ ซึ่งถือเป็นการกระทำอันเป็นสาเหตุหลักทำให้ระบบนิเวศเสียหาย ซึ่งตัวอย่างจากพาดหัวข่าวพบการใช้คำกริยาที่แสดงถึงการกระทำที่ผิดวิสัยไปจากการปฏิบัติในรูปแบบปกติปรากฏคู่กับการใช้คำแสดงการกระทำดังกล่าว โดยพบคำว่า ลักลอบ ซึ่งเป็นคำที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำที่ผิดไปจากการกระทำที่ปกติ ส่วนใหญ่มักใช้เป็นทีที่แสดงความหมายในเชิงผลเสียหรือเชิงร้ายแรงเพื่อตอกย้ำการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผิด จึงตีความได้ว่าการรุกป่า การล่าสัตว์ และการตัดไม้ทำลายป่า เป็นการกระทำที่ผิดไปจากที่กฎหมายกำหนดจึงได้รับการลงโทษด้วยการดำเนินคดีกับผู้กระทำตามกฎหมาย

การใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวแสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศเสียสมดุลจากการรุกล้ำพื้นที่ป่าสงวนทำให้ป่าเสียพื้นที่ในการบำบัดระบบนิเวศ หรือจากการล่าสัตว์ป่าสงวนเป็นการตัดวงจรชีวิตและวัฏจักรที่เป็นห่วงโซ่อาหารในระบบนิเวศ รวมไปถึงการตัดไม้ทำลายป่าเป็นสาเหตุทำให้จำนวนป่าไม้ลดน้อยลง ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลกระทบไปยังระบบนิเวศอื่น ๆ เช่น ระบบนิเวศแหล่งน้ำ สภาพภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติเป็นผลให้คุณภาพของระบบนิเวศเสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับตัวบทพระราชบัญญัติว่า การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่ได้นิยามแหล่งมลพิษและสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการใช้ชีวิตและความต้องการของมนุษย์ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในสังคมด้วย

5.3.3 อิทธิพลด้านนโยบายสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

ผู้วิจัยศึกษา นโยบายรัฐจากแผนพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) ที่ครอบคลุมนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่รัฐได้ตั้งเป้าหมายพร้อมกับแก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาดทั้งในเรื่องการจัดการ กระบวนการ และการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ใช้ชื่อว่า ‘ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (2560-2579)’ ดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า ‘ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง’ ประกอบไปด้วย 5 ยุทธศาสตร์หลัก

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่รัฐกำหนดถูกจัดอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า ‘อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรากฐานการพัฒนาอย่างสมดุล’ โดยกำหนดกรอบยุทธศาสตร์เป็น 6 ประเด็น 12 เป้าหมาย 23 ตัวชี้วัด

การศึกษานโยบายรัฐจากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบประเด็นยุทธศาสตร์ที่สื่อนัยสำคัญต่อการรับรู้และเข้าใจของประชาชนในสังคม ซึ่งเป็นวาทกรรมกระแสหลักที่ถูกสร้างขึ้นตั้งแต่ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านที่ 1 เกี่ยวกับการอนุรักษ์ คุ้มครอง ป่าไม้ ส่งเสริม พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ดังกล่าวกำหนดเป้าหมายในดำเนินงานไว้ 5 ข้อ โดยเฉพาะเป้าหมายข้อที่ 4 แสดงถึงนัยสำคัญของพื้นที่ป่าที่ลดน้อยลง เนื่องมาจากการแสวงหาพื้นที่ทำกินของประชาชน โดยเป้าหมายข้อที่ 4 ได้ กำหนดตัวชี้วัดการแก้ไขปัญหาไว้ดังนี้

เป้าหมายที่ 4 แก้ไขปัญหาราษฎรในพื้นที่ป่าไม้อย่างเป็นระบบและเป็นธรรม

ตัวชี้วัดที่ 1 แก้ไขปัญหาราษฎรทำกินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 169,254 ราย/235,283 (1,599,777-1,94,76ไร่)

ตัวชี้วัดที่ 2 จัดที่ดินพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมให้ชุมชนอาศัยอย่างยั่งยืน 3,400,000 ไร่

ตัวชี้วัดที่ 3 จัดที่ดินป่าชายเลนที่เสื่อมสภาพให้แก่ชุมชนอยู่อาศัยอย่างยั่งยืนไม่น้อยกว่า 50,000 ไร่

(สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.)

ผู้วิจัยวิเคราะห์เป้าหมายและตัวชี้วัดดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านพื้นที่ป่าไม้ของไทยที่ลดลง อันเนื่องมาจากการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนของประชาชนเพื่อแสวงหาพื้นที่ทำกินในเชิงเกษตรกรรม ซึ่งในตัวชี้วัดดังกล่าวได้ระบุถึงจำนวนตัวเลขไว้อย่างชัดเจน ทั้งจำนวนประชากรที่เข้าไปแสวงหาพื้นที่ทำกิน และจำนวนตัวเลขของพื้นที่ป่าถูกบุกรุก ซึ่งเป็นจำนวนตัวเลขที่สูงและกินพื้นที่เป็นจำนวนมาก การระบุตัวเลขดังกล่าวอาจตีความได้ 2 นัยคือ แสดงถึงการทำงานของรัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินการจัดสรรและทำการควบคุมพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนสามารถหารายได้โดยได้รับความช่วยเหลือจากทางภาครัฐผ่านนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม หรืออาจแสดงภาพนัยเชิงลบเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ศึกษาเข้าใจว่า สาเหตุที่ทำให้พื้นที่ป่าลดลงไม่ได้เป็นเพราะการลักลอบหรือความบกพร่องของรัฐ แต่เป็นเพราะประชาชนที่มีความจำเป็นในการใช้พื้นที่เพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ ซึ่งรัฐจำเป็นต้องช่วยเหลืออย่างเป็นธรรม เป็นการสร้างวาทกรรมกระแสหลักถึงสาเหตุทำให้พื้นที่ป่าลดลง โดยมาจากความต้องการของประชาชน

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบประเด็นยุทธศาสตร์ด้านที่ 3 ดำเนินการเกี่ยวกับ การป้องกันรักษา และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านที่ 3 กำหนดเป้าหมายการทำงาน 1 เป้าหมาย ซึ่งเป็นกรอบการดำเนินงานด้านการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพที่ดีตามเกณฑ์มาตรฐานสากล และได้กำหนดตัวชี้วัดการทำงานไว้อย่างมีนัยสำคัญที่แสดงถึง ‘ชุมชน’ ที่ไร้ระเบียบ ทำให้คุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งเขียนไว้ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ 100 ภายในปี 2569

ตัวชี้วัดที่ 2 ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ 100 ในปี 2574

ตัวชี้วัดที่ 3 คุณภาพน้ำแหล่งน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 95/น้ำเสียชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ 93

ตัวชี้วัดที่ 4 จำนวนฝุ่นละอองในพื้นที่วิกฤติอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (หน้าพระ
ลาน จ.สระบุรี ร้อยละ 85/9 จังหวัดภาคเหนือ ร้อยละ 95/กทม. และปริมณฑล
ร้อยละ 98/) ค่าเฉลี่ยของสารเบนซินใน จ.ระยองไม่เกิน 1.7 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์
เมตร

(สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ตัวชี้วัดดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงสาเหตุปัญหาขยะมูลฝอยหรือปัญหา
ของเสียอันตรายต่าง ๆ มาจากชุมชนเป็นหลัก เนื่องมาจากการขาดระบบการจัดการที่ถูกต้อง พบ
ประโยชน์ที่ว่า *ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง* และประโยชน์ที่ว่า *ของเสียอันตรายชุมชน
ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง* สะท้อนให้เห็นถึงชุมชนขาดการจัดการขยะที่ดี จึงเป็นสาเหตุทำให้ขยะ
หรือของเสียดังกล่าวมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งรัฐจำเป็นต้องเข้ามาควบคุมและดูแลการจัดการ
ดังกล่าว เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศอื่น ๆ เช่น ระบบนิเวศทางน้ำ อากาศ จากการใช้คำ
ดังกล่าวผู้วิจัยอาจอนุมานได้ว่าขยะมูลฝอยชุมชนหรือของเสียชุมชน หมายถึง ประชาชนในสังคมผลิต
และสร้างโดยใช้วัสดุสังเคราะห์ต่าง ๆ กลายเป็นขยะหรือของเสีย เช่น ถุงพลาสติก หลอด อุปกรณ์ทาง
เคมีเทคนิค เพื่อตอบสนองต่อความสะดวกและความต้องการของประชาชนในสังคม จึงเป็นการย้ำ
วาทกรรมกระแสหลักเกี่ยวกับวัสดุหรือสิ่งของที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศอื่น ๆ มาจากความ
ต้องการของมนุษย์

การศึกษาอิทธิพลด้านนโยบายสิ่งแวดล้อมของรัฐ จากข้อมูลยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
โดยประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมได้ถูกแยกออกมาเป็นยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม เป็นการดำเนินงานโดยมุ่งไปที่การแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น พร้อมกับการ
ป้องกันและอนุรักษ์คุณภาพของระบบสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งตัวบทชี้ให้เห็นถึงปัญหาของ
สิ่งแวดล้อมบางด้าน เช่น พื้นที่ป่าที่ลดลง ขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย มาจากความต้องการและ
การแสวงหาของประชาชนในสังคม จึงเป็นการสร้างวาทกรรมกระแสหลักเกี่ยวกับวาทกรรมปัญหา
ด้านสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของคนในสังคม สอดคล้องกับการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวที่แสดง
ให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การบุกรุกป่า เพื่อที่พักอาศัยและการประกอบอาชีพ และอื่น ๆ
ดังตัวอย่าง

“กลุ่ม ส.ส.อนาคตใหม่ ลงพื้นที่ อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ รับฟังปัญหาขยะล้นเมือง”

(ไทยรัฐ, 1 ตุลาคม 2562)

“หยุดทิ้งขยะ! หลังพบซากโลมานอนเกยตื้นชายหาดสงขลา”

(ไทยพีบีเอส, 29 ธันวาคม 2562)

“ ชง ครม. เคาะ 4 มาตรการสู้ฝุ่น PM 2.5 บังคับรถบรรทุกห้ามวิ่งวันคี่ ”

(ไทยรัฐ, 11 มีนาคม 2563)

“ ฟังคำพิพากษาฎีกา 29 ม.ค. กรณี อ.อ.ป. ฟ้องชาวบ้าน ‘ชุมชนบ่อแก้ว’ เหตุบุกรุกป่าสงวน ”

(ประชาไท, 29 มกราคม 2562)

“ พญาเสือ” บุกรุก “สวนส้ม” รุกป่าอุทยานฯ ดอยผ้าห่มปก 128 ไร่ ”

(ไทยพีบีเอส, 3 กันยายน 2562)

“ มาเตรียมตายสลด ผ่าเจอปลาสติก อุดตันลำไส้ ”

(ไทยรัฐ, 18 สิงหาคม 2562)

“ สลดพะยูนมาเตรียม เจอขยะ พลาสติกขวางทางเดินอาหาร ลูกลามไปจนช็อก!”

(มติชน, 17 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างพาดหัวข่าวแสดงให้เห็นถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการกระทำของมนุษย์สอดคล้องกับการจัดการและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐ โดยแบ่งออกเป็น 2 ปัญหาหลัก ได้แก่ ปัญหาการบุกรุกป่า จากพาดหัวข่าวพบการใช้ภาษาคำว่า *ชุมชนบ่อแก้ว* *บุกรุกป่าสงวน* คือชุมชนได้ใช้พื้นที่ป่าสงวนมาเป็นที่พักอาศัยและเป็นพื้นที่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นสาเหตุให้พื้นที่ป่าสงวนลดจำนวนลง เพราะชาวบ้านจำเป็นต้องตัดไม้เพื่อเตรียมพื้นที่สำหรับเป็นที่พักอาศัยและเตรียมพื้นที่หน้าดินเพื่อทำเกษตรกรรมหรืออีกตัวอย่างพบการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าว ได้แก่ “*สวนส้ม*” *รุกป่าอุทยานฯ* เป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนเพื่อใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูกมากถึง 128 ไร่ ตัวอย่างการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงสาเหตุปัญหาเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมมาจากการดำรงชีพของมนุษย์ เพื่อต้องการจัดสรรพื้นที่ประกอบอาชีพและที่พักอาศัย จนนำไปสู่วิกฤตการณ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาหนึ่งเช่นกัน

ปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยประเภทขยะพลาสติกที่สร้างผลกระทบต่อระบบนิเวศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสัตว์ทะเลได้รับผลกระทบจากการใช้ขยะมูลฝอยลงสู่ม่าน้ำจากพาดหัวข่าวพบการใช้ คำว่า *หยุดทิ้งขยะ* *เจอขยะ* *ผ่าเจอขยะ* แสดงให้เห็นผลกระทบของขยะพลาสติกที่สร้างผลเสียต่อการดำเนินชีวิตของสัตว์ทะเล โดยพบว่าสัตว์ทะเลบางชนิดเสียชีวิตจากผลกระทบดังกล่าว พบคำว่า *อุดตันลำไส้* และคำว่า *ขวางทางเดินอาหาร* ซึ่งขยะพลาสติกต่าง ๆ สร้างผลกระทบต่อชีวิตต่อสัตว์น้ำ เพราะเนื่องจากสัตว์ได้กลืนขยะพลาสติกเหล่านี้เข้าไปเป็นจำนวนมากทำให้เกิดการอุดตันในระบบทางเดินอาหารไม่สามารถย่อยสลายได้เป็นเหตุทำให้เสียชีวิตในที่สุด

จากปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าและปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย สะท้อนให้เห็นถึงการประดิษฐ์สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นเพื่อต้องการตอบสนองต่อความต้องการและการดำรงชีวิตของมนุษย์

ให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อสร้างที่พักอาศัย เพื่อประกอบอาชีพ การสร้างภาชนะสังเคราะห์เพื่ออำนวยความสะดวก ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สร้างผลกระทบต่อระบบนิเวศ ให้เสียสมดุล รัฐจึงมีหน้าที่เข้ามาจัดการแก้ไขปัญหาในเชิงนโยบายเพื่อต้องการปรับปรุงและแก้ไขให้ ปัญหาลดน้อยลงด้วยการกำหนดมาตรการ พร้อมกับการจัดสรรพื้นที่ที่มีความเหมาะสมให้แก่ ประชาชนและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดในการควบคุมสถานการณ์ในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น การล่าสัตว์ การตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน และรวมไปถึงการปลูกฝังค่านิยมหรือองค์ ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ทบทวนทำความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาที่ เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

5.3.4 อิทธิพลสถาบันสื่อกับการผลิตซ้ำและถ่ายทอดวาทกรรมกระแสหลัก

ผู้วิจัยศึกษากรอบด้านสถาบันสื่อพิจารณาจากปัจจัยที่ทำให้องค์กรสื่อหรือ สำนักข่าวเลือกนำเสนอข่าวด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง โดยเฉพาะปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่องค์กรหรือสำนักข่าว จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน เพราะกลุ่มนายทุนหรือชนชั้นนำมีอำนาจทั้งด้านเศรษฐกิจและ การเมืองจึงสามารถใช้อำนาจเข้ามาควบคุมกลไกด้านสื่อสารมวลชนของสังคม สะท้อนให้เห็นว่า สำนักข่าวถูกแทรกแซงด้วยอำนาจทางเศรษฐกิจ อาจตีความได้เกี่ยวกับ ‘ข่าว’ ที่สำนักข่าวต่าง ๆ นำเสนอต้องสอดคล้องหรือเป็นการสนับสนุนภาพลักษณ์ของกลุ่มนายทุนหรือชนชั้นนำมากกว่าการ นำเสนอเพื่อสะท้อนปัญหาหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง (กาญจนา แก้วเทพ. 2542 น, 261)

สื่อ หรือสถาบันสื่อเมื่อถูกแทรกแซงจากบุคคลที่มีอำนาจนำมาสู่การตั้งคำถาม เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข่าวของสำนักข่าวต่าง ๆ ที่กลุ่มนายทุนหรือชนชั้นนำมีบทบาทมากกว่าผู้เขียน ข่าวหรือกองบรรณาธิการข่าว ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2542 น, 264) กล่าวไว้ว่า การวิเคราะห์ข่าว การควบคุม หรือการให้อิสระในกระบวนการทำข่าวจะใช้มุมมองที่มองไปจากทัศนคติของคนที่อยู่ใน องค์กรเสมอ เพราะคำตอบที่ได้มาเพื่อนำเสนอข่าวอาจแปรเปลี่ยนไปตามสภาพขององค์กร ผู้วิจัยจึง ตีความได้ว่าการนำเสนอข่าวถึงแม้ข้อมูลจะเป็นจริงอย่างไร องค์กรหรือสำนักข่าวก็มักใช้กรอบความรู้ เดิมที่องค์กรหรือสำนักข่าวมีอยู่ มาคัดเลือกและนำเสนอ นำไปสู่การผลิตซ้ำเพื่อเผยแพร่ไปยังผู้อ่าน หรือผู้รับสาร

กาญจนา แก้วเทพ (2542. น, 300) ยังได้กล่าวถึงกระบวนการผลิตซ้ำ มักจะให้ ความสนใจไปที่การเก็บรวบรวมข้อมูล และการทำงานของบรรณาธิการข่าว ซึ่งทำหน้าที่ดัดแปลง ข้อความ เช่น การตัด การต่อ การเพิ่ม การเสริม หรือการเรียบเรียงประโยคใหม่ เป็นหัวใจสำคัญใน การผลิตซ้ำต่าง ๆ ผู้ประชาชนให้รับทราบเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การแทรกแนวคิดหรือชุด ความคิดต่าง ๆ ลงไปในข่าวด้วย

กล่าวได้ว่า เมื่อองค์กรหรือสำนักข่าวถูกแทรกแซงจากปัจจัยภายนอกอาจส่งผลไปสู่การนำเสนอข่าวที่จำเป็นต้องสนับสนุนกิจกรรมของคนบางกลุ่ม ซึ่งนักเขียนข่าวหรือกองบรรณาธิการข่าวมีหน้าที่สำคัญในการผลิตและส่งข่าวต่าง ๆ ไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสาร อาจถูกนโยบายหรือแนวความคิดขององค์กรครอบคลุมกระบวนการทำงาน ทำให้เกิดการตัดแปลงภาษา การตัดการต่อ การเพิ่ม การเสริม หรือเรียบเรียงประโยคด้านภาษาขึ้นมา ซึ่งอาจนำไปสู่การนำเสนอข่าวผ่านภาษาที่แฝงชุดความคิดต่าง ๆ มากกว่าการนำเสนอข้อเท็จจริง ซึ่งผู้รับสารอาจต้องใช้วิจารณญาณในการอ่านหรือฟังข่าวให้มากยิ่งขึ้น

จึงกล่าวได้ว่า กระบวนการสร้างและผลิตจนถึงการถ่ายทอดวาทกรรมแสดงให้เห็นถึงการถ่ายทอดความคิดที่เป็นขั้นตอนภายใต้บริบทแวดล้อมของตัวบท ได้แก่ องค์กรประกอบการสื่อสาร เช่น สถาบันสื่อ สำนักข่าวออนไลน์ และพาดหัวข่าวที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ จากการศึกษาองค์กรประกอบการสื่อสารพบว่าสื่อหรือสถาบันสื่อมีอิทธิพลต่อองค์กรประกอบการสื่อสาร เพราะองค์กรทางสังคมไม่มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานต่าง ๆ โดยถูกแทรกแซงจากอำนาจทางสังคมเพื่อวางขอบเขตและจำกัดอำนาจบางอย่างในเชิงโครงสร้างขององค์กร โดยองค์กรอาจมีวิธีการหรืออำนาจในการกำกับและดูแลการดำเนินงานภายในองค์กรอยู่แล้ว แต่วิธีการหรืออำนาจขององค์กรไม่สามารถที่จะนำมาใช้เพื่อลดทอนอำนาจภายนอกที่แทรกแซงได้ Fairclough (2003, p. 23) เมื่อสำนักข่าวออนไลน์เป็นองค์กรทางสังคมองค์กรหนึ่งถูกแทรกแซงด้วยอำนาจจากภายนอกทำให้องค์กรถูกวางกำหนด และจำกัดขอบเขตกระบวนการทำงานไปด้วย

จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรประกอบของข้อความหรือการใช้ภาษามีข้อจำกัดและขอบเขตในการนำเสนอที่ส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการทำงานของสำนักข่าวออนไลน์ ซึ่งเป็นองค์กรสาธารณะทำหน้าที่ผลิตและกระจายข้อมูลข่าวสารสู่สังคม โดยสถาบันสื่อมีบทบาทหรืออำนาจการกำกับและควบคุมการทำงานขององค์กรสื่อโดยเฉพาะกองบรรณาธิการข่าว เพื่อสร้างสรรค์ตัดแปลงข่าวโดยเฉพาะพาดหัวข่าวให้เป็นไปในแนวทางที่สนับสนุนมากกว่าการนำเสนอข้อเท็จจริงสู่ผู้อ่านหรือผู้รับสารในฐานะผู้บริโภค

ผู้อ่านหรือผู้รับสารในฐานะผู้บริโภคข่าวสารโดยตรงด้วยวิธีการฟังหรือการอ่านข่าวจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ รวมไปถึงการเคลื่อนไหวทางสังคมต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยมีพาดหัวข่าวเป็นส่วนสำคัญ เพราะพาดหัวข่าวเป็นส่วนหัวของข่าวสำหรับกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้อ่านหรือผู้รับสารได้อ่านเนื้อหาข่าวต่อไป นำไปสู่การตีความข่าวที่นำเสนอถึงข้อเท็จจริงโดยพิจารณาจากสถานการณ์ตามหลักการและเหตุผลที่เป็นจริง ซึ่งผู้อ่านหรือผู้รับสารจะเชื่อการนำเสนอข่าวสารจากสำนักข่าวต่าง ๆ และเชื่อว่าเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงและสามารถเชื่อถือได้ จากการบริโภคข่าวของผู้อ่านหรือผู้รับสารแสดงให้เห็นถึง

ความสำคัญของภาษาที่มีส่วนในการปฏิรูปและสร้างระบบการปฏิบัติในเชิงโครงสร้างทางสังคมให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่ดี โดยต้องการใช้ภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสร้างและควบคุมการปฏิบัติดังกล่าว Fairclough (2003, p. 25) การอ่านข่าวของผู้อ่านหรือผู้รับสารจึงนำไปสู่การปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐผ่านการสร้างความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ ในฐานะผู้กระทำผิดและเป็นสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการปลูกฝังจากบริบททางสังคม

อย่างไรก็ตาม บริบททางสังคมถือเป็นส่วนสำคัญต่อกระบวนการรับรู้และสร้างกรอบความคิดเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มาจากมนุษย์ ซึ่งกรอบความคิดดังกล่าวส่งผลมาจากการตีความของผู้อ่านหรือผู้รับสารจากปัจจัยที่สำคัญหลายด้าน ดังที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตีความการสร้างกรอบความคิดจาก หนังสือหรือตำราวิชาการเขียนโดยนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้เป็นองค์ความรู้ที่ยอมรับได้ หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 หรือนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมไปถึงถึงสถาบันสื่อนอกจากมีอิทธิพลต่อสำนักข่าวออนไลน์แล้ว จากการศึกษาพบว่าสถาบันสื่อยังมีอำนาจต่อบริบททางสังคมด้วยเพื่อคอยกำกับและควบคุมการผลิตองค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในรูปแบบอื่น ๆ โดยใช้ภาษาเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการสร้าง ถ้ายทอด และตอกย้ำว่าทหรรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงกล่าวได้ว่า บริบททางสังคมมีอำนาจต่อระดับเชิงโครงสร้างไปสู่การปฏิบัติที่เป็นปัจจัยหนึ่งต่อกระบวนการสร้างข้อความหรือภาษา เพราะภาษามาจากการสร้างสรรค์ของระบบความคิดเชิงโครงสร้างและการปฏิบัติทางสังคม Fairclough (2003, p. 22)

บทที่ 6

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในหัวข้อความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ เนื่องจากในสังคมปัจจุบันให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมามีได้เกิดวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เช่น พะยูนตายจากการกินขยะพลาสติกเป็นจำนวนมาก และปัญหามลพิษทางอากาศฝุ่น PM 2.5 ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2563 และยังคงเกิดขึ้นตลอดเรื่อยมา ทำให้กระแสด้านสิ่งแวดล้อมเป็นที่สนใจของคนในสังคมที่ติดตามผ่านการนำเสนอข่าว โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวรูปแบบออนไลน์นำไปสู่การสร้างตระหนักรู้และความตื่นตัวต่อผู้อ่านหรือผู้รับสารให้รักษาสิ่งแวดล้อม

งานวิจัยฉบับนี้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์กลวิธีภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ที่เกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม และ 2) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ โดยใช้ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ นอร์แมน แฟร์คลัฟ (Norman Fairclough) ศึกษาตามกรอบวาทกรรม 3 มิติในส่วนวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ตัวบท (Text) คือพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้แนวคิดกลวิธีทางภาษา (Linguistic Strategies) มาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงนัยและจุดมุ่งหมายของการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ โดยผู้วิจัยแยกการศึกษาวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) วิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม เนื่องจากเป็นการศึกษาภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการใช้ภาษาผ่านการผลิตจัดสรรและพิจารณาจากผู้ส่งสารในฐานะสถาบันสื่อ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์สถาบันสื่อและองค์ประกอบการสื่อสารโดยใช้แนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of communication) เพื่อวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรมโดยเฉพาะองค์ประกอบการสื่อสารเพื่อเข้าใจการผลิต การแพร่กระจาย การบริโภคร และ การตีความตัวบทอันเป็นจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร และ 2) วิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมถึงการผลิตซ้ำและ

ตอกย้ำว่าทฤษฎีปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยอิงอาศัยข้อมูลในการศึกษาเปรียบเทียบหลากหลายด้าน เช่น ตำราหรือหนังสือวิชาการ กฎหมาย สถาบันสื่อ และนโยบายรัฐ ซึ่งทำหน้าที่ตอกย้ำและผลิตซ้ำชุดความรู้หรือแนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม

การศึกษาประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ โดยใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ แฟร์คลัฟ (Fairclough) ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ตั้งแต่ระดับภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ องค์กรประกอบการสื่อสาร และสังคมวัฒนธรรม การสร้างภาษาที่ส่งอิทธิพลกลับไปยังความคิดและการกระทำของผู้คน อาจกล่าวได้ว่าภาษาจากพาดหัวข่าวมีผลต่อความคิดทางสังคมที่รับรู้กัน และทำหน้าที่ผลิตซ้ำพร้อมตอกย้ำกระแสความคิดทางสังคมเกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาผ่านกลวิธีทางภาษาที่สื่อสำนักข่าวออนไลน์ต่าง ๆ ได้แก่ สำนักข่าวไทยพีบีเอส สำนักข่าวไทยรัฐ สำนักข่าวประชาไท สำนักข่าวเดลินิวส์ และสำนักข่าวมติชน พบว่ามีการใช้กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมมีหลากหลายกลวิธีในจำนวนที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทและจุดมุ่งหมายของสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่อาจพบกลวิธีทางภาษาที่หลากหลายและน่าสนใจ อาทิ การใช้คำกริยา การใช้คำทัศนภาวะ การใช้คำอุปลักษณ์ ฯลฯ และการใช้ภาษายังสะท้อนให้เห็นถึงวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ โดยสามารถสรุปผลการศึกษาด้านการวิเคราะห์ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมดังนี้

ด้านตัวบท (Text) สำหรับการวิเคราะห์วาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมพบว่า ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ พบกลวิธีทางภาษาที่พาดหัวข่าวออนไลน์ใช้นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวจำนวน 4 กลวิธี ได้แก่ 1) กลวิธีการเลือกใช้คำศัพท์พบกลวิธีย่อย 5 กลวิธี อาทิ การใช้คำเรียก การใช้คำแสดงความเป็นเครือญาติ การใช้คำกริยา การใช้คำเรียกสัตว์ และการใช้คำบอกปริมาณ 2) กลวิธีโครงสร้างประโยคพบการใช้ประโยคคำถามในการนำเสนอข้อมูลข่าว 3) กลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์พบกลวิธีย่อย 5 กลวิธี ได้แก่ การอ้างถึง การใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้ถ้อยคำนัยแฝง การใช้คำแสดงมูลบทหรือสภาวะเกิดก่อน และการใช้คำแสดงความหมายซึ่งบ่งเป็นนัย และ 4) กลวิธีอุปลักษณ์พบการเปรียบเทียบปัญหาสิ่งแวดล้อมออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ มโนอุปลักษณ์เปรียบเทียบสิ่งแวดล้อมคือศัตรูคู่ต่อสู้ มโนอุปลักษณ์เปรียบเทียบสิ่งแวดล้อมคือสิ่งที่น่ารังเกียจ มโนอุปลักษณ์เปรียบเทียบสิ่งแวดล้อมคือวัตถุสิ่งของ และมโนอุปลักษณ์เปรียบเทียบสัตว์ในระบบนิเวศคือมนุษย์

การศึกษาภาษาผ่านแนวคิดกลวิธีทางภาษาพบว่า ในแต่ละกลวิธีสะท้อนให้เห็นถึงนัยของการใช้ภาษาเพื่อต้องการตอกย้ำและผลิตซ้ำความคิดหรือแนวความรู้เกี่ยวกับสาเหตุปัญหาสิ่งแวดล้อม

มาจากการกระทำของคนในสังคม อาทิ กลวิธีเลือกใช้คำศัพท์ พบการใช้ภาษาในลักษณะต่าง ๆ เช่น การใช้คำเรียก ที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสารเพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสาร เข้าใจในวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร เช่น การกระทำผิดเกี่ยวกับระบบนิเวศในสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุม ทุก ๆ การกระทำตั้งแต่การตัดไม้ทำลายป่าจนกระทั่งปัญหาที่เกี่ยวกับขยะ ซึ่งผู้กระทำผิดจะกลายเป็น บุคคลที่น่ารังเกียจและถูกผลักให้กลายเป็นอื่นไปจากสังคมปกติ หรือการใช้คำแสดงความเป็นเครือ ญาติและการใช้คำเรียกสัตว์ แสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาเพื่อเปลี่ยนแปลงมุมมองของผู้อ่านหรือผู้รับ สารให้สิ่งมีชีวิตให้มีลักษณะคล้ายมนุษย์มีสถานะทางเพศและวัยอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทำให้ผู้อ่าน หรือผู้รับสารเกิดความรู้ร่วมต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนการใช้คำกริยาแสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาใน บริบทต่าง ๆ เช่น สาเหตุปัญหาสิ่งแวดล้อม การกระทำต่อปัญหา สภาพของปัญหา กระบวนการ จัดการและการแก้ไขปัญหา รวมถึงคำกริยาต่าง ๆ ที่ใช้แสดงความรู้สึกต่อปัญหา เพื่อให้ผู้อ่านหรือ ผู้รับสารเกิดความรู้สึกร่วมให้กลายเป็นอารมณ์และความคิดเดียวกันเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหา สิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกระทำของประชาชนในสังคม ซึ่งเป็นมุมมองและชุดความคิดที่ไม่ต่างไปจาก กลวิธีทางภาษาอื่น ๆ ที่พบโดยเฉพาะกลวิธีโครงสร้างประโยค

การวิเคราะห์ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ พบว่าภาษามีการใช้โครงสร้างประโยค โดยเฉพาะการใช้ประโยคคำถาม เพื่อต้องการต่อยอดความคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการ กระทำของมนุษย์ จากการใช้ภาษาในกลวิธีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ภาษาเพื่อต้องการ ตั้งคำถามให้กับผู้อ่านหรือผู้รับสารได้พิจารณาถึงความเหมาะสมในการจัดการและการแก้ไขปัญหา ของรัฐ การนำเสนอข่าวจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยยังสามารถพบการใช้กลวิธี ทางวจนปฏิบัติศาสตร์ เพื่อต้องการสะท้อนถึงจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การต่อยอดความคิดและทำ หน้าที่ผลิตซ้ำปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การใช้คำอ้างถึงแสดงให้เห็นว่า ผู้ส่งสารใช้ภาษาเพื่อต้องการโน้มน้าวให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารรู้สึกคล้อยตามไปกับเนื้อหาข่าวที่นำเสนอ โดยอ้างถึงบุคคลสำคัญหรืออ้างถึงหน่วยงานรัฐที่ต้องออกมาให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาจากสิ่ง ที่ประชาชนสร้างขึ้น หรือการใช้คำแสดงทัศนภาวะของผู้ผลิตข่าวพยายามใช้คำแสดงความคิดเห็น กระทั่งการใช้คำคาดเดาเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นมาสอดคล้อง เพื่อต่อยอดความรู้สึกต่าง ๆ ให้กับผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความวิตกกังวลต่อปัญหา

สอดคล้องกับการใช้มูลบทหรือสภาวะเกิดก่อนที่แสดงให้เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อม ในอดีต เคยเกิดขึ้นในลักษณะใดและรุนแรงระดับใดเมื่อเทียบกับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันรวมถึง ความแตกต่างจากปัจจุบันอย่างไร ขณะเดียวกันการใช้คำแสดงความหมายขั้วป่งเป็นนัยกลับสะท้อน ให้เห็นว่าสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมอาจมาจากมนุษย์และอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญรองลงมาที่ทำให้

เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นได้เช่นกัน คือ ขาดประสิทธิภาพในการจัดการของรัฐอาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ปัญหารุนแรงและไม่สามารถควบคุมได้

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยพบการใช้กลวิธีอุปลักษณ์ที่สะท้อนให้ถึงการเปรียบเทียบปัญหาเพื่อต้องการสื่อไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสารให้เข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ผู้ผลิตหรือผู้ส่งสารใช้ภาษาเปรียบเทียบความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นให้เป็นศัตรูคู่ต่อสู้กับประชาชน หรือการสร้างความรู้สึกร่วมต่าง ๆ จากปัญหาที่เกิดขึ้น อาทิ การเปรียบเทียบปัญหาสิ่งแวดล้อมคือวัตถุสิ่งของทำหน้าที่ ครอบ ปกคลุม ทำให้ประชาชนที่ประสบปัญหารู้สึกถูกแบ่งแยกออกจากสังคมอื่น ๆ ที่ดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ทำให้ประชาชนที่ถูกปัญหาครอบหรือปกคลุมจำเป็นต้องเผชิญหน้ากับปัญหาโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ หรือการใช้เปรียบสัตว์ในระบบนิเวศคือมนุษย์เป็นการสร้างความรู้สึกร่วมในลักษณะของการมองสิ่งมีชีวิตให้มีลักษณะคล้ายมนุษย์ ในฐานะเพื่อนร่วมโลกที่ใช้ชีวิตในระบบนิเวศและสังคมร่วมกัน ทำให้ประชาชนที่ล่าสัตว์ป่าหายากหรือล่าสัตว์แบบผิดกฎหมายหรือประชาชนที่นิยมบริโภคสัตว์หายากมีความรู้สึกที่ไม่ต่างจากฆ่าเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง

จากการศึกษาภาษาจากพาดหัวข่าวโดยใช้แนวคิดกลวิธีทางภาษาแสดงให้เห็นถึงชุดความคิดเกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ตอกย้ำสาเหตุของปัญหามาจากการกระทำของมนุษย์ การใช้ภาษาจึงอาจส่งผลต่อการกระทำของผู้คนในสังคมในการปฏิบัติและการดำเนินชีวิตที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางประการเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาและช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม โดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้เป็น 2 กรอบ ได้แก่ กรอบการศึกษาด้านภาคปฏิบัติทางวาทกรรม และกรอบการศึกษาด้านภาคปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม

การศึกษาด้านภาคปฏิบัติทางวาทกรรมผู้วิจัยใช้กรอบการศึกษาองค์ประกอบการสื่อสาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ เพราะถือเป็นการศึกษาระบบการสร้างภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยกล่าวถึงกระบวนการดำเนินงานตั้งแต่การผลิตตัวบทการกระจายตัวบท รวมถึงการบริโภคและการตีความตัวบทพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบการสื่อสารดังกล่าวประกอบด้วยภาษาจากพาดหัวข่าวด้านสิ่งแวดล้อมเป็นกลไกสำคัญในการศึกษา เพราะเนื่องจากผู้ผลิตได้สร้างภาษาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ไปยังผู้บริโภคที่เป็นผู้อ่านหรือผู้รับสารได้บริโภคข้อมูลข่าวสารจากผู้ผลิตจึงเกิดการตีความข้อมูลข่าวอย่างมีนัยสำคัญสามารถอธิบายกระบวนการต่าง ๆ ได้ดังนี้

สำนักข่าวออนไลน์ ได้แก่ องค์กรผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้กับผู้บริโภค จากการศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารแสดงให้เห็นถึงขอบเขตหรือนโยบายขององค์กรที่สัมพันธ์กับกลุ่มผู้ให้การสนับสนุนองค์กรให้สามารถดำเนินกิจการต่าง ๆ ภายในองค์กรได้ ซึ่งการสนับสนุนต่าง ๆ จาก

ภายนอกส่งผลต่อการผลิตและกระจายข้อมูลข่าวสารโดยตรง เพราะเนื้อหาข่าวจำเป็นมีการตรวจสอบและพิจารณาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร ด้วยเหตุผลดังกล่าวการผลิตและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวจึงมีการใช้ภาษาแสดงนัยสำคัญพร้อมทั้งถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมสู่ผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับบริบททางสังคมที่ปลูกฝังแนวความคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ทำให้พาดหัวข่าวที่ส่งต่อไปยังผู้บริโภคมีการใช้ภาษาเพื่อสะท้อนปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน

การใช้ภาษาพาดหัวข่าวออนไลน์เกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นการสร้างสรรค์ภาษาอาศัยความร่วมมือจากกองบรรณาธิการข่าว โดยกองบรรณาธิการข่าวเป็นผู้ทำหน้าที่คัดสรร ตรวจสอบ และไตร่ตรองเนื้อหาข่าวทั้งหมดก่อนเผยแพร่สู่ผู้บริโภค ทำให้พาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมมีการใช้ภาษาที่ผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการถึงความเหมาะสมและความเป็นไปตามกรอบนโยบายขององค์กร ซึ่งการศึกษาภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมแสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาเพื่อต้องการสร้างและต่อยาวาทกรรมเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของประชาชนในสังคมที่ขาดระเบียบวินัยในการดำรงชีวิต โดยสร้างความชอบธรรมให้กับเจ้าหน้าที่รัฐในการเข้ามาควบคุมดูแลเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทำให้ประชาชนยังคงอยู่ภายใต้สภาวะการจำยอมให้เป็นผู้กระทำความผิดดังกล่าวอย่างสมเหตุสมผล โดยที่ประชาชนในฐานะผู้บริโภคและตีความข่าวต่างยอมรับในความผิดดังกล่าวแบบไม่รู้ตัว

จากการศึกษาตัวบทผ่านองค์ประกอบการสื่อสาร พบว่าผู้บริโภคได้ตีความภาษาจากพาดหัวข่าวที่ปรากฏผ่านสื่อสำนักข่าวออนไลน์ถึงสาเหตุของปัญหาว่าเกิดจากการกระทำของมนุษย์จริง โดยเป็นการตีความผ่านความคิดหรือความรู้ที่ได้รับการปลูกฝังจากบริบททางสังคม เช่น ตำรา หนังสือเรียน กฎหมาย และอื่น ๆ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของมนุษย์ ทำให้การตีความของผู้อ่านหรือผู้รับสารในฐานะผู้บริโภคข่าวมีความเชื่อมั่นทันที

ผู้บริโภค ได้แก่ ผู้อ่านหรือผู้รับสารที่อ่านข่าวจากสำนักข่าวออนไลน์ตามช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook Youtube Instagram หรือช่องทาง ๆ อื่น โดยผู้บริโภคสามารถอ่านข่าวหรือเลือกรับฟังรายการข่าวได้หลากหลายรูปแบบ เช่น อ่านข่าวในรูปแบบข้อความหรือเลือกรับฟังรายการสดที่ถ่ายทอดทางสถานีได้ โดยผู้อ่านหรือผู้รับสามารถแสดงความคิดเห็นผ่านกล่องข้อความ การแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านหรือผู้รับสารทำให้ผู้ผลิตทราบถึงการตีความของผู้อ่านหรือผู้รับสารได้ทันที โดยจากการศึกษาพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าผู้อ่านหรือผู้รับสารมีการตีความข่าวในลักษณะที่เห็นด้วยกับเนื้อหาข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมถึงสาเหตุที่มาจากกระทำของมนุษย์ ขณะเดียวกันผู้บริโภคสามารถถ่ายทอดและผลิตซ้ำวาทกรรมได้ผ่านการเผยแพร่ (Share) ข้อมูลข่าวไปยังผู้บริโภคอื่น ๆ ได้ นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตและการสร้างความ

ตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามการปฏิบัติหรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางประการอาจจะมีปัจจัยอื่นที่สำคัญร่วมด้วยโดยเฉพาะบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

การศึกษาภาคปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม ผู้วิจัยศึกษาโดยมองไปที่บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อองค์ประกอบของภาษา เพราะบริบททางสังคมและวัฒนธรรมได้ปลูกฝังความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในระดับโครงสร้างสู่การปฏิบัติ และสะท้อนไปยังการสื่อสารที่มีองค์ประกอบของข้อความหรือภาษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิบัติการทางสังคม โดยเฉพาะปัญหาสิ่งแวดล้อมที่บริบททางสังคมเป็นกรอบแนวคิดขนาดใหญ่ทำหน้าที่ปลูกฝังความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากตัวบทจากตำราหรือหนังสือวิชาการ กฎหมาย นโยบายของรัฐ และสถาบันสื่อ ที่พบว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงโครงสร้างทางสังคมไปสู่การสร้างข้อความหรือภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมสามารถอธิบายได้ดังนี้

อิทธิพลด้านตำราหรือหนังสือวิชาการ คือเอกสารหรือตำราที่นำมาใช้เพื่อผลิตเป็นองค์ความรู้ทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนให้มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยจากการศึกษาพบว่าตำราหรือหนังสือวิชาการต่าง ๆ ได้นิยามสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของมนุษย์ เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นความต้องการทางทรัพยากรจึงเพิ่มมากขึ้นด้วย เช่น ทรัพยากรดิน น้ำ แร่ธาตุต่าง ๆ หรือการจัดการพื้นที่เพื่อพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยและการประกอบอาชีพ รวมถึงระบบอุตสาหกรรมต่าง ๆ เปิดกระบวนการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว การสร้างแนวคิดดังกล่าวเป็นผลจากการปฏิบัติทางสังคมที่เกิดขึ้นและสร้างผลกระทบต่อระบบนิเวศเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการผลิตองค์ความรู้เพื่อปลูกฝังค่านิยมและผลกระทบจากความต้องการทางทรัพยากรด้านสิ่งแวดล้อม การให้ความรู้ในรูปแบบการศึกษาจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญสำหรับการสร้างชุดความคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการปลูกฝังแนวคิดในระดับโครงสร้างของสังคมในรูปแบบการศึกษาที่ถ่ายทอดจากภาษาผ่านตำราหรือหนังสือวิชาการเป็นเครื่องมือสำคัญ

อิทธิพลด้านกฎหมาย เป็นกฎกติกาที่เกิดขึ้นเพื่อกำหนดและควบคุมการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมให้ดำเนินไปด้วยความสงบเรียบร้อย โดยเป็นหน้าที่ของรัฐในการกำหนดและสร้างขึ้นตามบริบททางสังคมที่รัฐเห็นสมควร โดยกฎหมายเป็นเอกสารสำคัญอย่างหนึ่งที่ผ่านการพิจารณาจากบุคคลหลายฝ่าย เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยเฉพาะพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดกฎระเบียบในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาภาษาจากพระราชบัญญัติดังกล่าว พบการให้คำนิยามถึง “แหล่งกำเนิดมลพิษ” มาจากชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ และสถานที่ประกอบกิจการ หรือ “ปัญหาสิ่งแวดล้อม” มาจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์

จากการให้คำนิยามกฎหมายของแหล่งกำเนิดมลพิษและปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของมนุษย์

กฎหมายจึงถือได้ว่าเป็นกฎระเบียบที่ประชาชนในสังคมจำเป็นต้องยึดถือและปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่ากฎหมายได้กำหนดขึ้นจากการปฏิบัติทางสังคมและถูกต้องความในรูปแบบภาษาเพื่อให้ประชาชนในสังคมรับรู้และปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ซึ่งเป็นแนวคิดในระดับเชิงโครงสร้างทางสังคม เนื่องจากกฎหมายเป็นข้อกำหนดและจัดระเบียบการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคม ซึ่งอาจกล่าวถึงร่วมกับกรอบนโยบายของรัฐได้ด้วย

อิทธิพลด้านนโยบายรัฐ คือแนวทางการดำเนินงานของรัฐที่ได้วางแผนเพื่อพัฒนาระบบต่าง ๆ ในสังคมให้มีการพัฒนาตามศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในสังคม ซึ่งรัฐบาลได้จัดวางแผนนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเป็นการวางแผนการจัดการอย่างรอบด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สิ่งแวดล้อม และการคมนาคม โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมมีการจัดแผนการดำเนินงานว่าด้วยยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – พ.ศ.2579) จากการศึกษากรอบนโยบายรัฐ พบว่ารัฐมีแนวทางในการจัดระเบียบและต้องการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดสรรที่ดินทำกินและที่ดินเพื่อการเพาะปลูกสำหรับประชาชน เนื่องจากพบว่าประชาชนบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนเป็นจำนวนมากขึ้น ทำให้รัฐจำเป็นต้องจัดสรรที่ดินเพื่อการประกอบอาชีพและเป็นที่พักอาศัยให้กับประชาชน หรือกำหนดมาตรการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ เพราะปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น ตามความต้องการของมนุษย์ ทำให้รัฐต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาก็หรือกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง

การศึกษานโยบายรัฐสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำและความต้องการของประชาชนในสังคม ทำให้รัฐจำเป็นต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาดังกล่าว จึงแสดงให้เห็นว่าประชาชนเป็นผู้ที่สร้างปัญหาให้กับรัฐ รัฐจึงจำเป็นต้องใช้มาตรการเข้ามาควบคุมการดำเนินชีวิตของประชาชนผ่านการแก้ไขปัญหา

อิทธิพลด้านสถาบันสื่อ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งเกี่ยวกับบริบทในด้านสังคมที่มีอิทธิพลในการกำกับควบคุมบริบทสังคมอื่น ๆ รวมไปถึงการควบคุมการทำงานขององค์กรข่าว เช่น สำนักข่าวออนไลน์ โดยสถาบันสื่อมีอำนาจควบคุมและกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อเป็นไปในทางที่เหมาะสมโดยการจัดการปฏิบัติทางสังคม ซึ่งเป็นการสร้าง ถ่ายทอด และตอกย้ำวาทกรรมโดยเฉพาะวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สถาบันสื่อพยายามปลูกฝังความรู้และความคิดให้สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำและความต้องการของมนุษย์ โดยปลูกฝังและถ่ายทอดวาทกรรมผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ตำรา หรือหนังสือวิชาการ ถูกแต่งขึ้นจากนักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมโดยเสนอและพิจารณาเนื้อหาดังกล่าว

ผ่านกระทรวงศึกษาธิการในฐานะกระทรวงที่ดูแลกิจการด้านการศึกษาของชาติ หรือกฎหมายออกกฎบังคับใช้โดยผ่านการพิจารณาจากนักกฎหมายและเจ้าหน้าที่กระทรวงยุติธรรมและผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนด้านนโยบายของรัฐกำกับและควบคุมการดำเนินงานโดยรัฐบาล

6.2 อภิปรายผล

การศึกษากลวิธีการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่ามีการนำเสนอถึงชุดความคิดเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของมนุษย์หรือประชาชนในสังคม จากการศึกษาพาดหัวข่าวพบกลวิธีใช้ภาษาหลายแขนงตามสมมุติฐานการวิจัยที่สี่หรือแหล่งสี่ โดยเฉพาะข่าว อาจมีการใช้กลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีเพื่อต้องการสร้างชุดความคิดที่นำไปสู่อุดมการณ์ให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารหลงเชื่อและคล้อยตาม ดังงานวิจัย ศิริพร ภักดีมาสุข (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรม ‘ความเป็นผู้หญิง’ ในนิตยสารสุขภาพและความงามภาษาไทย พบว่านิตยสารนำเสนอข้อมูลให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารคล้อยตาม ซึ่งในงานวิจัยดังกล่าวพบว่ามีการใช้กลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีในนิตยสารความงามและสุขภาพภาษาไทยที่มุ่งเน้นการประกอบสร้างและสื่อชุดความคิดว่าด้วย “ผู้หญิงสวยแบบสุขภาพดี” หรืองานวิจัยของ คซาธิป พาณิชยตระกูล (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ชายรักชายในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย พบว่าพาดหัวข่าวมีกลวิธีทางภาษาได้ประกอบสร้างภาพแทนเป็นชุดความคิดทางสังคม อาทิ ชุดความคิดว่าด้วย “ชายรักชายเป็นพวกวิปริตผิดเพศ” “ตัวประหลาด” และ “จำเลยสังคม”

นอกจากนี้งานวิจัยของวิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 – 2544 : การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ พบว่าการใช้ภาษาในหนังสือเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปี 2503-2544 ได้สื่อชุดความคิดเกี่ยวกับเด็กและชุดความคิดเกี่ยวกับความเป็นชายและความเป็นหญิง เช่น “เด็กดีคือ สมาชิกที่ดีของสังคมและพลเมืองดีของชาติ” “เด็กดีเป็นผู้ที่มีคุณค่า ส่วนเด็กไม่ดีเป็นผู้ที่ไร้ค่า” และงานวิจัยของชนกพร พัวพัฒนกุล (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์การพยากรณ์ดวงชะตา : การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ พบว่ากลวิธีภาษาจากการพยากรณ์ดวงชะตาได้สะท้อนชุดความคิดต่าง ๆ เช่น “การยอมรับกับการมีอยู่ของชะตากรรม” “การยอมรับอำนาจของหมอดู” ทำให้ผู้รับฟังการพยากรณ์หลงเชื่อในการทำนายคำพยากรณ์

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ พบว่ากลวิธีทางภาษามักสะท้อนชุดความคิดใดชุดความคิดหนึ่งหรือหลาย ๆ ชุดความคิดภายใต้กรอบอุดมการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ที่ผู้วิจัยพบว่าภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมมีการใช้

กลวิธีภาษาที่แสดงให้เห็นถึงชุดความคิดว่าด้วย “ปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของมนุษย์” “มนุษย์คือผู้ช่วงชิงทรัพยากร” “มนุษย์คือผู้สร้างปัญหา” โดยในแต่ละกลวิธีทางภาษามีการใช้คำในการผลิตซ้ำชุดความคิดดังกล่าวอย่างตรงไปตรงมา โดยเฉพาะสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นที่สร้างผลกระทบต่อระบบนิเวศในธรรมชาติมาจากการกระทำของมนุษย์ ดังนั้นผลจากศึกษาการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมในงานวิจัยนี้จึงแสดงผลการใช้กลวิธีทางภาษาที่ไม่ต่างไปจากการศึกษาภาษาในงานวิจัยอื่น ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าข่าวด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจไม่ได้มีการนำเสนอเป็นประจำหรือเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญเหมือนข่าวอื่น ๆ เช่น ข่าวอาชญากรรม ความรุนแรง เพศ เศรษฐกิจ การเมือง ก็ยังมีการใช้กลวิธีภาษาเพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดการหลงเชื่อหรือคล้อยตามพัฒนาไปสู่การสร้างอุดมการณ์ภายใต้ชุดความคิดต่าง ๆ ได้

นอกจากการศึกษากลวิธีการใช้ภาษาผู้วิจัยได้ศึกษาภาคปฏิบัติทางวาทกรรมอันเป็นการทำความเข้าใจภูมิหลังของสารเพื่อทราบถึงจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร ดังงานวิจัยของ ศิริพร ภักดีผาสุข (2553) พบว่าภาคปฏิบัติทางวาทกรรมสำหรับนิตยสารสุขภาพและความงามถูกสร้างจากการให้คำแนะนำที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความงามโดยตรง ทำให้ผู้หญิงที่อ่านนิตยสารเกิดความเชื่อมั่นและคล้อยตาม หรืองานวิจัยของ วิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) พบว่าหนังสือเรียนเป็นวาทกรรมที่ผลิตขึ้นภายใต้การควบคุมของหน่วยงานรัฐโดยเฉพาะหน่วยงานทางการศึกษา ที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนคนไทยทุกคนที่จะต้องเรียนให้จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีครูเป็นผู้ถ่ายทอดและต่อยาวาทกรรมการศึกษาภาคปฏิบัติทางวาทกรรมของงานวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าหนังสือเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาเป็นวาทกรรมที่มีสถาบันรองรับ หรืองานวิจัยของชนกพร พัวพัฒนกุล (2556) ที่สะท้อนให้เห็นว่าภาคปฏิบัติทางวาทกรรมในการทำนายดวงชะตาถูกถ่ายทอดผ่านการใช้ภาษาและการใช้ภาษาถูกใช้กับผู้ให้คำพยากรณ์ทำนายดวงชะตา โดยที่ประชาชนส่วนใหญ่จะเคารพผู้ให้คำพยากรณ์ ผู้ให้คำพยากรณ์จึงเป็นตัวกลางในการสร้างชุดความคิดต่าง ๆ โดยอาศัยสื่อมวลชนให้เป็น ‘พื้นที่’ เพื่อให้ประชาชนสนใจและกลับเข้ามาใช้บริการ

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวพบว่า ภาษาถูกถ่ายทอดมาสู่ประชาชนผ่านภาคปฏิบัติทางวาทกรรม โดยมีสื่อและผู้ถ่ายทอดวาทกรรมทำหน้าที่สร้างและต่อยาวชุดความคิดต่าง ๆ เช่น สถาบันสื่อ ที่เห็นว่ามีส่วนสำคัญในการเป็นพื้นที่เผยแพร่และถ่ายทอดข้อมูล สอดคล้องกับการวิเคราะห์ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ที่ผู้วิจัยพบว่าสื่อมวลชนโดยเฉพาะพื้นที่เว็บไซต์ข่าวบนสื่อสังคมออนไลน์ ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลและพบว่าภาษาทำหน้าที่ต่อยาวพร้อมกับการถ่ายทอดวาทกรรมไปด้วยในคราวเดียวกัน โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้ถ่ายทอดวาทกรรม เช่น นักข่าว ผู้สื่อข่าว ซึ่งต่างจากงานวิจัยของวิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) ชนกพร พัวพัฒนกุล (2556) และ

ศิริพร ภักดีผาสุข (2553) ที่ต้องมีผู้ถ่ายทอดวาทกรรมหรือชุดความคิด เช่น ครู ผู้ให้คำทำนายดวงชะตา หรือแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านความงาม

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมได้รับแหล่งข้อมูลจากสำนักข่าวออนไลน์พบว่า ‘สื่อ’ ออนไลน์อันเป็นส่วนหนึ่งของสื่อสังคมออนไลน์ที่สำนักข่าวใช้เป็น ‘พื้นที่’ เพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสาร พบว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวโดยเฉพาะพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการตอกย้ำและผลิตซ้ำวาทกรรมหลักเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ เพ็ญญา คล้ายสิงโต (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง อุดมการณ์ทางเพศสภาพในพาดหัวข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์ไทย : การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ พบว่าหนังสือพิมพ์กลายเป็น ‘พื้นที่’ สื่อเพื่อตอกย้ำและผลิตซ้ำชุดความคิดอันเป็นอุดมการณ์ที่คนในสังคมต้องรับ หรืองานวิจัยของ คชาธิป พาณิชยตระกูล (2556) พบว่าข่าวที่ถูกนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์อันเป็นแหล่งการกระจายตัวบท ซึ่งหนังสือพิมพ์ได้ทำหน้าที่ตอกย้ำและผลิตซ้ำอุดมการณ์เหล่านี้ไปด้วย ดังนั้นการศึกษาวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ พบว่าสถาบันสื่อมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เพราะภาษาจากพาดหัวข่าวผลิตขึ้นจากกองบรรณาธิการทำหน้าที่คัดกรองข้อมูลและปรับเปลี่ยนภาษาข้อมูลข่าวให้กระจายออกมามีกรอบการสนับสนุนทุนที่ได้รับจากแหล่งนายทุน เช่น การตัด การเพิ่ม และการตัดข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสถาบันสื่อ เพราะสถาบันสื่อจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทุนจากกลุ่มนายทุนหรือภาครัฐ

จากกรอบของสถาบันสื่อ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์มีนัยที่แฝงอยู่ภายใต้กรอบชุดความคิดที่ โดยมุ่งสู่การศึกษาภาคปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมที่นำไปสู่การค้นพบอุดมการณ์ที่ผลักดันวิธีการสร้างและใช้ภาษาในการสื่อและตอกย้ำวาทกรรมเป็นผลให้ประชาชนในสังคมตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังงานวิจัยของ ศิริพร ภักดีผาสุข (2553) พบว่านิตยสารได้ใช้กลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีนำไปสู่การค้นพบอุดมการณ์ 3 ด้าน ได้แก่ “ผู้หญิงที่ดีต้องมีรูปร่างผอมบาง ดูอ่อนเยาว์ ผิวขาวดูกระจ่างใส” “ความซรภาพและความอ้วนคือศัตรูและปัญหาของผู้หญิง” และ “การเปลี่ยนแปลงร่างกายของผู้หญิงสามารถได้อย่างง่ายดาย” ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ คชาธิป พาณิชยตระกูล (2556) พบว่าพาดหัวข่าวมีการใช้กลวิธีทางภาษาสำหรับการนำเสนออุดมการณ์ชายรักชาย 3 ด้าน ได้แก่ “ชายรักชายยังไม่ได้รับการยอมรับในสังคม” “ชายรักชายมักแสดงออกทางเพศที่แตกต่างจากสังคมทั่วไป” และ “ชายรักชายมักหมกมุ่นกับการมีเพศสัมพันธ์” ขณะเดียวกันพบการนำเสนออุดมการณ์เพื่อต่อต้านวาทกรรมกระแสหลัก 2 ด้าน ได้แก่ “ชายรักชายมักประสบความสำเร็จด้วยความสามารถของตนเอง” และ “ชายรักชายสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างคนปกติทั่วไป” ซึ่งพิจารณาอุดมการณ์ทั้ง 2 แล้วพบว่ายังเป็นการตอกย้ำอุดมการณ์ชุดแรกให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาทวิวิธีทางภาษาจากงานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวพบว่า การใช้ภาษาสะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ต่าง ๆ เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์การใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยต่าง ๆ เนื่องจากการใช้ภาษาสะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์เช่นเดียวกับงานวิจัยอื่น ๆ คืออุดมการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยชุดความคิดต่าง ๆ เช่น มนุษย์คือผู้ช่วงชิงทรัพยากรธรรมชาติด้วยชุดความคิดดังกล่าวพบว่า การใช้ภาษารวมถึงบริบทของสังคมที่ผ่านการสังเคราะห์และสรรค์สร้างองค์ความรู้ผ่านตำราเรียน กฎหมาย สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์มีความต้องการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น เช่น การทำโรงงานอุตสาหกรรม การทำลายป่าเพื่อต้องการที่ดินในการทำฐานการผลิตหรือที่อยู่อาศัยรวมถึงแหล่งทำมาหากินของตนเอง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบชุดความคิดว่าด้วยมนุษย์คือผู้สร้างปัญหาให้กับระบบนิเวศ สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนจากกรณีฝุ่น P.M. 2.5 ที่เกิดจากการใช้ยานพาหนะหรือเกิดจากการเผาป่า จากการศึกษาจึงสะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมมาจากการกระทำของมนุษย์ สิ่งที่สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าชุดความคิดดังกล่าวอาจถูกต้อง คือช่วงการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ทำให้ให้มนุษย์ต้องอาศัยอยู่ภายในบ้านและไม่สามารถเดินทางไปมาได้อย่างสะดวกเหมือนในอดีตที่ใช้ชีวิตได้อย่างปกติ พบว่าสภาพพื้นที่ป่าหรือสัตว์ป่าหายากเริ่มกลับคืนสู่ธรรมชาติ ระบบนิเวศชายฝั่งกลับฟื้นตัวจากสภาพความเสื่อมโทรมที่ผ่านมา สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์คือผู้สร้างปัญหาในกับระบบนิเวศในธรรมชาติ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตจากการศึกษาวาทกรรมปัญหาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมได้ 4 ประเด็น ดังนี้

- 1) การสื่ออุดมการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมหรือการนำเสนอข่าวด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่ได้มีการนำเสนอข่าวเป็นประจำหรือเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญเหมือนข่าวอื่น ๆ เช่น ข่าวอาชญากรรม ความรุนแรง เพศ เศรษฐกิจ การเมือง ก็ยังมีการใช้ทวิวิธีภาษาเพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดการหลงเชื่อหรือคล้อยตามที่เกิดจากทัศนคติหรือความคิดของ ผู้นำเสนอข่าว จากการตั้งข้อสังเกตดังกล่าวนำไปสู่ข้อค้นพบเกี่ยวกับอิทธิพลของพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพาดหัวข่าวนำเสนอข่าวผ่านพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ซึ่งผู้ส่งสารมีความต้องการเผยแพร่ข่าวไปสู่ผู้อ่านหรือผู้รับสารให้ได้มากที่สุด สิ่งที่ประเมิณผลการเผยแพร่ข่าวได้ดีที่สุดคือการดูแลประเมิณผ่านยอดไลค์และยอดผู้ติดตามข่าว เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ภาษาจากพาดหัวข่าวพบว่าผู้ส่งสารใช้วิธีการเผยแพร่หรือขายข่าวด้วยการใช้ภาษาที่สะท้อนอารมณ์ความรู้สึกเพื่อกระตุ้นความรู้สึกนึกคิด เช่น ความวิตกกังวล ความกลัว ความโศกเศร้า เพื่อต้องการสร้างอารมณ์และความรู้สึกร่วมทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดการติดตามข่าว

2) ภาพแทนเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน ผู้วิจัยวิเคราะห์บทบาทการใช้คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับภาคประธานที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนพบว่า คำกริยาต่าง ๆ สะท้อนภาพแทนของภาคประธานที่ปรากฏ เช่น คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับภาคประธานที่เป็นฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นการใช้อำนาจที่แสดงให้เห็นว่ารัฐคือผู้แก้ไขปัญหาและคอยช่วยเหลือประชาชนให้รอดพ้นจากปัญหาที่ประสบอยู่ ขณะเดียวกันการใช้คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับภาคประธานที่เป็นประชาชนเป็นการใช้อำนาจที่แสดงให้เห็นว่าประชาชนคือผู้ก่อปัญหาและเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายต่อสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์การใช้คำกริยาจึงสะท้อนให้เห็นภาพแทนระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน โดยภาพแทนของรัฐคือผู้ปกป้องและช่วยเหลือประชาชนพร้อมกับแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ขณะที่ภาพแทนของประชาชนคือผู้ก่อปัญหาเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเนื่องจากเป็นผู้ละเมิดหรือกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทำให้ระบบนิเวศในสิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรมและเสียหาย ซึ่งการสร้างภาพแทนในลักษณะดังกล่าวอาจเป็นกลวิธีหนึ่งของผู้สื่อสารต้องการสื่อโดยนัย เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารยอมรับต่อปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนกลายเป็นผู้รับผิดชอบและอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของรัฐโดยไม่อาจต่อรองเชิงอำนาจได้

3) การสร้างชุดความคิดต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้ภาษาอาจเป็นเพราะสถาบันหรือหน่วยงานรัฐต้องการโยนความผิดให้กับประชาชนโดยตรงหรือไม่ จากที่ผู้วิจัยศึกษาภาคปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมพบว่านโยบายรัฐในเรื่องการอนุรักษ์ ดูแล รักษาสิ่งแวดล้อมตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พบว่ามีกรอบนโยบายในการลดวิกฤติภาวะฝุ่นละอองและมลพิษทางอากาศตั้งแต่ ปี 2562 แต่เนื่องจากบริบททางสังคมและสถานการณ์ที่เป็นไปกลับพบว่าค่าของฝุ่น P.M. 2.5 กลับเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นและไม่สามารถควบคุมได้หรืออาจควบคุมได้ยาก จากข้อสังเกตดังกล่าวจึงนำไปสู่ข้อสันนิษฐานของผู้วิจัยว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคม อาจไม่ได้มาจากการกระทำของมนุษย์หรือประชาชนในสังคมเพียงฝ่ายเดียวแต่อาจเป็นเพราะการบริหารและการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ดูแล รักษาสิ่งแวดล้อมของรัฐบกพร่อง การใช้ภาษาในการพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม จึงแสดงให้เห็นว่าภาษามีความสำคัญและมีอำนาจต่อมนุษย์ในสังคม รวมถึงภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมอาจอยู่ในสถานการณ์ที่สะท้อนให้เห็นการใช้อำนาจรัฐในฐานะผู้มีอำนาจเหนือกว่า ส่วนในฐานะผู้อยู่ใต้อำนาจด้านการปกครองผ่านการนำเสนอข่าว จึงดูเหมือนความผิดทั้งหมดเกิดจากภาคประชาชนเพียงฝ่ายเดียว

6.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีประโยชน์ในการนำทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ไปศึกษาการใช้ภาษาจากเนื้อหาข่าวหรือกลวิธีทางภาษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งจากการศึกษาในงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าแม้เป็นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับปัญหาที่ผู้คนส่วนใหญ่ไม่เห็นถึงความสำคัญแต่พบการใช้ภาษาที่ซ่อนนัยไว้อย่างแนบเนียน โดยอาจเพิ่มข้อมูลหรือสิ่งที่น่าสนใจไปวิเคราะห์เพิ่มเติมได้

6.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. การวิเคราะห์เนื้อหาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ช่วงปี 2562-2563 แต่ข้อมูลข่าวยังคงผลิตและเผยแพร่ออกมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงปี 2563-2564 ที่ผ่านมามีวิกฤติโรคเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (Covid-19) แพร่ระบาดโดยนำประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมไปพูดถึงด้วย จึงน่าสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์พาดหัวข่าวในช่วงปีดังกล่าว โดยเฉพาะการใช้ภาษาในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับภาวะโรคระบาด อันนำไปสู่การค้นพบอุดมการณ์ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาสิ่งแวดล้อมได้
2. ควรศึกษาภาษาจากพาดหัวข่าวรอง เนื้อหาข่าว หรืออวัจนภาษา เช่น รูปภาพข่าว โทจน์สี ลักษณะการใช้ตัวอักษรที่ปรากฏจากข่าวทั้งหมด ซึ่งหากวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งหมดอาจทำให้ประเด็นการใช้ภาษาเพื่อสะท้อนวาทกรรมและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
3. จากงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาในมิติด้านสิ่งแวดล้อมจากพาดหัวข่าวออนไลน์ สามารถพัฒนาไปสู่การวิเคราะห์ในระดับอุดมการณ์ที่ปรากฏจากการใช้ภาษาผ่านพาดหัวข่าวออนไลน์ เช่น อุดมการณ์สิ่งแวดล้อม อุดมการณ์ป่า และอุดมการณ์อื่น ๆ ได้
4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมปัญหาสิ่งแวดล้อม นอกจากใช้ข้อมูลประเภทสื่อโดยเฉพาะข่าวแล้ว ยังสามารถนำกรอบแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาษาและอุดมการณ์ไปศึกษาในรูปแบบข้อมูลอื่น ๆ เช่น แบบเรียนภาษาไทยระดับประถมหรือมัธยมศึกษา บทเพลง กฎหมาย พงศาวดาร ประชุมประกาศในรัชกาลต่าง ๆ ได้ ซึ่งอาจพบอุดมการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละยุคสมัย เป็นที่น่าสนใจอันเป็นคุณประโยชน์ต่อสังคมและวงวิชาการต่อไป

6.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

1. ผลการศึกษางานวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบองค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมต่อไป โดยเฉพาะสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ยังคงตอกย้ำว่ามาจากการกระทำของมนุษย์อีกหรือไม่

2. งานวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปเป็นกรณีศึกษาหนึ่งเกี่ยวกับพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม เพราะเนื่องจากงานวิจัยดังกล่าวศึกษาภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมในช่วงปี 2562 – 2563 ระยะเวลา 2 ปี โดยผู้ศึกษาต่อสามารถนำไปต่อยอดวิธีการวิเคราะห์และวิธีการดำเนินการวิจัยต่อไปเกี่ยวกับศึกษาภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมได้

3. งานวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาจากเว็บไซต์ที่นำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้เห็นกระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านต่อผู้อ่าน ผู้อ่านหรือผู้ส่งสารซึ่งเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่มีความหลากหลาย โดยสามารถนำรูปแบบการสร้างปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวมาวิเคราะห์เพิ่มเติม เพื่อสื่ออุดมการณ์อื่น ๆ ได้ งานวิจัยนี้จึงเป็นแนวทางให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารที่ใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์มาวิเคราะห์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงกระบวนการการสื่อสาร

บรรณานุกรม

- กัลยา วรธนาโกคา. (2532). *การนำรูปแบบการสอดแทรกความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน คณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เกษม จันทร์แก้ว. (2527). *การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กุลธิดา ภูษัง. (2555, มกราคม-เมษายน). *วาทกรรมการพัฒนาชุมชนบ้านหนองกระโดนมน อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัด สุพรรณบุรี : ถอดรหัสการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง ด้วยวิธีวิทยา การวิเคราะห์วาทกรรม*. *มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*. 6 (1), 719-733.
- กุลวรา งามเอกเอื้อ. (2556). *นางแก้วหน้าม้า: การทำทายและการผลิตซ้ำวาทกรรมเกี่ยวกับผู้หญิง ในวรรณคดีไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสตรีศึกษา วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (2531). *แนวทางการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์และการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรองกาญจน์ การเนตร, สุรางค์รัตน์ จำเนียรผล. (2558, กรกฎาคม-ธันวาคม). *การต่อสู้ของ ขบวนการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือผ่านวาทกรรมการพัฒนา ต.กลาย อ.ท่าศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช*. *วารสารวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 38 (2), 215-2558.
- ขวัญอรุณ โอบานนท์. (2555). *การประกอบสร้างวาทกรรมความสวยในโฆษณาผลิตภัณฑ์บำรุงผิว ทางโทรทัศน์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- คชาธิป พาณิชตระกูล. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยปี พ.ศ. 2555 การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์*.

วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

คณิต เศรษฐเสถียร. (2526). *เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม*. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 4 – 27.

จันทิมา เอี่ยมานนท์. (2549). *การศึกษาวาทกรรมเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอดส์ในสังคมตามแนวปฏิสัมพันธ์วิเคราะห์*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

จันทิมา อังคพนิกิจ. (2526). *การวิเคราะห์ข้อความ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิราพัชร ใจเที่ยงธรรม. (2556). *การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเพศสภาพและเพศวิถีในหนังสือเรียนรายวิชา ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

โฉมพิศ ชื่อสัตย์. (2540). *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: พิกัดอักษร.

ชนกพร อังศุวิริยะ. (2551). “ความเป็นหญิง” ในนิตยสารสตรีสาร (พ.ศ.2491-2539) : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

_____. (2557, พฤษภาคม-สิงหาคม). วาทกรรมความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ และหนังสือพิมพ์ระดับชาติ. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. 31 (2), 29-53.

ชนกพร พัวพัฒนกุล. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมพยานคดีฆาตกรรม*. การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ชัยณรงค์ เครือนวน. (มปป, กันยายน-ธันวาคม). ปฏิบัติการและการต่อสู้ทางวาทกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรม: ศึกษากรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้ตัวแบบมาบตาพุด. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย มหาวิทยาลัยบูรพา*. 7 (2), 233-243.

ชิษณุพงศ์ อินทรเกษม. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมโฆษณาสถาบันกวดวิชา*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

- คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ฐิติมา อินกล้า. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). วาทกรรมทางการสื่อสารเพื่อการลือกหลวงทำ
ธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุตรดิตถ์*. 11(2), 86-99.
- ณรงค์ ณ เชียงใหม่. (2525). *มลพิษสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนส์โตร์.
- ณัฐธินิชา นันตา. (2553). วาทกรรมเพลงเพื่อชีวิตในบริบทการเมืองไทย. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์
มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ทวีศักดิ์ ปิยะกาญจน์. (2529). *ปัญหาสภาวะแวดล้อมในมนุษย์กับธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ. (2559, มกราคม-มิถุนายน). ดิฉัน(เป็นเมียฝรั่งไม่ใช่โสเภณี: ภาษาอังกฤษ
ในวาทกรรมสาธารณะ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มนุษย์ศาสตร์สังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 5 (1), 37-55.
- _____. (2561, กันยายน-ธันวาคม). ภาษากับอุดมการณ์เกียรติภูมิในวาทกรรมเพลงมาร์ชโรง
เรียนประจำจังหวัด. *วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษย์ศาสตร์และ
สังคมศาสตร์*. 8 (3), 44-63.
- ทรงกลด ประพิตรภา. (2532). *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: ดีดีบุ๊กส์โตร์.
- ธนวัตร มัททวิวงศ์. (2559). *การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในรายการคืนความสุขให้กับคนใน
ชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์
และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ธีระยุทธ สุริยะ. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพแทนของนักโทษประหารและการ
ประหารชีวิตในหนังสือพิมพ์รายวันไทย*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2556, มกราคม-มิถุนายน). การวิเคราะห์วาทกรรมความงามในโฆษณาเครื่องสำอาง
เพื่อความงาม. *วารสารมนุษย์ศาสตร์*. 20 (1), 77-105.
- นาท ตัณฑวิรุฬห์ และพุลทรัพย์ สมุทรสาคร. (2528). *วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและการบริหาร
ทรัพยากร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

- นิฐา กำเนิดทอง. (มปป). วาทกรรมว่าด้วยวัฒนธรรมชุมชนจากวรรณกรรมเรื่องแผ่นดินอื่น. *วารสาร ปาฐกถา มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 19-25.
- นิภา จีรภัทร์. (2551, กุมภาพันธ์-สิงหาคม). วาทกรรมการเมือง: การเมืองเรื่องความยากจนในสังคมไทย. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*. 14 (4), 8-29.
- นิวัติ เรืองพานิช. (2528). *การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: เฉลิมชาญการพิมพ์.
- บัณฑิต ทิพย์เดช. (2557, มกราคม-มิถุนายน). เสกสรรค์ ประเสริฐกุลกับวาทกรรมความรุนแรงในวรรณกรรม. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*. 2 (1), 91-104.
- บุญทิศา พ่วงกลัด. (2554, พฤษภาคม-สิงหาคม). วาทกรรม “บุญนิยม” กรณีศึกษาชุมชนราชธานี โอศก จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*. 28 (2), 174-205.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2542). *เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พะยอม แก้วกำเนิด. (2520). *ทิศทางและนโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- พึงใจ ไวยกุล. (2539). *สภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มานิตย์ โศกค้อ. (2557, มกราคม-เมษายน). วาทกรรมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการต่อสู้และการต่อรองเชิงอำนาจ : กรณีศึกษากลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์. *วารสารวิชาการภาพลื่นธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภาพลื่นธ์*. 1(1), 31-52.
- ยุพดี เผ่าสุขถาวร. (2539). *การวิเคราะห์เอกสารข่าวของกระทรวงการคลัง ที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชน ปี 2535-2537*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วรภาพร ศรีสุพรรณ. (2534). *การพัฒนาที่ยั่งยืน : ทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิไลเฉิด ทวีสิน. (2520). *แบบเรียนมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทย*

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503-2544 การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

วิษณุจำเริญ มณีแสง. (2560, พฤษภาคม-สิงหาคม). วาทกรรมทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ ระหว่างพ.ศ.2489-พ.ศ.2501. วารสารภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร. 10 (2), 2789-2800.

ศิริพร ปัญญาเมธีกุล. (2556, มกราคม-มิถุนายน). วาทกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสื่อมวลชนไทย. วารสารภาษาและภาษาศาสตร์. 31 (2), 35-55.

ศิริพร รักดีผาสุข. (2553). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง วาทกรรม “ความเป็นหญิง” ในนิตยสาร สุขภาพและความงามภาษาไทย. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สันติ ทิพนา, ราตรี ทิพนา. (2560, กันยายน-ธันวาคม). วาทกรรมผิวเมียในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสานที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย. วารสารวิชาการ กสทช. 1 (1), 1-20.

สาธิตา ตระกูลโชคเสถียร. (2553). วิเคราะห์วาทกรรมในข่าวอาชญากรรมและการถอดรหัสข่าวอาชญากรรมโดยอาชญากร. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สุรณี โรจน์อารยานนท์. (2532). สภาวะแวดล้อมของเรา. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

สำนักข่าวไทยพีบีเอส. (2562). *เศร้า! มาเรียมลูกพะยูนขวัญใจตาย “ซ็อก – เจอถุงพลาสติก”*.

สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์

<https://news.thaipbs.or.th/content/283006>.

สำนักข่าวไทยพีบีเอส. (2562). *โซเซียลสุดเศร้า บอกลา “มาเรียม” ครั้งสุดท้าย*. สืบค้นเมื่อวันที่

17 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์ <https://news.thaipbs.or.th/content/283015>.

สำนักข่าวไทยพีบีเอส. (2562). *ลิโอนาร์โด โพสต์ถึง “มาเรียม” ขวัญใจคนไทยตายจากพลาสติก*.

สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์ <https://news.thaipbs.or.th/content/283330>.

สำนักข่าวไทยพีบีเอส. (2562). *“ธรณ์” กร้าวแบนถุงพลาสติก วอน “มาเรียม” เหยื่อตัวสุดท้าย*.

สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์

<https://news.thaipbs.or.th/content/283018>.

สำนักข่าวไทยพีบีเอส. (2562). “ปริญญา” วอนเลิกใช้พลาสติก หวั่นซ้ำรอย “มาเรียม”.

สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์

<https://news.thaipbs.or.th/content/283027>.

สำนักข่าวไทยพีบีเอส. (2562). ทช.ส่งสติ๊กเกอร์น่ารัก “มาเรียม” ตัวแทนความคิดถึงช่วยเหลือดชชช.

สืบค้น เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์ <https://news.thaipbs.or.th/content/283318>.

283318.

สำนักข่าวไทยพีบีเอส. (2562). “วราวุธ” รับลูกปรับโรดแมปจัดการขยะพลาสติกก่อนปี 65.

สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์

<https://news.thaipbs.or.th/content/283182>.

สำนักข่าวไทยพีบีเอส. (2562). มาเรียมไม่ตายฟรี ชู 5 แนวทางแก้ “ทะเลไทย” ต้อง “ไร้ขยะ”.

สืบค้นเมื่อ วันที่ 17 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์

<https://news.thaipbs.or.th/content/283054>.

สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2562). โขชัยลใจหาย “มาเรียม” พะยูนน้อยกำพร้าแม่ นอนหลับเพลิน

เกยตื้นอีกรอบ. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์

<https://www.thairath.co.th/news/society/1586528>.

สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2562). แพนคลับโล่งอก “มาเรียม” พะยูนน้อยเริ่มเรียนรู้ไม่เกยตื้นแล้ว

นะพี่จ๋า. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์.

<https://www.thairath.co.th/news/society/1597005>

สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2562). คนดังอาลัย “มาเรียม” ช็อกตาย ผ่าเจอพลาสติกขวางลำไส้.

สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์.

<https://www.thairath.co.th/news/society/1639578>

สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2562). ทูลกระหม่อม ทรงโพสต์อาลัย “มาเรียม” พะยูนน้อยเสียชีวิต.

สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์.

<https://www.thairath.co.th/news/society/1639550>

สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2562). มาเรียมตายสด ผ่าเจอพลาสติก อุดตันลำไส้. สืบค้นเมื่อ

วันที่ 20 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์

<https://www.thairath.co.th/news/society/1639971>.

- สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2562). “วราวุธ” ขอทุกคนทิ้งลงถัง ขยะไม่มาไกลถึงทะเล ย้ำทำงาน
กระทรวงควบสภาได้. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์
<https://www.thairath.co.th/news/society/1648613>.
- สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2562). ดึงมาเตรียมโปรเจกต์สู่เกษตร ลดขยะพัฒนาแหล่งน้ำ. สืบค้นเมื่อ
วันที่ 20 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์ [https://www.thairath.co.th/news/society/
1669461](https://www.thairath.co.th/news/society/1669461).
- สำนักข่าวสำนักไทยรัฐออนไลน์. (2562). ชาติไทยพัฒนา ผลักดัน “มาเตรียมโปรเจกต์” ลดละเลิกใช้
พลาสติกอย่างจริงจัง. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์
<https://www.thairath.co.th/news/society/1669461>.
- สำนักไทยรัฐออนไลน์. (2562). มาเตรียม” โซเชียลชีกซ์แพ็ก วางครีบนานาปล้ำตัว นอนนิ่งให้หมอเช็ก
ร่างกาย. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์
<https://www.thairath.co.th/news/society/1602858>.
- สำนักไทยรัฐออนไลน์. (2562). “ย่อนไทม์ไลน์ “มาเตรียม” นักเกยตื้นในตำนาน ออกอ้อน ว่ายคู่
“แม่ส้ม”. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562, จากเว็บไซต์
<https://www.thairath.co.th/news/society/1602858>.
- สุนทร ค่ายอด. (2557, กันยายน-ธันวาคม). อุดมการณ์สิ่งแวดล้อมในเอกสารโบราณล้านนา. *วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*. 2 (3), 57-68.
- _____. (2558, มกราคม-มิถุนายน). ภาพเสนอและอุดมการณ์สิ่งแวดล้อมของชาติพันธุ์ปกกา
เกอะญอในวรรณกรรมเยาวชนของมาลา คำจันทร์. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*.
3 (1), 73-94.
- สุวรรณี เครือฟุ้ง. (2552). *วาทกรรมการถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเด็กในนิตยสาร “รักลูก”*.
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุคนธ์รัตน์ สร้อยดี. (2552). *การนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสาร
สำหรับครอบครัว*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สามชาย ศรีสันต์. (2561). *ว่าด้วยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์*. กรุงเทพฯ: สมมติ.

- อัฐมา โภคาพานิชวงษ์. (2552, กันยายน-ธันวาคม). วาทกรรมเรื่องจิตเวชการต่อรองความหมายทางสังคมของผู้ป่วยทางจิตในท้องถิ่นอีสาน. *วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง*. 5 (3), 107-136.
- อภิลักษณ์ ธรรมวิมุตติ, พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560, มกราคม-เมษายน). การดำรงอัตลักษณ์ไทยทรงดำ : ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมสู่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านหัวเขาจีน. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 10 (1), 1552-1568.
- อภิวิชญ์ ไพศาลทรัพย์. (2552, เมษายน-มิถุนายน). วาทกรรมการเมืองไทยผ่านภาษาในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ระหว่างการประชุม 193 วัน ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย. *วารสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 29 (2), 115-123.
- เอกภูมิ เจียมวิทยานุกูล. (2559, กรกฎาคม-กันยายน). การวิเคราะห์วาทกรรมว่าด้วยการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของไทย. *วารสารครุศาสตร์*. 44 (3), 341-355.

ภาคผนวก
แบบตอบรับบทความเพื่อนำเสนอในที่ประชุมวิชาการ

การประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ “เบญจมิตรวิชาการครั้งที่ 11”
การเปลี่ยนผ่านสู่วิถีปกติใหม่

วันพฤหัสบดีที่ 27 พฤษภาคม 2564 วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

วันที่ 5 เมษายน 2564

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาบทความ

เรียน คุณกฤษฎา กันดิชล และ คุณณัฐ อังศิริวิยะ

ตามที่ท่านได้ส่งบทความเรื่อง “ปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการพาดหัวข่าวออนไลน์ตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร” เพื่อนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “เบญจมิตรวิชาการ ครั้งที่ 11” ในวันพฤหัสบดีที่ 27 พฤษภาคม 2564 ณ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก แล้วนั้น

บัดนี้ ขอเรียนให้ท่านทราบว่า บทความของท่านได้ “ผ่านการพิจารณา” ให้ตีพิมพ์และเผยแพร่ในการประชุมวิชาการนี้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีรายละเอียดข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิตามเอกสารที่แนบมานี้ ขอให้ท่านพิจารณาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและตรวจสอบรูปแบบของบทความที่ได้รับการแก้ไขแล้วในรูปแบบไฟล์ .docx และ .pdf มายัง sojiluk.ka@gmail.com โดยให้ใช้รหัสบทความเป็นชื่อไฟล์ ภายในวันที่ 12 เมษายน 2564

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณวนวัฒน์ พลอยเทศ)
ตำแหน่ง คณบดีคณะนิติศาสตร์
ประธานสาขามนุษยศาสตร์

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ

เบญจมิตรวิชาการ ครั้งที่ 11

Proceedings of the 11th BENJAMITRA Network National and International Conference

**DISRUPTED WORLD
IN TRANSITION TO THE NEW NORMAL**

การเปลี่ยนผ่านสู่วิถีปกติใหม่

วันพฤหัสบดีที่ 27 พฤษภาคม 2564 ณ วิทยาลัยเซาธอีสท์บางกอก
ฉบับที่ 1 ด้านมนุษยศาสตร์

ปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการพาดหัวข่าวออนไลน์ตามแนวคิด

ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร

Environmental Issues and Writing Online News Headlines According to the Concept of
Ethnography of Communication

กฤษฎา กันติชล, ณฐ อังศุวิริยะ๒,

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
หาดใหญ่, Kriesada020840@gmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก, รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
หาดใหญ่, Natha.a@psu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารของสำนักข่าวออนไลน์ที่มีการนำเสนอพาดหัวข่าวออนไลน์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยใช้แนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (SPEAKING) มาวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารทั้ง 8 องค์ประกอบ โดยศึกษาจากภาษาพาดหัวข่าวออนไลน์ที่ปรากฏบนสื่อสำนักข่าวออนไลน์ 5 แห่ง ได้แก่ สำนักข่าวไทยพีบีเอส สำนักข่าวไทยรัฐ สำนักข่าวประชาไท สำนักข่าวเดลินิวส์ และสำนักข่าวมติชน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบการสื่อสารทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ฉาก ของสำนักข่าวทำหน้าที่นำเสนอข้อมูลทั่วไป เช่น ระเบียบ กติกา การแสดงความคิดเห็น และช่องทางกรรไกรโคชข่าวตามหมวดหมู่ต่าง ๆ ผู้ร่วมสื่อสาร แยกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ผู้ผลิต คือกองบรรณาธิการข่าวทำหน้าที่คัดสรรข่าว และผู้รับสาร คือผู้ติดตามข่าวทางสำนักข่าวออนไลน์ จุดมุ่งหมาย เพื่อต้องการสร้างความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การลำดับวาทกรรม พบบทประกอบโครงสร้างการนำเสนอข่าว 2 รูปแบบ เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความสนใจต่อเหตุการณ์เกิดขึ้น น่าเสียดาย แสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวในระดับกึ่งทางการ เครื่องมือ พาดหัวข่าว ใช้ภาษาเป็นกลไกสำคัญในการนำเสนอข่าวผ่านเว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์ บรรทัดฐานการปฏิสัมพันธ์และการตีความ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บรรทัดฐานการปฏิสัมพันธ์และบรรทัดฐานการตีความ พบว่าผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ถึง 2 รูปแบบ คือ ปฏิสัมพันธ์แบบทางเดียวและปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบ และประเภทการสื่อสาร เป็นประเภทการแสดงความคิดเห็นและการชักชวนหรือโน้มน้าวใจ ทำให้การนำเสนอข่าวของสำนักข่าวออนไลน์มีความแตกต่างจากการนำเสนอข่าวทั่วไป จากการศึกษาองค์ประกอบทั้ง 8 ด้าน แสดงให้เห็นว่าการนำเสนอข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์ต่างจากสื่อข่าวประเภทอื่น โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ผู้ส่งสารและผู้รับสารหรือผู้รับสารที่สามารถแสดงความคิดเห็นขณะนำเสนอข่าวได้ทันที ทำให้ผู้ส่งสารสามารถทราบผลตอบกลับหรือประเมินการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารได้ ณ ขณะนั้น

คำหลัก: ปัญหาสิ่งแวดล้อม ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ทางการสื่อสาร

Abstract

The objective of this research is to study communication components of online news agencies that represented online news headlines relating to environmental issues by using the concept of ethnographic communication (SPEAKING) to analyze 8 communication components. The research was conducted by studying the contents of online news headlines that appeared on 5 online news agencies, namely Thai PBS News Agency, Thairath News Agency, Prachatai News Agency, Daily News Agency, and Matichon News Agency. The results of the research indicated that all 8 communication components included **Scences of news agencies** - presented general information such as rules, regulations, opinion expressions, and news consumption channels according to different categories, **Mutual Communication** - divided into 2 categories: producers (news editors: being responsible in news selection and news recipients: news followers through online news agencies), **Goals** - to create mutual feelings towards incidents, **Speech Acts Sequence** - two structural components of news presentation were found to help readers or audiences be interested in situations happened, **Tone** - represented a semi-official use of news headline. **Instruments** - writing news headline engine by using language as a key mechanism for presenting news through social media websites. **Norms of Interaction and Interpretation** - divided into 2 types including interaction norms and interpretation norms. It was found that messengers and recipients were able to create two types of interactions: one-way interaction and interactive interaction **Types of Communication** - a type of opinion expression and persuasion. This makes presenting news of online news agencies different from general news presentations. The study of the eight components indicated that presenting news through online news agencies was different from other news media, especially the interaction of messengers and readers or recipients who could express their opinions while presenting the news immediately. This allowed the messenger to know the response or evaluate the presentation of the news content immediately

Keywords: communication, ethnography of communication, communicative interaction

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมในปัจจุบันมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์ต่อกัน เช่น ด้านสังคม ความคิดหรือค่านิยมทางวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการประเมินค่าและตัดสินฐานะทางสังคมของผู้คน ความคิดดังกล่าวยังแผ่กระจายไปสู่ความคิดของผู้คนในสังคมชนบทที่ได้รับอิทธิพลเกี่ยวกับวัตถุจากสังคมเมือง เพื่อให้ทันสมัยและไม่ถูกผลักให้กลายเป็นอื่นจากสังคมทั่วไป เช่น เครื่องมือสื่อสาร โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ซึ่งสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในสังคมไทยและระบบเศรษฐกิจฐานรากของประเทศที่มีรายได้จากการเกษตร การค้าและการส่งออก ปัจจัยด้านเศรษฐกิจทำหน้าที่บังคับและบีบอัดให้ผู้คนต้องสร้างวัตถุตามค่านิยมที่สังคมได้วางไว้ ผสมกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและล้ำสมัยทำให้โทรศัพท์มือถือเปรียบเสมือนอวัยวะส่วนหนึ่งในร่างกายของมนุษย์ที่สามารถอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แม้กระทั่งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ หรือนำพามนุษย์ไปสู่อีกสังคมหนึ่งและเกิดการสื่อสารเชื่อมต่อกัน [1]

วิเศษ ขาญประโคน ให้ความหมายเกี่ยวกับการสื่อสาร หมายถึง “ เป็นการติดต่อบุคคลหรือกลุ่มคนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดเรื่องราว ข้อมูลข่าวสาร หรือความต้องการอื่น ๆ เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ไปยังบุคคลหรือกลุ่มคนที่ต้องการสื่อสาร ซึ่งมีผู้ส่งสารเป็นผู้วางวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการสื่อสารส่วนผู้รับสารเป็นผู้สนองวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของผู้ส่งสาร โดยใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เข้าใจร่วมกัน” การสื่อสารจึงเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ไปยังบุคคลที่ต้องการถ่ายทอดผ่านการสื่อสาร โดยใช้เครื่องมือในการสื่อสาร ได้แก่ ‘ภาษา’ เป็นกลไกสำคัญ [3] โดยเฉพาะปัจจุบันการนำเสนอข่าวมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยของสังคมที่ไม่เพียงนำเสนอผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร หรือนิตยสาร เท่านั้น แต่พบว่ามีการนำเสนอข่าวเริ่มปรากฏในรูปแบบเว็บไซต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

การนำเสนอข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นการปรับตัวขององค์กรหรือสำนักข่าวต้องให้อยู่กับการกดดันของปัจจัยแวดล้อมภายนอกได้ เช่น การขึ้นลงตลาด นโยบายของรัฐ หรือแม้กระทั่งระบอบนิยมของผู้่านที่จะต้องปรับตัวไปตามยุคสมัย ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอภาษาจากการพาดหัวข่าวที่ปรากฏผ่านสำนักข่าวออนไลน์ประเด็นปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อแสดงให้เห็นถึงการสื่อสารและการนำเสนอข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์ที่แตกต่างไปจากสำนักข่าวทั่วไป โดยใช้แนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร เพราะแนวคิดดังกล่าวสามารถอธิบายปรากฏการณ์ของภาษา ผ่านบริบทการใช้ภาษาหรือสภาพแวดล้อมอันจะนำมาซึ่งการทำความเข้าใจการสื่อสาร เช่น การใช้คำเสียงของภาษาจากพาดหัวข่าวทำให้ทราบระดับของภาษาที่ใช้ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการโดยสามารถวิเคราะห์เจาะลึกถึงถึงสภาวะการณ์หรือบริบทของปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น เช่น ดึงเครียด เคร่งขรึม แสดงถึงความจริงจังของข่าว เป็นต้น ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความสนใจและสามารถรับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดรวมถึงเป้าหมายในการสื่อสารด้วย

การใช้คำเสียงเป็นขั้นตอนการศึกษาหนึ่งในแปดองค์ประกอบการสื่อสารหนึ่งในหลักการวิเคราะห์ตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร ทำให้ทราบถึงระดับการใช้ภาษาในการนำเสนอข้อมูลข่าว และยังเชื่อมโยงไปถึงจุดมุ่งหมายของการนำเสนอข่าวได้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารของสำนักข่าวออนไลน์ในด้านอื่น ๆ เช่น ฉาก ผู้ร่วมเหตุการณ์ จุดมุ่งหมาย คำเสียง การลำดับวัจนกรรม เครื่องมือ บรรทัดฐาน

การปฏิสัมพันธ์และการตีความ และประเภทของการสื่อสารที่นำเสนอภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้าน
สิ่งแวดล้อม เพื่อสะท้อนองค์ประกอบการสื่อสารในการนำเสนอข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์โดยเฉพาะประเด็น
ปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งใช้แนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (Speaking) มาศึกษาวิเคราะห์

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารจากพาดหัวข่าวออนไลน์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นตัวอย่างการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบการสื่อสารจากสำนักข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่อง
ทางการนำเสนอหลัก ในการวิเคราะห์สถานการณ์การสื่อสาร และเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
องค์ประกอบการสื่อสารจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสารของผู้อ่าน

กรอบแนวคิด

เดลล์ ไฮม์ส์ [4] ได้กล่าวถึงแนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร โดยไฮม์ส์ได้กล่าวถึง ชาติพันธุ์วรรณนา
แห่งการพูด (Ethnography of speaking) คือการศึกษาบทบาทของภาษาในการสื่อสารของคนในชุมชน หรือ
ศึกษารายละเอียดและการใช้ภาษาในวัฒนธรรมนั้น ๆ เช่น ลีลา ภาษาย่อย และศิลปะในการพูดเพื่อสื่อเจตนา
ต่อมา ไฮม์ส์เปลี่ยนจากชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการพูด (Ethnography of speaking) มาเป็นชาติพันธุ์วรรณนา
แห่งการสื่อสาร (Ethnography of communication) เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมหรือเหตุการณ์การสื่อสารใน
บริบทนั้น ๆ โดยวิเคราะห์ตามองค์ประกอบ 8 ด้าน ตามคำย่อว่า SPEAKING ดังนี้

S = Setting หรือ Scene (กาลเทศะหรือฉาก) หมายถึง สถานที่หรือบรรยากาศที่ตัวบทถูกใช้สื่อสาร

P= Participants (ผู้ร่วมเหตุการณ์) หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้ร่วมสื่อสารอยู่ในสถานการณ์การสื่อสาร

E= Ends (จุดมุ่งหมาย) หมายถึง วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานการณ์การสื่อสาร

A= Act sequence (การลำดับวัจนกรรม) หมายถึง ลำดับของถ้อยคำพูดเนื้อหาสาระไปตามเหตุการณ์
การสื่อสาร

K= Key (เงื่อนไขหรือใจความสำคัญ) หมายถึง ความสำคัญที่สถานการณ์การสื่อสารนั้นจะต้องเกิดขึ้น

L= Instrumentalities (เครื่องมือ) หมายถึง อุปกรณ์ ที่ใช้ประกอบอยู่ในสถานการณ์การสื่อสาร

N= Norms of Interaction and Interpretation (บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ) หมายถึง
คุณค่าหรือข้อตกลงที่มีอยู่ร่วมกันในชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมการสื่อสารที่ปฏิบัติกันอยู่

G= Genre (ประเภทของการสื่อสาร) หมายถึง แบบแผนหรือประเภทของถ้อยคำพูดที่ใช้ในการสื่อสาร

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มข้อมูล

ผู้วิจัยคัดเลือกพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมแบบเจาะจง คือ เลือกพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมในปี 2562 (ตลอดทั้งปี) ถึงปี 2563 (ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงมิถุนายน) มาเป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์สถานการณ์การสื่อสาร

เก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ พาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมจากสำนักข่าวต่าง ๆ 5 แห่ง ได้แก่ สำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์ สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์ สำนักข่าวประชาไท สำนักข่าวเดลินิวส์ และสำนักข่าวมติชนออนไลน์ โดยเก็บผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกสำนักข่าว ต้องมีผู้ติดตามไม่ต่ำกว่า 500,000 คน และคัดเลือกข้อมูลข่าว โดยเก็บเฉพาะพาดหัวข่าวที่เป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารจากพาดหัวข่าวออนไลน์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยใช้กรอบแนวคิดคือ ขาดิพันธุวรรณาแห่งการสื่อสาร (Ethnography Communication) เพื่อแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบการสื่อสารรวมไปถึงลักษณะเด่นของการนำเสนอข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างไปจากสื่อประเภทอื่น ๆ

สรุปและอภิปรายผล ผู้วิจัยสรุปข้อมูลจากการวิเคราะห์และศึกษาผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัยโดยศึกษาจากงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงถึงความเหมือนและความต่างของงานวิจัยในลักษณะเดียวกัน พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารของสำนักข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การผลิตตัวบท การกระจายตัวบท การบริโภคตัวบท และการตีความตัวบท โดยใช้ทฤษฎีขาดิพันธุวรรณาแห่งการสื่อสาร (Speaking) ซึ่งนำเสนอโดย เดลล์ ไฮเมส (Dell Hymes) ซึ่งมีองค์ประกอบการวิเคราะห์ 8 ด้าน ดังนี้

1. ฉาก (Setting)

ฉาก คือสถานที่หรือเวลาในการสื่อสาร เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาพาดหัวข่าวออนไลน์ ซึ่งเป็นเหตุการณ์การสื่อสารที่ผู้ส่งสารและรับสารไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์การสื่อสารเดียวกัน แต่เป็นการสื่อสารผ่านตัวบทที่ปรากฏอยู่ในสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่ง 'พื้นที่' ของฉาก คือผู้รับสารหรือผู้ติดตามที่ได้เข้าไปอ่านพาดหัวข่าวออนไลน์ ในลักษณะที่สำคัญของสื่อสำนักข่าวที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในระบบต่าง ๆ เช่น เพจ Facebook Twitter Instagram เป็นต้น แต่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการบริโภคข่าวของผู้อ่านหรือผู้รับสารจากสื่อสังคมออนไลน์ประเภท Facebook เป็นเพจสำนักข่าวออนไลน์ 5 แห่ง ดังนี้

1.1 ลักษณะฉากสำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์

ลักษณะฉากสำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์เป็นลักษณะการเผยแพร่ข้อมูลข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยกำหนดมาตรฐานการจัดการชุมชนสื่อสังคมออนไลน์ไว้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) เจตจำนงบนสื่อสังคมออนไลน์ สำนักข่าว

ไทยพีบีเอสมีเจตจำนงให้พื้นที่บนสื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ 2) ด้านความโปร่งใสเพื่อแสดงความโปร่งใสและความบริสุทธิ์ใจ ในการแสดงความคิดเห็นด้วยความสุจริต 3) ด้านการแสดงความคิดเห็น สามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นข่าวหรือบทความที่น่าเสนอโดยมิได้ประสงค์ให้มีการแสดงความคิดเห็นต่อบุคคล ทั้งนี้หากการแสดงความคิดเห็นไม่ตรงประเด็นไทยพีบีเอสขอสงวนสิทธิ์ลบหรือซ่อนข้อความแสดงความคิดเห็นดังกล่าว และ 4) กฎข้อบังคับการใช้พื้นที่สื่อ ไม่อนุญาตให้ใช้พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่กระจายความคิดเห็นทางการเมืองของบุคคลที่สาม และไม่อนุญาตให้แชร์หรืออ้างความเห็นของบุคคลที่สาม โดยสำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์มียอดผู้ติดตามกว่า 5,142,642 คน

ลักษณะหน้าหลักเพจของสำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์ได้แสดงรายละเอียดเว็บไซต์สำนักข่าวพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ พบการเผยแพร่ข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์หลายด้าน เช่น Instagram Twitter และ Youtube สำหรับการนำเสนอข่าวผ่านสื่อ Facebook เพจสำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์ไว้ 6 หมวดหมู่ 1 งานกิจกรรม โดยสามารถอธิบายตามลำดับดังนี้

หมวดหมู่ วีดีโอข่าว เป็นการนำเสนอข่าวมีวีดีโอประกอบการนำเสนอข่าว โดยมีระยะเวลากำหนดการนำเสนอข่าวที่ชัดเจน หมวดหมู่ ภาพข่าว เป็นการนำเสนอข่าวผ่านรูปภาพโดยมีพาดหัวข่าวนำเสนอข้อมูลข่าวที่สัมพันธ์กับภาพ หมวดหมู่ โพสต์ข่าว โพสต์ข่าวมีลักษณะคล้ายกับวีดีโอข่าวแต่การนำเสนอข่าวเป็นลักษณะการนำเสนอข่าวที่ต่อเนื่อง พร้อมกับแสดงความคิดเห็นผ่านกล่องข้อความหรือ Messenger ของสำนักข่าวได้ทันที หมวดหมู่ กลุ่มข่าว เป็นกลุ่มรายการที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์หรือเป็นรายการข่าวเกี่ยวกับการให้ข้อมูลหรือประเด็นข่าวสำคัญ ๆ หมวดหมู่ วีวีว เป็นช่องทางที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการจัดรายการหรือการนำเสนอข่าว ซึ่งผู้ดูแลเว็บไซต์เพจสำนักข่าวสามารถหาลงข้อมูลได้ทันที

1.2 ลักษณะฉากสำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์

ลักษณะฉากของสำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์ เป็นการนำเสนอข่าวต่าง ๆ ซึ่งมีผู้ติดตามสำนักข่าวกว่า 6.6 ล้านคน และนำเสนอข่าวผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลาย เช่น Twitter ที่ @Thairath_TV Instagram ที่ @ ThairathTV Youtube ที่ @ thairathOnline เป็นต้น ซึ่งเป็นสำนักข่าวที่นำเสนอผ่าน 5 หมวดหมู่ 1 งานกิจกรรม สามารถอธิบายได้ดังนี้

หมวดหมู่ Live เป็นการนำเสนอรายการข่าวหรือข่าวที่เป็นประเด็นสำคัญประจำวัน โดยมีระยะเวลาในการนำเสนอเฉลี่ยตั้งแต่ 1 – 2 ชั่วโมง 40 นาที หมวดหมู่ วีดีโอข่าว เป็นการนำเสนอรายการข่าวหรือข่าวเฉพาะด้าน อาจเชื่อมต่อกับระบบการเผยแพร่ผ่าน Live สดของรายการในบางกรณีข่าว หมวดกลุ่มข่าว เป็นการจัดกลุ่มรายการข่าวต่าง ๆ ของทางสำนักข่าวที่มียอดผู้ติดตามและสมาชิกประจำกลุ่มนั้น ๆ อีก เช่น ข่าวไทยรัฐแจ้งข่าว – คลิปข่าว ซึ่งมียอดผู้ติดตามกว่า 363,262 คน หมวดหมู่ โพสต์ข่าว การนำเสนอข่าวเป็นลักษณะการนำเสนอข่าวที่ต่อเนื่องและประติดประต่อกับประเด็นข่าวอื่น ๆ ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถบริโภคข่าวในลักษณะทั่วไปได้ตามประเด็นหรือกระแสข่าวประจำวัน พร้อมกับแสดงความคิดเห็นผ่านกล่องข้อความของสำนักข่าวได้ทันที

1.3 ลักษณะจากสำนักข่าวประชาติไทย

ฉากของสำนักข่าวประชาติไทยเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวที่ตรงไปตรงมา พบว่าสำนักข่าวได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ไว้หลากหลาย เช่น Twitter ที่ @Prachatai Instagram ที่ @prachatai_ig และ Youtube ที่ @Prachatai ซึ่งสำนักข่าวประชาติไทยเป็นสื่ออิสระ โดยคณะผู้จัดตั้งหรือผู้ก่อตั้งได้นิยาม ‘ประชาติไทย’ ไว้ว่า “เป็นหนังสือพิมพ์อิสระบนเว็บ ที่มีแนวคิดในการจัดตั้งเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ นำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาเพื่อประชาชนและชุมชนต่าง ๆ ได้มีโอกาสรับรู้และรู้ทันสถานการณ์ของสังคมไทยในด้านต่าง ๆ โดยมียอดผู้ติดตามกว่า 543,269 คน นำเสนอข่าวผ่าน 4 หมวดหมู่ 1 งานกิจกรรม อธิบายตามลำดับดังนี้

หมวดหมู่ ภาพข่าว การนำเสนอข่าวผ่านรูปภาพข่าวของสำนักข่าวประชาติไทยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การนำเสนอภาพเพียงอย่างเดียว คือการนำเสนอภาพข่าวที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ข่าวที่เป็นประเด็นสำคัญ และการนำเสนอภาพโดยสอดแทรกวีดิทัศน์ และการนำเสนอภาพโดยสอดแทรกพาดหัวข่าวหลัก และพาดหัวข่าวรองความยาวไม่เกิน 5 บรรทัด หมวดหมู่ วีดิโอข่าว เป็นการนำเสนอข่าวในประเด็นต่าง ๆ มีวีดิโอประกอบการนำเสนอข่าวพร้อมพาดหัวข่าวเป็นการเกริ่นนำข่าว

หมวดหมู่ โพสต์ข่าว แบ่งเนื้อหาการนำเสนอผ่านการโพสต์ข่าวออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บทความข่าว เป็นการนำเสนอข่าวผ่านการเขียนในลักษณะความเรียง นำส่วนเกริ่นนำข่าวมาโพสต์แทนการใช้พาดหัวข่าวเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารรับทราบและเข้าใจได้ถึงวัตถุประสงค์ภายในบทความที่ต้องการนำเสนอประเด็นข้อมูล และข่าวหรือพาดหัวข่าว เป็นการนำเสนอข่าวที่เป็นลักษณะทั่วไปเหมือนกับสำนักข่าวออนไลน์ประเภทอื่น ๆ หมวดหมู่ กลุ่มข่าว เป็นกลุ่มรายการที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์หรือเป็นรายการข่าวเกี่ยวกับการให้ข้อมูลหรือประเด็นข่าวสำคัญ ๆ และ หมวดหมู่ รีวิว เป็นช่องทางที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการจัดรายการหรือการนำเสนอข่าวจากสำนักข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์ ซึ่งผู้ดูแลเว็บไซต์เพจสำนักข่าวสามารถทราบข้อมูลได้ที่

1.4 ลักษณะจากสำนักข่าวเดลินิวส์

ฉากของสำนักข่าวเดลินิวส์ออนไลน์ เป็นลักษณะการนำเสนอข่าวต่าง ๆ มีช่องทางการติดตามข่าวสารของสำนักข่าวจากแหล่งต่าง ๆ ได้ เช่น Instagram ที่ @ Dailynewsstagram Twitter ที่ @ DailynewsTwit Line ที่ @ Dailynews และทาง Youtube ที่ : DailynewsLive – TH โดยเฉพาะทางสื่อ Facebook เพจสำนักข่าวเดลินิวส์ที่มียอดผู้ติดตามมากถึง 2 ล้านคน โดยเสนอข่าวผ่าน 5 หมวดหมู่ 1 งานกิจกรรม รายละเอียดดังนี้

หมวดหมู่ Live เป็นการนำเสนอข่าวที่เป็นรายการข่าวสด ซึ่งมีพาดหัวข่าวให้เป็นส่วนเกริ่นนำข่าว หมวดหมู่ วีดิโอข่าว เป็นการนำเสนอข่าวที่มีลักษณะคล้ายกับการนำเสนอข่าวผ่านช่องทาง Live สด แต่วีดิโอข่าวจะนำเสนอข่าวเพียงบางช่วงหรือบางประเด็นข่าวเท่านั้น หมวดหมู่ กลุ่มข่าว เป็นการนำเสนอรายการข่าวให้เป็นแนวทางหรือช่องทางการติดตามการนำเสนอข่าว หมวดหมู่ โพสต์ข่าว เป็นการนำเสนอข่าวที่เป็นประเด็นสำคัญประจำวัน โดยในแต่ละข่าวจะประกอบไปด้วยภาพข่าว พาดหัวข่าวหลัก พาดหัวข่าวรอง หมวดหมู่ ภาพข่าว พบว่าการนำเสนอภาพข่าวของสำนักข่าวเดลินิวส์มีความหลากหลายมากกว่าสำนักข่าวออนไลน์อื่น ๆ เช่น นำเสนอภาพ

ข่าวเพียงอย่างเดียว การนำเสนอภาพข่าวโดยสอดแทรกภาพหัวข่าวหลัก การนำเสนอภาพข่าวโดยสอดแทรกทั้งภาพหัวข่าวหลักและภาพข่าวรอง และการนำเสนอภาพข่าวที่สอดแทรกภาพหัวข่าวรอง เป็นต้น

1.5 ลักษณะจากสำนักข่าวมติชน

ลักษณะของสำนักข่าวมติชนออนไลน์ เป็นการนำเสนอข่าวที่เป็นข่าวประเด็นสำคัญ นำเสนอข่าวผ่านสื่ออื่น ๆ เช่น Twitter Instagram Facebook Youtube และ Tik Tok โดยนำเสนอผ่านสื่อช่องทางหลักคือ หนังสือพิมพ์ โดยสำนักข่าวมติชนโดยมียอดผู้ติดตามกว่า 1,729,824 คน ผ่านการนำเสนอข่าว 3 หมวดหมู่ ดังนี้

หมวดหมู่ โปสต์ข่าว โปสต์ข่าวมีลักษณะคล้ายกับวิดีโอข่าวแต่การนำเสนอข่าวเป็นลักษณะที่ต่อเนื่องและประติดประต่อกับประเด็นข่าวอื่น ๆ พร้อมกับแสดงความคิดเห็นผ่านกล่องข้อความหรือ Messenger ของสำนักข่าวได้ทันที หมวดหมู่ ภาพข่าว เป็นการนำเสนอข่าวที่แตกต่างไปจากสำนักข่าวออนไลน์อื่น ๆ คือ เป็นการนำเสนอข่าวพร้อมกับการยกคำพูดของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลักมานำเสนอแทน และหมวดหมู่ วิดีโอข่าว เป็นการนำเสนอข่าวที่เป็นข่าวเพียงบางช่วงหรือบางประเด็นข่าวเท่านั้น

การศึกษาจากจากสำนักข่าวออนไลน์ทั้ง 5 แห่ง พบว่ามีการนำเสนอข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์หลากหลายด้าน มีการนำเสนอข้อมูลข่าวแบบทั่วไปและข่าวเฉพาะด้านโดยผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถเลือกชมได้โดยไม่จำเป็นต้องรอฟังข่าวอื่น ๆ ที่สำคัญในแต่ละหมวดหมู่ของการนำเสนอข่าวจะมีช่องทางแสดงความคิดเห็นที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการนำเสนอข่าวได้เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ในลักษณะโต้ตอบขณะเดียวกันผู้อ่านหรือผู้รับสารไม่จำเป็นต้องแสดงความคิดเห็นทุกครั้งทีบริโภคว่า เป็นความแตกต่างจากการบริโภคข่าวจากหนังสือพิมพ์ทั่วไปที่ผู้อ่านหรือผู้รับไม่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบกับผู้ส่งสารได้โดยตรง

2. ผู้ร่วมเหตุการณ์ (Participant)

ผู้ร่วมเหตุการณ์ คือผู้พูดและผู้ฟัง ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ในงานวิจัยนี้ผู้ร่วมเหตุการณ์ คือผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวและประชาชนที่รับฟังหรืออ่านข่าว

2.1 ผู้ส่งสาร (Sender)

ผู้ส่งสาร คือ ผู้เขียนข่าวหรือคอลัมนิสต์หน้าทีเขียน คัดสรรภาพข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมบนสื่อสังคมออนไลน์ของสำนักข่าว ซึ่งทำเป็นกระบวนการตามหลักการทำงานของสื่อมวลชน ดังที่ คซาธิป พาณิชตระกูล ได้อธิบายเกี่ยวกับผู้ส่งสารข่าวกรณีชายรักชายในหนังสือพิมพ์ไว้ว่า

“ผู้ส่งสาร คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตข่าว ไม่ว่าจะเป็น “ผู้สื่อข่าว” (Reporter) ทำหน้าที่รวบรวมรายงานข้อเท็จจริง “บรรณาธิการ” (News Editor) เป็นผู้ตัดสินใจในการพิจารณาลงพิมพ์ข่าว “รีไรเตอร์” (Rewriter) รับข่าวสารจากผู้สื่อข่าวที่รายงาน “ผู้เขียนข่าว” เขียนถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ” [8] จากการอธิบายดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบการสร้างสรรคข้อมูลตั้งแต่กระบวนการรวบรวมข้อมูลพิจารณาข้อมูล ลำเลียงข้อมูล ไปจนถึงกระบวนการตีพิมพ์ข่าวและนำเสนอข่าว ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน เช่น ประเด็นปัญหา รูปแบบ และการใช้ภาษา เพื่อให้สามารถโน้มน้าวความคิดของผู้รับสารให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร

2.2 ผู้รับสาร (Receiver)

ผู้รับสาร คือ ผู้อ่านข่าวหรือพาดหัวข่าวที่นำเสนอผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น Facebook Twitter Instagram และ Youtube ซึ่งทำให้ข้อมูลข่าวแพร่กระจายไปสู่สังคมวงกว้าง ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถรับรู้และติดตามข้อมูลข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าสำนักข่าวออนไลน์ทั้ง 5 แห่งจะเปิดโอกาสในผู้อ่านหรือผู้รับสารได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ส่งสารแบบโต้ตอบได้ ขณะเดียวกันผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นได้ เช่น ผู้อ่านหรือผู้รับสารบริโภคข้อมูลข่าวแต่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ ต่อข่าวที่นำเสนอ ซึ่งเป็นการปฏิสัมพันธ์แบบทางเดียวทำให้ผู้ส่งสารไม่สามารถเข้าใจหรือทราบถึงผลสะท้อนกลับต่อข่าวที่เขียน

3. จุดมุ่งหมาย (End)

จุดมุ่งหมายคือจุดประสงค์การสื่อสาร ในงานวิจัยนี้จะวิเคราะห์ภาษาบนพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม ที่แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของการนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนผ่านตัวบทถึงการยกประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารได้พยายามสะท้อนภาพความวิตกกังวล ความรู้สึกร่วม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 “ มลพิษหมอกควันเชียงใหม่เข้าสู่ชั้นวิกฤต มช.แนะนำมาตรการฉุกเฉิน
งดกิจกรรมนอกอาคารทุกชนิด ”

(ประชาไท, 31 มีนาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 2 “ รอดตาย! ลูกแก่งหนีไฟป่าจนพลัดหลงแม่ ”

(ไทยพีบีเอส, 21 เมษายน 2563)

ตัวอย่างที่ 3 “ โซเชียลสุดเศร้า บอกลา "มาเรียม" ครั้งสุดท้าย ”

(ไทยพีบีเอส, 20 สิงหาคม 2562)

จากตัวอย่างที่ 1 พบคำว่า ชั้นวิกฤต เป็นการใช้คำเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบและความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น ต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความวิตกกังวลต่อสถานการณ์หรือผลกระทบ ตัวอย่างที่ 2 พบคำว่า พลัดหลง ใช้ถ้อยคำแสดงให้เห็นสภาพการดำรงชีวิตและความรู้สึกที่มีลักษณะไม่ต่างจากมนุษย์คนหนึ่งแต่กลับถูกปัญหาต่าง ๆ ทำให้พลัดพรากจากแม่หรือต้องดำรงชีพที่ขาดแม่ไม่ได้ หรือตัวอย่างที่ 3 ใช้คำว่า สุดเศร้า ซึ่งต่อยอดความรู้สึกร่วมเกี่ยวกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ที่เปรียบเสมือนเด็กน้อยโดนทำร้ายจากน้ำมือมนุษย์

4. การลำดับวัจนกรรม (Acts sequence)

การลำดับวัจนกรรม คือการนำเสนอลำดับของถ้อยคำที่แสดงเนื้อหาสาระไปตามเหตุการณ์การสื่อสารเพื่อตีความตัวบท ในงานวิจัยนี้เป็นเหตุการณ์การสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ได้สื่อสารกันแบบต่อหน้าหรือไม่ได้อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ภาษาพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม จากการวิเคราะห์การนำเสนอข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์ พบโครงสร้างหนังสือพิมพ์ออนไลน์จำแนกออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

โครงสร้างหนังสือพิมพ์ออนไลน์รูปแบบที่ 1 ประกอบไปด้วย พาดหัวข่าวหลัก เกริ่นนำข่าวเป็นการเขียนส่วนสรุปข่าวที่สั้น กระชับ และได้ใจความให้ครอบคลุมรายละเอียดข่าวทั้งหมด พาดหัวข่าวรอง ขยายความจากส่วนเกริ่นนำ โดยระบุสิ่งต่าง ๆ เช่น เวลา สถานที่ ผู้คน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามข่าวที่ปรากฏ ภาพข่าว

อวัจนภาษาที่ปรากฏร่วมกับวัจนภาษาเพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดจินตนาการ และลิงก์ (Link) ข่าวก เป็นรายละเอียดข่าวผู้อ่านหรือผู้รับจะต้องกดเข้าไปเพื่ออ่านข่าวทั้งหมด

โครงสร้างหนังสือพิมพ์ออนไลน์รูปแบบที่ 2 ประกอบไปด้วย พาดหัวข่าวหลัก เกริ่นนำข่าวเป็นการเขียน ส่วนสรุปข่าวที่สั้น กระชับ และได้ใจความให้ครอบคลุมรายละเอียดข่าวทั้งหมด วิดีโอข่าว นำเสนอข่าวที่มีลักษณะคล้ายกับรายการข่าว โดยเป็นการนำเสนอข่าวที่ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารทราบรายละเอียดของข่าวทั้งหมด และลิงก์ (Link) ข่าวก เป็นรายละเอียดข่าวผู้อ่านหรือผู้รับจะต้องกดเข้าไปเพื่ออ่านข่าวทั้งหมด

การศึกษาคำดับวัจนกรรม พบว่าโครงสร้างข่าวจากสำนักข่าวออนไลน์ต้องการวางขั้นตอน กระบวนการบริโภคข่าวของผู้อ่านหรือผู้รับสารไว้ ตั้งแต่การกระตุ้นความสนใจ การตั้งประเด็นคำถาม ไปสู่การหาคำตอบที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารรู้สึกหรือคล้อยตามไปโดยปริยาย และจากการศึกษาพบว่าสำนักข่าวทั้ง 5 แห่งได้ใช้โครงสร้างข่าวทั้ง 2 รูปแบบผสมกันไปตามวัตถุประสงค์หรือเจตจำนงของผู้ส่งสาร

5. น้ำเสียง (Key)

น้ำเสียง คือ การใช้ภาษาหรือเครื่องหมายแสดงน้ำเสียง สีลา ทำทาง ในการสื่อกิจกรรมหนึ่ง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงบรรยากาศการสนทนา อารมณ์ หรือความรู้สึกต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารต้องการส่งมายังผู้อ่านหรือผู้รับสาร Key หรือน้ำเสียงเป็นการศึกษาที่นำไปสู่การทำความเข้าใจที่ชัดเจนของผู้ส่งสารที่ต้องการสื่อ ซึ่งผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ได้อยู่ในสถานการณ์สื่อสารที่ได้ต่อกันโดยซึ่งหน้า จึงวิเคราะห์จากตัวภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม พบลักษณะการใช้ภาษาของผู้เขียน เช่น เครื่องขมิ้ม เครื่อง หรือ ตลก โดยจำแนกการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวของสำนักข่าวออนไลน์ดังนี้

ผู้วิจัยยกตัวอย่างการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวของสำนักข่าวไทยพีบีเอส จากการศึกษาการใช้ภาษาพาดหัวข่าวของสำนักข่าวไทยพีบีเอสพบว่ามีการใช้ภาษาระดับ กึ่งทางการ

ตัวอย่างที่ 4 “ระทึก! “พีดี” ช้างป่าเขาใหญ่คร่อมรถนักท่องเที่ยวหลังคาบูบ ”

(ไทยพีบีเอส, 29 ตุลาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 5 “ปธ.ชมรมมูลนิธิหยาดฝนตรัง เผยปรากฏการณ์พายุฝนน้อยมาเร็วเกิดไม่บ่อย ใช้

โอกาสสร้างกระแสอนุรักษ์ธรรมชาติแบบจริงจัง”

(ไทยพีบีเอส, 11 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างพบการใช้คำแสดงถึงน้ำเสียงที่ตกใจ จากการใช้ภาษาพบคำว่า “ระทึก” “พีดี” เป็นการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของข่าวไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสาร ประกอบการใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) เป็นเครื่องหมายที่ใช้กำกับหลังคำ วลี หรือประโยคที่เป็น โกรธ ตกใจ แปลกใจ หรืออุทาน ซึ่งการใช้เครื่องหมายประกอบคำสื่อเจตนาของผู้เขียนที่ต้องการสร้างและถ่ายทอดความรู้สึกของข่าว

ผู้วิจัยยกตัวอย่างการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวของสำนักข่าวประชาไท จากการศึกษาการใช้ภาษาพาดหัวข่าวของสำนักข่าวประชาไท พบว่ามีการใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 6 “โขงแล้ง-ผันผวนหนัก เหตุสร้างเขื่อนไซยะบุรีทดลองผลิตไฟฟ้า กก.แม่น้ำโขงชี้
เดือดร้อนทั้งภูมิภาค”

(ประชาไท, 18 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 7 “เตรียมร้อง ป.ป.ช.สอบ กทม.เอื้อประโยชน์เอกชนสร้างสะพานขวางทางน้ำทำให้
ลอยกระทงไม่ได้ ”

(ประชาไท, 10 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างพาดหัวข่าวสำนักข่าวประชาไท พบการใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการแต่มีส่วนแตกต่างจากสำนัก
ข่าวอื่น ๆ จากการวิเคราะห์การใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวของสำนักข่าวประชาไททั้ง 2 ตัวอย่างและกลุ่มข้อมูลที่
ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์พบว่า น้ำเสียงการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวมีลักษณะที่ ดุดัน เกร็งขริม และจริงจัง สะท้อนถึง
การทำงานขององค์กร และลักษณะพาดหัวข่าวยังเป็นการให้ข้อมูลหรือการรายงานของการจัดการบริหารของรัฐ
อย่างชัดเจน

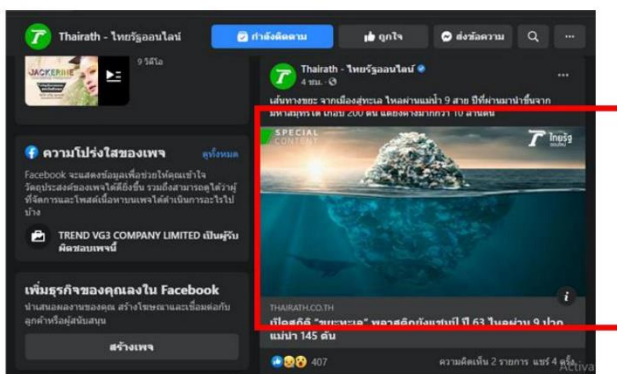
การศึกษาน้ำเสียงภาษาผ่านพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมจากสำนักข่าวทั้ง 5 แห่ง พบว่าสำนัก
ข่าวส่วนใหญ่ใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการ โดยขึ้นอยู่กับบริบทการสื่อสารต่อสถานการณ์หรือเหตุการณ์ 2 รูปแบบ
ได้แก่ เหตุการณ์การสื่อสารแบบทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยนิยามบริบทการสื่อสารเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ เช่น ใช้ภาษาระดับกึ่ง
ทางการเพื่อการเชิญชวน ใช้ภาษาระดับกึ่งทางการเพื่อเผยแพร่ข้อมูล เป็นการใช้ภาษาเพื่อบอกจุดมุ่งหมายทั่วไปที่
ไม่กระทบต่อความรู้สึกของผู้อ่านหรือผู้รับสาร และเหตุการณ์การสื่อสารเฉพาะ เช่น การใช้ภาษาระดับกึ่งทางการ
เพื่อออกคำสั่งที่จริงจัง การใช้ภาษาระดับกึ่งทางการเพื่อแสดงความรู้สึก เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงอารมณ์
ความรู้สึกนึกคิด และการตระหนักรู้ต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์ตัวอย่างข้างต้น สังเกตได้ว่าผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวเลือกใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการแต่ไม่พบการ
ใช้ภาษาปาก เนื่องจากการพาดหัวข่าวที่จริงจัง และเกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่าเป็นข่าวคุย
สนุกสนาน เช่น ข่าวซุบซิบดารา หรือข่าวบันเทิง ผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าวมีการปรับภาษาตามสถานการณ์และบริบท
เช่น มีการใช้ภาษาที่แสดงถึงความดุดัน จริงจัง เกร็งขริม แต่ก็พบการใช้ภาษาที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้วย
โดยขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ผู้เขียนกำหนดให้ไปในทิศทางใด ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของแต่ละสำนักข่าวว่าต้องการ
นำเสนอข่าวให้ไปในทิศทางใด

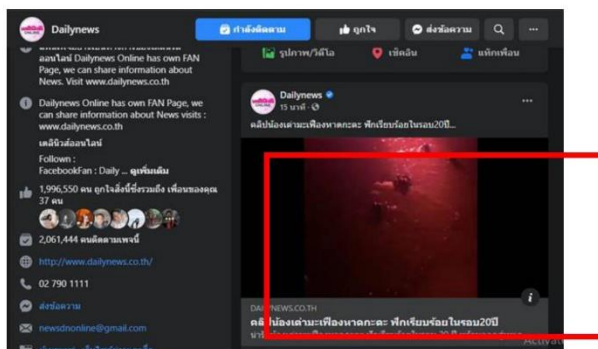
6. เครื่องมือ (Instrumentality)

เครื่องมือ คือ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการสื่อสาร เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร
ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต และตัวภาษาที่เป็นวัจนภาษา ภาษาจากพาดหัวข่าวใช้ คำ วลี หรือประโยคที่ไม่เรียบเรียง
ตามกฎไวยากรณ์ของหลักภาษาไทย เนื่องจากการใช้ภาษาให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถเข้าใจความได้โดยเร็ว
และกระชับเพื่อเป็นการวางแนวทางข่าว การใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวเป็นการใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการ เช่น การ
ใช้ภาษาที่เป็นคำถามและการใช้เครื่องหมาย อย่างไรก็ตามนอกจากวัจนภาษาแล้วยังปรากฏอวัจนภาษา เช่น

รูปภาพประกอบข่าว เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้รับทราบเหตุการณ์หรือสถานการณ์ของปัญหาที่รอบด้าน ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 1 รูปภาพประกอบข่าวสำนักข่าวไทยรัฐ
ที่มา : <https://www.facebook.com/thairath>

ภาพที่ 2 รูปภาพประกอบข่าวสำนักข่าวเดลินิวส์
ที่มา : <https://www.facebook.com/dailynewsonlinefan>

ลักษณะเครื่องมือที่เป็นภาษาจากพาดหัวข่าวทั้งอังกฤษและภาษาไทย โดยอังกฤษทำหน้าที่กระตุ้น และให้ข่าวเกิดความน่าสนใจ เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้บริโภคข่าวอย่างเป็นขั้นตอน ส่วนอังกฤษทำหน้าที่ สร้างจินตนาการหรือมโนภาพเพื่อผู้อ่านรู้สึกอึดอัดตามเสมือนว่าอยู่ในเหตุการณ์หรือสถานการณ์จริง

7. บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norm of interaction and interpretation)

บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ คือลักษณะเฉพาะของการพูดหรือการสื่อสาร ที่ผู้พูดหรือผู้ส่งสาร ใช้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ฟังหรือผู้รับสาร ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความรู้ทางวัฒนธรรมของคนในสังคม เช่น ความค่อนหรือความตั้งของการพูด ความเงียบ การใช้ภาษาท่าทาง การมองตา หรือการใช้มือประกอบ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยต้องตีความโดยอาศัยความรู้ทางวัฒนธรรมของผู้ร่วมสื่อสารด้วย [4]

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมได้นำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (อินเทอร์เน็ต) การปฏิสัมพันธ์จึงมีลักษณะที่เป็นอิสระต่อกัน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์แบบทางเดียว และปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบ การปฏิสัมพันธ์จากการนำเสนอข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์ จึงเป็นการปฏิสัมพันธ์ได้ทั้ง 2 รูปแบบ หมายถึงสามารถเป็นปฏิสัมพันธ์แบบทางเดียว คือ ผู้ส่งสารผลิตข้อมูลข่าวเพื่อเผยแพร่โดยไม่ต้องการความคิดเห็นจากผู้อ่านหรือผู้รับสาร หรืออาจเป็นปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบ คือ ผู้ส่งสารกับผู้อ่านหรือผู้รับสารมีการแสดงความคิดเห็นหลังจากผลิตและบริโภคข้อมูลข่าวผ่านการแสดงความคิดเห็นจากกล่องข้อความ โดยผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ที่แตกต่างกันดังนี้

7.1 บรรทัดฐานของการปฏิสัมพันธ์ (Norms of Interaction) ด้วบจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการสื่อสารแบบอิสระ คือ ผู้ผลิตและผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นแบบโต้ตอบผ่านกล่องข้อความหรือไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ก็ได้ ซึ่งผู้ร่วมสื่อสารที่มีปฏิสัมพันธ์ในเพจสำนักข่าวอาจไม่จำเป็นต้องรู้จักกันมาก่อน

7.2 บรรทัดฐานของการตีความ (Norms of Interpretation)

การวิเคราะห์และพิจารณาด้วบจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าการตีความของผู้อ่านหรือผู้รับสารเชื่อว่าประเด็นปัญหาที่นำเสนอผ่านข่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และสาเหตุของปัญหาจะมาจากมนุษย์ ดังข้อความการแสดงความคิดเห็น กรณีการฆ่าสัตว์ป่าคุ้มครองจากสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจ สำนักข่าวไทยทีบีเอสออนไลน์

“ที่นำส่งสารก็คือ ในช่วงแพร่พันธุ์คุณส่งนกเหวี่ยง 1 ตัว อีก 2 ตัวอาจจะต้องตายเพราะขาดอาหารเพราะธรรมชาติของนกเหวี่ยงตัวผู้จะออกหากินส่วนตัวเมียกับลูกจะรออยู่ในโพรงไม้ที่ถูกปิดผนึกออกมาข้างนอกไม่ได้ พวกมันง่ายส่งนกเหวี่ยง 1 ตัวให้เนื้อสัตว์เท่ากับ 1 ตัว ไม่รู้ว่าคนล่ามันออกหรือว่ามันเป็นสัตว์กันแน่”

“จะปิดหน้ามันทำไม ไล่คนแบบนี้ เวลาทำผิดไม่เห็นกลัว ประหารไปเลยคนแบบนี้”

“ มนุษย์คือสัตว์เลือด (เลือด) เย็น เห็นแก่ตัว นึก
ถึงแต่ตัวเอง อยากให้กฎหมายคดีฆ่าสัตว์
คุ้มครอง แรงพอ ๆ กับ ช่มชืดเท่ากับประหาร ”

ข้อความการแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านหรือผู้รับสารกรณีการล่าสัตว์ป่าคุ้มครอง

จากสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจ สำนักข่าวไทยรัฐ

ผู้อ่านหรือผู้รับสารตีความสารจากพาดหัวข่าวออนไลน์ กรณีมนุษย์ล่าสัตว์ป่าคุ้มครอง พบว่าผู้อ่านหรือผู้รับสารเชื่อว่ากรณีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นจริงและมีความรู้สึกโกรธแค้นมนุษย์ที่ทำร้ายสัตว์ป่าคุ้มครองดังกล่าวถึงขั้นให้รัฐออกกฎหมาย “ประหารชีวิต” มนุษย์ที่มีพฤติกรรมล่าสัตว์ป่า และผู้อ่านหรือผู้รับสารบางคนได้แสดงความคิดเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นก็อาจมาจากการใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพจากรัฐ

8. ประเภทการสื่อสาร (Genre)

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ [4] ให้ความหมาย Genre หรือประเภทการสื่อสาร หมายถึงประเภทของถ้อยคำที่สื่อสาร ซึ่งมักมีชื่อเรียกเฉพาะ เช่น ร้อยกรอง ปริศนาคำทาย บทสวดมนต์ คำนำ บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ฯลฯ ซึ่งประเภทของการสื่อสารในที่นี้คือภาษาจากพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะการใช้ภาษาที่แสดงถึงทัศนะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 8 “ กสม.ส่งความเห็นต่อ ร่าง กม.อุทยาน-ป่าชุมชนให้สนช.วอนชุมชนท้องถิ่นต้องมี
ส่วนร่วมบริหาร”

(ไทยพีบีเอส, 15 สิงหาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 9 “ ฝ่าแล้วซากถลามวาฬเมืองตรัง อาจไม่พบขยะตัวร้ายในกระเพาะคอดป่วยตาย
เอง ”

(ไทยรัฐ, 17 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างพาดหัวข่าวมีการใช้คำที่แสดงทัศนะของผู้ผลิตหรือผู้เขียนข่าว พบคำว่า “หวัง” “ต้อง” และคำว่า “อาจ” ซึ่งเป็นคำที่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนที่ถ่ายทอดสารสู่ผู้อ่านหรือผู้รับสารไปพร้อมกับปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดที่ Longacre ได้อธิบายถึงการนำเสนอเรื่องราวไปพร้อม ๆ กับการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดหรือผู้เขียนต่อสิ่งนั้นควบคู่ไปด้วย หรือที่เรียกว่า ทัศนปริจเฉท (Expository discourse) [9] การใช้คำจากตัวอย่างพบว่าเป็นที่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียน เช่น คำว่า “หวัง” “ต้อง” เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อผู้อ่านหรือผู้รับสารในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับภาครัฐ หรือคำว่า “อาจ” แสดงความคิดเห็นต่อผู้อ่านหรือผู้รับสารเพื่อคาดเดาเหตุการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม นอกจากการใช้ภาษานำเสนอเรื่องราวพร้อมกับการแสดงความคิดเห็นแล้ว ผู้ผลิตหรือผู้เขียนยังใช้ภาษาที่แสดงถึงการโน้มน้าวใจ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติหรือมีปฏิริยาบางอย่างบางอย่างต่อเหตุการณ์ ดังที่

Longacre ได้อธิบายการใช้ภาษาที่เป็นการแนะนำ ชักชวน หรือโน้มน้าวใจ ก่อให้เกิดการปฏิบัติ ซึ่งเป็นลักษณะของ ปราศรัยปริจเฉท (Behavioral or hortatory discourse) [9] ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 10 “ ‘ งานวิจัยสหรัฐ ’ เผยเด็กที่เกิดใกล้แหล่งขุดเจาะก๊าซ-น้ำมัน เสี่ยงหัวใจพิการแต่กำเนิด”

(ประชาไท, 21 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างพาดหัวข่าวเป็นการใช้คำแสดงการโน้มน้าวใจผู้อ่านหรือผู้รับสาร ได้แก่ คำว่า “งานวิจัยสหรัฐ” ซึ่งเป็นอ้างอิงงานวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่านหรือผู้รับสารที่ใช้ชีวิตใกล้กับโรงงานเกิดความกังวลหรือความกลัว ซึ่งความรู้สึกร่วมต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาคำประกอบการสื่อสารทั้ง 8 ประเภทตามกรอบชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารโดยศึกษาจากสำนักข่าว 5 แห่ง ได้แก่ สำนักข่าวไทยทีบีเอสออนไลน์ สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์ สำนักข่าวประชาไท สำนักข่าวเดลินิวส์ และสำนักข่าวมติชน พบว่าลักษณะฉากที่ปรากฏของแต่ละสำนักข่าวจะแสดงข้อมูล ระเบียบ และกติกากำหนดและช่องการบริโภคข่าว โดยกำหนดหมวดหมู่การนำเสนอข่าวไว้หลากหลายรูปแบบ เช่น โทศลัชชา ภาพข่าว วิดีโอข่าว ทีวีข่าว เป็นต้น โดยเครื่องมือการสื่อสารที่สำคัญที่นำเสนอผ่านสำนักข่าวออนไลน์มี 2 ประเภท ได้แก่ วจนภาษา เช่น พาดหัวข่าวหลัก พาดหัวข่าวรอง เนื้อหาข่าว อัจฉนภาษา ได้แก่ รูปภาพข่าว โดยใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการในการนำเสนอข่าว เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้ส่งสารผลิตและถ่ายทอด

ผู้วิจัยพบว่าภาษาที่นำเสนอจากพาดหัวข่าวยังแสดงถึงวจนกรรมและจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดความรูสึก่วมต่อปัญหาที่เกิดขึ้น โดยสะท้อนให้เห็นจากปฏิสัมพันธ์ที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารได้ตีความข่าวผ่านการแสดงความคิดเห็น ทำให้ผู้ส่งสารสามารถทราบผลตอบรับหรือแนวโน้มของข่าวได้ทันที ซึ่งเป็นจุดเด่นของการนำเสนอข้อมูลข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์

อภิปรายผล

การนำเสนอข่าวของสำนักข่าวออนไลน์มีความแตกต่างจากการนำเสนอข่าวผ่านสื่อทั่วไป เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ โดยสิ้นเชิง เพราะการบริโภคข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีความหลากหลายที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถเลือกอ่านข่าวที่ตรงประเด็นและต้องการ สามารถบริโภคข่าวในรูปแบบการอ่านข้อมูลข่าวจากลิงก์หรือเลือกการฟังข่าวจากวิดีโอข่าวที่มีลักษณะหรือรูปแบบเหมือนการรับชมรายการข่าวก็ได้ในขณะที่สื่อทั่วไปไม่สามารถนำเสนอในรูปแบบ 2 ระบบได้ พบการใช้เครื่องมือที่นำเสนอข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์ที่สำคัญ 2 ประเภท ได้แก่ วจนภาษา เช่น พาดหัวข่าวหลัก พาดหัวข่าวรอง เนื้อหาข่าว อัจฉนภาษา ได้แก่ รูปภาพข่าว โดยใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการในการนำเสนอข่าว เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้ส่งสารผลิตและถ่ายทอด

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งจากการนำเสนอข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์ที่แตกต่างไปจากการนำเสนอข่าวผ่านสื่อสำนักข่าวทั่วไป คือ การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านหรือผู้รับสารกับผู้ส่งสารที่สำนักข่าว

ออนไลน์สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวได้ถึง 2 รูปแบบ ได้แก่ การสร้างปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบระหว่างผู้อ่านหรือผู้รับสารกับผู้ส่งสารผ่านการแสดงความคิดเห็นในกล่องข้อความ และการสร้างปฏิสัมพันธ์แบบทางเดียวในกรณีที่ผู้อ่านหรือผู้รับสารไม่ต้องการแสดงความคิดเห็นต่อข่าวที่นำเสนอ ซึ่งการสร้างปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าวไม่สามารถทำได้จากการบริโภคข่าวผ่านการนำเสนอจากสำนักข่าวหรือสื่อทั่วไป

นอกจากการปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลายจากการนำเสนอข่าวผ่านสำนักข่าวออนไลน์ จากการศึกษาของงานวิจัยอื่น ๆ พบจุดร่วมและจุดต่างในการศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารที่ใช้แนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่ง การสื่อสารอย่างน่าสนใจ ดังงานวิจัยเรื่อง ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร: แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในงานพิธีกร [6] แสดงให้เห็นถึงการศึกษาที่สะท้อนระดับของภาษาได้ดีโดยเฉพาะการสื่อสารในงานพิธีกรที่พบว่าการใช้ระดับของภาษาทางการหรือไม่เป็นทางการขึ้นอยู่กับบริบทหรือสถานการณ์การสื่อสาร และสามารถพิสูจน์ได้ว่าเหตุการณ์การสื่อสารดังกล่าวใช้ภาษาในระดับใดเพื่อจุดมุ่งหมายใด สอดคล้องกับงานของผู้วิจัยที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ภาษาระดับกึ่งทางการสำหรับการนำเสนอข่าวเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเข้าใจเนื้อหาข่าว หรือแม้กระทั่งความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อผู้ส่งสารและผู้รับสารด้วย

การศึกษาร่วมองค์ประกอบการสื่อสาร 8 องค์ประกอบทำให้ทราบและชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการรับรู้ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยเฉพาะการนำเสนอภาษาพูดหัวข้อประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมจากสำนักข่าวออนไลน์ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการสื่อสารทั้ง 8 องค์ประกอบ โดยสอดคล้องกับงานที่ศึกษาเกี่ยวกับ ปริณิเทศการพูดของมัคทายกในวัดพระอารามหลวง จังหวัดนครปฐม: การศึกษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร [5] และงานเรื่องการสวดสรภัญญะของจังหวัดนครพนม: การศึกษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร [7] ที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์ในเชิงส่งเสริมซึ่งกันละกัน เช่น ฉาก ผู้ร่วมสื่อสาร จุดมุ่งหมาย น้ำเสียง ที่สอดคล้องกับทำหน้าที่อย่างครบถ้วนทำให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารรับรู้ถึงความคิดและความรู้สึกของผู้ส่งสารผ่านสถานการณ์การสื่อสาร

การศึกษางานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงจุดร่วมของการศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารทั้ง 8 องค์ประกอบ ทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสารรวมไปถึงวิธีการจัดการข้อมูลและสถานการณ์การสื่อสารที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน ทำให้ความรู้สึก ความคิด หรืออุดมการณ์ต่าง ๆ สามารถถ่ายทอดไปยังผู้รับสารได้ ขณะเดียวกับพบจุดต่างระหว่างงานวิจัยของผู้ศึกษาและงานวิจัยอื่น ๆ ทั้ง 3 ฉบับ คือเหตุการณ์การสื่อสารที่แตกต่างกัน โดยงานวิจัยที่ยกตัวอย่างจะศึกษาเหตุการณ์ที่เฉพาะเจาะจง เช่น เหตุการณ์การพูด การสวดบททางศาสนา หรือการปราศรัย ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของผู้ศึกษาที่ศึกษาจากตัวภาษาเป็นหลักทั้งวจนภาษาและวจนภาษา และศึกษาจากสำนักข่าวออนไลน์ที่นำเสนอข่าวผ่านเว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์ สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารผ่านปฏิสัมพันธ์แบบทางเดียวหรือแบบโต้ตอบที่ผู้อ่านหรือผู้ส่งสารสามารถกระทำได้ผ่านการแสดงความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับกรวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารโดยใช้ข้อมูลภาษาการพาดหัวข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการนำเสนอหลัก
2. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะเด่นสำหรับการนำเสนอข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างผู้ส่งสารเป็นผู้ผลิตข้อมูลข่าวกับผู้อ่านหรือผู้รับสารที่เป็นผู้บริโภคข้อมูลข่าวสาร
3. ควรศึกษาภาษาในการพาดหัวข่าวให้ครอบคลุมทั้ง หน่วยคำ วลี และประโยค เพื่อสะท้อนถึงจุดมุ่งหมายในการใช้ภาษามากยิ่งขึ้น เช่น ภาพสะท้อนทางสังคม อุดมการณ์สื่อ หรือวาทกรรมสื่อ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ตำรา/หนังสือ

- [1] กาญจนา แก้วเทพ, 2547, สื่อสารมวลชน, พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพมหานคร: แบรินด์เอจ.
- [2] กาญจนา แก้วเทพ, 2541, โลกของสื่อ, กรุงเทพมหานคร: เค.ซี.พรีน แอนด์ แอค.
- [3] วิเศษ ชาญประโคน, 2550, ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร: ทริบเพิ้ล กรุ๊ป.
- [4] อมรา ประสิทธิ์รัฐสิน, 2550, ภาษาศาสตร์สังคม, พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วารสาร

- [5] แกมกาญจน์ พิทักษ์วงศ์ และเทพี จรัสจรัสเกียรติ, “ปริศนาการพูดของมัคทายกในวัดพระอารามหลวง จังหวัดนครปฐม: การศึกษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร”, วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ปีที่ 11, ฉบับที่ 2, 1515-1530, พฤษภาคม – สิงหาคม 2554.
- [6] ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ, “ชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร: แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในงานพิธีกร”, วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 6, ฉบับที่ 2, 115-129, พฤษภาคม – สิงหาคม 2559.
- [7] มัลลิกา มาภา, “การสวดสรภัญญะของจังหวัดนครพนม: การศึกษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร”, วารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 3, ฉบับที่ 6, 51-61, กรกฎาคม – ธันวาคม 2554.

วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

- [8] คชาธิป พาณิชตระกูล, ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยปี พ.ศ. 2555 : การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์, วิทยานิพนธ์ อ.ด. (ภาษาไทย), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, 2556.
- [9] เทพี จรัสจรัสเกียรติ, หน่วยเชื่อมโยงปริศนาในภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน, วิทยานิพนธ์ อ.ด. (ภาษาไทย), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, 2543.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล กฤษฎา กันติชล
 รหัสนักศึกษา 6211120004
 วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต ไทยศึกษาบูรณาการ (เกียรตินิยมอันดับ 1)	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	2561

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการ

กฤษฎา กันติชล และณฐ อังศุวิริยะ. (2564). ปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการพาดหัวข่าวออนไลน์ตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร. ในการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ "เบญจมิตรวิชาการ" ครั้งที่ 11. วันที่ 27 พฤษภาคม 2564 ณ. วิทยาลัยเซาธ์อีสบางกอก